

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

กามนิส

เป็นพระสูตรใหม่อีกเรื่องหนึ่ง

ของ เสฐียรโกเศศ และ นาคะประทีป

เคยลงใน ไทยเขมม รีวิว

รวบรวมพิมพ์เป็นเล่ม

เหมาะแก่บุคคลทุกชั้น ทุกวัย ตลอดจน พระภิกษุ อุบาสก อุบาสิกา

ท่านจะดื่มรสธรรม ด้วยการอ่าน โดยไม่รู้สึกตัว และไม่เบื่อหน่าย

ราคาเล่มละ ๑.๕๐ บาท

ค่าส่ง ๒๕ สตางค์

สมาชิกรไทยเขมม ทุกประเภทไม่ต้องเสียค่าส่ง

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๘ เล่ม ๑๑ วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๔)

มาสาณสูตร	หน้าพิเศษ
หญิงตัวอย่าง	ป. โชตินิคม ,, ๑๒๒๕
นักขัตตฤกษ์สงกรานต์	ทองปถม ,, ๑๒๖๕
สารเชชม	,, ๑๒๕๒
บ่อเกิดแห่งความยาก ๆ	จากนาวิกศาสตร์ ,, ๑๒๕๓
ปัญหาเรื่องการบีบอ่าวสยาม	,, ,, ,, ,, ๑๓๐๔
หนทางที่จะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จ	ทัศนียากร ,, ๑๓๐๘
หลักของการประพันธ์	กนิเศ ,, ๑๓๑๓
บทนำบางเรื่อง	,, ๑๓๒๑
อันตวาทิ	กรรมประโด ,, ๑๓๓๐
พระราชบัญญัติ, พระราชกฤษฎีกา, ประกาศ, กฎเสนาบดี	๒๑๓-๒๔๔

มาสาธุสสรณ์

มิตร

๑ ผู้ใดเป็นผู้มีมิตร จิตก็คิดท้อถอยทรมาน มีความยินดีปรีดา ยิ่งกว่ามีสินเงินทอง
แม้มีสิ่งใดที่ซบเซา มิตรช่วยกำจัดที่ซบเซา ช่วยทำให้สัสมารมณฺเอยง ภิการทั้งผอง
ช่วยคิด เต็มใจปรึกษาหารือ ไม่ถือเกินกว่าคำคิด สู้คงอกโกรธโทษนิตย ผลจิตต์มิตรไว้
ด้วยไมตรี สิ่งใดควรหย่อนผ่อนตาม ผ่อนให้ทุกข์ยามถึงที่ แม้เห็นสิ่งใดไม่ดี ช่วยชี้
ช่องธรรมนำทาง การใดจะได้เกิดผล ไม่คิดถึงตนก็ทวง เป็นที่เชื่อใจไว้วาง มิได้
อำพรางสิ่งใด ยามที่สรวลเสรวญเป็นยอ แะจะสอพลอก็หาไม่ ที่ควรทำหนีไป มิให้มิตรใช้
เปลืองเปล่า ไม่เป็นเพื่อนกินสินผลลาญ ยามจนไม่พาลช่วยกระหน่ำ ระวังมองดูซุก
อุปลมิกทำซอซอทดแทน หามิตรเช่นนี้เหลือยาก หาได้ลำบากยากแสน เหาใจไว้อย่า
ถูกแคลน รักแหม่นพี่น้องร่วมอุทร อุทิศส่วรักยำน้าจิต ให้สนิทสามัคคีสโมสร คงจะไม่มี
อนาทร ไม่มีเกิดครันสักเวลา ฯ

พระราชนิพนธ์

พระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

สวดมนต์

เล่ม

ขัณฑ์เขินดี

พิมพ์ครั้งที่

พิมพ์ครั้งที่

หญิงตัวอย่าง

“ป. โศตินิยม” เขียน

บทที่ ๑

คนนั้น เป็นคนวันเสาร์ ภายใต้วานชาย
เครื่องคัม อมมามลธองเคื่องว่า “ยันเท็ง
บาร์” จึงเต็มไปด้วยผู้คน ซึ่งไปหย่อนใจ หา
ความสนุก มากหน้าหลายตา ค่ายกัน ใน
จำนวนผู้ที่ปรากฏในคืนนั้น โดยมากเป็นชาย
หนุ่ม และในจำนวนชายหนุ่มเหล่านั้น มีคน
สำคัญคนหนึ่ง ซึ่งต้องนับว่า “ยันเท็งบาร์”
ใคร่จะเกลียดชังอย่างเยี่ยม ที่มีโอกาสได้ก่อน
วัยแรกสำคัญทุกถ้วน

ชายหนุ่มผู้นั้น คือ เลื่อน พนมสมยัค.

เลื่อน เป็นชายโสด หนุ่มกำลังกระของ
ไต่วัย มรกด ของ ท่านบรรพบุรุษ ใน การ เป็น
เศรษฐีแต่ผู้เดียวในตระกูลของเธอ ชีวิต
ของเธอ จึงหอมล้อมไปด้วย ความอิสระ และ
ความสันติสุข ทั้งแน่นอนคัมใหญ่ เธอไม่เคย
นึกเลยว่า ในโลกนี้มีสิ่งอื่นอีก นอกเสียจาก
ความสุข กับ ความมั่งมี เท่านั้น ทั้งนั้ก็ด้วย
เหตุว่าในชีวิตของเธอ ไม่เคย ประสบ ความจน

และความทุกข์โศกเลย บรรพบุรุษของเธอ
ได้สะสมทรัพย์สมบัติไว้ได้อย่างเหลือล้น จน
ใคร ๆ นึกถึงแต่คนแก่กลอกลนเด็ก รู้จักเธอก็
และพากันขนานนามเธอว่า “เศรษฐีหนุ่ม”
อันมีสภาพต้องกยสมยัคคนหนึ่งในพระนคร

เสียง ยาสแนก, อาการกระทำอันยัยวน
ของคู่เต็นรำหนุ่มสาว และความหวาน ความ
ขั้วยวน ของแม่พวงสาว ซึ่งบำเรอ อยู่ตามโต๊ะ
อาหาร เหล่านี้ เราให้หัวใจของผู้ไปพักผ่อน
หาความบันเทิงในคืนนั้นทวิรสแห่งความกระสัน
สู่ขารมณยชน จึงกยบังคนรู้สัคว่าส่อน
รวยนที่ไต่รยนั้น แม้จะได้ ขันไปอยู่ยวนวิมาน
แมนสวรรค์ชั้นที่ ๗ ก็ไม่ปาน

โต๊ะอาหารของ เลื่อน ผู้ทำการบาร์ คย
แต่งให้เย็นพิเศษในท้องลิบแล่นหรว อาหาร
ก็จกเป็นพิเศษ เครื่องคัม ก็จกเป็นพิเศษ
กลอกลน “นางเกิโร” ก็จกให้เย็นพิเศยด้วย
เลื่อน มีสหายร่วมโต๊ะอาหารอยู่ด้วย อีกสคน
ซึ่งล้วนแต่เป็นชายรุ่นหนุ่มกำลังกระของค่ายกัน

ป. โชตินิยม

มีน

ทุกคน

เลือน กวาก สายตา ผ่าน ม่านโปร่ง ยังกา
ออกไปยังห้องโถง ซึ่งมีหนุ่มสาวกำลังจับคู่
เต้นรำกันอยู่เบา ๆ และรอยขอบของห้องโถง
นั้นเต็มไปด้วยผู้คนกำลังล้อมโต๊ะอาหารกันเป็น
หมู่ ๆ มีนางข้าเรอคอยปฏิบัติรับใช้อยู่สรวบ
พริ้ง สายตา ของ เลือน ประสพกับภาพของ
สาววัยใช้คนหนึ่ง ซึ่งถึงกับกระทำให้เธอต้อง
สะดุ้งและใจลงสู่วงก้นกบ เป็นภาพของหญิง
รุ่นเก่ากึก ทักษะทรงสมัย สิริโฉมของหล่อน
สรวบราญ ชวนให้พึงพิศวาส เช่นเกินกว่าปวง
สาววัยใช้ทั้งหมดในสถานนั้น

“เพียร, คุณน” เลือน กระซิบกับสหาย
หนุ่มคนหนึ่ง พรอมนกัยพระยักหน้าไปทางภาพ
ของหญิงสาวนั้น “เห็นจะเพ็งมาใหม่ละ,
กันเพ็งเห็นวนนแหละ”

เพียร และทุกคน หันไป

“งาม!” เพียรร้อง “มาใหม่จริง ๆ
แหละ”

“ไง, เสริม?” เลือนหันไปถาม “แก
มาตาเช่นชาประจำเสมอ คงรู้ดีกว่าแม่คนนั้น
มาจากไหน?”

เสริม — ชายหนุ่มผู้มั่งคั่งอีกคนหนึ่ง จ้อง
ตุนางงามนั้นอยู่ชั่วครู่

“ไม่เคยรู้จัก และไม่เคยพบเห็นมาแต่

ก่อน” ในที่สุดก็พจัน “บางทีเพ็งจะมา
ประจำอยู่ที่นั่นเมื่อวานหรือวานซืนน่ะก็ไ้ เพราะ
กันไม่เคยมาทัน ๒-๓ เวลาแล้ว”

“ดูเหมือนเคยพบหน้าที่ไหน ครั้งหนึ่ง”
อีกคนหนึ่งว่า “คล้ายคล้าย คล้ายคลา”

“พบที่ไหน?” คนที่สี่ถาม

“เอ! จำไม่ได้”

“สับดี” เลือน กระซิบ “สับดี เสริม”

“เกี่ยวกับเรื่องหรืออะไร จะเรียก พิสมัย
มาถาม” เสริม รีบรอง

เลือน “สาธิ, จักเท่าไรเท่ากัน”

เสริม “ร้อย — ซึง ไม่เสียค่าย”

อีกคนหนึ่ง “เห็นพ้องกับยักเคย”

“อย่าลืมนะเพียร เสริมแล้วกัน เพียร จะ
คอยเก็บตก”

ขณะนั้น นางสาววัยใช้คนหนึ่ง เกิรเข้า
มาหา ภายหลังที่เสริมได้คุยมั่งคั่งถึงเรียก
“คุณต้องการอะไรคะ?” เสียงหวานแจ้ว

เสริม “ต้องการ จะถามอะไร สักหน่อย,
เข้ามาใกล้ ๆ นซี, พิสมัย”

หล่อนเกิรเข้าไปใกล้ ตามที่ขอ

เสริม โอบแขน รอยสรวบหล่อนไว้ เช่นเชิง
เขาขวัญ แล้วถาม “พิสมัย, ขอให้ออกพิ

พ. ศ. ๒๔๓๔

หญิงตัวอย่าง

ตรง ๆ นะ, แม่คนแต่งตัวดีต้องอื่น นั่นนะ
ใครกัน ?”

เขาชื่อประภคย์พักวัย

“นั่นหรือ? เขาชื่อ พิศวง”

“พิศวง” เลื่อน ดวงเขา “เพราะก็”

เสริม “มาจากไหน พิศมัย ไรไหม?”

“ไม่ทราบค่ะ”

เพียร “เขามาอยู่ที่นี่เมื่อไหร่?”

“เมื่อวานซืนนี่คะ”

เลือน “ให้เขามาที่นั่นข้างซี, พิศมัย”

“ให้มานะได้หรืออีก แต่ก็ฉันเกรงว่า

บางทีอาจจะไม่เป็นทงใจของคุณ”

เลือน กับเสริม “ทำไม?”

“เพราะเขาไม่ชอบอะไรสิ่งกัใคร, ถอดตัว,
และเขอมชมน เสริมอนชกักคิด”

“กัยังใหม่ทอสังเวียนนอญน” เลือนว่า

“มาซี, ฉันจะสอนให้เป็รยวเอง ไปบอกให้
เขามาหาฉันเถยวนเถะ, ซี”

พิศมัย เกรื่อออกไป

สักครู่— พิศวง ผู้ทรงโฉมสรวาญกัเกริ

เข้ามา

ทุกคนตะลึง!

เมื่อหล่อนสยทากัยเลือน, หล่อนสะกััง,
เลิกคยหน้าแกงก้า แล้วหลยส่ายคางของเขา

กัมลงมองคยพณ ทกประหม่ากัังหนึ่งในชีวิต
ของหล่อนครั้งนเียนครั้งแรกทอออกแสดงละคร
บนเวที

ชายหนุ่ม ค้าง พากัน ทก ตะลึง นัังนั อยู่
ดวงทา ทกควง จ้องอยู่ เฉพาะภาพ ของหล่อน
ประทณงหล่อน คือ เทพธัยัสร์ ช้งมาประภักษ
ให้เขาเห็นเียนครั้งแรกในชีวิต

“แม่พิศวง” ในท่สูกัเลือนกล่าวซนก่อน
หล่อนสะกััง เมื่อถูกเรยักชอ แล้วมองคย
คางของเลือน ในอาการวอพงค้ำสััง

“แม่พิศวง, ฉันกัองการเขยร่ออีกครั้งโหล
เธอทเียน ๆ นะ?”

พิศวง จะเกริออกไป แต่——

“รอเคัยวะ, เขาณกัพิลาปทอค มาอีก
๓ คั้วคั้วย” เสริม ท่อ

เพียร “ซบโก่ อีก ๑ านคั้วยนะ?”
อีกคนหนึ่ง “ย่ำสัคคั ของฉัน อีก อย่าง
หนึ่ง”

“ง่า—— ฉันอยากได้ซบพะ”

เลือน “ฉัน อยากได้ หุมนั่น อีก คั้วหนึ่ง
คั้วย”

“ท้าย!—” พิศวงร้อง กัถันความซบซัน
ไว้ไม่อยู่ อาการทหล่อนซบม ย้งเพิ่มคางมา
ซนอีก “เรยักคนอนมาสังเกคัะ ก็ฉัน

ป. ไชตินิยม

มีน

ทำไม่ได้”

“ก็เราเจตนา ที่จะส่งเฉพาะแต่ แม่พิศวง
คนเดียวเท่านั้นละ —” เสริม หยอก

หล่อนนิ่ง

“ยิ่งฉันทัวแล้ว ยิ่งเจตนามากกว่าใคร
ทั้งหมก” เลื่อน ต้อ

หน้าหล่อนแดง, คุชฆรวก

“ส่วนฉัน สำหรับแม่พิศวงละก็ เจตนา
เสียยิ่งกว่าเจตนาอีก” เพียร ชั่ว

หล่อนแสดงความไม่พอใจจนออกหน้า
“ฉันทิ —”

พอมีคนหนึ่งจะเขยขึ้นข้าง เลื่อน ก็ขึง
พนัก “พอที่, อย่าโกรธอะไร เธอเบียร์
ก็ยืนพิลาป มาสองอย่างเท่านั้นพอแล้ว”

พิศวง เกรงออกไปโดยไม่ปรึกษาพูดว่าอะไร
สักคำเดียว

ชายหนุ่มมองหน้ากัน แล้วหัวเราะก๊ิก
เลือน “งามไว้อ! แต่ไหนอัย, โกรธ
ง่าย”

เพียร “ตาหวานนั้ก”

เสริม “แก้มยังกั้มมะปรางสุก”

“ยมน่ารัก”

“อิตอนโกรธ วางท่าอันน่าก”

ตามความรู้สึกของเลือน เธอแปลกใจให้ เลือน หรือเสริม ?”

อากัปปฏิริยาตลอดทวนวาทของพิศวง ทำให้จึง
ฉีกแฉกกว่าแม่พวกนางข้าเรอทั้งหลายเหล่านั้น
เขื่อนกัชมความสัภาพอนสงัยสงัยมของหล่อน
ฮยในใจ หญิงสาวผู้มีสัภาพลัษณการอน
นำเอ็นดูเช่นพิศวง ไม่ควรจะมาฆ่าเพ็ดญชีวิต
เป็นนางข้าเรอในสถานเช่นนี้เลย

พิสมัย เกรงเข้ามาอีก

“เฮอ, พิสมัย เพื่อนของหล่อน เหตุไร
จึงโง่เขลา?” เลื่อนถาม

พิสมัย นิ่งลงบนเก้าอี้แข็งเลือน ขกแกว
เบียร์ ซึ่งเหลือกักแกวอยู่อกคกรทงกั้ม แล้ว

จึงทอย “ก็ฉันก็บอก กั้มคุณแล้วว่าเขา
ถือตัว เขาไม่ชอบคนพุก จัก จัก”

เลือน “มีอาการเช่นนี้อยู่เสมอ?”

พิสมัย “เป็นเช่นนี้เสมอแหละค่ะ จน
ผู้จัดการระอาเสียแล้ว และถ้าเขาขังกรทำ
วางขงอยู่เช่นนี้บอก ผู้จัดการก็จะไล่เขาออก
จากงาน”

เลือน “ฉันทึกไว้ — ภายหลัง พิศวง จะเพ่ง
เริ่มคำเนือราษัพทางน เช่นครั้งแรกในชีวิต”

เสริม “กำลังกัคอยู่เช่นนี้ที่เดียว”

พิสมัย “ขอนัน กัฉันทรวบไม่ได้”

เพียร “พิศวงนี่ ใครละ ‘เอง’ กันเน

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

เสริม “ต้องเป็น ——”
เพื่อนอีกคนหนึ่งของ เลื่อน ช่างไม่ไ่กล้าว่า
นามถึงในทันที กล่าวซัดจันทระ “—— ของ
เลื่อน”

เลื่อน “ถูกแล้ว, เลื่อน ต้อง ‘จอง’
ก่อนใครทั้งหมด”

เสริม “จริงซี้, ไม่มีใครเขาจะแย่ง
หรวอก”

พิสมัย “งั้น — คุณจะ ‘จอง’ ใครเล่า
คะ คุณเสริม?”

เสริม “ซันเก่าซี้ — พิสมัย, พิสมัย
ต้องเป็นของเสริมเสมอ ทั้งหมดในทันที ตลอด
จนพิศวงก็กลัวพิสมัยของคุณไม่ได้ หรือว่าไม่
เพียร?”

“เห็นด้วย, พิสมัย ก็ทุกอย่าง” เพียร
หนุนขึ้น

“อู๊ย! หมดแล้วจริง, เกี้ยวเดชะจะหยิก
ไหนเอะเขี้ยวก็เกี้ยว” พิสมัย สะบักสะบุง ค้อน
ตามัน

หล่อนลุกขึ้น แต่ถูก เลื่อน โขยแขนรอย
สะเอวไว้ กล่าวว่า

“นั่นละ, พิสมัย ——”

“ไม่เอา, อู๊ย! ทุซ” หล่อนหยิกแขน
ทั้งข่วนและผลักใส่ “อย่ามายุ่งกับฉันนะ,

ฉันไม่ใช่พิศวง จะบอกให้”

ซ้าแถมก่อนให้ออกวงหนึ่ง เลื่อน หวีเราะ
วุ่น

“อย่า — อย่า — ของ — เสริม — เขา”
เพียร ทำเสียงเหมือนคนขึ้นมา

การทรงน กลาย เป็น ตะครองกันน้อย ๆ ขึ้น
ซึ่งกระทำให้ทุกคนต้องพากันหัวเราะด้วยความ
ขบขัน

พิศวง เกริดเข้ามา พร้อมกับ เขี้ยว ส่องซอก
อยู่ในมือ และกล่าวขึ้นในขณะที่วางซอกเขี้ยว
ลงบนโต๊ะอาหาร “นกพิลาปทอด กับเขี้ยว
อีก ๔ ซอก จะตามมาทีหลังคะ”

“พิศวงจำ, หล่อนลืม ซุปไก่ ของฉันเสีย
สนิททีเดียว” เพียร เริ่มขบ

“เสียใจคะ, ซุปไก่ไม่มี”
หล่อนหันหลังกลับจะเกริดออกไป

“ประเดี๋ยวซี้, แม่พิศวง ฉันจะสั่ง
อาหารอีก” เลื่อน หน่วงไว้ “จะรีบไปไหน
ก็ไม่รู้”

“นั่งสนทนากันอย่างซี้” เพียร ช่วยรัง
ค้าย “หรือถ้าแม่พิศวง ไม่รังเกียจที่จะนั่ง
ร่วมโต๊ะรับประทานอาหารด้วยแล้ว ฉัน —
รวมทั้งคุณเหล่านั้น ยินดีขอเชิญ”

“ขอบพระเกษพระคุณค่ะ” พิศวง สนอง

ป. โขตินิยม

มีน

คำ บมอย่างหวาน “แต่กลิ่นระงมร่วมโต๊ะ
รียบประทานอาหารก็วยคุณไม้ไ้”

เสวิม จีบปาก จีบคอ พุด “เพราะ มี —
ความ — รัง — เกียจ”

“มีไ้คะ, กลิ่นไม้มีความรังเกียจเลย
เย็นเพราะกลิ่น มีหนาท่อน ต้อง กระทำ อีกมาก
กลิ่นเย็นลูกข้างของเขา ก็ต้องปฏิบัติการทำงาน
ให้นายจ้างตามหน้าที่ ะระโมยเวลาของเขา
มานั่งรียบประทานอาหารก็วยคุณเป็นส่วนตัวเช่น
นี้ไ้หรือคะ”

เลือน นึกชมอยู่ในใจ หล่อนช่างฉลาด
พูดเลียบวัง ๆ

ขณะนั้น พอกเียรว ๔ ขวบ และ นกพิลาป
ทอก ก็ถูกนำ มาวางลง บนโต๊ะอาหาร โดย นาง
รียบใช้ อีกสองคน

“คุณต้องการอะไรอีกหรือคะ?” พิศวง
ถาม ชายหางตาไปทางเลือน สัมเกตได้ว่า
หล่อนรู้สึกอึดอัดใจเกินไป อยากจะตามนาง
รียบใช้ทั้งสอง ผู้นำเียรว และนกกทอกเข้ามาครึ่ง
หลังนั้น ออกไปทวยใจเกะใจใจ

“ถ้าไม่ต้องการอะไรอีก ก็ฉันจะไป”

เลือน “ต้องการจะ ำ —” หันไป
ทางเสวิม “เอาอะไรอีกล่ะ?”

เสวิม “ตามใจชี”

เลือน หันกลับไปทางเพียร “ต้องการ
อะไรไ้ เพียร?”

เพียร “อะไรไ้ไ้” พุกกบัสหายอีก
๒ คน “พวกเรากระกินอะไรอีก?”

“กินไ้ทุกสิ่ง, สิ่งละ”

“ให้เลือน เขาสั่งักกว่า”

“เลือน, สิ่งชี” เสวิม เคือน

เลือน แกล้งกะแอมเย็นนัยครึ่งหนึ่ง แล้ว
กล่าวขึ้น “พิศวงจำ, ฉันต้องการ — ฉัน
ต้องการ — เข้ามายืนใกล้ ๆ ฉันหน่อยชีไร”

พิศวง ยืนนิ่ง หากใครช่างสังเกตก็แล้ว
จะเห็นว่าตัวหล่อนสั้นเหมือนไช้จวบ ผิวหน้า
ข้มทวยโลหิตแก่งกำ สัญญาณแห่งผลทง
ถ้าจะเล็งทวนไปหาเค้าเหตุเกิด ไม้มีใครที่
สามารถพยากรณ์ไ้ถูกเลย นอกจากตัว
ของหล่อนเอง

“พิศวง ก็, เข้าไปใกล้ ๆ คุณ หน่อยชี
คุณะสั่ง” พิศมัย กล่าว

“ไม่จำเย็น” เสียงกะกำ ๆ “เมื่อะสั่ง
ฉันอยู่ทันไ้ไ้”

“ไ้! เธอละก็, แม่หวานใจ” เลือน
ออก “ไปรคเข้ามาใกล้ ๆ ฉัน หน่อยละอะ
ฉันต้องการ — สิ่งพิเศษ”

พิศวง รู้สึกกลุ้มใจ ะแสบตาอากาศออกมา

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

ให้เห็นอย่างชัด ๆ ขนหน้าผากของหล่อนมี
เหงื่อออกชุ่มเย็นเมื่อก ๆ โยหน้าแดง กลัวยืน
ขาวซีด วิมผายปากเม้มแน่น

“ก็...ก็ แม่พิสมัย อยู่ที่นี่—ใกล้ ๆ คุณ
แล้ว” ฝนพุก “คุณอะไรล่ะ? ก็ส่งชื่คุณ—
เป็นพิเศษ”

“ฉันไม่ต้องการส่งชื่กับพิสมัย” เลื่อน
พุกเน้นคำ “ฉันต้องการจะส่งชื่เพราะแต่หล่อน
คนเคยคบเท่านั้นนะ—แม่พิสง”

พิสงไม่พูด หันหลังจะเดินกลับออกไป
“หยุดก่อน พิศวง” พิศสมัย ขึ้นเสียง
และถลันไปจับข้อมือไว้ “หล่อนยังไม่ได้อะไร”

พิสง สลัดมือ โมโหแทบจะร้องไห้ และ
หยุดเฉยอยู่หน้ากับพิสมัย

“ทำไม?” หล่อนกระซอกเสียง

“ทำไม?” พิศสมัย ทวนคำ “หล่อน
ถามได้ว่าทำไม? ฉันจะบอกให้, ผู้จัดการ
จ้างหล่อนมาเพื่อรับใช้ในงานที่ล่าเลี้ยงอาหาร
และให้ ความ สะอาด สบาย แก่ลูกค้าที่มาผ่อ
อาหารมณฑลความเย็นทั้งในที่นี้ แต่หล่อนกลับ
สนใจลูกค้า ไม่ปฏิบัติให้เป็นที่ถูกใจคุณ
เหล่านี้ หล่อนต้องดีกว่าหล่อนเป็นลูกจ้าง
ก็ต้อง ปฏิบัติ หน้าท ของ ลูกจ้าง ความ สำนึก
หล่อนไม่ควรจะก่อเหตุ คุกคามนิยมเสียเช่นนี้

จริง ๆ, หล่อนไม่ใช่คุณนายมาจากไหน อย่า
วางท่าให้มันมากนัก ก็ถ้าหากฉันนำเอา
เรื่องไปรายงานต่อผู้จัดการแล้ว หล่อนจะว่า
อย่างไร? หล่อนควรระวังในสิ่งที่คุณ
กระทำไปแล้ว มิใช่หรือ?”

“โอ—โอ พิศสมัย” เสียงเพิ่มอันจะ
ร้องให้ “ก็ฉัน—ก็—ก็ฉัน—”

“เลิกที, อย่าทะเลาะกันซีไร” เลื่อน
ขจรทวง “ฉันจะบอกให้ ทัก, ตามที่
พิสมัยพูดนั้น ยุติกรรมแล้ว พิศวงควรปฏิบัติ
ให้เป็นที่ถูกใจฉัน ทุกอย่าง”

“คุณจะให้ฉันทำอะไร?” พิศวง ถาม
โดยโมโห “คุณอะไรล่ะ?”

“ฉันต้องการ—” เลื่อนส่ง “ฉันต้อง
การให้ พิศวง มารับเบี้ยให้ฉันคืน มาซีไร”

หน้าของ พิศวง กลัวยังขึ้นอีก และ
ดวงตาแดง, ซึมไปด้วยอัสส หล่อนแจ้งใจ
เกรงใจใกล้ เลื่อน แล้ววิ่งเขี่ยลงในถ้วยแก้ว
เลื่อน เอนตัวพิงพระนักเกาอี้ เงยหน้าขึ้น
ชมโฉมอย่างเต็มตา แก้มข้างแก้มด้วยการ
สยดัดแห่งโลหิตอันร้อนของหล่อน กระทำให้
เลื่อน เห็นเป็นฉวรวรรณทวนวงงาม ตลอดจน
ดวงตา อันซึ้งไป ด้วยละอองอัสสสุชลของหล่อน
เลื่อน ก็กลัวยังเห็นไปว่าเป็นดวงตาที่หวานละห้อย

ป. โซตินิยม

มีน

แต่—อนิศา เล่น หาทราบไม่ว่าสิ่งที่เธอชม
ว่างาม—ชมว่าหวานนั้น คือ สัญญาณแห่ง
น้ำตาของหล่อนที่ตกใน

สัตว์ คือ น้ำตาลของชายหนุ่ม เล่น
ค่อย ๆ โอบแขนรอยสะอื้นหล่อนไว้
“พิศวงเจ้า—”

“อย่า—อย่าค่ะ” หล่อนแคะมือ และ
ผลัดแขน

“น่าเอ็นดู ถ้าฉันมีเมียงาม ๆ อย่าง
พิศวงน่ะสักคน เธอคงรักจนวันตาย”

ตัวพิศวง สัน
“อย่า—อย่าค่ะ”

“ประเดี๋ยวไปเที่ยวร่ำวงสวดด้วยกันไหมจะ
ดีกว่า?” เล่น พุกแล้วหันหน้าไปขยิบตากับ
เหล่าน้าตายเข็นนัย

“ไปร่ำวงร่ำกัณ—คุณ”
“พิศวงเจ้า”

“อย่า—อย่าค่ะ”
“พิศวงเจ้า ฉันรักหล่อน”

ในที่สุดหล่อนก็ทนไม่ไหว ตัวหล่อน
สั่นทม สะอื้นเหมือนเด็ก ๆ น้ำตาไหล
นองแถม และผนึกด้วยเสียงสั่น “ปล่อย
กัณค่ะ ไปร่ำวงร่ำมา—คุณ—ไปร่ำปล่อย
กัณ—กัณไม่ใช่หญิงชื่อนี้ที่รักคุณเข้าใจ คุณ

—เข้าใจผิด โอ!—ปล่อยกัณชั๊ว รุ้ย!

—กัณ, ขอร้องให้ปล่อย—ปล่อยกัณ!!”

เล่น ต้อง วางแขนทันที คำพุกของ
หล่อน กระทำให้เธอแปลกใจ งง น้ำตา
ของหล่อน กระทำให้เธอใจอ่อน และตัวของ
หล่อนที่เธอโอบแขนสัมผัสสั่น มีอำนาจเสมอ
ด้วยไฟฟ้าซึ่งปล่อยกระแสเข้าสู่เส้นประสาท
ของเธอ กระทำให้ทั้งขาไปทั้งตัว เล่น
หมกสลิ—นึกไม่ได้—พุกไม่ออก ทั้งหนึ่ง
ถูกมนตร์คาถา

“คุณทั้งหลาย” พิศวงพุกทั้ง ๆ ร้องให้

“ไปร่ำเข้าใจเสียใหม่ กัณไม่ใช่หญิงชื่อนี้
ที่รักคุณเข้าใจ ไปร่ำวงร่ำมาไว้ด้วยนะเจ้าค่ะ”

หล่อนหันเข้าใส่พิศวมอีก “หล่อนกัณ,
แม้พิศวม ฉันไม่ใช่หญิงชื่อนี้เกี่ยวกับ
หล่อน”

ว่าแล้ว, หล่อนเคียวชักน้าตาออกไป
ชายหนุ่ม ต่างมองกัณด้วยความฉงน
ส่วน เล่น นั้นหันหน้าเขี้ยวซัด

“ในที่สุดละครของเรา ก็จบลง แต่เพียงนี้
เหอะ—เหอ!” เพียรเอ่ยขึ้นก่อน

เสริม “เรื่องอะไร?”

เล่น “เรื่อง ‘เข้าใจผิด’ ชนกันด้วย
ความสุข และจบลงด้วยความโศก และ รัก!”

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

“เอะ! เลื่อน”
เลื่อน มองดูตามแล้วหัวเราะ แต่เป็น
การหัวเราะอย่างไม่ค่อยเต็มใจ
“ทำไม? แกไม่เห็นข้างเลยก็เก็บหรือ
ว่ามีหนังสือขยับขยับโศก และ รัก?”

เสริม เกาะกระ “พกร่าย—แต่พกร่าย”
เพียร “พกร่ายก็รัก มันลึกเกินไป”
“อะไรกัน? น เลื่อน รักเอาง่าย ๆ กัน
แหละหรือ?”

“รักใคร?” เลื่อนถาม
“รักนางเอกของแก่นระ—พิศวง”
เลื่อน หัวเราะอย่างขมขื่นใจ
“แก พวกนี้—ทั้งพวก พวกนั้น—‘บ’
ไม่ ‘ข’ สระ ‘า’ กันหมด เพราะแกไม่
เข้าใจเรื่อง—ละคร”

เสริม “ไม่เข้าใจ อธิบายสิ”
เลื่อน “ชักชบ, จะพกร่าย—ละคร
ของเราดำเนินเรื่องอย่างนี้:—

“ที่แรกก็ว่าเลื่อนเป็นหญิงน่ารักทั้งๆ—
พาไปเที่ยวโชว์เล่นก็ได้ เราพากันขโมยเลื่อน—
เก็บขโมยเลื่อน และล่องเลื่อนเลื่อน ดำเนินเรื่อง
มากด้วยความครึกครื้น เราพากันมีความ
‘สุข’ ต่อมาจึงยก ‘รัก’ คือ คอคนรัก
โยนเข้าเข้าให้ กลัวออกไปอย่างเต็ม

ปากว่า ‘พิศวงน่ารักเลื่อน’ ทันที
จะขโมย เลื่อนก็ร้องไห้ น้ำตาของเลื่อน
คือ พระนางแห่งความ ‘โศก’ และคำพูด
ของเลื่อน คือ คำว่าที่น่าเลื่อนว่า ‘เข้าใจลึก’
เข้าใจหรือยังล่ะ?”

พิศมัย ยืนหันมองอยู่ข้างๆ เสริม เลื่อน
เห็นใจพิศมัย ว่าใส่หน้าให้
“คิด—อพิศมัย!” เลื่อนว่าอย่างเคียด
แค้น “เมื่อจะยกตัวเป็นคหบดี ก็จะไปรู้ตัวกัน
ในไม่ช้า หนอยแน่, ยกตัวเป็นคหบดี และ
ยังอาจถูกคน อย่างพิศมัย จริง ๆ นะคะ—
คุณเสริม มันแกล้งทำตัวรักไปเองนะ ใคร ๆ
ก็ยอมรับว่า หญิงที่ชั่วร้ายอย่างพวกคหบดีนั้น
มีสภาพเป็นอย่างไร ก็ถ้ามันไม่ใช่หญิง
ชื่อนี้ก็อย่างก็ฉันแล้ว มันจะเลื้อยหน้ามาหา
ทำไมในโรงร้านเช่นนี้ คัดระ—ก็ฉันจะกล่าว
มันเอง”

“อย่าเลื้อยหน้าไปหนอยเลยนะ พิศมัย”

เสริมท้วง
“เปล่า! เลื้อยก็ฉัน เห็นเหมือนหน้าแข็ง
ถ้าหากเลื้อยก็ฉันรอน ก็ฉันก็คงขมขื่นเสีย
แล้วแต่เมื่อกัน”

เลื่อน “อย่าให้มันเรื่อง ฉันนะ พิศมัย
ฉันรู้ตัวแล้วว่าฉันผิด และ พิศมัย เป็นคนถูก

ป. ไชตินิยม

มีน

ความลึกซึ้งอยู่แก่คนเคียว”

พิสมัย “อ้อ! คุณเป็นคนลึก หรือคะ
คุณเลออน?”

เลออน “แน่ละ”

พิสมัย “คุณยังเชื่ออยู่ว่าคำพูดของนาง
คอสแตน เป็นความจริง ถ้าคุณยังเชื่ออยู่
ว่าพิศวงเป็นหญิงบริสุทธิ์เช่นนั้น ก็ฉันคิดว่า
โลกของเราหมุนกลับที่เคียว”

เลออน หน้าแดง, แสดงอาการไม่พอใจ
“อย่าพูดมากนัก พิศมัย, ฉันได้บอกคุณ
แล้วว่าฉันลึก ฉันเป็นคนก่อเรื่องขึ้น จึง
อยากจะทำให้มันจบเรื่องเสียเคียวนี้ ถ้าหล่อน
ยังชนะต่อให้มันยาวไป อีก ละคร — จะเสียใจ
ที่หลัง”

พิสมัย “เรื่องของคุนจบแล้ว — ขนาน
แล้วคะ นมเป็นแรงของกิลนทางหาก ที่มัน
ว่าใส่หน้ากิลนนั่น มนไม่ใช้เรื่องของกิลน
ออกหรือคะ? คุณไม่คงเคียว”

เพียรเห็นการจะไม่เข้า จึงพูดขึ้น “เลออน
นี่, จะไปทะเลาะกับหล่อนเอาประโยชน์อะไร
กัน เสียเกียรติยศ และไม่ควรระเอาเรื่อง
ขี้ๆ ของผู้หญิงอย่างพิศวงมาเก็บไว้ในสมอง
ให้มากนัก สิ่งที่ดีที่สุด เราควรกลับมานึก
กันดีกว่า”

เสริม “พิสมัย, กลับออกไปเสียเถอะ

อ้อ! แล้วเขาใช้คำอาหามาคิดกันเสียด้วย”

พอพิสมัย จะก้าวออกไป เสริม กลับท้วงขึ้น

“เคียวก่อน, พิศมัย”

เสริม เกรี้ยวไปขโมยหล่อนไว้ แล้วก็มี

ลางระชีบที่

“----- อย่าลืมนะ ทวานใจ”

“โอ๊ย! บั๊วการคะ คนอย่างกิลน
ควรหรือจะไปเที่ยวกับคุณ สิ่งที่ดีควรเล็ก
คณกับกิลนเสียเลยดีกว่า — คุณไม่กลัวเสีย
เกียรติยศหรือ?” หล่อนผลักเสริมแทบล้ม
แล้ววิ่งหนีไปทันที

บทที่ ๒

ในแถบ ถนนเพลินจิตต์ ถ้าจะถามหา
คฤหาสน์ที่สง่างามและใหญ่โตที่สุดแล้ว ก็จะ
ถูกชี้ให้ดู คฤหาสน์ “พนสมบัติ” หลังเคียว
เท่านั้น ตัวคฤหาสน์เป็นตึกสองชั้น ทาสีขาว
นายสถาปนิกผู้ชำนาญได้ออกแบบตกแต่งโดย
ประณีต อย่างไว้วางใจ หนาคึกมีสนามหญ้า
เขียวชะอุ่ม รายประทุนด้วยพรม รอยขอบ
สนามหญ้า มีถนนลาดยางแอสฟัลต์เรียบร้น
ชายถนน สองฟาก ปลูก ต้นสน แผ่กิ่ง ชูลำต้น
เปรี้ยวประภาศกัธรมรกต งามมาก ก้านทาง

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

ทิศตะวันออกของทิศ มีสวนดอกไม้ พันธุ์
ดอกไม้หลากหลายชนิด ปลูกเรียงรายไว้เป็น
ระเบียบ ผลิออกสีต่าง ๆ สะพรั่งพรู แดก
สล้างไปทั้งสวน ท่ามกลางสวนมีศาลาย่อม ๆ
หลังหนึ่ง สร้างอย่างวิจิตร ทำนองเป็นเทพารักษ์
ทางทิศตะวันตก มีสวน มีสระน้ำอันเต็มไปด้วย
บัววิจิตรอยู่ ซึ่งชุกช่อกำลังงาม ส่วนด้าน
ทิศตะวันตกของทิศ มีโรงรถยนต์ และ สวน
ผลไม้ย่อม ๆ ชนิดหนึ่ง ด้านหลังทิศ มีคูใหญ่
น้ำไหลเข้าออกได้ ตลอดฤดูกาล มีสะพาน
คอนกรีตเสริมเหล็ก สำหรับเดินข้ามไปยังอีก
ฟากหนึ่ง ซึ่งมีโรง เรือน ของพวกคนใช้
ประจำบ้านอาศัยอยู่เป็นชั้นๆ ทุกสิ่ง อันเป็น
สมัยที่อยู่ภายในเขตบริเวณนั้น ล้วนแล้วไป
ด้วยสภาพ อันคู่ควรแก่ฐานะ ของมหาเศรษฐี
โดยฉะเพาะเท่านั้น

ทุกกล่าวข้างบนนี้ คือ บ้านของ เลื่อน พนม-
สมบัติ นั่นเอง

หลังจากเลือนไปไม่กี่ “ ยืนเท่งยาร์ ” มา
แล้ว ค็นนั้นเขื่อนอนไม่ค่อยหลับ เพราะ
นึกถึงละครองค์สำคัญ เมื่อตอนหัวค่ำ กว่า
จะหลับได้ ก็ตกเข้ายามสาม และก็นอนหลับ
ปกติ จนเช้าสายแม่มนซึ่งเธอรักเต็มมารดา
ยังเกิดเกล้า ต้องปลุกให้ลุกขึ้นวัยประทาน

อาหารเช้าถึง ๓ ครั้ง ความจริง, เธอมัก
จะคนสายอยู่แล้วเขื่อนอน อันเป็นนิสัยของผู้ที่
เป็นธรรมมา แต่ครั้งนั้นเนื่องด้วยสมของของเธ
ต้องใช้ในการศึกมากเกินควร จึงอ่อนเพลีย
หลับแทบจะล้มคนเขาเสียทีเดียว

“ พ่อเลือน เขื่อนอนไปหรือ ? ” ย่าสาย
ถาม ขณะที่กำลังร่วมโต๊ะอาหารอยู่ด้วยกัน
“ เขื่อนอนดูหน้าท้าววังโถมมาก ”

“ เผลอไร, ย่า ” เลือน ทอบ “ ย่างที่
จะเขื่อนอนเมื่อคณนั้นนอนไม่ค่อยหลับ และ
หลับเขาเมื่อจวนสว่าง คณเขื่อนอนหลับ
เท่านั้น ”

“ เมื่อคณนั้นไปเที่ยวที่ไหน ? ” นั่นคือคำถาม
ที่เลือน ต้องตอบทุกเช้า และในเวลาว่างโต๊ะ
อาหารเขื่อนอนเสมอ

“ ไปสโมสร—แล้วเลยไปเที่ยว ‘ ยืนเท่ง
ยาร์ ’ กับเพื่อนด้วย ๓-๔ คน ะ ”

ที่ประสงค์แห่งชีวิตของชายโสด จะมีอะไร
อีก ถ้าเว้นเสียจากเที่ยวแสวงหาความบันเทิง
อย่างอิสระสภาพ ฉะนั้น ชายโสดบางคนจึง
มักจะพบว่า ‘ โสด คือ สวรรค์ ’ ทั้งนี้เพราะ
ชายโสดจะ จะเที่ยวหัวทักกันชีวิตอย่างไรก็ได้
ไม่มีห่วงหวั่นกังวลถึง และยังชีวิตอย่างเลือน
ด้วยละก็ — เออ ! นี่จะควรกล่าวให้เพียงพอ

ป. โขตินิยม

มีน

อย่างไรในสภาพแห่งความสุขของเธอ เธอ เฮอร์ริก และเคาเพกแก เสมอด้วยมารกายังเกิด เป็นเจ้าของเงิน ซึ่งมีจำนวน ทั้ง สิบแสน — เธอ เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ — เป็นเจ้าของความบันเทิงทั้งปวง และเป็นเจ้าของความหวานของโลก ทุกสิ่งเหล่านี้ อยู่ในกรวยแห่งความ

ประสงค์ของเธอ ซึ่ง เป็นกรวยแห่งความประสงค์ชีวิตของชายโสเภณีปรารภนา ทั้งนั้น เธอจึงต้องออกแสวงหาความบันเทิงตาม สโมสร, ตามบาร์, ตามไฮเกิ้ล — ไม่เว้นแต่ละคืน

“พอเลอน” บ๊าสาย กล่าวขึ้นอีก เมื่อ นิ่งกันไปแล้วสักครู่ “ข้าคิดว่าหลานควรระมัดระวังการเที่ยวให้น้อยลงเสียบ้าง”

แม้ว่า คำตักเตือน ทำนอง ข้างบนนี้ จะต้องกล่าวอยู่แทบทุกวันก็ ทากระทำให้ บ๊าสาย รู้สึกเบื่อในการที่ต้องพูดซ้ำพดซากเช่นนั้นมิได้

“โอ! บ๊าสาย, คนเราเกิดและตายได้ ครั้งเดียวจะ เมื่อมีโอกาสดึงดูดแสงหาความสุข และความบันเทิงให้มากที่สุด เท่าที่ชีวิตจะดำรงให้แสงหาอยู่ได้” นกฮอก, เป็นประโยชน์ต่อ เลอน สนองคำตักเตือนทุกครั้งของ บ๊าสาย

จริง ๆ, บ๊าสายไม่ใช่มารกายของเธอ เป็นแค่เพียงแม่เฒ่า และเป็นผู้ปกครองจัดการดูแลสมบัติ บ้านเรือน ของเธอ เท่านั้น และที่จริง

เธอรัก และเคารพแก เสมอด้วยมารกายังเกิดเกล้า แต่, สำหรับโอรสาคำตักเตือนข้าง อย่างของแก เธอหาเคารพอย่าง โอรสาคำตักเตือนด้วยของมารกายังเกิดเกล้าไม่ ย่างที่ก่อกำเนิดเอาคือ ๆ และบางที ก็พุดตลบไปทางโน้นตะแคงมาทางนี้ เอาชนะได้อย่างข้าง ๆ คู ๆ ทั้งนี้ สำหรับ บ๊าสาย ผู้เป็น ผู้ใหญ่ คนเดียว ในความรับผิดชอบในชีวิตของเธอเอง เธอหา กลัวไม่ — แต่เกรงในบางอย่างเท่านั้น

“เอาเถอะถึงจะเที่ยวบ้างก็ไม่วิดก แต่ —” บ๊าสาย พรรณนา ต่อไป อย่าง คล้อยใจ ตาม “— แต่หลานไม่ควรคบเพื่อนให้มากนัก”

“เอาอีกแล้ว, ฉันได้ยิน บ๊าสายพูดเรื่องบ่อย ๆ จนเบื่อเสียแล้ว” เธอเถียงทันควัน “การคบเพื่อน เป็นสิ่งสำคัญในการสมาคม และการ สมาคม เป็น สิ่งจำเป็น ของ มนุษย์ ดังนั้น การคบเพื่อนมาก ๆ ก็เป็นการควรอยู่ แล้วน้า”

เช่นนั้นแหละ บ๊าสาย จะเอาชนะเธอได้ อย่างไร

“อีกอย่างหนึ่ง พอเลอน” นกฮอกอย่างหนึ่ง ซึ่งบ๊าสายวิตกมาก “สิริรา พอเลอน คิมสิริราทุกคน” เลอนเงยหน้าและส่ายช้า ๆ ถอนหายใจ

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

ขาว อย่างดั่งไม้เค็มก็

“ข้าเจ้า” เธอกล่าวคล้ายวิงวอน “ถึง
ฉันรักเธอมากสักเท่าใด ฉันก็ไม่มีความประ-
มาท สักของฉันก็เสมอ ขอให้ ข้าก็รัก
การสมาคม ต้องมีการคม ทสโมสรเขาม
ยิลเลียบ ฉันก็ต้องเล่น เขาก็มี ฉันก็ต้องมี
บ้าง ไม่เช่นนั้นฉันก็ต้องขึ้นเท่าของสโมสร
เท่านั้น โอ! ในเรื่องนี้ข้าไม่ควรเป็นทุกข
ไวโรจนเด็ก”

ในที่สุด เธอก็ชนะเธอ

“ชีวิตของหลาน คือ ชีวิตของข้า พ่อ
เลือน” เสียงนั้นก็เคยไปข้างเรณู “ข้า
ก็ห้ามปรามอะไร หลาน ไม่ให้ สัก อย่างก็เคย
ทุกสิ่งทุกอย่าง สิ่งนั้นเป็นการจำเป็นของ
หลานเสียหมด ที่จริง ข้าไม่อ่านอะไร
หรือก็ทำอะไรด้วยหลานก็ เอาที่ข้าคิดก่อน
มาน เพื่อจะระงับใจของหลานให้ มีสติขบเข้าง
และเพื่อ มีให้มันมาใน สิ่งที่เขาห่ม มีความ
ประมาทกันโดยมากในเรื่องเช่นนั้น หลาน
รัก ของข้า, อย่างใดก็ ไหน ๆ ข้าก็ยอม
แพ้หลาน ทุกอย่างแล้ว จึง ขอให้ ข้า ชนะ
หลานสักอย่างเถิด จึงขอขอโทษว่าพวกเขยวน
หลานจะเชื่อข้าไหมเล่า?”

“อะไรนะ ข้า?”

“ผู้หญิง” ข้าสายทำท่าคนแคง ร้องให้

“ผู้หญิง หลานรัก, ขอนข้ารักมากก็เคย
สรีรา— นารี นะหลาน, ข้ารู้สึกว่าต้องสั่ง
หลานออกจะปล่อยเกล็ดเกินไปเสียแล้ว พ่อ
เลือน กำลังหนุ่มคนเฒ่า ผู้หญิงก็ต้องเป็นเอก
แต่ถ้าจะให้ เช่นตัว เช่นคน เช่นเหล็ก เช่นเหล็ก
เสียแล้ว ข้าจะไม่รักเลย แต่หลานไม่
เลือน ประเคียวไปพาเอาคนโน้นมา ประเคียว
ไปพาคนนั้น ประเคียวแหล่หม่ม, ประเคียวไทย,
ประเคียวเงิน ประเคียว— โอ! ข้าไม่
อยากจะทำดังนี้—”

เลือนชักเขาลงไปมาก พึงข้าสายเทศน์
เหมือนฟังพระเทศน์ และอยากจะทำเข้าเสีย
เลยก็เคย

“— ในเรื่อง— เรณู” ข้าสาย

เทศน์ต่อ “ข้าเกรงว่าอาจะกระทำให้หลาน
ถึงแก่ความตายนะก็จริงอยู่, เงินทอง
ของเรามีถมไป แต่— หลานต้องซื้อ สร้อย
ไข่มุกก็ เป็นของขวัญของแหล่หม่ม และซื้อ
เครื่องเพชรให้คนนั้นคนนั้น ไหนจะทองเลี้ยงก
เพื่อน ไหนจะทองเสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ภาย
ในย่าน ซึ่งเขื่อนหน่ง ๆ ข้าเคยคิดเสียแล้ว
เหยียบ สัพพยาท และทุกวันนี้ หลานก็มี
กระทำการอะไรให้ มันมีรายได้พอพูนขึ้น

ป. ไซตินิยม

มีน

นอกจากกินแล้วกินนอน—แล้วก็เที่ยว เงินเดิม
ของหลาน มันจะไม่พร่องลงมากจนเกินไปหรอก
หรือ? ถูก ข้าไม่เลี้ยง, เราไม่รวยได้
ทางอื่น ซึ่งโดยมาก เช่นเงินคอกเขยข้าง,
เงินค่าเช่าโรงร้านข้าง แค่ว่า, เงินรายได้หลาน
มันไม่คุ้มกัน เงินจำนวนที่หลานใช้ไป
เกือบหนึ่ง ๆ มันท่วมจำนวนเงินรายได้มันอยู่
ไม่น้อยเลยทีเดียว เช่นแหละ ก็ไม่เป็นการ
ยากที่จะคาดว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร เมื่อ
เงินหมด, คอกเขยไม่มีได้, โรงร้านเป็นของ
คนอื่น และตกทอดจนทุกสิ่งในบ้านของ
ชาย—”

เลือน รวมซ่อมซ่อ ยกแก้วน้ำดื่ม แต่
ดูเหมือนน้ำไม่ค่อย จะผ่าน ลำคอ ลงไปได้เลย
เพราะกลืนไม่ลง ไม่อยากพึ่งยาสาชู

“ข้าแก่จะเป็นมารของเราเสียแล้ว” เธอ
นึกในใจ “พ่อแม่เราเมื่อก่อนไม่เคยว่ากล่าว
เราถึงเพียงนี้ แต่ก็—ข้างเถอะ, ทำหวนลม
เสียแล้วกัน แดกจะเขยไปเอง ความ
รู้สึกในความประสงค์ของคนที่มีอายุถึง ๕๐ ปี
อย่างข้าชาย กับผู้ชายที่มีอายุแค่เพียง ๒๒ ปี
อย่างเรา ย่อมเป็นไปได้ในทางตรงกันข้าม เช่น
ธรรมดา”

“พ่อเลือน” ข้าชายว่า “ถ้าเห็นลูก

สาวใคร ชอบมาพากล ก็จัดการยกแต่งงานให้ เป็น
หลัก เช่นแหล่งเสียสักคนหนึ่ง มีหรือ? เมื่อ
มีลูกมีเกาจะได้อิสระกระดกต่อไป”

“จะ, ฉันจะพยายามให้เป็นไปอย่างที่ว่า”

เธอ ลูกจากโต๊ะอาหาร กระทำอาหาร
คักคนอย่างคนเขยร้าน ทียบหนังสือพิมพ์
รายวันด้วยหนึ่ง เคียวเข้าห้องนอน ล้มตัว
นอนลงบนเตียง ที่แรกก็ใจอ่านหนังสือ
พิมพ์ แท้ที่สุดก็ไม่ได้อ่าน โยนหนังสือพิมพ์
ทิ้ง หวนไปนั่งถวิลเรื่องเมื่อคน ภาพของ
พิศวง มาลอยให้เห็นอยู่ตรงหน้า ไม่เคยเห็น
ผู้หญิงที่ไหนงามเหมือนพิศวง ทำอย่างไร
จึงจะได้ห่อกลับมาแนบข้าง

“เอ! นี่เรารักพิศวง?” เธอถามตัวเอง

“ไม่จริงนะ, เราเรารักผู้หญิงนางข้าเธอ อย่าง
พิศวงไม่ได้ เราชอบความหวานของหล่อน
ท่าทาง เราอยากได้หล่อนมาข้าเธอ, แล้ว
ก็ปล่อยไป แค—แค— เธอ! ชอบยก
หล่อนร้องไห้ เมื่อเราล่วงเกิน และบอกว่า
หล่อนไม่ใช่ผู้หญิงชนิดที่เรานึก หล่อนไม่
ใช่หญิงข้าเธอ สำหรับชายทั่วไป ทุกิรยา
ท่าทาง ตลอดจนวาจาของหล่อนมันจะเป็นจริง
แค่เราจะเชื่อเอาจริง ๆ ที่เกี่ยวกับหรือ? ยางก็
อาจจะทำกิริยาก็ไปเอง อย่างที่พิศมัยว่าก็เป็น

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

ได้ ความจริงหล่อนถามพ่อ, งามมากทีเดียว ถ้าเราพบผู้หญิงที่ งามอย่างพิศวงสักคน หนึ่ง นั่นเอง— หล่อนคงเป็นภรรยาที่เราจะต้องบูชาวันตาย นำเสียกาย— นำเสียกาย ผู้หญิงอย่างพิศวงไม่ควรที่จะไปเป็นนางขำเรอ เช่นนั้น นำเสียกาย— นำเสียกายจริง ๆ”

“ผู้ชาย อายุ ๒๒ ปี อย่างเล่น โสภ, กล่าวกระซิบ, มีอิสระภาพ, รวยทรัพย์ และ ไม่ต้องกระทำงาน ที่ ต้องใช้แรง และ ความคิด กินแล้วกินนอน— แล้วก็เที่ยว ถ้าไม่คิดถึง เรื่องหวาน ๆ แล้ว จะไปคิดถึงเรื่องอะไรอีกเล่า เรื่องหวาน ๆ สำหรับชีวิตของชายหนุ่มจะมี อะไร ถ้าไม่ใช่ผู้หญิง

อิสระของเล่น— คุณเข้าพวกวงกายที่ทราบ ว่าที่ต่อความขมขื่น เมื่อตอนกลางคืน และ คิดถึง ภาพ แม่พวก สาว รุน ๆ ที่ผ่านไป แล้ว อ่านหนังสือเรียงร้อย ที่ช่วยให้เกิดกามานพภาพ ถ้า ตอนกลางคืน มีแม่พวกสาวรุ่ม ๆ มาหาที่ขาน ก็สนุกกันไปอีกพักหนึ่ง ตอนเวลาเย็น ถ้าไม่ ไปเล่นเต้านิส ที่ สโมสร ก็ชักรถเที่ยว— บางที ไปพาแม่สาว ๆ ขจรทุก เกาะหน้า เกาะหลังไป กว้างทั้ง โขยง ครั้นตกเวลาค่ำก็แต่งตัว เสร็จ แล้วเที่ยวกลางคืน และคิดว่าคืนนี้จะไปไหน ไชยเดชไหนจะ ที่ ไชยเดชนั้น มีนางขำเรอ

ฝรั่งเศส ที่ โน่น มีรสเชียน ที่ ยารนั้น มี หน้าใหม่ พวกเพื่อนจะมีเกมอะไรเล่น บิลเลียด, คม กลัวยานก็ตกเวลา ๑ นาฬิกา ล่วงแล้ว บางคืนไม่กลับ เล่นจนที่สโมสร หรือ ไม่ก็ที่ ไชยเดช เป็นเช่นนี้ทุกคืนวัน

“ผู้ชาย แกล้งลืมใหญ่เสียแล้ว” เล่น นัก “พวกรู้ว่าเราเสียแทบทุกวัน แกะให้ เราเมีย— มีเมีย ให้เป็นหลักแหล่ง จะมีก็ ไม่ยาก คนอย่างเรา เชื่อว่าเราหาเมียได้ง่าย ๆ ได้ แต่ถ้า— เราเมียแล้ว เราจะถูกถอน อิสสรภาพลงไ้มาก ถ้าแม่สาววิ่งมาหาที่ขาน ก็จะถูกถอนเหมือนอย่างเคยไม่ได้ สโมสร เห็นจะไม่ค่อยได้ไป บางทีจะไม่ได้เห็นรักกับ

มาคา มา รุ่งแรงซ อีก การสโมสร สันนิบาตในขานเรา เห็นจะตึงเล็ก น่ากลุ้มใจ ที่จะต้องอยู่กับเหยาเผากยเรือน เหมือนลูกขี้มิก ถ้าเมียทำหน้างอ กระพอกกระเปก เราคง กลุ้มใจตายเย็นแน่ พวกเพื่อน ๆ จะคง เห็นห่างหมก เขาว่าคนที่แต่งงานแล้วเป็นคน ผู้ใหญ่— เป็นคนแก่ ไม่ไหว ! ไม่ไหว !! เราจะไม่ยอมเป็นคนแก่ใจหรือ และเขาว่า คนแต่งงานแล้ว บางทีก็คงกลัวเมียด้วย ต้อง อยู่ในโอวาทของเมีย อ้าย ! มันจะใช้ได้ ที่ไหน เป็นเราไม่ยกถั่วเด็ก ผู้หญิงกลัว

ป. ไชตินิยม

ฝัน

ทำไม ผู้ชายที่กลัวเมีย—ผู้ชายขี้ขลาด
เป็นแม่ ใจอย่างขี้ขลาด เมียต้องกลัวผัวจึง
จะถูก เธอ! นี่เราจะทำอะไรกัน? จะไม่รักกัน
ไม่มีรัก ถ้าเราไม่รักกันไม่แปลกอะไร
เพราะเราจะไม่กลัวเมีย เขาเมียไว้ที่ไหน
เราไปสโมสรก็ได้ ไปเที่ยวช้อปปิ้งก็ได้
เล่นน้ำก็ได้ เธอ! แต่—ถ้าแม่สำเร็จ, แม่พิศ,

แม่หวัง มาหาเราที่ร้าน เห็นอะไรยากแะ
จะร้องคร่ำครวญตามเคย คอหนา คอขาว เห็น
จะไม่เหมาะแน่ ถ้าไม่เมีย ก็ชักรานพร
บาสายแฉ่น จะทำอะไรก็ได้ น่ากลัว!
น่ากลัว! น่ากลัว! น่ากลัวจริง!!”

เล่นนอนบนถนนหลยขยับเขย่งด้วยความ
อ่อนเพลีย ลมคนชนกินอาหารกลางวัน
และคนเอาเงินไปเที่ยว

อาหารเย็นผ่านไป เวลาเข้าได้เข้าไฟ
โรคไม่อยากจะขยับเขย่งเล่นถ้าเรียดอีก เธอ
แก้มตัวเสร็จแล้ว ก็ ชื่น นิ่ง รอดแน่ช คอนเคี้ยวสี
เหลือง คันไปรัก ขยับออกประตูบ้านไป

“จะไปพักไหนคะ?” เธอถามเมื่อรถ
ผ่านประตูหน้าบ้าน “อ้อ! ไปสโมสรก่อน
ตอนนั้นก็ไป “บันเทิงบาร์” อีก ต้องการพบ
พิศว คนคนทองเที่ยวคนเคี้ยว—ไปเร็ว”

เล่นไปสโมสรก่อนตามปกติ แล้วจึงไป

“บันเทิงบาร์” — คนเคี้ยว

๒๓ นาฬิกา “บันเทิงบาร์” กำลังสนุก
ผู้คนมากมาย เล่นได้รยการค่อนวัยอย่าง
มีเกียรติยศตามเคย ในห้องลับแล หรรษา
แห่งเดียวกับเมื่อคนก่อนนั้นเอง

คนแรก ที่เข้ามาคอย รัช สัง อาหาร คือ
พิศมัย

“ต้องการอะไรคะ?” พิศมัยถาม วางบิง
“ไหนล่ะ ‘มัน’ เข้ามาใกล้ ๆ หน่อย
เดี๋ยว พิศมัย”

“คิดไม่ใช้พิศมัยคะ” พิศมัยยัง
แค้นเรอทมปากเสียงกย เลื่อน เมื่อคนก่อนยัง
ไม่หาย แต่ก็อยากจะคนคืบเขย่งอยู่ด้วย
เหมือนกัน

“เธอกลัว พิศมัยไม่เคยเล่นหัวเช่นนี้”

“แต่คนคนทองเล่นหัวคะ”

“ถ้ายังไม่หายโกรธ?”

“คิดไม่โกรธคะ”

“งั้นก็เข้ามาใกล้ ๆ หน่อย”

“ว๊ว!”

หล่อนเคี้ยวไปยืนอยู่ใกล้ ๆ

“พิศมัยไปไหน?” เล่นถาม พิศว

ลุยแขนเปลือยของหล่อน

“ไม่ทราบ” พิศวขยับ ๆ ค้อนคาเป็นมัน

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

“ว้าย! มาลยมากล้าแซนคิฉันทำไม? เกี้ยว ไปไหน?”

“คิฉันจะร้องแกกซันนะคะ”

“พิสมัย, ไปเฮาคักเทลดมาให้ฉันคักก่อน

“ก็เหมือนกัน เชิญตะเบ็งเส้งร้องไปเถิด กาลังกระหาย”

ฉันไม่กลัวใคร ต้องเข้าใจว่า คินนฉินมา

พิสมัย ลูกเกรจะออกไป

คนเกี้ยว ไม่มีใครชักคอก”

“อ้อ! แล้วก็ชักให้พิศวง มาคัก”

“คุณเสริมไปไหนเสี่ยเล่าคุณ?” หล่อน
นั่งลงบนเก้าอี้เคียงข้าง

หล่อนค่อน

“คะ, คิฉันจะบอกให้— ถ้าพบ”

“เฟลินบิลเลี่ยกอยู่สโมสร”

แล้วก็เกรออกไป

“ทำไมไม่ชวนเธอมาคักเสี่ยเล่าคะ?”

เลือน ลูกย่น กวากสายทาสออกไปรอย ๆ

“เพราะไม่ต้องการให้เขามา คินนฉิน

คันทาพิศวง แต่ไม่พบ หล่อนหายไปใน

อยากมากคนเกี้ยว—ไปรวก”

หนอ

“เนื่องกัยความกักคักของพิศวง”

สักครู่ พิศสมัย ถกกลับเข้ามาอีก

“ถูกข้าง, แต่ไม่ใช่พิศวงคนเกี้ยว”

“ไหนละ พิศวง?” เธอทวงถาม

“ใครอีก?” หล่อนเอียงคอกถาม เชิด

“เสี่ยใจ, คิฉันไม่ได้ชักให้หรือคะ—

แก้มเฉียกมก ยังกัยจะให้

เพราะไม่พบ”

“พิสมัยคัก”

เลือน จ้องหน้าหล่อน เพื่อคินความจริงอยู่

“ไม่จริง—ไม่จริง คิฉันรักลของคุด
หรือคุด ทักคุดปลก เพอย่างขวัญคุดคินนะ”

ในที่

“สมมกัว่าหล่อนพบ—”

เลือน วิสัฎวาเรื่องมันจะคบ เขามาเพื่อ

“—คิฉันก็ชักให้ไม่ได้” หล่อน

พิศวง แต่ลูกพิสมัย ชักให้เขว เธอรู้คักว่า

ช่วยคัก

พิสมัยก็คักกัไม่ประสงค์ให้เธอพบกัยพิศวง จึง

“ทำไม?”

กระทำอาการสะบักสะบั้งและย้วยวนต่าง ๆ อัน

“เพราะเขากัยคิฉันโกธอกัน เรอง เมื่อคิน

เป็นนิสัยของนารกัยงชวคอกยางพิสมัยน

น”

ชอยกล คินนเลือนไม่เห็นพิศวง หล่อน

“เฮาเถะ, เมื่อหล่อนไม่ชักกัยคักเขา

ป. โขตินิยม

มีน

เองได้ ก็ขอให้บอกกับฉันเถิดว่า เวลานั้นเขา
อยู่ที่ไหน ?”

“ก็ฉันไม่ทราบ คนอย่างพิศวง ใครจะ
ถามพบ ฉันเหมือนปลาไหล”

“พูดซอกหล้าง พิศมัย พันทวยรเวณ
แคบๆ เท่านั้นหากันไม่พบ ไม่ใช่ส่วนสนุก
นะ จะได้เที่ยวหากันอย่างกว้างๆ”

“คุณยังไม่เข้าใจ” หล่อน อธิบาย
“พิศวงนะ ไม่ค่อยจะอยู่ติด ที่บ้าน หรือค้ะ
คนหนึ่งๆ ไปเที่ยวกับผู้ชายทั้ง ๔ ครั้ง ๕ ครั้ง
ประเคียวคุณหลวง มารับไปเที่ยว, คุณพระ
มารับตัวไป บางทีก็ไปกับเจ้าคุณ เขา
กำลังฟังที่เดียว เวลานั้น หนึ่งรถยนต์ไป หนึ่ง
รถยนต์มา จนขึ้นเขื่อนมัน”

“แหม! น่าสนุก” หล่อนพูด ทำนอง
เชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง “ทำไมฉันจึงจะมีโอกาส
ได้พาเขาไปเที่ยวบ้างล่ะ? ช่วยกรุณากระทำ
การดีกว่าให้ที่ไม่ได้หรือ พิศมัย?”

“ก็ฉันได้บอกกับคุณแล้วว่า ก็ฉันโกรธ
กับเขา”

“เล่นกับมื่ออกเทส และทอดสายตาไปยัง
หนุ่มงามวัยใช้ข้างนอก ทันใดนั้น สายตา
ของเธอประสพกับภาพของนารัฐปาม คนหนึ่ง
เขาจำได้ว่าหล่อนคือ พิศวง อย่างแน่ๆ ที่เคียว

“นั่นไงล่ะ พิศวง ยืนถือถาดอาหารอยู่
โตะนั้น” เธอชมมือประกอบ “ในที่สุดพิศวง
ก็ไม่ได้ไปเที่ยวกับผู้ชายที่ไหนสักคน”

พิศมัย มองตามไปตพิศวง ตามมือที่ช
“บางทีอาจเพ่งจะกลับมาก็ได้” หล่อนแย้ง
เลื่อน คางอก คางใจ มอง พิศวง เสีย จริง ๆ
ล้มพิศมัยไถอย่างสนิท

ขณะนั้น มีชายหนุ่ม คนหนึ่ง เคลือบ กว๊
แอลกอฮอล์ ลุกจากโต๊ะอาหาร ตรงไปที่พิศวง
แย่ง ถาดอาหาร จาก มือ หล่อน วางไว้ บนโต๊ะ
แล้วกางแขนออก

“หวานใจ เ็นรักกับฉัน” พูดอ้อแอ้
หล่อนถอยหลังหนี แต่ชายผู้นั้นจับแขน
หล่อนไว้

“ซี! ‘แดงโก’ หรือ ‘ฟอดซ์-ตรอก’
ก็ได้” ยกมือและหันหน้าไปทางวงฆาตแค้น
“ทำเพลงได้”

“ก็ฉันไม่เ็น” หล่อนพกลันๆ

“ก็ — ก็ฉันอยากเ็นนะ หวานใจ”

ลากตัวหล่อนออกไปยังซอกหลังเต็นท์ว่า

คงคาทุกดวง จึงเห่การณณ์ บางคน
หัวเราะด้วยความขบขัน หล่อน จึงคุกเข่า
แววตาประหลาด ไม่มีใครทายควมรู้สึก
ของเธอได้ แม้พิศมัย ซึ่งนั่งอยู่ใกล้ๆ และ

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

คือยัยคาบูนีญาดแห่ง ความรู้ลึกของเธอ
อยู่ด้วยดี

“อย่าซุ่มเหงือกฉันนะคะ!” พิศวงชั้นเสียง
“เปล่า! หล่อนสะกิดไปเอง” แล้วก็
หัวเราะ

หน้าหล่อนแดง พยายามสะกิดมือหนี
แต่เขาจับหล่อนไว้นั่น หล่อนอยากจะร้องให้
ออกมาบ้าง ๆ

“แม่พิศวง—เทพธิดาของฉัน รุกข!”
มันสนุกเสียยิ่งกว่าคุณเคนว่าแดงโก้อีก
ทุกคนพากันหัวเราะสนั่น—หัวเราะในความขบ
ขันของจำพวก ซึ่งชายหนุ่ม กับพิศวง แสกกอยู่
นั้น ส่วนเลือนตรงกันข้าม เธอเห็นเป็นการ
น่าขบขันยิ่งนัก

“ปล่อย—ปล่อยก็ฉันนะคะ”
“ไม่ปล่อย จะดีกว่า”
“ก็ฉัน—ขอโทษ, ก็ฉันไม่ใช่——”
“ใช่จ้ะ มะ—วันสะเคป—ทุสะเคป—
วอลซุ” เธอแขนโอบหล่อน และนำหล่อน
เดินเร็ว ๆ

บางทีจะเป็นด้วยพิศวงเหลื่อที่จะกลืนโทษะ
ไว้ได้ จึง คอยหน้าชายหนุ่ม คนนั้น เขาให้
สองฉาก

เสียงหัวเราะสงบลงทันที ทุกคนตะลึง

เหตุการณ์โดยคุณภาพ, นอกจากเลือนกลับ
หัวเราะขันอย่างขบขัน

“ยะ!” ชายผู้หนึ่งร้อง ทาลกว่าด้วย
ความโกรธแค้น “หล่อนต้องให้ฉันคืนใน
เรือน”

เขาจับหัวหล่อนเข้าใกล้ พยายามจะจับ
พิศวงคน และร้องกรีกสิดเสียง
มีชายหนุ่มคนเคยวักเขิน ‘บุรุษ’ คือ เลือน
เธอถลันออกไปจับแขนของชายผู้หนึ่ง กล่าวว่า
“ขอโทษ คุณเมามาเกินไป สงบสัทธิอารมณ์
เสียอย่างชั่วครู่!”

เขาหันไปมองอย่างเลื่อกรัน, ปล่อยพิศวง
พิศวง ตะลึงมองเลือน
ภายในทันทัน เงียบสงัด

“กองการอะไรของแก อ้ายย้า!”
เลือนฉุนฉุนกักขันทันที
“แกนะซุ่มย้า รังแกผู้หญิง!”
“เฮ้! นี่แกอะไร?”

ยังมีทนต์เลือนจะตอบ ชายผู้หนึ่งก็เหวี่ยง
หมักขวานเข้าทักทักของเธอ ถึงกับกระทำ
ให้เธอเซเกือบล้ม และพอจะถลันเข้าหาอีก
เลือน ก็สวนกลับหมักขวานและขวานสลักกัน จน
กระทำเอาชายผู้หนึ่ง ถึงนอนเหยียดยกอยู่บนพื้น
เลือนก็รีบกลับเข้าห้องเดิม เจ้าหน้าทนาย

ป. โซตินิยม

นิพนธ์

ต้องช่วยกันประคองชายผู้นั้น ออกจากซอกล

พิศวงเข้าไปหาเลออน

“ขอพระคุณ ที่ช่วยเหลือคุณ — แต่ — คุณคงเจ็บมาก” หล่อนกล่าว

“ไม่มากนักหรอก แม่พิศวง”

ตาต่อตา сынกัน หล่อนต้องก้มมองพื้น

เพราะแนวตาของเลออน แฉกหัวใจของหล่อน

“แม่พิศวง เมื่อคนก่อนคนผิด” เลออน

พูด “หวังว่าหล่อนคงให้อภัยแก่ฉัน”

หน้าหล่อนแดง, ซ่อนความขมของชายหนุ่ม

“ละ” เกือบไม่ได้ยิน

“ฉันเชื่อที่หล่อนว่า หล่อนผิดกับพิสมัย

คนละระดับ” เลออน พกด้วยความจริงใจ

“แต่ถ้าประหลาดกว่า ทำไมหล่อน จึงพยายามจะให้ ชีวิต ของ หล่อน คำเนรไป อย่าง พิสมัย หน้าตาของหล่อนไม่สมกับหัวใจของหล่อน”

หล่อนนั่ง, หน้าเผือกดังทนต์ ก็มลงมองพนตามเดิม

“แม่พิศวง, ทำไมหล่อนจึงมาคำเนรชีวิตอย่างนี้?” เธอถามตรงๆ

หล่อนเงยหน้าตอบ “เพราะความจนยังคับคั่ง”

เลออน “หน้าตาอย่างอื่นไม่มีแล้วหรือ?”

พิศวง “ก็ฉันไม่มีหนทางอื่น เพราะไร

ความรู้ และคิดนึกว่าหน้าตาเกยวนของดิฉัน

ก็เป็นสมมาอาชีพออยู่แล้ว ไม่ประหลาดเลย

ถ้าดิฉันมีหัวใจกับพิสมัย หรือคนอื่น ๆ ในทัน

ใครจะมากล่าวโทษดิฉันได้ ความบริสุทธิ์

แม้คนเล็งไม่เห็น เทวกายนพายังทรงเป็นพยานอยู่ค่ะ”

“ถูกแล้ว, แม่พิศวง” เธอเห็นพ้อง

“แต่ฉันเห็นว่าออกจะล่อแหลมต่ออันตรายอยู่”

หล่อนนั่งคิดชั่วครู่ แล้วถาม “ตรงไหนคะ?”

“ทั้งตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเมื่อสัก”

“จริงของคุณ แต่จะทำอย่างไรได้ การดำเนินชีวิตของคนเราทุกคนต้องมีอุปสรรคเป็นธรรมดา”

ต่างนั่งกันไปชั่วครู่

“แม่พิศวงมีพ้องกับคน?” ในที่สุดเลออนเอ่ยขึ้นก่อน

“ดิฉันท้อคนเดียวกะ”

“อยู่ที่ไหน?”

ยังไม่ทันตอบก็พ้องผู้จัดการบาร์เดินเข้ามา พกกับเลออน “ขอโทษ, ขออนุญาตให้ผมพุกกับลูกจ้างของผม”

เลออน พยักหน้า

พ.ศ. ๒๔๙๔

หญิงตัวอย่าง

“พิศวง, ฉันไม่ประสงค์จะจ้างหล่อนต่อไปอีก จึ่งไล่หล่อนออกจากงาน บ้านเป็นผู้ก่อเหตุให้คนเสื่อมความนิยม เสียชื่อของ ‘บันเทิงยาร’ อ้าว—นั่น เงินค่าจ้างของหล่อนที่ค้าง” ส่งเงินให้, แล้วเหิรออกไป

หน้าพิศวง ชาวซึกเหมือนคนศพ มือถือช้อนขยี้ขยี้ หล่อนลุกขึ้นมาจากเก้าอี้ จะเหิรออกไปข้างนอก

“ขอ—ขอโทษค่ะ คุณ, คิฉันไม่คอยสหาย—หน้ามิด”

หล่อนพยายามจะเหิร แต่ก้าวขาไม่ออก ร่างของหล่อนชวนเซ ทนไถ่นั้น หล่อนก็ล้มฮวบลง

เลือน ถลันเจ้าประครองหล่อนไว้โน วังแชน เอ็มมือไปกอดข้อมกระดูก พิสมัย จึ่งเหิรเข้ามา

“พิสมัย ขอขมนักเฒ่าเถอะ พิศวง เ็นลม”

พิสมัย ขนพริ้วตามร่างของพิศวง อย่างซึกหน้าหน้า และนกคิ้วที่เลือน ประครองหล่อนไว้แน่น เมื่อก่อนเลือนเข้า พิสมัย จึ่งออกไป

บทที่ ๓

พิศวง มาสู่ สักคิวเธอเมื่อหล่อนนอนอยู่บนเตียง, ภายในห้องอันแคบไปด้วยเคหะสัณฐาน

อย่างทรวา เมื่อหล่อนล้มตาขึ้นครั้งแรกก็เห็น คือ เพดานมุ้งอันขาวสะอาด แล้วก็เห็น พวงไฟพะราย ซึ่งแขวนอยู่ กับเพดาน หมดลวกลายงามวิจิตร พลกที่หล่อนนอน รู้สึกอ่อนนุ่มนวล ตัวหล่อนแข็ง ขยิบตาแล้ว ทึกทักเนื้อตัวเอง เพาะให้เข้าใจว่า หล่อนฝันไปหรือไม่ว่า แต่—ในที่สุดสภาพทุก ๆ สิ่งก็ประจักษ์ขึ้น หล่อนรู้สึกว่าเป็นของจริงทั้งสิ้น หล่อนตกใจ และถามตัวเองว่า หล่อนนอนอยู่ที่ไหนหนอ?

พิศวงเหลียวหน้ามองไปรอบๆห้อง หล่อนสะกิด เกือบ ตะโกน ออก ไป ด้วย ความ ตก ใจ เพราะเลือนนั่งอยู่ข้างเตียงนอนนั้น.

“ฮือ!— ต่าย!—” หล่อนร้อง และลักขานนง “คิฉัน—มา—มาอยู่ทำอะไรที่นี่คะ?”

เลือน จยแขนขึ้นให้ หล่อน นอนลง คึงคิม “หล่อนมาอยู่ในบ้านฉัน, อย่าตกใจ, พิศวง จงนอนต่อไปเถิด เพราะหล่อนยังเพลียอยู่”

พิศวง ตัวแข็งทื่อท่อนไม้ ระพุด—แต่พุดไม่ออก

“หล่อนจำได้ ไหมว่า หล่อนเป็นลมที่ ‘บันเทิงยาร’” เลือนทวนถาม

“จำได้ละ” ถ้าเลือนไม่ตั้งใจพุดอยู่ก่อนจะไม่ได้นิยเลย

ป. โขตินิยม

มิน

“แล้วฉันนำหล่อนมาแทน”

หัวใจหล่อนเค่นะรัก

“อัย— ค่ายละ— เขาทำอะไรเรายังก็ไม่รู้!” หล่อนนั่งอยู่ในใจ

เลือน มอง คุ ลี ร้าง ของ หล่อน ซึ่งนอนเหยียดกายอยู่นั้น ค่ายหัวใจสะท้อน ผู้หญิงอะไรงามเช่นนั้น ถ้า ๆ จะเข้าประครองและรับเอา

คธ”

พิศวง รู้ สักว่า เลือน กำลังจ้องมองหล่อนอยู่ จึงรู้สึกขวยอาย ตัวชา หนาตึงเครียด หล่อนอยากให้เห็นแสงสว่างของไฟฟ้าที่เคยเสีย เพื่อทุกสิ่ง ตลอดจนตัวหล่อน ได้ดำรงอยู่ใน ความ

มืด.

วันต่อมา—

ในส่วนนอกไม้ ทศลาพักร้อน พิศวงนั่งตากแสงตะวันอ่อน ๆ ซึ่งกำลังจางลงทีละน้อย ๆ

หล่อนกำลังฝัน หล่อนมีความสุข เลือนบอกไว้ให้กระทำคนเสมือนกับอยู่ในบ้าน ของ หล่อนเอง และหมั่น เลื่อนก็ไม่ค่อยจะไปเที่ยวที่ไหน เมื่อแค่ชวนหล่อนสนทนากันเท่านั้น หากพวกเพื่อนและ “ชน” ย่างคน เมื่อมาหาที่บาน ก็มีการ “ปาก” คมและว่าเรงกัน ไปพักหนึ่ง หล่อนชักเกิดภาคภูมิใจความเอาใจ

ใส่ของเลือน เพราะเธอกับหล่อนเป็นบุคคลคนละชั้น และประกอบด้วยนิสัยของหล่อนมีอยู่ว่า หล่อนไม่ชอบผู้ชายที่วางตัวอย่างเป็นเทวดาในเมือง มนุษย์ คนของ เงาเกินไป กระทำแก๊สหญิงเสมือนเครื่องเล่น, ไม่กระทำประโยชน์ให้แก่โลก, ทำนายหลังคน คมและเที่ยวไม่มีเวลาสร้าง เช่นเลือน

จริง แม่เลือนจะมีสุขกับหล่อนอยู่เห็นอังกะทองเทพิกาแห่งศุภกาศ “พณสมย์” แต่ ก็ หากกระทำให้ หล่อน ภูมิ ใจ ไข่ ค่อ ลาว วาสนาอันนี้ไม่ ตรงข้าม หล่อนกลับไม่พอใจเสียด้วยซ้ำ หล่อนพยายามส่งเสียงย่ำเยอเยอตัว ย้ำเพื่อบุคคลเสมือนด้วยคนใช้ ในบ้านคนหนึ่งเท่านั้น.

ชอบกล พิศวง ไม่ชอบผู้ชายอย่างเลือน แต่หล่อนกลับรักเขา— รักตั้งแต่แรกพบกันที่ “บันเทียงบาร์” นั้น.

ทลถ ควรจะพบว่า หล่อนเกลียดคนนิสัยของเขา แต่หล่อนรักในปรส กลิ่น เสียง.

“ความจริงเขาคือเป็นผู้ชาย ที่น่ารักอยู่” หล่อนนึก “มีน้ำใจโอ้อวดมอริ มีพระคุณแก่เรามาก แต่มีนิสัยไม่ถุกใจเรา ไม่เห็นว่าจะกระทำอะไรให้เขินเขินเขิน ก้แค่นั้น— นอน— เทียว, และไปทำเจ้าชู้ที่นั่น ทุน กิน

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

เงินคอกเบี้ยชดเลือกชุกเนื้อเขาจากมนุย์ ร่วม
โลกเก็บกัน ผู้ชายชระนคินเราไม่สรเสรีญ
แก่—แต่ เออ—ใจเราทำไมจึง—เรารัก
เขา— ค่ายจริง, เราออกกระคิกมากเกินไป
เสียแล้ว”

พิศวง รู้ ค่ำ เลื่อนพยายามจะร่วมอธิม
ด้วยหล่อน แต่หล่อนไม่ตกลงปลงใจด้วย
เพราะยังกรังใจอยู่ว่า เขาจะไม่รักหล่อนจริง—
ไม่เลี้ยงหล่อนจริง และไม่ลงทะเยินว่าหล่อน
เป็นภรรยาของเขาอย่างซอขบธรรม เขาอาจจะ
ทิ้งหล่อนเสียเมื่อถึงคราวเบอ หล่อนจึงเจียม
ตัวไม่มีวเฒไปในกามคุณ.

เลื่อน เคียวเข้าไปในสวน พอพิศวงเห็น
ก็จะเห็นหน้า.

“จะไปไหนเล่าวะ แม่พิศวง ฉันจะมา
สนทนากด้วย” เลื่อนกล่าว

หล่อนทอ้งนงเง เลื่อนนงลงข้างๆ

“วันแม่พิศวงสวขนอีกมาก!”

หล่อนกระเถิบหนี

“เกลียดคคคคหรือ?”

“โอ้, คุณ—”

“แม่พิศวง” เลื่อนพุกซ้ำๆ “แม่

พิศวงจำ หล่อนไม่รู้ด้วยหรือว่ามีผู้ชาย
คนหนึ่งรักหล่อนอย่างเขาคะทุกคำ”

“คนอย่างคคคค ไม่กล้านัก เช่นนั้น
หรือคะ”

“ถ่อมตัวจริง”

หล่อนเง เลือคคคคหน้า.

“หล่อนจำได้ไหมว่า ฉันเคยกระไร
แก่หล่อนไว้ครั้งหนึ่งที “ข้นเทิงยว” แม่
พิศวง?”

“คคคคจำไม่ได้คะ”

“ฉันบอกหล่อนคคคค “พิศวงจำ—ฉันรัก
หล่อน”

“ว๊ว!—คุณ”

“และฉันรักหล่อนจริงๆ”

หล่อนพยายามหนีไปเสียให้พ้น ผู้ชาย
อะไรหน้าคคคคอย่างนี้

“คนอย่างคคคค—”

“โอ้— พุคะไรยังเง”

กระเถิบเข้าไปใกล้คคคคหน้า.

“คนอย่างคคคค—”

“โอ้, โอ้, คนอย่างหล่อน—ฉันรัก!”

“โอ้—คุณ”

“โอ้— แม่พิศวง”

พิศวง นึกกะคาก แต่มีส่วนกระทำให้
หล่อนรู้สึกขบขนในถ้อยคำ ของ เลื่อน อยู่ยัง
ซึ่งกระทำให้หล่อน ต้องแอบขม

ป. ไชยนิคม

มีน

เลือน ขิพริวไถ่ถามว่า

“ฉันรู้—หล่อนไม่เกลียดฉัน”

“คุณนะเกลียดคุณเองอะไร?”

“ถ้าไม่เกลียด—ก็รัก”

“วื! —คุณ”

เธอมีไปขอมือหล่อน

“แม่พิศวาง่า ฉันยอมเป็นทาสหล่อน
จะให้ฉันกระทำการใดก็ได้”

“ตายจริง คุณไม่ใช้ ให้คุณกระทำการ
หรือคะ—วื! ปล่อยักฉัน”

“หล่อนอยู่ในกำมือของฉันแล้ว แม่
พิศว! ”

เลือน กระเถิบเข้าไปจนชิดหล่อน และไม่
ยอมปล่อยมือ ยังจับกระชับแน่นขึ้น

“คุณก็บอกกับคุณแล้วว่า คุณไม่ใช้
หญิงอย่าง พิศมัย”

“ฉันรู้แล้ว หล่อนกับ พิศมัย ต่างกัน—
—ต่างกันมาก!”

“แล้ว คุณ ทำไม จึง ช่มเหง คิดฉัน อย่างนี้
หรือคิดว่า คุณจะทำอะไร แก่ฉันอย่างไร คุณก็
อาจะทำได้ เช่นนั้น หรือคะ?”

“อย่างท! ”

“อ! คำน” พิศวง ชักกระโกรขึ้นข้าง
แล้ว “คุณถืออย่างไร? หรือคุณก็เสีย

ว่า คิดฉันอยู่ในบ้านของคุณ และคุณเป็นคน
รวยเงิน มีตึกโตใหญ่ มีอิสระ ก็กระกระทำ
แก่ฉันอย่างไร ก็กระกระทำเล่นได้อย่างง่าย ๆ
บ้านเมืองมีขอมแม่ นะคะ คุณต้องเข้าใจว่า
คิดฉันอาจะพร้อมร้องคุณฐานกระทำให้เสื่อมเสีย
อิสระภาพไฉนคะ แม่คุณมีพระเดชพระคุณ
แก่คิดฉันอยู่ข้างก็ ก็อย่าทว่า คิดฉันพุกมาก
และอย่าเหมาว่า คิดฉันของทองนะคะ ความจริง
ในใจของคิดฉันเป็นเช่นนั้น ไร—คุณกระกระทำ
แก่คิดฉัน—แก่คิดฉัน” เสียงของหล่อนเริ่ม
สั่น แกมสะอื้น “คุณกระกระทำแก่คิดฉันไม่ผิด
ก็ผิดหญิงจำพวกที่คิดฉันกระกระทำอะไร ก็กระ-
ทำไถ่ง่าย คุณเหยียดคิดฉันอย่างพิสดมัย ไร,
คิดฉันไม่ใช้หญิงพรวนนั้น อย่ากระกระทำแก่คิดฉัน
ยังงี้ ปล่อยักคะ, คุณเลือน, ปล่อยักคิดฉัน—
ปล่อยักคิดฉันเคี้ยววัน ไร—คุณ บอกว่าปล่อย
คิดฉัน!”

เลือน ต้องปล่อยมือหล่อนทันที กระเถิบ
ออกห่าง

“โกรธฉันหรือคะ แม่พิศวาง่า? ” อำนาจ
แห่งเสียงนกลดลงมาก

หล่อนไม่พุกว้ย.

“ฉันขอโทษเถอะ” เลือน ตกความ
“ขอโทษนะ”

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

แม่พิศวง”

เจียง

“โอ้, หล่อนไม่ยกโทษให้ฉัน” น้ำเสียง
จวนเป็นอันนอนอยู่แล้ว.

หล่อนไม่พ้ออีก

“ฉันผิดอีกแล้ว ฉันเลวมาก ฉันระยำ
มาก ฉันล่วงเกินหล่อน แค่เป็นเพราะ—เพราะ
ฉันรักหล่อน โปรดยกโทษให้ฉัน ยกโทษ
ให้ฉันนะจ๊ะ แม่พิศวง”

“คะ”

การทั้งนี้ กระทำให้ หล่อน ต้องเสียเวลาคิด
ไม่น้อย—คิดว่าพิศวงเป็นหญิงที่รักได้ยากเสีย
จริง ๆ

อาการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่หล่อนมีส่วน
เกี่ยวข้องกัแม่พิศวง คล้ายกับเล่น ๆ ไม่ตั้งใจ
จริง จึงกระทำให้หล่อนคิดเสียว่า หล่อนไม่
รักหล่อนจริง—รักอย่างเล่น—เช่นเดียวกับ
หญิง ชื่อนี้ก็เกี่ยวข้องกับเล่นเคยกระทำอย่าง
เล่น ๆ มาแล้วเหล่านั้น หล่อนจึงเสียใจที่
หล่อนไม่รักเขาด้วยความจริงใจ แต่ฝ่ายเดียว
เกี่ยว หล่อนเกลียดเขาเสียแล้ว

คืนวันนั้น.

บนรถ “พณสมบัติ” มีการสโมสรสัน-
นิบาตกันอีก หล่อน เป็นเจ้าภาพเชิญบรรดาภัก

สหายและ “ซัน” มาร่วมวงมากหน้าหลาย
ตาด้วยกัน กลางห้องโถงมีเครื่องเล่นและมีคร
สหายกำลังปล่อยกันอย่างเต็มที่ ยังคงเห็น ๆ
ว่า ๆ อย่างก่มี และยังคงก่อก่อก่อก่อก่อก
เกลี้ยกันเช่นคู้ ๆ ไป ส่วนแต่เดิมกระสันสวาท
ด้วยความเกษมสุขด้วยกันทุกคน.

การสโมสรสันนิบาตในครั้งนี้ พิศวง ไม่
ได้ร่วมด้วย ความจริงเธอนึกได้อันนอนแล้ว
อันนอนแล้ว แต่หล่อนไม่ยอมสมาคมด้วย
โดย อ้างว่า หล่อนไม่สมควร เพราะเธอ เสียว่า
หล่อนเป็นแค่เพียงคนใช้ ในบ้านต่ำ ๆ คนหนึ่ง
เท่านั้น.

“คุณเล่นเจ้าคะ” สาวรุ่น ๆ หน้าแฉล้ม
ซึ่งเล่นเคยเรียกว่า “ซัน” นั่งอยู่ทางขวามือ
ของเขากล่าวขึ้น

“คุณเล่นเจ้าข้า” อีกคนหนึ่งทางซ้าย
ก็กล่าวขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งสองลอยหน้า
ลอยตาว่าให้ขยวนชวนกัน

เจ้าภาพมาแต่ทรงตัวไม่อยู่

“สาวเขยขาออกให้—” ซันยกเพลง
และก่อก่อก “ซัน” ทางซ้ายและทางขวา
ไว้นั้น “สาวเขยขาออกให้—”

“เซ—เซ” เสริม ก็มาในงานนี้ด้วย
และหนุนให้จึงหระ

ป. ไชตินิยม

222

เพียร นั่งอยู่ทางซ้ายของ เสริม ตามชั้น
“เลือน แก่เขา “นก” ของแกไปใส่กรงไว้
เสียทีไหน ? เขาออกมาสมกันเล่นบ้างปะไร”

“นกอะไร? ที่ไหน?”

“^๔ ลั ^๕ กนกทแกเฮามาเตยงไว ึงละ”

“ ภาณุโชน ? ”

“จาก “บนเตียงขาว” นะซี !”

"จ-จ! อย่างะเพยว่ แกควรวระขอโทษ
หล่อนเสียบ ทแกพคเห่นน ให้ คนตายช หล่อน
ไมไ่ " นก " อย่างทแกเข้าใจพรอก !"

“โง่เสริม?” เพียรหันไปตาม “จริงไหมล่ะ? กันไค้อกแล้ว ว่าเล่นนะ! หลง!— หลงอย่างม่งายที่เคี้ยว! ใต้ถุนกรรขั— เล่นโกนเส้นที่เสียแล้ว! เทอ—เทอ—”

“เพียร!” เลื่อนถึงคา “เพียร อย่า
พักให้มากนัก!”

“เชื่อว่า ความรักทำให้คนตายออก จริงไหมเสริม?” เพียรพดพลงหัวเราะ

ถ้าใครจับตาคิดเล่นอย่างพิจารณาแล้ว จะ
เห็นได้ว่าลีลาหน้าของเขื่อนคึกคัก

“แม่พวกเหล่านี้” กล่าวกับ “ชน”
 “กลียภณเสียทีภคมั่ง การสโมสรมของฉันท
 ยุคที่แล้วแต่เพียงนี้ อย่ายามาเขมมเขมมในยาน
 ของฉันทอีกเลย ! และทักคนเมือระพากันกลีย

เลียบควย กียนคิ”

ทุกคนตกใจ รุมกันถามเสียงขรม

“ฮาว!—คุณฟเล็ชเชน?”

“ตายจริง—คุณพ ?”

“เอ๊ะ! เดี๋ยว?”

“ทำไม—ง่า?”

“ตายจริง!”

เลือน ^๕ รินแม่คคตลตมส ^๕ กรอกเขาไปในลำ
ค ^๕ ออกรวงแวง

“ขอโทษ—ขอโทษเถอะ เลิchon”

เพียร เกริไปเช่าบ้านเลขที่และอื่นวอน “กันไม่รู้—ไม่รู้จริง ๆ ความจริงเป็นอย่างไรกันไม่รู้!”

เลือน บมอปางผน

“ไม่เป็นไร เพียร นึกหน่อยเท่านั้น”

เสริม พุกขณ “อย่าใหม่เรื่องกันเลย

โธ่, คบกันมานานแล้ว จะมาแตกกันเพราะ
เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ พรรคน ไม่ควร"

กษณะ ๕ ภายในห้องหนึ่งริมห้องโถง ๕

พิศวงลอยแสงกายกพุทธศัการณ ของคณะ
สมาคมนักเขียน น้าตาของหล่อนไหล
โชกหน้า

ใกล้ ๆ กับพศวงกมมาสายแอมอยู่ด้วยอีก

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

“หนูพิศว” ขำสายกระซิบ “คิดอะไร—
พอเลินจะเสียคนเสียแล้ว ขำพราดกเคือน
เรื่อง—สุรา—นารี และเพื่อนของเขา แต่—
แต่ไอ—” แล้วก็ละอาย ร้องไห้

“คุณข้า” พิศวงกล่าว เป็นเชิงปลอบ
“คิดนึกว่า ในไม่ช้า คุณท่านจะรู้ สักนัก
ตัวใด เมื่อถึงคราวที่มัสกอนควรสำนึก”

ขำสาย มองหน้าพิศว และกอดหล่อนไว้
ด้วยความรัก

“หนูทรักของข้า ถูกแล้วพอเลินควรมี
สติ ถ้าแหละหนูจะช่วยเหลือ—เพราะ—ไอ
ขำรัก หลานรัก พอเลินรักหลานจริง ๆ”

“คุณข้า—ข้า—ไปรัก—ก็—ก็ฉัน” แล้ว
ก็กลืนคำพกลไปในลำคอ
หล่อนวิ่งหนีไปเสีย และไปแอบร้องไห้
อยู่ในห้องเขียนหนังสือของเลิน.

ภทหมายสองคณะ ยาวอยู่ ตรงหน้าหล่อน
ที่แรกหล่อนไม่สนใจ แต่ภายหลังหล่อน
กลับหอยขันอ่านดู ฉะนั้นหล่อนมีความใน
ตอนหนึ่งว่า

“—นายถึงเวลารจะทำอชติวินยาชกรรม
ก็เพราะความขำใจ เนื่องด้วยความเสียใจที่
เขาไม่มีเงินทั้งคน และกอดเยย ส่งให้ คุณคาม
สัญญา เมื่อเขาได้รับภทหมายคณะสุดท้าย

ของคุณ ที่ทวงเงินและระพองวิบทพยของ
เขานั่น เขาก็ยังตัวทวนทนที่ คุณเลินทรัก
ผมไม่กล้าจะบอกกับคุณได้ว่า ในเรือน
กระทำให้ผมรู้สึกอย่างไร ผมคิดว่า ผมไม่
สามารถจะจัดการเป็นตัวแทนเรื่องหนี้สินของคุณ
ได้แล้ว—”

อีกคณะหนึ่งมีว่า ดังนี้ :—

“—โอ คุณเจ้าข้า นึกว่าส่งสารแก่
สัตว์ผู้ยากเด็กเจ้าค่ะ เงินทั้งคนและกอดก
คุณทรงมานั้น เวลาฉันยังไม่รู้ให้คุณ
จริง ๆ เพราะคุณเพิกเฉยแก่กรรมไปเสียแล้ว
แต่เมื่อเดือนที่แล้วมา ทั้งเวลาฉันแม่ก็
กำลังป่วย นึกว่าให้ท่านโอกาสแก่สัตว์ผู้ยาก
อีกสักครั้ง ก็ฉันขอฝากให้เวลานั้นไปอีกสัก
หน่อย พอให้ฉันส่งของไปขายทั้งหกวกันคร
ปฐม—”

พิศววางภทหมายทั้งสองไว้อย่างเก็บก้วย
ความขบเขย่ง กวักตาลดูวาว คนคนใจ
และงงงววยคังหงถกยศาหหล่อน.

หล่อนวิ่งเข้าห้องนอน ทั้งตัวลงบนเตียง
“มนุย์อะไรพวกคน ร้ายนัก ใจคอชั่ว
เหี้ยมโหดอะไรเลย เราเกลียด—เราเกลียด
มนุย์ชั่วเหี้ยมจริง ๆ !”

หล่อนโผล่ ออกมา โดยไม่เจตนาที่เธอ

ป. โขตินิยม

มีน

เมื่อการสโมสรสันนิบาตผ่านไป เลื่อนส่ง แม่พิศวัง” กอดหล่อนไว้นั่น “ในที่สุด
ให้ คน ใช้ บั๊ก ประทุ หน้าต่าง คุกหาสน์ มิก ชิก ฉะนั้นต้องเอาชนะหล่อนให้ ไค้!”

แล้วเดินเข้าไปในห้องนอนของพิศวัง เลื่อน ชื่นรุษหล่อน รุบ—รุบ—ตาม

พิศวัง ตกใจ ทลือน ออกอาเข้าไปถึงเตียง ความพอใจ
นอนของหล่อน “คุณ—คุณถืออย่างไร—ว้าย ไร้,

“คุณ—คุณเข้ามาทำไม—ไปรท—” คนอะไรพรคน—” พิศวง กระหิกระหอย

หล่อนกล่าว และลุกขึ้นนั้ ระหลังจากเตียง กล่าว “คุณข่า—คุณข่าชา ช่วยหลน

เลือน นั้ลงบนเตียงขวางหน้าหล่อนไว้! ค้วย!”

“แม่พิศวัง!” เธอกล่าว กลืนสรวะเหย ข่าสาย แอพิง เหตุการณ์ อยู่ที ประทห้อง

ไปกระทะประสาทของพิศวัง ลอย “แม่พิศวัง เมื่อไ้ยินเสียงกล่าวว่าขอความช่วยเหลือ ก็ทบ

หล่อนไม่เกร็งกัณข้างคอกหรือ?” ออกอยู่เฝ้าๆ และบนพื้มพำอยู่ ไ้แต่เพียงว่า

“เปลาคะ ไม่เคยเลย” “ตายวัง—พ่อเลือน!”

“แต่หล่อนจะต้องรักฉัน” พิศวง คันทนหลุดจากวงแขนของ เลือนไป

“คิดฉันไม่รัก” ไ้ และกระเถิบหนีไปจนสุดเตียง

“เช่นนั้น—ฉันก็ต้องยังคัย!” เลือน กระเถิบตาม

เลือน กิ่งแขน ลากร่าง ของหล่อน เข้ามา “อย่านะคะ! คิดฉัน—”

ไ้ไล้ๆ “แต่เลือน ตรงเข้ากอดหล่อนไว้เสียก่อน.

“อย่า—อย่าคุณ—ไร้—อย่าข่ม “ถ้าหล่อน—”

เหงคิดฉันเช่นนั้น” ยังไม่ทันพ่ายประโยค พิศวง ก็ขยหน้า

“หล่อนอยู่ในกำมือ ของฉันแล้ว แม่ เธอเข้าให้สองผาค

พิศวัง!” “อ้าว, คิดละ” เลือน กล่าวอย่างโมโห

หล่อนร้องไห้ เหมือนเด็ก ๆ และกันวน “หล่อนจะต้องใช้ฉันในเรือน”

อย่างสุกกำลัง “ไปรทให้คิดฉันไปเค้นวน” คิดฉันขอลา

“ฉันพยายามจะเอาชนะหล่อนมานานแล้ว ออกจากบ้านคุณในคืนวันนี้”

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่า

“อย่าทวงเลย ประชานของฉันทักมิก
ชิตมาก”

“โอ— คุณ— สวรรค์คุณ เกะกะ”
พิศวง ชักฮั่นลง.

“หล่อนก็ควรส่งสาร ฉันทัก — เช่นเคย
กัน”

“ไม่มีอะไรที่ฉันทักจะส่งสารคุณ”

“โอ แม่พิศวง มีอะไร— ฉันทักหล่อน
แต่หล่อน— อนิจา หล่อนไม่ส่งสารฉัน”

“คุณอย่างคุณควรส่งสารทักหรือคะ?”

“อ้าว!”

“คุณอย่างคุณนะ— หน้านอ ใจเสื่อ!”

“เฮ!— แม่พิศวง?”

“ทำนายนหลังคน!”

“อะไรกัน?”

“ข้ามมนุญเล่นง่าย ๆ”

“กายจริง! อะไรกันแม่พิศวง?”

“สับฉีกกินเลื้อกกินเนื้อคนน”

“แม่พิศวง!”

“คุณอย่างคุณนะ— เทวดาในเมือง มนุญ
ข้ามแห่งผู้หญิง กินเหล้าเมาทักเป่ คยผู้หญิง
ชั่ว ๆ คยผู้ชายเลว ๆ ไม่กระทำสิ่งที่เป็น
ประโยชน์แก่เพื่อนมนุญ คนพรวรคน จะให้
คิดนส่งสารอย่างไร?”

“หล่อนเอาอะไรมาทัก”

“ก็ฉันเอามาจาก ทุกสิ่งทุกคณ มีอยู่ในสัน-

กาน และทักหมายส่งจะขยับในห้องเจียน
หนังสือของคุณนั้น เป็นพระยานอยู่แล้วย่างทัก
ทัก โอ— ทำไมใจคอคุณจึงร้ายอย่างนี้!”

เลื่อน ถอนใจกระเด็นออกห่าง

“หล่อนออกกระเซ่งรำ ฎิการของฉันทัก
ไป หล่อนผิดมาก หล่อนไม่ควรจะลลายละล้ง
ฎิการงานของฉันทักเช่นนี้ หล่อนไม่ใช่เมียฉันทัก
หล่อนยังไม่ใช่เมียฉันทัก แม่พิศวง!”

“หลีก!” พิศวง ชันเสียง “หลีกให้
คิดนไปเถยวัน”

“บอกแล้วว่าประชานฉันทัก บกมิกชิตมาก
บักตายทักเลย”

“คุณควรเข้าใจว่า คุณไม่มีสิทธิ์ที่จะ
คิดนไว้ในบ้านของคุณ”

“สิทธิ์หรือไม่มีสิทธิ์ อำนาจหรือไม่มีอำนาจ
ชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรม ฉันทักไม่กลัว ฉันทัก
ไม่ยอมให้ หล่อน หลีกจากา เจ้ามือของคุณไป
ไ้”

เลื่อน ถลันเข้าปลักอก พิศวงอีก และ
รูป— รูปความความพอใจ

“คุณข้า— คุณข้าช่วยหลานทัก”
พิศวง เร็วขยับสายเสียงส่ง

“คุณข้า—ช่วยคิดค้นด้วย ค้าย—
ค้าย—!”

ข้าสายขยับอยู่พึมพำว่า
“พอโอ—จิมโม—สังโฆ—”
แล้วก็เดินไปเสียหอนอน.

บทที่ ๕

รุ่งเช้า เลื่อน คนสายฝึกปกติ เมื่อแต่ง
ตัวเรียบร้อยแล้ว ก็เขาคอยรับประทานอาหาร
ข้าสายนั่งคอยอยู่ก่อนแล้ว.

“พอเลื่อน หนพืคัง หนีไปเสียแล้ว”
ข้าสาย กล่าว เมื่อเลื่อนนั่งลง

ที่แรกคิดว่า ข้าสายผูกเข้าหอยอกเล่น แต่
ครั้นเห็นกิริยา อาการ ของแก เหงา และเศร้า
ขบถหรือ เลื่อนจึงตกใจ หน้าผากคลงทันที.

“พืคังหนีไปเสียแล้ว” เธอกล่าวลอบๆ
คล้ายไม่รู้ สักตัว

“โอ น้าสงสาร” ข้าสาย รำพัน “จะ
ทรมานหรือไปทางไหนก็มีรู้”

“เมื่อจะไป ขำพกับพืคังหรือเปล่า?”
เลื่อนถาม

“เปล่า, แต่ข้าพยกหามาสองตะขี ถึง
ข้าจะขยิบหนิง ถึงพอเลื่อนจะขยิบหนิง”

ข้าสาย สัง จก หมายถึง ขยิบหนิง ให้ เลื่อน
เธอรับมาอ่านมข้อความดังนี้:—

“กรายผ้าเท้า คุณเลื่อน ผู้มีพระคุณอย่างสูง
ก็ฉันต้องขอโทษที่หนีออกจากบ้านคุณไทย
มิได้ล่ำลา และเมื่อคุณได้อ่านจดหมายฉบับ
นี้แล้ว โปรดเข้าใจเถิดว่า ฉันผู้มีกรรมเจ้า
ต้องขอลาคุณไปอย่างไม่กลับคืนหลังอีก.

ที่แรก คิดถึง ทั้งใจ จะให้สิทธิในการ ทารุณ-
กรรมที่คุณได้กระทำแก่ฉันเมื่อคืนนี้ เพราะ
เข้าใจว่าคุณคงเมตตาอย่างคุณสติไม่อยู่ แต่ครั้น
เมื่อความเข้าใจนั้นถูกขัดข้อง เกิดขึ้นแล้ว ก็ฉันจึง
รู้ได้ว่า ลักษณะแห่งการกระทำของคุณนั้น
มิได้ เป็นไป โดยประมาท — เป็นไป โดยความ
เจตนาอย่างแท้จริง — เจตนาที่จะให้ฉันเสื่อม
เสียอิสสรภาพเพราะ ประสงค์ ความสุขสำราญ
ของคุณเท่านั้น โอ, คิดฉันได้ซึ่งแรงกับคุณ
หลายหนหลายครั้งแล้วว่า ฉันไม่ใช่หญิง
ที่มีคุณสมบัตินั้นๆ อย่างที่คุณเข้าใจ แต่คุณ
ก็ทำให้เห็นแก่ค่าซึ่งแรงของคุณนั้นไม่ คุณ
ไม่สงสารคิดฉัน คุณไม่ห่วงหวั่นต่อฉัน และ
ฉันนอนอยู่ที่หอคำส่ำหวั่นกับคุณแต่ฝ่ายเดียว
ก็เมื่อคุณมองไม่ถึงความห่วงหวั่นของฉันเช่นนั้น
แล้ว ฉันก็อยู่ภายในความคุ้มครองของคุณ
ไม่ได้ — แม้จะอยู่ด้วยลักษณะเพียงแต่เป็นลูก
จ้างหรือนางกนิหองก็ก ก็เพราะฉนั้นฉันจึงจำ
ต้องหนีคุณไปดำเนินชีวิตตามความพอใจ และ

พ.ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

อุทิศให้เขียนไปถวายฉกรรรม.

ในที่สุดนั้น โปรภคกรดาได้ยกโทษในการ
ที่คิดนินทาถึงกษัตริย์ที่คบหาด้วยกันนั้น ทั้งนั้น
เป็นเพราะความไม่ไหวแต่ ๆ และก็มีคนชอบ
พระยศพระคุณที่ใด ชอบเลย มีให้คิดนินทา
ด้วย ภายในเวลาที่ถูกคนอาศัยฟังความสำคัญ
ในบ้านของคุณ.

พิศวง”

เลือน ถอนใจเมื่ออ่านจากหมายขอ แม้เขา
ปลุกอาหารจะยังมีใจคิดถึงลาไส้สักชิ้นหนึ่งก็
ก็ แทะให้รู้ สักว่าสมคนคนไปหมด คือก
จนกระทั่งมีส่วนเกี่ยวพันไปถึงหัวใจด้วย

เธอลุกขึ้น ก็กระหายน้ำเข้าไปในห้องนอน
ซักสาย มองตามไปด้วยหัวใจระทึก

“โอ้, แม่พิศวง” เธอถอนใจ “เป็น
ความเลวของเราเองที่หมิ่นเหม่งหล่อนมากเกินไป
เป็นเพราะความเมา—เรวکم—เรวکمมากเกินไป
สมควร และเรวکمเมาแค้นเรวکم ๆ เท่านั้น
มันเมาโดยลุ่มนวลถึงหล่อน ความจริงเรวکم
หล่อนมาก ทั้งใจจะให้หล่อนเป็นภรรยาที่ชอบ
ธรรมของเรา โอ้—ความระยำของเรา ความ
เมา สุรา—นารี เล็ก—เล็ก—เรวکمต้องเล็ก
อย่างเด็กจาก เราจะไม่คม เราจะไม่มันเมา
ในกามคุณ แต่—อนิจา—สายเสียแล้ว

หล่อนหนีไปเสียแล้ว พิศวงจำ หล่อนหนี
ไปเสียแล้ว”

เป็นครั้งแรกในชีวิตของเลือนที่คงปล่อย
ให้หน้าตาไหลออกจากคลองเนตร นับตั้งแต่เธอ
มีคุณสมบัติจากทารก มีชีวิตเป็นอิสระ
เต็มไปด้วยความขบขันเบร้งเร้ง โง่งนั้น ครั้น
แหละ เป็นครั้งแรกที่เธอต้องร้องไห้—ร้องไห้
เพราะเห็นหน้าภาพ ร้องไห้เพราะรู้สึกในความ
หยาบของคนที่ปล่อยไปแล้วอย่างเลือน และ
ร้องไห้เพราะหญิงคนหนึ่ง—พิศวง

ผู้ชายที่เลือนอยู่ในความสุข ห้อมล้อม
ไปด้วยเพลิงแห่งกามคุณ หมกมุ่นอยู่แต่สิ่งที่
หวานอันเคลือบอยู่ด้วยยาพิษ ครั้นเมื่อสัก
คิดว่าผิด และประสพภัยร้ายแห่งความหวาน
อันเคลือบอยู่ด้วยคุณธรรมความดี ก็ยอมมก
จะสายเสียแล้ว.

เลือน เริ่มตนขบขัน เกียจด้วยโรคหัวใจ
ถึงกับลุ่มนวลนอนหลับ มีอาการค่อนข้างจะ
วิปริต จนเข้าสายรู้สึกหนักอกอยู่ครัน ๆ.

ท่ามกลางแสงจันทร์ อากาศค่อนข้าง
หนาว ลมพัดดุจหนาวมีพิภพระโชกมาเป็น
พัก ๆ บนสะพานไม้ริมแม่น้ำเจ้าพระยา หน้า
บ้านขอม ๆ หลังคามุงด้วยแฝดหลังหนึ่ง ครง
ข้ามกับหัวแหลมของเกาะบางปะอินทางทิศ

ป. ไชตินิยม

มีน

ไคพอก^๑ หญิงสาวคนหนึ่งอย่างสกลียอยู่บน
ชาม^๒เงินทอนสะพาน^๓กล่าวแล้ว เหม่อมองค
กระเส็น^๔ ซึ่งชักเป็น ละลอก เข้ากับ แสงจันทร์
ตรงหน้า^๕หล่อน คือ พิศวง

เป็นเวลา ๓ เดือน^๖ล่วงไปแล้ว นัยแต่^๗พิศว
ทน^๘ออกจากบ้านของเลือน หล่อนมา^๙ขออาศัย
อยู่กับหญิงกลางคน ๆ หนึ่ง ซึ่งรัก^{๑๐}และชอบ
พอกัน^{๑๑}มาทั้งแต่ ครั้ง^{๑๒}หล่อน ยังเป็น^{๑๓}นักเรียน ก็น
นอนอยู่ เมื่อ ๔ บ^{๑๔}ก่อน^{๑๕}นั้น

ขณะที่^{๑๖}หล่อนกำลังนั่ง^{๑๗}เพลินอยู่^{๑๘} มีหญิงอีก
คนหนึ่ง^{๑๙}เฝ้า^{๒๐}มา^{๒๑}ลงข้าง ๆ

“หนู^{๒๒}พิศว คุก^{๒๓}อก^{๒๔}ใจเสีย^{๒๕}ข้าง^{๒๖}ชิต^{๒๗}หลาน
ผู้^{๒๘}ชาย^{๒๙}พร^{๓๐}คน^{๓๑}อย่า^{๓๒}ไป^{๓๓}คิด^{๓๔}ถึง^{๓๕}เขา^{๓๖}ให้^{๓๗}มาก^{๓๘}นัก^{๓๙}เลย
ผู้^{๔๐}ชาย^{๔๑}ทั้ง^{๔๒}โลก^{๔๓}ไม่^{๔๔}มี^{๔๕}แต่^{๔๖}เขา^{๔๗}คน^{๔๘}เดียว^{๔๙}หรือ^{๕๐} เธอ
อย่า^{๕๑}เถะ”

พิศว สะ^{๕๒}ง^{๕๓} พยายาม^{๕๔}กลืน^{๕๕}ความ^{๕๖}พิรุ
ณ^{๕๗}ร^{๕๘}กล่าว^{๕๙}แก่^{๖๐}ขวย

“เล่า^{๖๑}อะไร^{๖๒} ข้า^{๖๓}ฉัน^{๖๔}คิด^{๖๕}ถึง^{๖๖}เวร^{๖๗}ถึง^{๖๘}กรรม^{๖๙}
ใน^{๗๐}ส่วน^{๗๑}ตัว^{๗๒}ของ^{๗๓}ฉัน^{๗๔}เอง^{๗๕}ต่าง^{๗๖}หาก”

“อย่า^{๗๗}ยัง^{๗๘}คุย^{๗๙}ให้^{๘๐}ข้า^{๘๑}เธอ^{๘๒}เลย โอ! หลาน
ออก^{๘๓}จะ^{๘๔}นั่ง^{๘๕}คิด^{๘๖}นอน^{๘๗}คิด^{๘๘}เกินไป^{๘๙}เสีย^{๙๐}แล้ว^{๙๑} ข้า^{๙๒}รัก^{๙๓}”

หญิง^{๙๔}ที่^{๙๕}กล่าว^{๙๖}กับ^{๙๗}พิศว^{๙๘}นั้น คือ^{๙๙}นาง^{๑๐๐}ผัว^{๑๐๑}
เคย^{๑๐๒}เป็น^{๑๐๓}หัวหน้า^{๑๐๔}โรง^{๑๐๕}ครัว^{๑๐๖}ประจำ^{๑๐๗}โรง^{๑๐๘}เรียน^{๑๐๙}กิน^{๑๑๐}นอน
แห่ง^{๑๑๑}หนึ่ง ซึ่ง^{๑๑๒}พิศว^{๑๑๓}เคย^{๑๑๔}ศึกษา^{๑๑๕}อยู่^{๑๑๖}สำนัก^{๑๑๗}นั้น

แรง

ความ^{๑๑๘} คั้น^{๑๑๙}เคย^{๑๒๐} ชอบ^{๑๒๑}พอ^{๑๒๒}กัน^{๑๒๓} มี^{๑๒๔}มา^{๑๒๕}แล้ว^{๑๒๖}แต่^{๑๒๗}ครั้ง^{๑๒๘}
กะ^{๑๒๙}โน้น

นาง^{๑๓๐}ผัว^{๑๓๑} พก^{๑๓๒}ย^{๑๓๓}พิศว^{๑๓๔}ที่^{๑๓๕}สถาน^{๑๓๖}วัด^{๑๓๗}ไฟ^{๑๓๘}ยาง^{๑๓๙}ปะ^{๑๔๐}อิน
แก่^{๑๔๑}จำ^{๑๔๒}ไว้^{๑๔๓}ว่า^{๑๔๔} หล่อน^{๑๔๕} คือ^{๑๔๖}พิศว^{๑๔๗} อี^{๑๔๘}กา^{๑๔๙}นาย^{๑๕๐}พัน-
คำ^{๑๕๑}ว^{๑๕๒}ศรี^{๑๕๓} พระ^{๑๕๔}กำ^{๑๕๕}จัก^{๑๕๖}ใจ^{๑๕๗}รัก^{๑๕๘} ซึ่ง^{๑๕๙}เคย^{๑๖๐}อยู่^{๑๖๑}โรง^{๑๖๒}
เรียน^{๑๖๓}กิน^{๑๖๔}นอน^{๑๖๕}สำนัก^{๑๖๖}ที่^{๑๖๗}แก่^{๑๖๘}เคย^{๑๖๙}ทำงาน^{๑๗๐}อยู่ และ^{๑๗๑}คัง
แต่^{๑๗๒}คุณ^{๑๗๓}พระ^{๑๗๔}กำ^{๑๗๕}จัก^{๑๗๖}ฯ^{๑๗๗} ถึง^{๑๗๘}แก่^{๑๗๙}กรรม^{๑๘๐}แล้ว^{๑๘๑} หล่อน^{๑๘๒}
ก็^{๑๘๓}ต้อง^{๑๘๔}ออก^{๑๘๕}จาก^{๑๘๖}โรง^{๑๘๗}เรียน^{๑๘๘} เพราะ^{๑๘๙}เขา^{๑๙๐}ผู้^{๑๙๑}อุป^{๑๙๒}ถัม^{๑๙๓}ภ
ทั้ง^{๑๙๔}แท่น^{๑๙๕}นั้น^{๑๙๖}มาก็^{๑๙๗}มี^{๑๙๘}ได้^{๑๙๙}พย^{๒๐๐}ปะ^{๒๐๑}กัน^{๒๐๒}อีก^{๒๐๓}เลย

เมื่อ^{๒๐๔}ได้^{๒๐๕}สน^{๒๐๖}ทน^{๒๐๗}ถาม^{๒๐๘}ทุก^{๒๐๙}ซู่^{๒๑๐}ซึก^{๒๑๑}กัน^{๒๑๒} จน^{๒๑๓}แกร^{๒๑๔}
ความ^{๒๑๕}อัย^{๒๑๖}จน^{๒๑๗}คั้น^{๒๑๘}ของ^{๒๑๙}หล่อน แกร^{๒๒๐}รู้^{๒๒๑}สีก^{๒๒๒}สง^{๒๒๓}สาร
จึง^{๒๒๔}ชวน^{๒๒๕}ให้^{๒๒๖}มา^{๒๒๗}อยู่^{๒๒๘}เสีย^{๒๒๙}ด้วย^{๒๓๐}กัน^{๒๓๑} พิศวง^{๒๓๒} ก็^{๒๓๓}ยอม^{๒๓๔}มา
อยู่^{๒๓๕}ด้วย แกร^{๒๓๖}ก็^{๒๓๗}หล่อน^{๒๓๘}อยู่^{๒๓๙}อย่าง^{๒๔๐}หลาน^{๒๔๑}คน^{๒๔๒}หนึ่ง และ^{๒๔๓}
หล่อน^{๒๔๔}กร^{๒๔๕}ก็^{๒๔๖}แกล^{๒๔๗}อย่าง^{๒๔๘}มา^{๒๔๙}ทน^{๒๕๐}ย^{๒๕๑}ล^{๒๕๒}ค^{๒๕๓}น^{๒๕๔}หนึ่ง ความ^{๒๕๕}
คั้น^{๒๕๖}เคย^{๒๕๗} และ^{๒๕๘}ความ^{๒๕๙}รัก^{๒๖๐}ใจ^{๒๖๑}ชวน^{๒๖๒}ให้^{๒๖๓}นาง^{๒๖๔}ผัว^{๒๖๕} ชัก^{๒๖๖}
ถาม^{๒๖๗}ถึง^{๒๖๘}ความ^{๒๖๙}เป็น^{๒๗๐}ไป^{๒๗๑}ใน^{๒๗๒}ชีวิต^{๒๗๓}ของ^{๒๗๔}หล่อน และ^{๒๗๕}
หล่อน^{๒๗๖}ก็^{๒๗๗}เล่า^{๒๗๘}ความ^{๒๗๙}จริง^{๒๘๐}ให้^{๒๘๑}ฟัง^{๒๘๒}โดย^{๒๘๓}ถึ^{๒๘๔}ถึ^{๒๘๕}วน^{๒๘๖} กล^{๒๘๗}ล^{๒๘๘}อ^{๒๘๙}
กะ^{๒๙๐}ทั้ง^{๒๙๑}น^{๒๙๒}ิยาย^{๒๙๓} แห่ง^{๒๙๔}ชีวิต^{๒๙๕} ของ^{๒๙๖}หล่อน ซึ่ง^{๒๙๗}มี^{๒๙๘}ส่วน^{๒๙๙} พาค^{๓๐๐}
ฟัง^{๓๐๑}ไป^{๓๐๒}ถึง^{๓๐๓}เลือน^{๓๐๔}นั้น^{๓๐๕}ด้วย

คุณ^{๓๐๖}สม^{๓๐๗}ย^{๓๐๘}ัก^{๓๐๙} ของ^{๓๑๐}หญิง^{๓๑๑} ที่^{๓๑๒}ก็^{๓๑๓}ยอม^{๓๑๔}ไม่^{๓๑๕}นั่ง^{๓๑๖} ค^{๓๑๗}า^{๓๑๘}ย^{๓๑๙}
กล^{๓๒๐}ล^{๓๒๑}อ^{๓๒๒}เวลา^{๓๒๓}ที่^{๓๒๔}พิศว^{๓๒๕} มา^{๓๒๖}อยู่^{๓๒๗}กับ^{๓๒๘}นาง^{๓๒๙}ผัว^{๓๓๐} หล่อน^{๓๓๑}
ช่วย^{๓๓๒}แกล^{๓๓๓}ทำ^{๓๓๔}มา^{๓๓๕}หา^{๓๓๖}กิน^{๓๓๗}ตัว^{๓๓๘}เป็น^{๓๓๙}เกล^{๓๔๐}ย^{๓๔๑}ว^{๓๔๒} ทา^{๓๔๓}ย^{๓๔๔}น้ำ^{๓๔๕}
ห^{๓๔๖}ง^{๓๔๗}เข้า^{๓๔๘}, ผ^{๓๔๙}า^{๓๕๐}พ^{๓๕๑}, ช^{๓๕๒}ัก^{๓๕๓}ผ^{๓๕๔}า— ๑ ล ๑ หล่อน^{๓๕๕}ทำ^{๓๕๖}
ได้^{๓๕๗}ป่า^{๓๕๘}ละ— ทั้ง^{๓๕๙}นั้น^{๓๖๐} ยัง^{๓๖๑}เพ^{๓๖๒}ม^{๓๖๓}ความ^{๓๖๔}น่า^{๓๖๕}เอ็น^{๓๖๖}ดู^{๓๖๗} และ

พ.ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

สังสารวัฏ

“โอ—ย่า” หล่อนกล่าว, เมื่อนางฉันทน์
กล่าวประโยคที่ดูใจหล่อน “ฉัน—ไม่รัก
ถึงเขาแล้ว ฉันเกลียดเขา —แต่—แต่—
—โอ—ถ้าหวัอกของย่าเป็นอย่างฉันทน์ ย่า
ควรระวังแห่งความขมขื่นในชีวิตของฉัน”

แล้วหล่อน ก็ปล่อยให้อิสต์สลุสลุ คอลอยใน
คลองเนตรทางฝั่ง

ส่วน นางฉันทน์ ก็พลอยใจอ่อนไปด้วย

“ย่าจ๋า, โปรดขอให้ฉันอยู่ตามลำพังที
เถิด ฉันชอบความสงบเงียบ และกลางกระแส
แห่งความเยือกเย็นภายใต้แสงจันทร์ที่นำเปลือ
เพลิงเช่นนี้”

นางฉันทน์ น้ำตาวิ่ง ลูกกระพริบไปเสีย
จากหล่อนด้วยความสะท้านใจ

พิศวงรักเลือน อย่างจริงใจ แต่เป็นความ
รักที่ให้ผลอันกระทำให้หวัอกของหล่อน ซอก
ซำ หล่อนเข้าใจว่า เลื่อน ไม่รักหล่อน—
เพียงแต่ระหล่อน เพื่ออธิษฐานสมรสกับหล่อน
ชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น การสืบทอดสันนิษ
กันอย่างคิวกโครม—“ฉัน” ของเลือนหลาก
หลาย —เพือนฝูงคิวกหล่อน — เลือน ซักเหิม
ล่งเกินหล่อนในท้องนอน และชื่นใจชุ่มเหง
หล่อนตาม อำเอน น้ำใจในคืนวันนั้น เป็น

พยานในความเจตนาของ เลือน ตามที่หล่อน
คิดพ้ออยู่แล้ว หล่อนจึงทักใจขึ้นมาเสีย แต่
ส่วนความรักนั้น หล่อนก็ใจไค้ยากเต็มที เช่น
การเหลื่อวิสัย

หล่อนนั่งเพเลินสลุคอยู่ยู่ที่สะพานทำนายน
จนคึก เกินเวลาที่หล่อนควรหล่นนอน

เป็นวันหนึ่ง นางฉันทน์ลงเรือไปขายขนม
ตามลำน้ำ พิศวง กำลังผ่าพ่นอยู่หลังบ้าน มี
ชายหนุ่มคนหนึ่งเดินมาหยุดยืนที่หล่อน พยา-
ยามเขม่นกหล่อน เพื่อให้เชื่อแนแนแก่ใจตนเอง

“แม่พิศวง!” ในที่สุดชายผู้นั้น กล่าวขึ้น
พิศวง สะกั้ง เหลียวหน้าไปทางเสียงที่
เรียก

“คุณเลือน!” หล่อนร้อง
เลือนเดินเข้าหาหล่อน ยมแก้มแทบแตก

“กายจริง—หล่อนผ่าพ่น”

“กะ เป็นงานของกิดัน”

“หล่อนผอม และกำชุยซักจนผิดตา แม่
พิศวง”

พิศวงรู้สึกตัวว่า แสงความคันเค้นเกินไป
จนออกนอกหน้า ก็รู้สึกจะอายแก่ตนเอง
หล่อนจึงกระทำ เป็นเล่นตัวพ้อเป็นที่

“กะ เพราะเป็นกรรมของกิดัน” หล่อน
ว่าพลาถกมีหน้าผาพ่นค่อไปตามเหิม

ป. โซตินิยม

มีน

“เล่น นกเคืองทีพิศวงยังไม่ละพอสัก
“แม่พิศวง, ไบรคเลิกผ่าพณน เลียเด็ก
แล้วพักกับฉันสัก ๒-๓ คำ และเชิญให้ฉัน
นั่งในที่อันสมควร”

“หล่อนเงยหน้าขึ้น
“ก็ฉันอาศัยอยู่บ้านนี้” หล่อนกล่าว
พลางชี้มือให้หล่อนดู “ถ้าไม่รังเกียจ ไบรค
ถ่อมตัวขึ้นไปในพักบนเรือนก็ได้ เชิญขึ้น”

“โอ, ทำไมหล่อนพูดเช่นนั้น อนิจจา—
หล่อนเห็นฉันเป็นคนออกไปเสียแล้ว ไปซี—
ฉันอยากนั่งบนเรือน — และพักกับหล่อน
ใกล้ๆ”

พิศวง คือนักไว้มอง แล้วเดินนำหล่อนขึ้น
เรือน

“แม่พิศวง มาอยู่ที่นี่ สบายดีหรือ?”
หล่อนกล่าวเมื่อขึ้นไปยังบนเรือนแล้ว

“คะ สบาย”
“ความจริงที่น่าสบาย และฉันอยากได้
อยู่กับคนสวยสักคนหนึ่ง น่าเป็นสุขแท้ๆ”

“คะ น่าเป็นสุข”
“หล่อนมาอยู่ที่นี่?”
“มาอยู่กับหญิงคนหนึ่ง ซึ่งก็ฉันน่ะ
อย่างข้าของคุณ”

“เวลานี้ไปไหนเสียเล่า?”

“ไปขายขนมค่ะ”

“แม่พิศวง ทำไมหล่อนจึงหันกลับมา
เลีย?”

หล่อนไม่ตอบ

“เชิญรับประทานน้ำค่ะ คุณเล่น” ได้
กล่าวเพื่อสยาล้างคำถาม “แต่—บางทีคุณ
อาจรังเกียจและดื่มไม่ลงก็ เพราะนาน
ไม่ได้น้ำประปา”

“โอ—แม่พิศวง”

หล่อนมองหน้าหล่อน สบายคายอันบอก
ความลำบากใจของเธอ หล่อนต้องก้มหน้า
มองพื้น

“แม่พิศวงจำ ไบรคบอกโทษให้ฉันสำหรับ
เหตุการณ ในคืนนั้น เป็นเพราะความมัน
เมา และความประมาทของฉัน ฉันมาคง
ก็จะมาขอโทษหล่อน และจะรับหล่อนกลับไป
บ้านฉันตามเดิม”

“ก็ฉันอยุ่กับมีความสุขพอแล้ว ก็ฉัน
ไม่อยากจะไปจากที่นี่เลย”

“สงสารฉันบ้าง แม่พิศวง”

“ก็ฉันได้บอกแล้วว่า ก็ฉันสงสารคน
อย่างคุณไม่ได้”

“แม่พิศวง!”

“ทำไมคะ?”

พ.ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

“โอ้, หล่อนไม่รู้หรอกหรือว่า ฉันรัก
หล่อนเพียงใด—ไปร่ำกอดกันกรุงเทพฯ เถิด
ฉันจะไม่ลืมเหงาหล่อนเหมือนแต่ก่อนอีก”

“ก็ฉันชอบอยู่กับคุณด้วยความจริงใจว่า
ที่ย่านนี้เย็นชานักก็ฉันพอใจอยู่ ไม่อยากไป
อยู่ที่อื่นเลย”

“แล้วคุณไหน พิศวงไปยืนเล่นกับ
ฉันไปชั่วครู่”

“แม่พิศวงว่า” ในที่สุดกล่าวขึ้นอีก
“ถ้าฉันจะขอพักอยู่ที่บ้านนี้สัก ๕-๕ วัน เจ้า
ของบ้านจะรังเกียจไหมล่ะ?”

“บ้านอย่างนี้ สกปรกสกปรกตาย หนู
ก็ซึม ฝนตกก็รว ไม่มีเตียงนอน ไม่มีห้อง
อาบน้ำ ไม่มีที่สำหรับคนรับ คุณจะมาพักอยู่
ที่นี่หรือคะ? ก็ฉันเกรงว่าคุณจะรังเกียจ”

“ตายจริง แม่พิศวง!”

“จริง ๆ นะคะ ก็ฉันเกรงว่าคุณจะ
รังเกียจ”

“ถ้าฉันไม่รังเกียจล่ะ?”

พิศวง นั่ง ไม่ตอบ

“ถ้าฉันไม่รังเกียจล่ะ แม่พิศวง?”

“คุณอาจพักอยู่ได้—บางที”

“บางที”

“คะ”

ตกลง เล่นไปพักอยู่กับพิศวง นางฉีก
ยิ้มก็ด้วย เวลาที่เธออยู่ด้วยนั้น พิศวง
ก็กินอาหารอย่างสบาย เล่นอย่างมีความสุข

พิศวงนอนเปลืองโยนหล่อนประสังสรรค์ให้เจ้า
รูป แต่หล่อนก็หาขอมงานของเธอไม่ ทั้ง
จะทำให้ เธอหนักใจเป็นหลายครั้ง—แต่
ใจที่ว่า หล่อนช่างเป็นหญิงที่เล่นหัวเสียจริง ๆ

เช้าวันหนึ่ง เล่น คน สาย ช่างเย็นไป ตาม

ธรรมชาติของเธอ พิศวง จึงแกล้งปลุก

“คุณเล่น! คุณเล่น!” หล่อนตะโกน

“คุณเสียใจเด็กคะ” นอนอย่างนั้นเขาเรียกว่า
คนขี้เกียจ!”

เล่นพลุกพล่านและขี้เกียจ “อะ, คุณ

ขี้เกียจ”

“ก็แล้ว, ก็ฉันไม่ชอบคนขี้เกียจ และ
ก็ฉันรักกันขยันทีคนแต่เช้า ๆ”

“งั้นหรือคะ? หนู ฉันจะพยายามคนเช้า ๆ
เสมอ”

เล่น สุกจากที่นอนกระดกกระวัก

พิศวงก็นอนอยู่ในใจที่รู้สึก ว่าเล่นเซื่อง
ซึมมากแล้ว

เล่น อย่างนี้, แคงด้วยไม่มีที่น่านอน

พิศวง ก็เล่นงานกระหนาบเจ้าให้อีก

“พนันหมกกองแล้ว คุณเล่น” หล่อนว่า

ป. โซตินิยม

มีน

“ผ่า^๔พน^๕ชะ^๖ คิน^๗จะ^๘ทง^๙เข้า^{๑๐}”

“ฉน^{๑๑} ผ่า^{๑๒}พน^{๑๓}?” เลื่อน^{๑๔}ถาม

“คะ”

“ถ้า^{๑๕}ฉน^{๑๖}ไม่^{๑๗}ผ่า^{๑๘}ละ แม่^{๑๙}พิ^{๒๐}ควง^{๒๑}?”

“คิน^{๒๒}กิง^{๒๓}กเข้า^{๒๔}เข้า^{๒๕}ของ^{๒๖}คุณ^{๒๗}เสียบ^{๒๘} ๑^{๒๙}มือ^{๓๐}”

“โอ^{๓๑}—แม่^{๓๒}พิ^{๓๓}ควง^{๓๔}!”

“บอก^{๓๕}คำ^{๓๖}เกี้ยว^{๓๗} คุณ^{๓๘}เลือน^{๓๙}! คุณ^{๔๐}จะ^{๔๑}ผ่า^{๔๒}หรือ^{๔๓}ไม่^{๔๔}ผ่า^{๔๕}?”

“ผ่า^{๔๖}—ผ่า^{๔๗}ระ^{๔๘}—โอ^{๔๙}!”

ที่^{๕๐}จริง^{๕๑}, พิ^{๕๒}ควง^{๕๓} รู้^{๕๔} ลัก^{๕๕}สัง^{๕๖}สาร^{๕๗} เลือน^{๕๘} อยู่^{๕๙}ข้าง^{๖๐} แต่^{๖๑}หล่อน^{๖๒}ทง^{๖๓}ใจ^{๖๔}แล้ว^{๖๕} ท^{๖๖}จะ^{๖๗}กัก^{๖๘}สัน^{๖๙}คาน^{๗๐}ของ^{๗๑}เธอ^{๗๒}

หล่อน^{๗๓}ต้อง^{๗๔}กัก^{๗๕}เธอ^{๗๖}จริง^{๗๗} ๆ หล่อน^{๗๘}มอ^{๗๙}ง^{๘๐}ก^{๘๑}เธอ^{๘๒}ผ่า^{๘๓}พน^{๘๔}อย่าง^{๘๕}ง^{๘๖}ก^{๘๗}ก^{๘๘}ว^{๘๙}ย^{๙๐}ความ^{๙๑}เอน^{๙๒}ก^{๙๓}

เสร็จ^{๙๔}จาก^{๙๕}ผ่า^{๙๖}พน^{๙๗}แล้ว^{๙๘} เลือน^{๙๙} ขน^{๑๐๐}ไป^{๑๐๑}น^{๑๐๒}ท^{๑๐๓}อบ^{๑๐๔} อยู่^{๑๐๕}บน^{๑๐๖}เรือน^{๑๐๗} พิ^{๑๐๘}ควง^{๑๐๙} ออก^{๑๑๐}มา^{๑๑๑}จาก^{๑๑๒}คร^{๑๑๓}ว^{๑๑๔} เห็น^{๑๑๕}เข้า^{๑๑๖} ก^{๑๑๗}กระ^{๑๑๘}หน^{๑๑๙}า^{๑๒๐}ย^{๑๒๑}เข้า^{๑๒๒}อก^{๑๒๓}

“วน^{๑๒๔}น^{๑๒๕}เข้า^{๑๒๖}ผ^{๑๒๗}น^{๑๒๘}กล^{๑๒๙}บ^{๑๓๐}า^{๑๓๑}ก^{๑๓๒}ท^{๑๓๓}ลา^{๑๓๔}ด^{๑๓๕}ส^{๑๓๖}าย^{๑๓๗}” หล่อน^{๑๓๘} กล่าว^{๑๓๙} “บาง^{๑๔๐}ที^{๑๔๑}จะ^{๑๔๒}ทำ^{๑๔๓}ข^{๑๔๔}น^{๑๔๕}ม^{๑๔๖}ไป^{๑๔๗}ข^{๑๔๘}า^{๑๔๙}ย^{๑๕๐}ไม่^{๑๕๑}ทัน^{๑๕๒}เวลา^{๑๕๓} เพื่อ^{๑๕๔}ช่วย^{๑๕๕}แรง^{๑๕๖} ข^{๑๕๗}่า^{๑๕๘}ผ^{๑๕๙}น^{๑๖๐} โป^{๑๖๑}ร^{๑๖๒}ท^{๑๖๓}ร^{๑๖๔}ด^{๑๖๕}มา^{๑๖๖}ไม่^{๑๖๗}แบ่ง^{๑๖๘}ไว้^{๑๖๙} ค^{๑๗๐}อย^{๑๗๑}ทำ^{๑๗๒}แ^{๑๗๓}ก^{๑๗๔}หน^{๑๗๕}อ^{๑๗๖}ย^{๑๗๗}ชะ^{๑๗๘}ชะ^{๑๗๙} คุณ^{๑๘๐}เลือน^{๑๘๑}”

เลือน^{๑๘๒} มอ^{๑๘๓}ง^{๑๘๔}หน^{๑๘๕}า^{๑๘๖} พิ^{๑๘๗}ควง^{๑๘๘}อย่าง^{๑๘๙}สง^{๑๙๐}ส^{๑๙๑}ย^{๑๙๒}

“ฉ^{๑๙๓}น^{๑๙๔}?”

“คะ^{๑๙๕} คุณ^{๑๙๖}ไม่^{๑๙๗}แบ่ง^{๑๙๘}!”

“โอ^{๑๙๙}, แม่^{๒๐๐}พิ^{๒๐๑}ควง^{๒๐๒} ฉ^{๒๐๓}น^{๒๐๔}ท^{๒๐๕}ว^{๒๐๖}เข้า^{๒๐๗}”

“เข้า^{๒๐๘}ยัง^{๒๐๙}ไม่^{๒๑๐}ล^{๒๑๑}ก^{๒๑๒}คะ^{๒๑๓}”

“ฉ^{๒๑๔}น^{๒๑๕}เท^{๒๑๖}น^{๒๑๗}อย^{๒๑๘}มาก^{๒๑๙}แล้ว^{๒๒๐} ผ่า^{๒๒๑}พน^{๒๒๒}ท^{๒๒๓}ง^{๒๒๔}ท^{๒๒๕}อบ^{๒๒๖}

ใหญ่^{๒๒๗} ๆ”

“ไม่^{๒๒๘}แบ่ง^{๒๒๙}เล^{๒๓๐}ก^{๒๓๑}คะ^{๒๓๒} คุณ^{๒๓๓}เลือน^{๒๓๔}” หล่อน^{๒๓๕}เก^{๒๓๖}อ^{๒๓๗}น^{๒๓๘}

เข้า^{๒๓๙} เช^{๒๔๐}ง^{๒๔๑}บ^{๒๔๒}ง^{๒๔๓}ค^{๒๔๔}ย^{๒๔๕} “น^{๒๔๖}อก^{๒๔๗}จาก^{๒๔๘}เ^{๒๔๙}น^{๒๕๐}การ^{๒๕๑}แ^{๒๕๒}ส^{๒๕๓}ง^{๒๕๔}ก^{๒๕๕}ว^{๒๕๖}า^{๒๕๗}ม^{๒๕๘} ก^{๒๕๙}ท^{๒๖๐}ญ^{๒๖๑}ญ^{๒๖๒}ท^{๒๖๓}อ^{๒๖๔}เ^{๒๖๕}า^{๒๖๖}ของ^{๒๖๗}บ้าน^{๒๖๘}แล้ว^{๒๖๙} ย^{๒๗๐}ัง^{๒๗๑}เ^{๒๗๒}น^{๒๗๓}การ^{๒๗๔}บ^{๒๗๕}ริ^{๒๗๖}ห^{๒๗๗}าร^{๒๗๘} ร^{๒๗๙}่วง^{๒๘๐}ก^{๒๘๑}าย^{๒๘๒} แ^{๒๘๓}ล^{๒๘๔}ะ^{๒๘๕}บ^{๒๘๖}ำ^{๒๘๗}ร^{๒๘๘}ง^{๒๘๙}อ^{๒๙๐}น^{๒๙๑}า^{๒๙๒}ม^{๒๙๓}ย^{๒๙๔}ส^{๒๙๕}่ว^{๒๙๖}น^{๒๙๗}ท^{๒๙๘}ง^{๒๙๙}ก^{๓๐๐}ว^{๓๐๑}ย^{๓๐๒} ท^{๓๐๓}ำ^{๓๐๔}งาน^{๓๐๕}เท^{๓๐๖}น^{๓๐๗}อย^{๓๐๘}มาก^{๓๐๙} ๆ ก^{๓๑๐}ิน^{๓๑๑}ะ^{๓๑๒}ะ^{๓๑๓} เ^{๓๑๔}ร^{๓๑๕}เ^{๓๑๖}อ^{๓๑๗}า^{๓๑๘}ห^{๓๑๙}าร^{๓๒๐}”

“โอ^{๓๒๑}, แม่^{๓๒๒}พิ^{๓๒๓}ควง^{๓๒๔}!”

“คุณ^{๓๒๕}อยู่^{๓๒๖}ใน^{๓๒๗}กำ^{๓๒๘}มือ^{๓๒๙} ของ^{๓๓๐}ก^{๓๓๑}ิณ^{๓๓๒} น^{๓๓๓}ะ^{๓๓๔}คะ^{๓๓๕} คุณ^{๓๓๖}เลือน^{๓๓๗}”

“ตาย^{๓๓๘}จริง^{๓๓๙}!”

“บอก^{๓๔๐}คำ^{๓๔๑}เกี้ยว^{๓๔๒}! คุณ^{๓๔๓}จะ^{๓๔๔}ไม่^{๓๔๕}หรือ^{๓๔๖}ไม่^{๓๔๗}ไม่^{๓๔๘}?”

“ไม่^{๓๔๙}—ไม่^{๓๕๐}ระ^{๓๕๑}—ไม่^{๓๕๒}แบ่ง^{๓๕๓}—อ^{๓๕๔}น^{๓๕๕}ิ^{๓๕๖}จ^{๓๕๗}า^{๓๕๘}!”

ฮา^{๓๕๙}การ^{๓๖๐} อ^{๓๖๑}น^{๓๖๒}เ^{๓๖๓}บ^{๓๖๔}ย^{๓๖๕}ก^{๓๖๖}ของ^{๓๖๗} เลือน^{๓๖๘} ท^{๓๖๙}ก^{๓๗๐}อง^{๓๗๑} ก^{๓๗๒}ระ^{๓๗๓}ท^{๓๗๔}ำ^{๓๗๕} ตาม^{๓๗๖}คำ^{๓๗๗}สั่ง^{๓๗๘}ของ^{๓๗๙}หล่อน^{๓๘๐}เช่น^{๓๘๑}น^{๓๘๒} ย^{๓๘๓}ัง^{๓๘๔}ด^{๓๘๕}ย^{๓๘๖}ให้^{๓๘๗} พิ^{๓๘๘}ควง^{๓๘๙} ค^{๓๙๐}อง^{๓๙๑}ร^{๓๙๒}ัก^{๓๙๓}แ^{๓๙๔}ล^{๓๙๕}สัง^{๓๙๖}สา^{๓๙๗}ร^{๓๙๘}เธอ^{๓๙๙}ย^{๔๐๐}ง^{๔๐๑}ข^{๔๐๒}น^{๔๐๓}

เม^{๔๐๔}ื่อ^{๔๐๕}เลือน^{๔๐๖} ไม่^{๔๐๗}แบ่ง^{๔๐๘}ส^{๔๐๙}ร^{๔๑๐}แล้ว^{๔๑๑}ก^{๔๑๒}ั^{๔๑๓}ง^{๔๑๔}จะ^{๔๑๕}เข้า^{๔๑๖}ไป^{๔๑๗}หา^{๔๑๘}

พิ^{๔๑๙}ควง^{๔๒๐} ใน^{๔๒๑}คร^{๔๒๒}ว^{๔๒๓} พ^{๔๒๔}ย^{๔๒๕}หล่อน^{๔๒๖}ถ^{๔๒๗}ำ^{๔๒๘}ง^{๔๒๙}ก^{๔๓๐}ิณ^{๔๓๑}เข้า^{๔๓๒}อยู่^{๔๓๓}

“ฉ^{๔๓๔}น^{๔๓๕}ท^{๔๓๖}ว^{๔๓๗}เข้า^{๔๓๘}เท^{๔๓๙}ม^{๔๔๐}ที^{๔๔๑} ก^{๔๔๒}ิณ^{๔๔๓}เจ^{๔๔๔}า^{๔๔๕}ท^{๔๔๖}ว^{๔๔๗}ค^{๔๔๘}น^{๔๔๙}ชะ^{๔๕๐}ชะ^{๔๕๑}”

หล่อน^{๔๕๒}แ^{๔๕๓}ล^{๔๕๔}ง^{๔๕๕} ว^{๔๕๖}าง^{๔๕๗}ท^{๔๕๘}ำ^{๔๕๙}บ^{๔๖๐}ง^{๔๖๑}

“ขอ^{๔๖๒}ท^{๔๖๓}เ^{๔๖๔}น^{๔๖๕}ะ^{๔๖๖}คะ^{๔๖๗}, ท^{๔๖๘}ัก^{๔๖๙}ฉ^{๔๗๐}น^{๔๗๑}ค^{๔๗๒}อง^{๔๗๓}ก^{๔๗๔}ิณ^{๔๗๕}เข้า^{๔๗๖}ก^{๔๗๗}่อน^{๔๗๘}

โดย^{๔๗๙}ไม่^{๔๘๐}เช^{๔๘๑}ย^{๔๘๒}คุณ^{๔๘๓} เพราะ^{๔๘๔}จะ^{๔๘๕}ร^{๔๘๖}ย^{๔๘๗}ไป^{๔๘๘}ก^{๔๘๙}ิ^{๔๙๐}ก^{๔๙๑}ิ^{๔๙๒}ย^{๔๙๓}ค^{๔๙๔}อง^{๔๙๕}ท^{๔๙๖} ส^{๔๙๗}ว^{๔๙๘}น^{๔๙๙}ท^{๕๐๐}าย^{๕๐๑}บ้าน^{๕๐๒} ย^{๕๐๓}าง^{๕๐๔}ที^{๕๐๕} ข^{๕๐๖}่า^{๕๐๗}ผ^{๕๐๘}น^{๕๐๙} แ^{๕๑๐}ก^{๕๑๑}ค^{๕๑๒}ก^{๕๑๓}ิณ^{๕๑๔}เข้า^{๕๑๕}มา^{๕๑๖}

พ.ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

แล้วจากตลาด ก็ฉันจึงไม่รอแกล้งเช่นเคยกัน”

“เข้านั้นแกงอะไร คงอร่อยมากกระมัง
ไหน—งานเช้าของฉันทะ?”

“อู๊ย—ขอโทษเดอะค่ะ คุณเลออน นึก
ว่าเชื่อกันกับฉันเด็ก อย่าท้าวา ฉันใช้
รุจิกริเกลย ก็ฉันลืมสนิทกับยวว่า มะพร้าว
ยังไม่ได้อัด ไปรูกุชคุมะพร้าวให้ฉันก่อน
แล้วฉันจะกินกะทิเอง”

เลออน แทะแผ่นออกจากกรัว ด้วยความ
ตกใจ

“แม่พิศวง, ฉันต้องชุกมะพร้าว?”
ถามเสียงสั่น

“กะ—กะ คุณชุก, ค่ะฉัน!”

“กรรม—กรรมของฉันทะ” เลออนพิมพ์

“หล่อนแกล้งฉัน หล่อนข่มเหงฉันอย่าง
มัน ๆ ที่เคย”

“ถึงกับชุกฉันทะอย่างแฉฉันทะ”

“อะไร? นี้อ่อน—หล่อนผูกพยาบาท
อาฆาต—”

“เปล่า—อย่าคิดเช่นนั้น คุณเลออน”

“ถ้าหล่อนจะให้ฉันชุกมะพร้าว ก็ขอให้
ฉันกินเข้าเสียก่อน”

“ตายจริง, ขกโทษให้ฉัน ฉันเข้า
อวยมาก ก็ฉันกินเพลินไป ก็เข้าเหลือ
ไม่พอสำหรับคุณเสียแล้ว รอให้ฉัน ทำ
ก็เข้าให้ ไหมนะคะ”

“เหลือเท่าไร ให้ฉันกินเท่านั้น ก็พอ”

“ไม่เหลือเลยก็เดยวคะ”

“โอ—แม่พิศวง”

“อย่าตกใจเลยคะ, คุณเลออน” พกเอา
ใจ “เมื่อคุณชุกมะพร้าวหมดแล้ว ก็ฉันก็จะ
ทำกับเข้าเสร็จพอดี”

“ฉันชุก—ชุกมะพร้าวไม่เย็น”

“อย่าให้ฉันต้องบังคับคะ คุณเลออน”

“ถึงหล่อนต้องบังคับ ฉันก็เห็นจะชุก
ไม่ได้”

“ถ้าเช่นนั้น ก็ฉันจะชุกมะพร้าว และ
เย็นอันว่า ฉันไม่ต้องการให้เข้าให้ คุณ รัชประ-
ทาน เมื่อคุณจะรัชประทานเข้าเปล่า ๆ—
หรือรัชประทานกับเกล็ดไก่ก็เอา!”

“เวร—กรรมเวร อะไรอย่างงี้” เลออน
พิมพ์ “หล่อนแกล้งฉันตรง ๆ ที่เคย”

“ถ้าคุณรู้ว่า ฉันมีเวรมักรรมละก็ คุณ
มาทนอยู่ทำไมเล่าคะ? กลับไปอยู่ที่คุณ

ป. ไชตินิยม

มีน

คุณมีดีกว่าหรือ?”

“โอ้ แม่พิศวง เพราะฉนั้นรักหล่อน จึง
ท้องทนอยู่”

พิศวง แอวยม นึกสงสารขึ้นมาทันที
แต่ไม่กล้าแสดงให้ เลื่อนรู้

“ถ้าคุณรักภักดี คุณท้องชุกมะพร้าว”

“แล้วเมื่อไหร่ หล่อนจะรักฉันบ้าง แม่
พิศวง?”

หล่อนไม่ตอบ

“อย่างน้อย, หล่อนไม่รักชอกฉันบ้าง
ก็ดีกว่าหรือ?”

นิ่งเสีย

“โอ้, คนอย่างฉันหล่อนยังไม่ชอบแล้ว
หล่อนจะชอบคนชนิดไหน?”

“ฉันชอบคนชุกมะพร้าวค่ะ”

“แต่—ฉันชุกไม่เย็น”

“พูดคำเดียว คุณจะชุก หรือ ไม่?”

“ชุก—ชุกจะ—ชุกมะพร้าว เหวกรรม
อะไร เช่นนี้หนอ?”

พิศวง แอวยม ขยขันในอาการชุกมะพร้าว
อยู่ ینگเงินของ เลื่อน นึก ๆ ก็น่าสงสาร

“แม่พิศวงจ๋า” เลื่อน พกอย่างเอาชณะ

ไม่ได้ ชะนะชุกมะพร้าวอยู่ เหนือไหล่โฉม
หน้า “ถ้าฉันชุกมะพร้าวแล้ว โปรดอย่าให้
ฉันทนท้องอีกเลยนะ”

“ค่ะ, พอชุกเสร็จคุณก็รีบประทานอาหาร
ให้ ส่วนกระตักฉันจะกิน”

พอชุกมะพร้าวเสร็จ เลื่อน ทรงเข้ากินเข้า
ทันที โดยไม่ต้องรอรับอนุญาตจาก พิศวง
เสียก่อน

เคียว นึกพิศวง มีความสุขขึ้นมา เพราะ
เลือน—ชายที่หล่อนรัก ชายที่เล่นพอสัก
หล่อน ชายที่เชิดหุ่นตลกอย่างหุ่น และ

ชายที่กระทำให้หัวอกของหล่อนซ้ำ บ่น ทก
เป็นทาสของหล่อนแล้ว—อยู่ในกำมือของ
หล่อน จะบีบก็บายจะคลายก็รอก แน่ละ—

หล่อนรู้ สักว่าหล่อนควรอุทิศตัวหล่อนเอง ให้
แก่ชายผู้แล้ว แต่หล่อนคิดว่า หล่อนควร
จะรอมานเสียก่อนให้สำแก่ใจ เพื่อไว้อ่านา

ในการภักดีสยของเขา
คืนวันนั้น แม้จะเป็นช่วงขมเขินอ่อน ๆ

ก็จริง แต่ท้องฟ้าโปร่ง แสงเดือนจึงกระจาง
และอากาศก็เย็น มีลมพัดอ่อน ๆ พอสบาย

“แม่พิศวงจ๋า” เลื่อนกล่าว ชะนะกนัง

พ. ศ. ๒๔๗๔

หญิงตัวอย่าง

หญิงพิศวงที่สะพานท่าน้ำ “ หล่อนจะทราบ มันไม่เคยร้าย ”

มันไปอีกสักแกลไหน โอ้, มันรักหล่อน มันรัก “ ทำไมจะไม่ร้ายคะ นายกังวล คาย

หล่อน กลับบ้านฉันเถิด ฉันจะแต่งงานกับ เพราะคุณ ผู้หญิงอนาคตต้องอ่อนน้อมคุณอย่าง

หล่อนตามประเพณีนิยม ” น่าสงสาร — โอ้, ทำนายหลังคน ”

“ จริง ๆ ค่ะ ก็ฉันจะแต่งงานกับคุณไม่ “ แล้วหล่อน จะให้ ฉัน คิด แก่ ไข อย่างไร

ได้ ” มันเห็นรายได้ของฉันนะ ”

“ อย่าพูดเช่นนั้น แม่พิศวง ฉันไม่สบาย ” “ คุณต้องเลิกวิชาเงินอย่างทำนายหลัง

“ คู่รักของคุณมีแล้ว ทั้งรักทั้งพัน ! ” คน ”

“ เชอฉัน — ฉันไม่เกี่ยวข้องกับหญิง “ ไร่ ฉันจะเลิก ”

เหล่านั้น อีกแล้ว ฉันไม่เกี่ยวข้องกับอีกจริง ๆ ” “ คุณต้องเปลี่ยนหาวิชาใหม่ ”

“ ก็ฉันไม่ชอบคนคมเหล้า เมายา ! ” “ วิชาไหนล่ะ ? ”

“ เลิก ! แม่พิศวง ฉันไม่คมเหล้าแล้ว ” “ คุณต้องกระทำประโยชน์ให้แก่ชาติและ

“ ถึงกระนั้น เพื่อนเลว ๆ ของคุณมีมาก เพื่อนร่วมชาติของเรา คุณต้องทำงานออก

เกินไป ” แรงและความคิด หวังกำไรโดยลงทุนด้วย

“ แรกกันหมดแล้ว เพื่อนเลว ๆ ฉันเลิก กำลังแรงกำลังความคิดและเงิน คุณควร

คบ ” สร้างโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อช่วยเหลือ

“ แต่คุณยังคงเที่ยวกลางคืนแก้อยู่ ” กรรมกรคน ๆ ใดทำงาน และเป็นเศรษฐกิจ

“ ถ้า หล่อน กลับ กรุงเทพฯ ราว นี้จะ ของชาติ ช่วยเหลือค่าทุนอุปถัมภ์บุคคลที่

แปลกใจมาก แม่พิศวง ฉันเป็นคนที่มีอยู่ เป็นกำลังและประโยชน์ของชาติต่อไป ”

ที่เกี่ยว ” “ ถ้าฉัน ระบุว่า จะปฏิบัติตาม วิชา หล่อน ให

“ คุณใจคอเหี้ยมโหดมาก ! ” ใจแล้ว หล่อนจะว่าอย่างไร แม่พิศวง ? ”

“ ฉันไม่เข้าใจ หล่อนหมายถึงอะไร ใจ “ ก็ฉัน — ก็ฉันจะรักคุณค่ะ ”

๑. โซตินิยม

มีน

“แล้วแต่งงานกับฉัน?”

“ค่ะ”

เลือน จะโม้ยุบหล่อนอย่างเต็มรัก โดย
ไม่ค้องขออนุญาต และหล่อนก็ยอมโดย
ทุกฉัภาพ

“แม่พิศวังจำ หล่อนเป็นของฉันแล้ว
เพราะฉันเต็มใจปฏิบัติตามที่หล่อนขอจริง”

อ้อ! ความรักกลับสภาพตลอดจนนิสัย
ใจคอของผู้ชายที่หนึ่งแล้ว— เอาแต่ชนะคน

เอง ไกล่งเพียงนักเดียว ประการกลัษณ์น้ำมือ
เช่นหล่งมือ

ต่อมา, ยนคัก “พูนสมบัติ” ก็เพิ่มพิศวัง
ขึ้นอีกคนหนึ่ง สามี่ของหล่อนไม่ข่มเหงหล่อน
เหมือนแต่ก่อน, ไม่ค้ม, ไม่เทียว, ไม่คยหญิง
ชั่วๆ, ไม่เลี้ยงเพื่อนแล้วๆ และเชอพงคำ
ของหล่อนเสมือนกับแมวเชองๆ ของหล่อนที่
เลี้ยงไว้

นี่คือ หญิงตัวอย่าง.

๑ ยามแก่กาย ญาณกลาย คล้ายทารก
เป็นเหยื่อโรค กระโศกซ้ำ ปรำเลียบพรอน

โลทีทวกร กระปลกกระเปลี่ย ภายเปลี่ยอ่อน
ท้องอาหาร ณฑมยาก ลำบากเฮย ๑

พระศรี นิพนธ์

นักชัตตฤกษ์สงกรานต์

โดย

ทองปลอม

คำนำ—ข้าพเจ้าเคยได้ยินชาวกรุงเทพา
บางคนบอกว่า “เคยวนครษ์หรือสงกรานต์ ไม่
ใคร่จะรู้ สักว่าเข่นครษ์ เข่นสงกรานต์ ก็เข่น
เหงาไม่มีอะไรสนุกเสียเลย” แต่คามบ้านนอก
เขายังครึกครื้นอยู่เสมอ เช่นเมื่อสงกรานต์
ขง นกขงหวกพระประแกง เขา ก็ทำบุญ กันอย่าง
สนุกสนาน มีการแห่ปลาปล่อยเข่นขัน ความ
สนุก สนานของ งาน นักชัตตฤกษ์ ต่าง จงหวก
ต่างก็มีการเล่นแปลก ๆ กัน เทาที่ข้าพเจ้า
ไคเคยไปพบไปเห็นในจังหวัดนครราชสีมา ก็
รู้สักว่าแตกต่างกับทางจังหวัดขอนแก่น ขง
ขอนแก่นมาแล้วสักพันปี แต่ครั้นจะเข่นเล่าเรื่อง
อย่างแยกทหมายเทกก็เกรงจะจึก ใครจะ
เข่นเข่นเรื่องอ่านเล่น จงกระทำให้ระลกลด
เรื่องเทยววกพนมวัน ซึ่งลงในคหขบวิสาขะ เลย
เข่นเรื่องนคองจากเรื่องนั้น หวังว่าท่านผู้อ่าน
คงจะขบในการประณขจิกคอกแถมเติมเงินเกิน
ความจริงอยู่บ้าง แต่ถึงอย่างไร ๆ ก็ต้อง
อาศัยความจริงเป็นหลักอยู่เน่นเอง—ท. ป.

คณะบรรณ ๔ เกดอ มีนายสุวรรณ สุนทร
วิทย์ นายประณขจข สิบสกุลช่าง นายขง
กอปรการยค้ำ นายถมขา ไวทยวคข กับ
สขวิ ๓ สหายผู้มรรยาคือ นางคข สิบสกุลช่าง
นางมะลิ กอปรการยค้ำ นางเล็ก ไวทยวคข
ส่วนตำแหน่งนาง สุนทรวิทย์เน่นยังว่าง
อยู่ เมื่อเสร็จจากการรับประทานอาหารในตอน
เช้าในวันรุ่งขึ้นคอกจากวนกไปเทยว วกพนมวัน
กลัยมาแล้ว นายเปรม คนขบรคกลานเข้ามา
หานายประณขจข พลงยกมือไหวแล้วพทว่า
“คุณครข บ่ายวันนผลมขอลาไปเทยว
บ้านทวทะเลขวันและครข”
ประณขจข “แกระไปขระอะไร ที่บ้านทว
ทะเล?”
เปรม “พวกเผื่อน ๆ เขาชวนให้ไปเล่น
ชกขาคข”
ประณขจข “วันเน่เขายังไม่ทมคสงกรานต์
กันอีกข?”
เปรม “เม้คจะไหวไคครข ชกคฤกษ์เขา

ทองปลอม

มีน

ทั้งเคียนแน่นครับ”

บาง “ซึกซาเขาเล่นกันยังไ?”

ประภียู “ก็ซึกกะเย่อย่างที่เราเคยเห็นในงานกัฟานันแหละ แต่มักต่างกันอยู่หน่อย ฝายหนึ่งเป็นพวกผู้หญิง อีกฝายหนึ่งเป็นพวกผู้ชาย และถ้าใครแพพวกนั้นต้องว่า”

ถมยา “บะ—ถ่าจะสนุกก็”

มะลิ “พวกผู้หญิงจะสู้ได้หรือคะ?”

ประภียู “ได้สิครับ โดยมากผู้ชายมักจะแพ้ผู้หญิง”

บาง “วันนี้อายุเปล่า ๆ ไปดูเขาบ้างเถิดน้า”

ฉวี “ไปก็ไปซึกะ คิดจะไปด้วย”

ประภียู “ถ่าจะไปก็ต้องไปกันหมกกันแหละ บางที่ปะเหมาะก็เลยขอผสมโรงกับเขาด้วย นันั้นเปรม ไปพร้อม ๆ กันก็แล้วกัน พวกฉันจะขอไปสนุกกับพวกแก่ด้วย”

เปรม “ก็เหมือนกันแหละครับ เฮอร์ดไปด้วยผะไรไ ไม่ต้องเกร”

ทั้งนั้นพอเวลา ๑๖ นาฬิกาถึง คณะสหายทั้งชายและหญิงรวม ๗ คน พร้อมด้วยนายเปรมคนขับรถและเด็กชายต้อย ต่างก็แต่งกายเสร็จสรรพ (ไม่กล้าแต่งตัวเย่อย่างเมื่อคราวไปวัดพนมวัน เพราะเกรงจะถูกสำนัก

อุก) แลวักขันรลชัยไปยังหมู่บ้านหัวทะเล

เมื่อไปถึงยังไม่มีใครมีใครคน เพราะไป

ค่อนข้างเร็วเกินไปสักหน่อย พวกเจ้าของบ้านกำลังยกหามกลบหลุม น้ำร้อน น้ำชา ออกมาคั้ง นายเปรมเป็นผู้ทำกรอกชวยพอกยเจ้าของบ้านอย่างสนิท เขาไปแนะนำและชี้แจงกับเจ้าของบ้าน ว่า นายประภียู ซึ่ง เป็น นายจ้างของเขาได้พาพวกพ้อง ชายหญิงมากุ การเล่น

ซึกซา ถ้าคนซึกก็ระขอเข้าเล่นด้วยโดยอยากสนุก ซ้างฝ่ายเจ้าของบ้านก็เตรียมขยสั เป็นอย่างก็ เชื้อเชิญให้นั่งพักและเชิญรับประทานน้ำร้อนน้ำชาหามกลบหลุม แลวักยก

พวกพ้องให้โทนและ ล่นซ้อง เพื่อเป็นอาถักสัญญาว่าเรียกคน เสียงซ้องดังหมุย ๆ อยู่ เรื่อยตามจังหวะ ส่วนโทน ๓-๔ ใบก็ดังเสียง โ๊ะ ครุ่ม โ๊ะ, โ๊ะ ครุ่ม โ๊ะ, โ๊ะ ครุ่ม ครุ่ม—โ๊ะ ครุ่ม ครุ่ม โ๊ะ

ค้อยเพลงเกี้ยวเพลงนราว ๑๕ นาที ก็มพวกผู้หญิง หมู่หนึ่ง ประมาณ ๑๐ กว่าคน เกรเข้ามานั่ง บนเสื่อที่เจ้าของบ้านจัดไว้เรียบร้อย พวกผู้ชายต่างก็ค้อย ๆ ย้อยกันมาทีละคน ๒ คน พอมากพอสมควรแล้ว ทั้งซ้องทั้ง โทนก็ส่งเสียง เจ้าของบ้านนำเชือกหนึ่งเส้นใหญ่ ยาวออกมาคล้องไว้กลางลานทราย ซึ่งเป็นที่

พ.ศ. ๒๔๗๔

นักชัตตฤกษ์สงครามต์

กว้าง พลงร็องเซียผู้ที่จะเข้าเล่นให้เขาไป
ประจำเชือก พวกผู้ชายเข้าไปยืนคอยอยู่ก่อน
พวกผู้หญิงยึกเขื่อนอยู่คนนาน จนเจ้าของ
บ้านร้องเตือนว่า "เซีย ๆ ผู้ชาย ๑๕ ผู้หญิง
๒๐" สักครู่หนึ่ง เขาใจว่าเป็นภรรยา
เจ้าของบ้านมาเซียออก พวกผู้หญิงจึงยอม
เขาไปยืนประจำเชือก

เจ้าของบ้านชื่อนายเปลี่ยน มีนิสัยเป็นคน
ชอบสนุก ชอบพูดกลลขบขันเสมอ แก
ตั้งตัวแกเองเป็นกรรมการ ร้องบอกให้ผู้เล่น
ทั้ง ๒ ฝ่ายมาเชือก แล้วก็นับจำนวนคน
ทั้งหญิงและชาย แกร้องเซียบยุบ ๔ สหาย
ให้เขาเล่นด้วย พวกผู้ชาย นายเปรมเย็น
หัวหน้า นายเปรมศักดิ์เลือกผู้ชายทาสัน
แข็งแรงไว้ ๑๕ คน ชายที่ร่างเล็กและแบบ
บางก็ออก ขอมยกเว้นแต่ ๔ บุษซึ่งเจ้าของ
บ้านเซียให้เล่นคงรวมอยู่ในจำนวน ๑๕ เป็น
พิเศษ ฝ่ายหญิง มีหญิงอายุกลางคน
คนหนึ่งเป็นหัวหน้า ร้องบอกกับกรรมการว่า
คนไม่พอ กรรมการเลยขอเซีย แม่ฉวี แม่
มะลิ และแม่เล็ก ให้เข้าด้วย โดยอ้างว่าพวก
ทาสันคนไหนไวยังมาไม่พร้อม ๓ สักครู่
ก็ยืนค้ำบอหนักเข้า พอก็นำประภีร์พระยัก
หน้าเป็นเชิงหนุน ก็เลยชักไม้ได้ แข็งใจเกิ

เขาไปรวมพวกกับเขาค้วย
หัวหน้าฝ่ายหญิงร้องว่า เชือก ทางผู้หญิง
สั้น เขาคควรจะไ้เชือกยาวกว่าพวกผู้ชาย
จึงจะถูก เพราะจำนวนคนทางผู้หญิงมากกว่า
กรรมการเลยต้องมาจับแ่งร่นเชือกให้ โดย
เอาเชือกมาทขกับเขาให้เห็นว่ายาวเท่ากันก่อน
ตรงรอยทขนั้นนักฟอก ก็ย เชือก เล็ก ๆ ที่จับไว้
เป็นแควงทขมายแ่งเชือกอยู่แล้ว กรรมการ
ส่งทางเชือกไปทาง ตะข่าง แล้ว ขยิบรุด เชือก
เล็กตรงกลาง ร่นไป ๒ ที ๆ ตะข่างมือ กว่า ๆ
แต่แกบอกกว่าแ่งร่นไปให้ ๒ คือก

เมื่อต่างฝ่ายต่างจับเชือกกะขยิบมันคงแล้ว
กรรมการร้อง ๑-๒-๓ ต่างก็ออกกำลัง
คึงกันอย่งเต็มที่ทั้ง ๒ ฝ่าย มีพวกผู้หญิง
ที่มาถึงทีหลังอีก ๒-๓ คน เห็นท่าพวก
ผู้หญิงจะอ่อนกำลังกว่าก็วิ่งเข้ามาช่วย พวก
ผู้ชายน้อยคนกว่ามากก็ถุกพวกผู้หญิง คึงขยิบ
ไปหน่อยหนึ่ง ผู้ชายที่เหลืออยู่ข้างนอกเห็น
พวกผู้หญิงเข้าช่วยกันก็คึกคะ โคค เขาไปช่วย
ทางพวกผู้ชายบ้าง ทันใดนั้นไม่ทราบว่ามี
แม่แปรง ๑ แก่ถือไม้เรียวมาเอยอยู่ทางหาง
เชือกพวกผู้ชายคึงแต่เมื่อไร พอแกเห็น
พวกผู้ชายกะโคคเข้าช่วย แกก็วิ่งเข้ามา
มาเอาไม้เรียวหวดผู้ชายที่ เข้าช่วย คึงวงหน

ทองปลอม

มีน

กลยออกไปทันที แม้ระคัลลค้อเลียงอย่างไร
แกกไม่ฟัง แกเงงจำค้อที่ แกไม่ไผ่ฝ่าย
ชายเข้าช่วยกันทำเกี้ยว ขณะนั้นพวกผู้หญิงก็
คังเชือกลากพวกผู้ชายครุทราขไปหลายคอก
เป็นอันว่าพวกผู้ชายแพ้ ถึงแม้พวกผู้ชายจะ
ขอกกล่าวหรือร้อง อทธรณ์ว่าพวกผู้หญิงเกิน
จำนวน กรรมการก็ไม่ยอมฟังเสียง เป็นแต่
คักสินว่าผู้ชายแพค้องรำทำน

กรรมการเอาเชือกหนึ่งเส้นทงกณนมา
วงรอบพวกที่เล่นโคมมิให้หนีออกไป นายขาง
กับนายสุวรรณชัยจะวงหนึ่ ยายแม่แปรง
ทำท่าเงงจำเข้ามา ทั้ง ๒ คนเลยค้องชะงัก
กรรมการเลยเคิรเข้ามาพคว่า “คุณไม่ค้อง
รำกะเงากไคชอรัย ยน ๆ ข้างหลังคอย
เป็นลูกคู้ให้เขานอยกแล้วกัน”

เมื่อลอมเชือกแล้ว ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง
ค่างกย่นอยในวงคนละฟาก ทางหัวหน้า
พวกผู้หญิงก็ร้องรำชกก่อน แล้วพวกลูกคู้
ก็ร้อง รยและ ปริยมอ เป็นจังหวะ พรอม ๆ กัน
เพื่อจะให้ท่านผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย จึงขอจก
อักษรตัวพิมพ์สำหรับคยเสียงและลูกคู้ให้ค่าง
กันค้งค้อไปน

(หญิงร้อง) ระบำไท่ไหนเล่าเอย พ่อ
ชันใจเอย ชาวบ้านไร่ ชะช้า ระบำไท่ไหน

เล่าเอย พ่อชันใจเอย ชาวบ้านไร่ เจ้าพวง
มาลัย หอมหอมทไคดงเอย เจ้าพวง
มาลัย หอมหอมทไคดงเอย

เชิญเถิดนะพ่อโถมงาน พ่ออย่ามี
ความละอายใจ เจ้าพวงเงิงเมยมาลัย แพ้
แล้วขอเชิญพ่อรำ จะนั่งเงือนจอยั่วไร
เจ้าพวงเงิงเมยมาลัย เชิญรำเสียไวไว จะ
เลยอยุโยไม่รำเอย เจ้าพวงเงิงเมยมาลัย
หอมหอมทไคดงเอย

พวกผู้หญิงทยก พวกผู้ชายร้องชันข้าง
พ่อชันเนอเพลงท่น นายเปรมกับผู้ชายท่นอย
แถวหน้า ๆ อีก ๒-๓ คนก็รำค้วย ทำท่า
คล้าย ๆ พวกรำลำคัก

(ชายร้อง) ระบำไคหรือแม่เอย แม่
ชันใจเอย ชาวบ้านไร่ ชะช้า ระบำไคหรือ
แม่เอย แม่ชันใจเอย ชาวบ้านไร่ แม่ช้อ
ลำไย หอมหอมอยุโยในดงเอย แม่ช้อ
ลำไย หอมหอมอยุโยในดงเอย

แพ้น้องในวันน พวกของพี่ก็จะรำ
ให้ เจ้าช้อเงิงเมยลำไย มาเถิดมาพวกเรา
รำวดเขาบ้างเป็นไร เจ้าช้อเงิงเมยลำไย
ไม่เห็นจะต้องอายไคร ทำความพอใจ

ให้น้องชมเอย เจ้าช้อเงิงเมยลำไย หอม
หอมอยุโยในดงเอย

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักขัตตฤกษ์สังกรานต์

เมื่อเสร็จการร้องและรำทอนันแล้ว กรรม-
การร้องเชิญให้เข้าชักเชือกอีก เพื่อให้พวก
ผู้ชายได้แก้ตัว แล้วขงการให้กลับข้าง ให้
ทั้ง ๒ ฝ่ายพาทางเชือกไปควย เพราะทาง
เชือกยาวต้องอยู่ทางฝ่ายผู้หญิง เมื่อกลับข้าง
เสร็จแล้ว กรรมกรการร้องบอกว่า “^{๑๔}ผู้ชาย ^{๑๕}” หัวหน้าทั้ง ๒ ฝ่ายคำนับ
และจับคนให้ยืนเขาระเบียบ กรรมกรการทว
สอยกลดทอ้งก็แล้วกร้อง ๑-๒-๓ ทางฝ่าย
ทางฝั่งเชือกเดิมที่ ^{๑๖}ผู้ชายคน ^{๑๗}ที่ถูกคักออก
ไปโดยเกินจำนวนไปคอยยืนคุมเชิงอยู่ทางทาง
เชือกฝ่ายผู้หญิง พอพวกผู้หญิงวิ่งเข้ามา
ช่วย ชายผู้หนึ่งกางแขนออกกันไว้ พวก
ผู้หญิงที่จะวิ่งเข้าช่วยเหลือหยุดชะงัก เพราะ
เกรงจะตอ้งเสียระเบียบ เมื่อเห็นท่าจะเข้าช่วย
ไม่ได้วิธี ๆ แล้วก็เลยถอยกลับไป พวกผู้ชาย
ได้โอกาสเลยดึงเชือกชนะ

กรรมกรการชักเชือกหนึ่ง มาลย์มวง อย่างที่
แรก แล้วพวกผู้ชายก็ร้องลำขึ้นก่อน

(ชายร้อง) ระบำที่ไหนดเล่าเอ๋ย แม่
ชื่นใจเอ๋ย ชาวบ้านไร่ ชะช้า ระบำที่ไหนด
เล่าเอ๋ย แม่ชื่นใจเอ๋ย ชาวบ้านไร่ แม่ขอ
ลำไย หอมหอมที่ไหนดกันเอ๋ย แม่ขอ
ลำไย หอมหอมที่ไหนดกันเอ๋ย

เชิญเถิดนะแม่สาวสาว แม่หน้า
ขาวอย่างเปลือกไข่ เจ้าซอเอ็งเลยลำไย
น้องแพ้น้องก็ต้องรำ เชิญจับระบำให้พี่
ชื่นใจ เจ้าซอเอ็งเลยลำไย จะมัวชักช้าอยู่
ว่าไร เชิญรำไวไวเถิดเอ๋ย เจ้าซอเอ็งเลย
ลำไย หอมหอมชื่นใจจริงเอ๋ย

พวกผู้ชายหยุด พวกผู้หญิงร้องข้าง
แต่ไม่ยอมรำ จึงเกิดร้องเก๊กกันคนละที่

(หญิงร้อง) มาเล่นในวันนี้ ฉัน
สัญญากับพี่ไวเมื่อไร เจ้าพวงเอ็งเลยมาลย์
เชิญฉันก็แต่มาเรื่อง มาบังคับน้องยัง
ไม่ได้ เจ้าพวงเอ็งเลยมาลย์ ฉันเป็นชาว
นอก ไม่ใช่ชาวใน อย่ามากวนใจเลย
เอ๋ย เจ้าพวงเอ็งเลยมาลย์ อย่ามากวนใจ
เลยเอ๋ย

(ชายร้อง) เชิญเถิดนะแม่เนื้อเกลี้ยง
จะทำหลีกเลยไปไม่ได้ เจ้าซอเอ็งเลย
ลำไย พี่แพ่เพียงต้องรำ ขอเชิญงามข้า
รำหน่อยเป็นไร เจ้าซอเอ็งเลยลำไย รัก
จะเล่นจะเว้นทำไม รำพอชื่นใจสักหน่อย
เอ๋ย เจ้าซอเอ็งเลยลำไย รำพอชื่นใจสัก
หน่อยเอ๋ย

(หญิงร้อง) ฉันชาวบ้านนอกฉันรำไม่
เป็น ยังไม่เคยเห็นเขารำอย่างไร เจ้าพวง

ทองปิลอม

ฝัน

เอ็งเลยมาลัย ทั้งแขนทั้งแขนหรือกัด
แข็ง พยายามขอร้องผู้หญิงชาวไร่ เจ้าพวง
เอ็งเลยมาลัย จำเป็นตัวอย่างให้ข้างเป็น
ไร แล้วจะจำตามให้สวยเอ๊ย เจ้าพวง
เอ็งเลยมาลัย ขอเชิญชาวไร่มาดูก่อนเอ๊ย

ขณะนั้นสักครู่ที่ ๓ รู้สึกซึ้งเคืองในใจ แต่
ไม่รู้จะทำอย่างไร ใจก็แค้นแค้นมาก ครั้น
จะเอะอะทะเลาะไปก็เกรงจะเสียเกียรติา เลย
ต้องทำ น่ะ ทำไม่รู้เท่าใน ยทกลอน ที่ เขา ร้อง
กรรพกระเทียบขทน

(ชาวไร่) เรามาเล่นเพราะเห็นสนุก
จะมัวปรับทุกข์เช่นนั้นไม่ได้ เจ้าขอ
เอ็งเลยมาลัย ยามตรุษยามสงกรานต์
เล่นพอสำราญภาษาชาวไร่ เจ้าขอเอ็งเลย
มาลัย จะเกี่ยงจะกันกับท่านทำไม ขอ
เชิญทราชมวยรำเอ๊ย เจ้าขอเอ็งเลยมาลัย
เชิญรำไว้ไว้เถิดเอ๊ย

คราวนี้ทางหัวหน้าพวก ผู้หญิงร้องทักว่า
ทักว่า ผู้หญิงที่ชนแถวหน้า ๆ ทั้งอายุกลางคน
และสาว ๆ อีก ๒-๓ คน ก็ว่าตามหัวหน้าทักว่า
มิได้มีความกระดากกระเขืองหรือทำอีกเอออน คอ
ไปอีก เมื่อพวกผู้ชายเห็นพวกผู้หญิงรำก็ว่า
ตามบ้าง

(หญิงร้อง) พักสาวเป็นทีสั่งสอน ฉัน

ก็ขัดอ้อนวอนไม่ได้ เจ้าพวงเอ็งเลยมาลัย
รำไม่ดีพ้ออย่าเพ้อหัว ให้น้องหมอนมัว
หม่นไหม้ เจ้าพวงเอ็งเลยมาลัย ฉันว่า
ภาษาชาวไร่ชาวไร่ ขอให้เห็นใจเถิดเอ๊ย
เจ้าพวงเอ็งเลยมาลัย รักเล่นเห็นใจเถิดเอ๊ย

พวกผู้ชายคอยมือแสดงความยินดี ที่พวกผู้
หญิงยอมรำ บ้างก็ชมว่ารำงาม รำก็ออก
ปานนี้ไม่ควรจะทำอีกเอออน

กรรมการร้องประกาศว่า ขอให้ชักเชือก
อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้าย เพราะฉะนั้นไป

คนละที่ยังเสมอกันอยู่ ไม่รู้ว่าใครแพ้ใคร
ชนะแน่ คราวนี้ให้ผู้หญิง ๑๗ ผู้ชาย ๑๓
นายสุวรรณหะคิกอย่างไรไม่ทราบ จึงร้อง
บอกกรรมการว่า “คราวนี้ฉันขอเป็น

กรรมการเอง เลข ๑๓ ฉันไม่ชอบ” ดังนั้น
จำนวนผู้ชายที่ถูกคัดออกอีกคน ๑ ก็คือ นาย
สุวรรณหะ และนายเปลี่ยนก็ยอมถอนตัวออกจาก
หน้ากิจกรรมการ ยกให้นายสุวรรณหะเป็นแทน

“๑-๒-๓” กรรมการใหม่เป็นผู้ให้
อาวตักสัญญาณ ถึงจำนวนคนจะลดน้อยลง
ทั้ง ๒ ฝ่ายก็วิ่ง แต่ครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย
ที่ระเอาแพะชนะกัน ทางฝ่ายวิ่งทางซ้าย
กำลังวิ่งอย่างสุดแรง กำลังใกล้จะเข้า
ถึงกันอยู่ พวกผู้หญิงก็ก้มเงย พวกผู้ชาย

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักชัตตฤกษ์สงครามต์

ก่อนข้างระโรวันสักหน่อย เมื่อเห็นฝ่าย ลำไย บักเจ้าลัระพง เข้าในกงลำไย
หญิงกกเชือกนั่งอยู่ จึงใช้กำลังโยก พวก หนุมาน หายู ณรงค์ เข้าในกงลำไย
ผู้หญิงเห็นพวกผู้ชายขยับผ่อนสมทนายให้ ก็ อินทรชิตฤทธิรงค์ เข้าในกงลำไย ต้อง
กลับใช้กำลังชักเชือกให้ คงเค็มทชนพร้อมกัน ตะลึงเอ็งเงยตึงข้า ชะเจ้าพญาหงส์เอ๋ย หงส์
พวกผู้ชายเสียหลักเสียพากันชวนไป ขวบนั่ง เอยหงส์ข้า หน้าเจ้านวลไยเอ๋ย
แต่พอขยับตั้งหลักได้ ก็ใช้กำลังทั้ง พร้อม เพอ
ระให้พวกผู้หญิงชวนมายัง แต่หากประววย
กับ จึงหระ ทพวกผู้หญิงอีกใจใช้กำลังทั้งพร้อม
จนเช่นเคียวกัน เชือกหนึ่งลำห้วยใช้ตั้งเป็น
เชือกก่อนข้างระเภาอยู่สักหน่อย ทั้งคงระ
ให้ขาขวักคอบู้งามข้างเกลียว ในระหว่าง
เวลาที่ถูกเมื่อ ๒ ครั้งแรกนั้นแล้ว ฉะนั้น
พอตกมาถึงครั้งที่ ๓ เชือกหนึ่ง ตอนกลางจึง
ทนกำลังทั้งมีไค้ขาออกนอกทันที ทั้ง ๒ ฝ่าย
ต่างล้มระเนนไป เควาะหักพันทเขนทราย
จึงมีใครจะมีใครเขยื้อย แต่มีบางคนที่รู้สึก
ซัด ๆ ไปยังกัมม กรรมการเลยโมเมกักสิน
ให้พวกผู้ชายแพ่ โดยอ้างว่า พวกผู้หญิง
ผูกไปเลยเชกต์แล้วเชือกจึงไค้ขา
นายสุวรรณเภาเชือกถล่มวงเช่นกรรมการ
คนก่อนเคยทำ พวกผู้หญิงก็ปรยมือและร้อง
ลำข้าเจ้าหงส์

รักอยากเล่นก็ให้รามา เกิดพ้อ
แสงกลั้ส้องไกล เข้าในกงเอ็งเงยลำไย
อย่าหน่วงหนักชักช้า เลยนะพ้อหน้านวล
ไย เข้าในกงเอ็งเงยลำไย พ้อเอวกลม
ผมดำ เชิญพ้อมารำเสียเป็นไร เข้าใน
กงเอ็งเงยลำไย ไม่ต้องขวยไม่ต้องเงิน
เชิญเกิดพ้อเชิญรำไป เข้าในกงเอ็งเงย
ลำไย เรามาเล่นครุขเล่นสงครามต์
พ้อให้ช้นบานหัวใจ เข้าในกงเอ็งเงยลำไย
อย่าทำเอ็งเงยเหลวไหล นะพ้อหงส์ทอง
เอ๋ย คอยตะลึงเอ็งเงยตึงข้า ชะเจ้าพญา
หงส์เอ๋ย หงส์เอ็งเงยหงส์ข้า หน้าเจ้า
นวลไยเอ๋ย

พวกผู้หญิงทศก พวกผู้ชายร้องคัวยว่า
คัวย โขยมิไค้มีการคักค่าน ครวณพวก
ผู้ชายรำกันหลายคน มากกว่าเมื่อรำคราว
ก่อน แต่พอถึงบทค่นว่าพวกผู้ชายร้อง พวก
พ้องช่วยรำ พวกผู้หญิงก็เลยรำคัวย โขย
ความสนุกอย่างเต็มใจ

(หญิงร้อง) ข้าเจ้าหงส์เอ๋ย เอ้ยข้า
เจ้าหงส์เอ๋ย แขนอ่อนร่อนลง เข้าในกง

ทองปลอม

มีน

(ชาวเรือ) ข้าเจ้าหงส์เอ๋ย เอ๋ยข้าเจ้า
หงส์เอ๋ย แขนอ่อนร่อนลง ข้าในกง
ลำไย บึกเจ้าลั้ระพง ข้าในกงลำไย
เบญจกายบุประหง ข้าในกงลำไย นาง
มัจฉาโฉมงาม ข้าในกงลำไย ค้อยตะลึง
เอ็งเจยคิงข้า ชะเจ้าพญาหงส์เอ๋ย หงส์
เอ๋ยหงส์ข้า หน้าเจ้านวนไลเอ๋ย

เพราะรักเล่นฟุ้งเต็นเข้ามา มา
เล่นชักชากับแม่ขันใจ ข้าในกงเอ็งเจยลำ
ไย ขัดตฤณยามสงกรานต์ สนุกสนาน
กันอย่างชาวไร่ ข้าในกงเอ็งเจยลำไย
พวกพี่ช่วยร้อง พวกน้องช่วยรำ นะแม่
งามข้าไม่ต้องอายใคร ข้าในกงเอ็งเจย
ลำไย อีแม่ก๊วโก่งคอกกลม แม่ช่างรำ
สวยสมเสียนักระไร ข้าในกงเอ็งเจยลำไย
ทั้งร้องทั้งรำระบำชาวไร่ ไม่ต้องกลัวใคร
หัวเอ๋ย ค้อยตะลึงเอ็งเจยคิงข้า ชะเจ้าพญา
หงส์เอ๋ย หงส์เอ๋ยเอ็งเจยหงส์ข้า หน้าเจ้า
นวนไลเอ๋ย

พอเสร็จการร้องการรำก็พอกัฟลยคำ ฟัง
เป็นอันเลิกการสนุกสนานกันแต่เท่านั้น พวกที่
มาเล่นต่างก็ค่อยขยับ ๆ กันกลับไป คณะ ๗
สหายชายหญิงก็ ลาเจ้าของบ้าน พวกกันขึ้นรถ
ยนตร์กลับ

อาหารเย็นก็ ซื้อเตรียมไว้ตั้งแต่ เข้าแล้ว
เมื่อ กลับมาถึง บ้าน สักครู่เดียว อาหาร ก็สุก
พร้อมเสร็จ เสียเวลาอาบน้ำอีกราว ๑๐ นาที
การรับประทานอาหารก็ ได้ลงมือเริ่มต้น มีการสนทนา
กันอย่างกึ่งตื้อไปนั้

ประคิยู้ “ยังในสนุกใหม่ซักชา?”

ฉวี “สนุกอะไรได้” นางพวงนั้นมาว่า
กะทยเอาได้”

มะลิ “วิ่งแหละคะ ถ้าหากเป็นคนชั้น
เดียวกัน ก็ฉันทงอกไม้ได้ ถึงหากจะร้อง
ไม่เย็นก็เห็นจะได้ว่าลาคักยากขึ้นมายัง”

เล็ก “คิดนักรู้ สักเคื่อง อยู่เหมือนกัน
สะกิดแม่ฉวีเป็นหลายที แม่ฉวี ทำงานเฉย
เสียได้”

ฉวี “จะไม่มันอย่างใดก็ได้เธอ เราขึ้นไป
ค้อลลือค้อเลียงขึ้นเวลานั้น จะไปเสียเป็นคว
คลกสนามเย็นไรละ”

ฉมา “เขาวัวเท่านั้นที่ต้องโกรธควย”

บาง “ความจริงเขาก็ไม่ได้ขอกช้อ ออก
เสียงสักหน่อย”

มะลิ “อะไรอย่างนี้ยังไม่ออกช้อออกหรือ
คะ? เขาวัวชาวโนชาวออกก็พอจะเข้าใจกัน
ได้ก็ ๆ แล้วว่าหมายความว่าถึงใคร”

สุวรรณ “เขาหมายความว่าถึง พวก คนทุ

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักชีวิตถูกยัสังกรวนต์

ก็โคครัย”

ฉวี “คุณ อย่า ออก รัย แทน หน่อย เลย
หรือคุณอะไรในแต่งงานกับผู้หญิงจำพวกนั้น
ได้ ก็ฉันจะช่วยกิจการให้”

สุวรรณ “ช่างเถอะครัย ขอบพระคุณ
ละ”

ประภัส “แม่ฉวี ก็ ทำ คุณ เลี้ยว ไป ได้
เขาเล่นกันตามประเพณีของเขาอย่างนั้น ทน
เขาคิดว่าเป็นกันเอง ทนกับเขาหน่อยเขาไม่
โกรธกันหรอก”

บาง “เอ—อ! เขยวสัททายนคุณสุวรรณ
เคระะที ก็ ออก ไป เป็น กรรม การ เสีย ได้”

เล็ก “วิ่ง ชั้ละ พลอยให้พวกเรารู้
ลูกคลุกคลานไปตามกันหมด คุณสุวรรณ
เห็นเอาตัวออกไปคนเดียวแหละ ก็ฉันได้ยิน
เสียง ชั่วว่า อะไร สิบสาม ๆ ไม่เข้าใจ ว่า อะไร
กัน”

สุวรรณ “ไม่ใช่เห็นเอาตัวออก ออก ครัย
มันเหมือนมาประวณกันเข้า ความจริงเมื่อผม
ไปเป็นกรรมกรผมก็เห็นเชือก มัน เช่นช้อย อยู่
ก่อนแล้ว แต่ก็เข้าใจว่ามันคงจะไม่ลงกับ
ขา ก็ เพราะเคยเห็นเชือกหนึ่งมันจะเห็นยว
มาก แต่เจ้าเลข ๑๓ กับผมมันจะไม่ใคร่ถูก
โรคกัน ผมจึงหาโอกาสเลี้ยงอยู่เสมอ”

ฉวี “เอ— ก็ ใหม่ว่า คือ ศาสนา พุทธ
เคร่งนักอย่างไรล่ะ ทำไมไม่ไปถือกลางตาม
อย่างพวกฝรั่งเขาละ?”

สุวรรณ “แต่ก่อน ผม ก็ ไม่ เคย ถือ หรือ
ครัย แต่ ครัย หนึ่ง ผม เกิด ไป รัก ผู้ หญิง เจ้า
คนหนึ่ง ผู้หญิงคนนั้นเกิดจะตกลงใจแต่งงาน
กันอยู่แล้ว เป็น ผู้ หญิง คนแรก ที่ ผม เคย รู้ รัก
รัก ผู้ หญิง ผม ยอม รับ สารภาพ ว่า ผม รัก มาก
เหลือเกิน ก่อน ที่ จะ ตก ลง ใจ ให้ ผู้ หญิง ไป พูก
จาสุขอ ผม ก็ อธิษฐาน ใจ ว่า จะ ชิง สัก ก่อน ห้า ม
กะโศก ตาม สมัย กับ เขา บาง ก็ ผม ทั้ง ใจ จะ
มัน กัน เอง เสีย ก่อน ผู้ หญิง นั้น ก็ อยู่ ใน ใจ ว่า
จะ ร้อง รัก ทำ สิ่ง ซึ่ง เป็น เครื่อง เคือง ใจ สัก อย่าง
หนึ่ง ไป ให้ ไว้ กับ เจ้า ที่ ล่อน เป็น ของ มัน ความ
แค้น ของ พวก สมัย ใหม่ ก็ มี กระ ไซ้ แหวน ครั้น
จะ เอา แหวน มุด กับ ของ คุณ แม่ ไป ให้ ก็ เกรง จะ
เป็น โข รวด แก่น ไป แล้ว ๆ ก็ จะ ไม่ สม ใจ กับ
ความ มุ่ง หมาย ครัย ถ้า จะ หา แหวน ให้ ครัย กับ
ความ หมาย ก็ จำ เป็น จะ ต้อง ทำ ใหม่”

ฉวี “ความ หมาย อย่าง ไร ก็ ฉวี ไม่ เข้า
ใจ ก็ หมาย ความ ว่า รัก กัน มาก อย่าง นั้น หรือ
คะ”

สุวรรณ “อย่าง นั้น ถัด ถัด เหม อน กัน ครัย
แต่ ไม่ ใคร จะ ทรง ความ หมาย ที่ ผม ตั้ง ใจ ไว้ คือ

ทองปลอม

มี

ว่า การที่ผมโก้ยพยายามไปซ่อมพอร์คไครกับ
 ผู้หญิงคนนั้น ๆ เช่นที่ พอกอ พอโง ผม ทุกสิ่ง
 ทุกอย่าง เช่นที่แน่วว่าผมเลิกไม่เลิก ทั้ง
 ในระหว่างเวลาที่ใคร่กันนั้น ก็คง อาศัยใช้
 ความพยายามอย่างแสนยาก กว่าที่จะตกลงปลง
 ใจกันได้ กับใคร่ใคร่มาพวกละข้อ ใช้ยาทร
 ใหญ่เข้ามามีเกือบจะหักคอ ไป ได้ ก็หลายราย
 การที่หลกพินปากเหยยปากกา มาโก้ย เช่นนั้น
 ก็คงนับว่าเช่นเคราะห์ที่ ดี อย่างเอก ไม่ใช่หรือ
 ครั้น เพราะฉะนั้น ผมจึงอยากจะทำแหวนที่
 ระลึกไว้ ให้เป็นแหวนมันสักวงหนึ่ง คือ ทำ
 เป็นรูปกุ๊กกิ๊ก เป็นดีกว่าอย่างอื่น ผมจึงไป
 ว่าจ้างให้ช่างทองทำ เมื่อส่งทำแล้วผมก็ไป
 เล่าให้เจ้าหล่อนฟัง เจ้าหล่อนก็เร่งวันเร่ง
 คืนโดยอยากที่จะได้เห็นแหวนมัน "

บาง "อยากเห็น หรือ อยากสวม แหวน
 มัน "

มะลิ "คุณน้าข้าง คุณผู้หญิงเสียเหลือ
 เกิน "

ประคิษฐ์ "อ้อ — ไม่เห็นเป็น สาระ อะไร
 เลย มามัวเถียงกันอยู่ได้ เขาอยากฟังเรื่อง
 ว่าเหตุไรมันถึงจะเกลียดกับเลข ๑๓ นะ "

สุวรรณ "ฮ่าๆรูปก็ออกมานะ ถ้าทำ
 เกลี้ยง ๆ เช่นวงโค้งเหมือนรูปก็ออกมานั้นจะ

สวยหรือครับ ต้องทำให้เป็นเหมือนรอย
 เท้าที่เดินมาจริงๆจะสวย จริงไหมเล่าครับ
 ผมก็สั่งให้ช่างทองเขาเอาเพชรลูก เม็ดเล็ก ๆ
 ฝังตามรอยเท้า พอช่างทองทำเสร็จผมก็
 นำเงินไปชำระแล้วกับแหวนมา ครั้นมาถึง
 บ้านมาลงนัยเพชรก็ เป็นจำนวนเพชรลูก
 ๑๓ เม็ด ฝังลงในรอยเท้า ๑๓ รอยพอที่
 เมื่อนับดูแล้วก็ให้รู้สึกใจคอไม่ใคร่ดี เกรงว่า
 กุ๊กกิ๊กอาจจะกลายเป็นแบ่กลิ้งไปก็ได้ ครั้น
 จะเอาไปคืนช่างทองให้เขาแก้ ให้ใหม่ก็เกรง
 จะเข้าไป ทักถึงก็ต้องเสียตามเสีย เสียเงิน
 เสียเวลานั้นมันเสียเวลาที่ฝรั่งเขาถือกัน เราเป็น
 คนไทยไม่ควรถือ อีกประการหนึ่งก็เพื่อจะได้
 วนำไปสวมนิ้วให้เจ้าหล่อนด้วย จะได้สัมผัส
 กับความกระหาย หากได้คิดว่าเรากำลังอยู่สรวก
 ขนภายหลัง "

นายสุวรรณเล่ามาถึงเพียงนั้นแล้วก็หยุดไม่
 เล่าต่อไปอีก ผู้ที่คอยฟังก็นั่งฟังค้างอยู่อย่าง
 นั้นเนิ่นนาน นายประคิษฐ์ ออกรทอนไม้ได้ จึง
 ถามขึ้นว่า

"มื่อสรวกอะไรก็เกิดขึ้นเล่าคุณ ? "

สุวรรณ "นั่น เป็น เรื่อง ส่วนตัว ผม ไม่
 อยากจะเปิดเผย ขออย่าให้ผมเล่าต่อไปเลย
 ครับ ลงท้ายผมก็กับผู้หญิงคนนั้นที่ไม่ได้กิน

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักชัตตฤกษ์สงกรานต์

ผมก็เลยโทษ เลข ๑๓ ตามที่ผมเล่าให้ฟังแล้ว”

บาง “มีน่ะ คุณสุวรรณจะยังใส่ค้อยู่จนกระทั่งเย็น”

ถมยา “บางทีจะไม่ใส่เพราะเหตุนี้แหละนะ หรืออย่างไร คุณสุวรรณ?”

สุวรรณ “อะไรนี่ แค่ เหตุนี้ หรือไม่ เหตุนี้แค่เหตุนี้ผมก็บอกไม่ได้ อันที่จริงผมยังเลือกหาทำไมได้ หรือทำอะไรก็ยังไม่เป็นเหตุใดใจผมท่างหาก”

ประกิษฐ์ “ทว่าก็ หรือ ไม่ก็ คุณ ถือเอาอะไรเป็นเหตุหาที่บอกขึ้นมาเปรียบเทียบ”

สุวรรณ “เกณศาของผมนี่มีอยู่ จะต้องเลือกหาผู้หญิง ที่มี คุณความดี ให้ทดเทียบกับเจ้าหล่อน เมื่อผมพบผู้หญิงสาวทุก ๆ คราวก็ทำให้ผมระลึกเจ้าหล่อนเสมอ นั่นแหละ ความรักของผมนี่เคยรัก รัก ผู้หญิง เช่นคนแรก มีความดีทุกถนัดเพียงนี้”

ประกิษฐ์ “ถ้าเช่นนั้นเคยวน คุณก็ยังคงหลงรักผู้หญิงคนนั้นอยู่นะซี”

สุวรรณ “ผมก็ไม่ปฏิเสธ”

บาง “ถ้าอย่างนั้นจะกลับไปขอแต่งงานกับเจ้าหล่อนอีกครั้งหนึ่งไม่ได้หรือ?”

นายสุวรรณสันติวิธีแทนคำตอบ

ถมยา “ถ้าเขาแต่งงานได้เขาคงจะไปขอแต่งงานแล้วนะซี เขาคงจะวิ่งไล่จับอะไรบางอย่างที่เขาไม่อยากจะขาย คุณบางก็จนจะเข้เขาเอาเรื่องให้ ไ้”

บาง “ก็ถึงการอะไร ของคุณ ด้วยเล่า”

เล็ก “เพราะผมเรื่องคล้าย ๆ กันนะซีคะคุณบาง” พวกเด็กก็ออกมาทาง นายถมยา

ประกิษฐ์ “เอาเป็นยุติกันที ประกายจะเลย ประกาศสงครามกันขึ้นอีก”

บาง “อ้อ—ถ้าเช่นนั้นท่านทั้ง ๒ นั้นต่างก็เคยมีอนาคตแห่งความรักมาก่อนแล้วนะซี”

นายถมยาก็มีขึ้น โยโกห้ามขอให้สงบ เพราะถ้าชนคุยกันถึงเรื่องนั้นต่อไป ก็เกรงจะเสียชื่อเสียงในวงรยา จึงขอให้เปลี่ยนเรื่องคุยกันใหม่

ต่อมาไม่ช้าการ รัยประทาน อาหาร ถัดก็ถึง พวกผู้หญิงต่างคนต่างก็กลับไปพักแงอยู่ ที่หล่นยักทอน เพราะในตอนบ่ายต่างก็ถึงหน้าทำงานประจำของตนไปเสีย จึงเป็นโอกาสให้พวกผู้ชายได้ซุซซิบกันและกันเพื่อท่นกรรยาไปเที่ยว

ประกิษฐ์ “นั่น—คนวนั้น เราไป ดู เขาเล่นสื่ะยากันใหม่ล่ะ?”

บาง “ที่ไหน ๆ?”

ทองปลอม

มัน

ประยัญ “แถวใกล้ๆ บ้านเรา คมดม
ไป แน่ฟังเสียงโชนดูบ้างซิ นั่น ! โจ๊ะ
ครัม โจ๊ะ, โจ๊ะ ครัม โจ๊ะ.” เสียงออก
กันไป

นายสุวรรณ “การตีโชนนี้ อย่างไรกัน
ผมยังไม่เข้าใจเลย ? แล้วฟัง ๆ าก็ไม่เห็น
ว่าเพราะทศกรโชน”

ถมยา “จริง ผมรู้สึกมันซัด ๆ หูอย่าง
ไรไม่รู้”

ประยัญ “เป็น ขรรมนิยม ของเขา ทน
แนฟังคู่หู เสียงออกกระเบ็งเซ่งแซ่ นั่นเป็น
กรุงเทพฯ ๑ คงจะถูกหัววานิวแซ่กันบ้าง แต่
สำหรับเมืองนี้ก็เป็นของขรรมนิยม ไม่เคยไ้
ยินใครบ่นว่าหนักหูเลย เมื่อก่อนหน้าพวก
คุณจะขึ้นมาโคราช มีพ่อค้าพวกหนึ่งเอาโชน
ขรรทุกแถวขึ้นมาขายทั้ง ๒-๓ เล่ม ราคา

โชน ๑๐ สลึง ๓ บาทเท่านั้น ถ้าโยย้อม ๆ
หน่อยโชนบาทหรือ ๖ สลึงก็มิ โชนทนเขา
มักบ่นด้วยกินแล้วเผาโดยมาก ที่ทำด้วยไม้
ข้างก็มิแต่ราคาแพง โชนที่มราคามักจะซิง
ด้วยหนัง เพราะเป็นของหายาก ถัดลงมา
ก็หนังฟานหนังเอ็ง หนึ่งหัวด้วยถูกมาก
หน่อย แต่หนังควายราคาถูกกว่าพวกนี้”

บาง “แถวมีคนซื้อ ไว้ ตีเล่นโจ๊ะ ครัม

โจ๊ะ เท่านั้นเองแหละหรือคุณ ?”

ประยัญ “การ ตีเล่น นั้น ก็ เป็น เครื่อง
หมายความสนทนของเขาอย่างหนึ่ง เหมือนกัน
แต่ความหมายที่สำคัญกว่านั้นยังมีอีก คือถ้า

บ้านไหนตีโชนก็หมายความว่าบ้านนั้นเขาต้อง
การชักชวนให้ ผู้อื่น ไป เล่นการ นักชกตกยู
บ้านของเขา เพราะฉะนั้น จึงเป็นคำพูดซึ่ง

ติดปากกันโดยมากกว่า “ไปเล่นหรือมาเล่น”
ถ้าเป็นอย่างชาวบ้านเราทางกรุงเทพฯ ๑ ก็คง
จะถือว่าถ้อยคำจะหนักนั้นเป็นคำหยาย แต่ที่
เขาไปเล่นงานนักชกตกยูกันจริง ๆ แต่ขรร
นิยมมาขายที่ระเทศมาจากทางพวกลาว โดย
เห็นพวก ไทยโคราช จึง มักถูก พวก ชาวใต้
เรียกว่า ลาวโคราชเสมอ ๆ เพราะไปจำเอา
ประเพณีและขนบธรรมเนียมของลาวมาใช้มาก
คือมาก”

สุวรรณ “แล้วักทว่าไปเล่น ๆ นะมีการ
เล่นอะไรกันบ้างครึ?”

ประยัญ “มีการเล่น สะบ้า กัน เป็น พน
ถ้าเมื่อสะบ้าเปลี่ยนเป็นเล่นเกมอื่น ๆ มีช่วงซบ
บ้าง และอะไรต่ออะไรอีกผมก็จำไม่ใคร่ได้ แต่
การเล่นมีเกณฑะอยู่ว่า ต้องเป็นผู้หญิงฝ่ายหนึ่ง
ผู้ชายฝ่ายหนึ่ง ทั้งต้องมีพระนักษัตรในระหว่าง
ฝ่ายหญิงกับฝ่ายชายด้วยเสมอ ตามขรรมนิยม

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักชิตตฤกษ์สังกรานต์

มักจะชอบมีการร้องการร่ำอย่างที่เราไปเล่นกับ
เขามาเมื่อเย็นนั้แหละ หนัก ๆ เข้าก็ถึงเล่น
ลำคึก ที่สุกไม่มีอะไรจะเล่นเข้าจริง ๆ ก็นั่งคุย
กัน”

ถมยา “มือคหฬยอกนอนกันทั้งบ้านหรือ
นั่นนะ แล้วพวกผู้เฒ่าผู้แก่จะมีพลอย ว่ากาญ
แย้หรือ?”

ประภิชญ์ “ในคอนหัวค้ำพวกผู้ใหญ่มัก
จะนั่งดูเสมอนอกกับเขาด้วย พอคึกหน่อย
ก็เข้านอน ปล่อยให้หนุ่ม ๆ สาว ๆ สนุกสนาน
กันตามสบาย ไม่มีการห้ามทวงกัน”

บาง “ถ้าเช่นนั้นก็ต้องนับว่าคึกโล้สมาก
ซึกุณ”

ประภิชญ์ “อ้อ! เรื่องเช่นนี้คึกโล้สมาก
พ่อแม่เขาไว้วางใจลูกของเขาจริง ๆ ไม่เชื่อ
ประเคียวลงไปที่เขยวเขาเล่นก็ได้ แต่เรา
ต้องทำเข้านอนกันเสียก่อน มิฉะนั้น จะมีก้างไป
ขวางคอ เลยหมคสนุก”

ถมยา “ไปอีกไป ไหน ๆ มาโคราช
ทั้งที ลองประพุกติวเข็นชาวโคราช เสียบ้าง
เป็นไร”

บาง “เฮอ—ถ้าเราเข้านอนแล้ว จะลูก
ขันแคงเนอ แคงคัวงุ่มง่ามอยู่ เขามี จีบไคหรือ
คุณ?”

ประภิชญ์ “จะคองไปแคงเนอแคงคัวทำไ
นะ ผมไม่เห็นจำเข็นเลยทีเดียวน หรือเก็จะ
อายพวกสาว ๆ”

บาง “ไม่อายหรือค เมื่อไม่แคงก็ไ
แคง นึกกันให้มันเหมาะเสียก่อน ถ้าขันเคิ
เข้าเคียวออกบ่อย ๆ จะเลยเก็พ้อแคง”

เมื่อไคคัคแคงกัน เสริจ แล้ว ค่างคน ค่างก็
เคียวมคัวเข้านอน เว้นแต่นายสุวรรคณคเคียว
ยังคงนั่งคูกุนังสืออยู่

เวลาล่วงไปประมาณครึ่งชั่วโมง เสียง
นายบางเคียวออกมาจากในห้องก่อนเพอน บ่น
ว่าร้อนนักจะต้องออกไปนั่งเล่นข้างนอก ค่อมา
สักครู่หนึ่ง นายถมยา ก็บ่นว่า ร้อนจะต้องออก

มาตากลมนอกห้องเช่นเคียวกัน ส่วนนาย
ประภิชญ์ ย่องออกมาเงิบ ๆ แล้วไปปลุกเก็
ชายค้อยให้มานอนขวางประคัวไว้ สั่งว่า ถ้าไ
ถามไคยค่อว่า ทั้ง ๔ คน ออกไป เคียวเล่น นอก
บ้าน เมื่อสังการไวเวียบร้อยแล้ว ก็หระเกีย
ง และค้อย ๆ จับประคพากันย่องลงจาก
เวือน เคียวออกมาพันเขตคัวบริเวณบ้าน

นายประภิชญ์ นุ่งโสร่งไหมไม่ ไค้สวมเสื้อ
ชั้นใน มีแค่แพรเพลาะคำสำหรับห่มนอนคอง
มาล้น ๑ นายบาง นุ่งโสร่งแคงสวมเสื้อชั้นใน
นายถมยา นุ่งกางเกงเงินไหมมีเสื้อชั้นในเหมือน

ทองปิลอม

มิน

นายประภัสร์ แม่ค้าแพอินเคยสัฟฟามักด้วย
ส่วนนายสุวรรณ คงนุ่งกางเกงจีน สวมเสื้อ ชัน
ในอยู่คามเค็ม

เสียงโทนกังเรอเย็นจึ่งหระ ห่างจากย่าน
ประมาณ ๕-๖ เส้น บุรุษทั้ง ๔ เกรี้ยวไป
ไม่ช้าก็ถึงทุ่งหมาย พอถึงประตูบ้าน นาย
ประภัสร์ ซึ่งเป็น ผู้ เกรี้ยวหน้า จังร้องตะโกนว่า
“แม่บัวผัน ช่วยๆ หน่อยให้ด้วย”

ทันใดนั้น เสียงโทนกัทยกลงทันที เสียง
สกรูผู้หนึ่ง ซึ่งเข้ามาว่า บัวผัน คอยๆ “เชิญ
เถะคะ หนาไม่ก็กกอก”

ทนายนั้น นหญิงสาวสองคนพ้อง ผู้พี่ ซื่อ
บัวผัน ผู้น้องซื่อบัวเผื่อน ถ้าจะพูดถึงรูปร่าง
หน้าตา ก็คงจะนับว่าไม่เลว แต่บ้านช่องเคหะ
สถานนั้น ก่อน ช้าง จะชำรุด ทรุดโทรม อยู่ สัก
หน่อย

บัวผัน “เชิญนั่งซิคะ”
ประภัสร์ “จะ ขอบใจ วันนี้อากาศอัน
นิก นอนไม่หลับเลยชวนกันเคี้ยวเรอ ๗ มา
อย่างนี้เอง”

ต่างฝ่ายต่างนั่งกันไปสักครู่หนึ่ง นาย
ประภัสร์ จึงเอ่ยถามขึ้นก่อนว่า “นี่แม่นอน
เสียแล้วหรือ?”

บัวผัน “คะนอนแล้ว”

ประภัสร์ “วันนี้ถ้าจะไม่มาเล่นสระ
ละกะมัง?”

บัวผัน “คะ—วันนี้เพื่องานเคี้ยวมาเหล่าน
เขาไปอยู่ริมถนนเมื่อกี้เคี้ยว”

ประภัสร์ “เล่นกับพวกฉันไหมละ?”

บัวผัน “เชิญซิคะ อัดยอนก็ก็เคี้ยว”

เมื่อเป็นการตกลงกันแล้ว แม่บัวผันและ
แม่บัวเผื่อน กรวย จักแจง หีบขลุ่ย สระบา ออก มา
กองไว้กลางคืน แล้วยกตะเกียงลาน ๒ กวง
ตั้งบนเกาอี้ข้างละกวาง ตรงกลางเป็นลาน
กว้างสำหรับเล่นสระบา ทางด้านเหนือต่าง
เกาอี้ตั้งตะเกียง ออกไปประมาณสัก ๒ คอ
ก มีไม้กระดานทั้งขวาง เพื่อกันมิให้ลูกสระบากระเด็น
ออกไปไกล

สุวรรณ “เอ้าคุณข้างเล่นเถะ ฝมจะ
นั่ง”

ข้าง “อ้าย ต้องเล่นด้วยกันขึ้น”

บัวผัน “เล่นด้วยก็ก็เคี้ยว เพื่อกันคุณ
คน แยะมาเช่นเพื่องานเคี้ยวคนไหนกแล้ว
กัน”

ถมยา “ก็แล้ว เราจะไปเล่นด้วยกัน
ทุก ๆ คน”

ประภัสร์ “ถ้าเช่นนั้น คุณสุวรรณเถะ
จับตัวให้ ไปเล่นกะเทยเสีย”

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักขัตตฤกษ์สังกรานต์

สุวรรณ “อะ เล่นอะไรสกปรก”
ประกิจ “เอาไว้ ไปเล่นพวกเคียว
กับ แม่ขั้วผ่นคอกน้า ผู้ชายไปเข้าพวกเป็น
ผู้หญิง ก็ต้องกลายเป็นกะเทยอย่างไรเล่า”
ขั้วผ่น “ต้องพระนันทันนะละ”
ยาง “อะ พระนันทันอะไรกัน คุณ
ประกิจ ฝมยังเล่นไม่เล่นเลยนา”
ประกิจ “เอาเถอะน้า ค่อยเล่นค่อย
เป็นไปเองแหละ”
ถมยา “ฝมก็ยังไม่เล่นเหมือนกัน”
สุวรรณ “ฝมก็เช่นเคียวกัน”
ประกิจ “ประเคียวก็เช่น แม่ขั้วผ่น
ช่วยสอนให้น้องชายฉันบ้างนะ”
ขั้วผ่น “ไอ้ขี้กะ เ็นพวกเคียวกับ
อีนัน ๆ ก็ต้องช่วยสอนเงินเก่งนั่นแล้ว”
ขั้วผ่น “กะการเหล่านี้น้าจะยากอะไรว
นกันนา”
ประกิจ “จะว่ายากนะ ไม่ยากคอกแม่
ขั้วผ่น แค่ว่าพวก เรายังไม่เคยเห็นและยังไม่
เคยเล่นด้วยกันทั้งนั้น เรายังต้องออกตัวไว้
เสียก่อน เขากลับ แม่ขั้วผ่น แม่ขั้วผ่นจะ
ว่าคาญในการเล่นขวาง ๆ ี ๆ”
ขั้วผ่น “อ้อ ก็มาเหล่านกันเผื่อช้านคอก
กะ ยามกรย ยามสังกรานต์ก็ต้องช้านคอก
ข้าหนานกันเอง”
ต่อจากนั้นไปการเล่น สระน้ำ ระหว่างพวกผู้
หญิงกับพวกผู้ชาย คือ แม่ขั้วผ่นแม่ขั้วผ่นกับ
นายสุวรรณฝ่าย ๑ นายประกิจ นายยาง
และนายถมยา อีกฝ่าย ๑ ส่วนการเล่นไม่
จำเ็นต้องกล่าวไว้ ในที่นี้ เพราะท่านที่เคย
เล่นสระน้ำมาแล้ว ก็คงจะรู้จักเขาไว้ดีเล่น
ไต่ก็ ท่านที่ยังไม่เคยรู้เคยเห็น หากจะได้
ความรู้ ใน วิถีเล่นสระน้ำ ก็คงจะไม่มี ประโยชน์
อะไรนัก ถ้าจะให้อธิบายก็อธิบายยาวอยู่
สักหน่อย น่าจะเป็นเครื่องว่าคาญในการอ่าน
มากกว่า ฉะนั้น จึงขอรวบรัดคัดความเอาไว้
เมื่อได้เล่นไปจนตลอดเกมแล้ว ฝ่ายชายเป็น
ฝ่ายแพ้ เพราะนายประกิจถึงแม้จะเล่นเป็น
อยู่บ้าง ก็ไม่มีความชำนาญชำนาญเท่านางสาวทั้ง
สอง มีหน้าชำนายยางกับนายถมยามักจะยิง
สระน้ำผิดที่หมายทำให้เ็น่าเสมอ ๆ ส่วนนาย
สุวรรณแม้จะเป็นลูกทีมคอยด่วงแม่สองสาวอยู่
บ้างก็จริง แต่ก็มีเวลาชิงสระน้ำได้น้อยกว
ว่าทางพวกผู้ชาย พวกผู้ชายจึงต้องแพ้อย่าง
ไม่มีทางสู้ การแพ้ชนะนี้เกิดพออยู่ ๆ ผู้แพ้
จะต้องทำขวัญให้แก่ผู้ชนะ หรืออภินิหาร
ก็คือ การแพ้นันกันตรง ๆ ผู้แพ้ส่งของ
ติดตัวไปก็จะองให้ ไว้เป็นประกันก่อน ต่อวัน

ทองปลอม

มีน

หลัง จึงหาของรางวัล ที่พอสมควรไม่พียงเกิน
ค่าภัยของขวัญ ไปด้วย ถ้าเล่นกันฝ่ายละ
มาก ๆ คน ก็มักจะให้ ฝ่ายแพรวาเช่นเดียวกับ
การเล่นชักขา ซึ่งได้บรรยายมาแล้วข้างต้น

นายประกิจผู้เฒ่าเข้าไปในแขวนธรรมนิยม
ไต่ ใจยอมเปลื้องแพรเพลาะคำมอญไว้ ให้
กับแม่ขี้ฉี่ แล้วกระซิบบอกอธิบายกับนายบาง
และนายดมยา ให้เข้าใจ ขนบ ธรรมเนียม ของ
การเล่นสรวในโคราช ทั้งสองเฒ่าเข้าใจ
และปฏิบัติตามด้วยคำของนายประกิจ นาย
บางมีแหวนตราทองคำสวมไปวง ๑ ก็ขอมดอ
มอญให้ ส่วนนายดมยามีนาฬิกาข้อมือเรือน
เงินผูกไปก็ปลอมมอญให้ แก่หญิงสาวทั้งสองนั้น
รอกตัวแก่ นายสุวรรณ คนเฝ้าเพราะเฒ่าพวก
ฝ่ายชนะ แต่ก็ไม่ได้รับคำยาเห็นอย่างหนึ่ง
อย่างใด โดยเป็นผู้อาศัยเล่นด้วยการอาสา
สมัคร เท่านั้น ทั้งในเวลา เล่น ก็มีไ้ ทำ
ประโยชน์อะไรไ้เลย มีหน้าซำกกลับเฒ่า
ก็มอญถ่วงเอาไว้ด้วยซ้ำ ทรอกตัวไปไ้ไ้ ไม่
ต้องเสียการพระนั้น กันขำว่าเป็นเคราะห์ดีอย่าง
ยิ่งแล้ว

เมื่อเลิกกลับมาเป็นเวลาประมาณ ๒ ก. ท.
เศษ ถึงบ้านต่างก็ค่อย ๆ ย่องขึ้นบนเขื่อน
แม้ประตูแค่เขา ๆ มิให้เสียงกัง เจ้าค่อย

นอนขวางประตูอยู่ นายประกิจรู้ ค่อย ๆ ขยับ
ตัวเข้าปลุกให้ลุกกลับไปนอนที่ ๆ ของมันตาม
เดิม แล้วก็ค่อย ๆ ขยับประตูปลุกกลอนเข้า
นอน นอนว่าในค่อนนั้น เฒ่าที่เฝ้ารอบคดอก
เวลา

รุ่งขึ้นพวก ผู้หญิง ไปจ่าย ตลาดทำกับเข้า
กันเสร็จแล้ว ต่างก็เกิดสงสัยว่าเหตุไรวันนี้
พวกผู้ชาย จึงยังไม่ตื่น ครั้นระทมนั่งรอออกไป
ท้องก็ไม่ว่างมัวร้อง จึงทดลองกันเข้าไปปลุก
ให้ลุกขึ้นรับประทานอาหาร และต่างก็คิดว่า
ค่อชานกันตามประสาผิวเมีย ข้างสามก็แก้ตัว
ว่าร้อนนอนไม่หลับ ต้องชวนกันออกไปเที่ยวเล่น
ข้างนอกจนก็เหมือน ๆ กันทุกคน เมื่อลุก
ขึ้นล้างหน้าล้างตา เสร็จแล้ว ก็เขานั่งรวมวงรับ
ประทานอาหารพร้อมกัน

ฉว “เมื่อคนไปลงไหนกันคะ ?” จึง
กลับเข้าบ้านจนึก และพากันนอนคนส่ายไป
หมด นึกหากไม่ปลุกกว่าจะตื่นก็เห็นจะลง
เที่ยงวันเช่นนี้”

นายบางกับนายดมยา ต่างแลดูตากันแล้ว
ก็มอง หน้า นายประกิจผู้ เฒ่า เจริง ขอ ร้องมอญ
หมายให้เฒ่าผู้คอยคำตามแต่คนเคี้ยว

ประกิจ “เกรียติว่าตามหนายานเอง
มันร้อนเหลือเกิน นอนไม่หลับจริง ๆ”

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักชัตตฤกษ์สงครามต์

แม่มะลิหันหน้าไปทางแม่ฉวี แล้วพูดขึ้นที
เยาะ ๆ ว่า “ซอกกณะคะ แต่พวกเราผู้
หญิงทำไมนอนหลับได้”

บาง “ผู้หญิงนอนหลับง่ายกว่าผู้ชาย”

เล็ก “ดูคุณ ทำพวกผู้ชายคงไฟอาคุแตก
ละระมิง”

ฉวี “ฉันคิดว่าชีพะรงเท่ามากกว่า”

ประคิษฐ์ “แล้วแต่จะลงมติดันเองก็แล้ว
กัน สำหรับพวกผู้ชายต้องไม่มีปากมีเสียง
เป็นของธรรมดา ผู้หญิงจะสับระโงกอย่างไร
ผู้ชายต้องนั่งวันยัก”

สุวรรณ “ว่า ๆ จะกิดสงความอีกแล้ว
เน้อ!”

เล็ก “เฮอนักโม่งแล้วกระคุณเดม? วันน
ก็ฉันชื่อนักขยไวกังโจว่า จะส่งไปให้ แม่พาดที่
กรุงเทพ ฯ”

ถมยา “เห็นจะเกือบ ๔ โมงเช้าละ
ละมิง”

เล็ก “โฮ! อะไรเกือบ ๔ โมง พก
พล้อย ๆ เคาสวกไปไ้ ก็นาฬิกาไปอยู่ที่ไหน
ละคะ ไม่เห็นผลข้อมือ?”

นายบาง ทำหน้าคาเลิกลัก มองหน้านาย
ถมยาแล้วก็ไปมองหน้านายประคิษฐ์ แต่ไม่
กล้าออกความเห็น นายประคิษฐ์ แกล้งทำไ้

วางหน้าคาเฉย ช้างนายสุวรรณกลืนหัวเราะ
ไว้ ไม่ไ้เลยต้องแกล้งทำไ้ส่งไป

ถมยา “เอ นาฬิกาเมื่อคืนนี้ ไปถอควาง
ลิ้มไ้เสียทีไหนไ้ไม่รู้ เวลานี้เห็นระบิงไม่ถิง
๔ โมงหรรอก คงระบิงในราว ๓ โมงเข้าเห็น
จะไ้ ที่โตกขี้เขาเบ็ครบิงของเวลา ๓ โมงเข้า
ไม่ไ้หรือ?”

เล็ก “คะ เขารบิงของไ้ไ้เวลา ๓ โมง
เข้า นาฬิกาเนะ เมื่อคืนนั้นทอนหัวคักเห็นคุณ
บิงผลอยู่ไ้คะ”

ถมยา “ยะ ถูกแล้ว แต่เมื่อก่อนนอน
คุเหมือนฉันถอคมีนออก แทอย่างไ้ก็คงไม่
หายหรรอกนา ฉันทถอถอเกยไ้ที่โตกขี้
เข็นเนะ”

มะลิ “เฮ้! คุณบางคะ นั้นแหวนหาย
ไปไ้ไหนละ?”

นายบาง หน้าคาทันทภัยความตกใจ แต่
แล้วก็กลบค้มสติไ้ ไ้ที่กลางทอยว่า “ฉัน
ถอถอเกยไ้แล้วระ มิน้อถอระคัย ๆ - มาอยู่
โคราชไ้ สักว่าอ้วนขึ้นมาก”

มะลิ “คัยก็เอามาไ้ ก็ฉัน ไ้เสีย เอะ
แหวนวงนั้น ก็ฉันสวมมันวงไ้พอกพิทัก”

นายสุวรรณ อครนทนไม่ไ้ ปล่อยออกมา
กักไ้ใหญ่ เล่นเอาพวกผู้หญิงทุกคนไ้ สัก

ทองปลอม

มีน

สงสัยอยู่ครัน ๆ แต่แล้ว นายสุวรรณ ก็พก
แก็กตัวออกมาเองว่า ที่คนจีนนอกหัวเราะไม่ได้
ก็โดยที่ นายขางว่า มาอยู่ ไคราช อ้วน ชน ช่ง
ตรงกันข้ามกับความจริง เพราะนี่คงแคว้นที่

นายขาง มาถึงไคราชจนถึงเวลานายขางออก
จะขยับลงไปที่ว่าเก่ามาก ฝ่ายนายขางไม่กล้า
ตอบ เช่นแต่ พะยักหน้า หัก หัก ไปตามเรื่อง
นายประกิจู ก็แก้งทำไม่รู้ ไม่รู้ เสียที่เดียว
ก้มหน้าเจริญอาหารอยู่เรื่อย ๆ เมื่อเสร็จการ
เรียบร้อยแล้ว นายถมยา ก็ยริย อาสา
แม่เล็ก เอาของไปส่งที่โกกักรวดไฟ พวกผู้
หญิง ต่างก็ลุกไปกระทำนาท การงานของตน
ผู้ชายอีกสามคนก็นั่งคุยกันเรื่อยไป

สัก ครู่ หนึ่ง แม่ฉวี ร้อง ตาม ออกมาจาก
ห้องว่า “คุณประกิจูคะ คุณเห็นแพรเพลาะ
กำใหม่?”

นายประกิจู ทำท่าอ้าปากตาเหล่อก นาย
สุวรรณ กับ นายขาง อมยิ้ม เกือบจะปล่อยปาก
ออกมาเสียให้ ไ้

ประกิจู “เมื่อวานนี้ ฉันเอาไปจ้างเขา
ย้อมอะไร”

ฉวี “อะไร! ก็เมื่อคืนนี้ ตอนหัวค่ำคุณ
ยังห่มอยู่นาน”

นายขาง กระซิบยื่นเขา ๆ ว่า “พอเห็นจะ บ้างแล้วละ ไ้ไหนคุณลงจะไปเหยียบแหวนวงนั้น

แตกกันวนเอง”

ประกิจู “นั่นแหละ เมื่อคืนนั้นฉันออก
ไปเที่ยวเล่นข้างนอกพอกับเจ็ก ย้อมผ้าเลยส่งให้
เจ็กไปย้อม ไม่ใช่ตามคุณสุวรรณคุณ”

นายสุวรรณ กำลัง จะออก ปาก ชม ความ
สามารถในการ กุของ นายประกิจู อยู่ทีเดียว
แต่พอลูก อ่างเย็น พะยาน ก็เลย ทำหน้าตาเล็ก
เล็กไม่รู้ ที่เรพกว่าอย่างไร ไ้แต่ทำตาปริบ ๆ

แม่ฉวี เกรพลงพุกพลง ออกมาจากห้อง
พกว่า “ไม่ไ้การ ๆ คิดนต้องไ้ ส่วนไ้
ไ้ความจริง ของคนนั้นกัหายของคนที่หาย
เมื่อคืนนี้ ทำะไปไหนกันมากไ้ไม่รู้ แม่เมลิ,
แม่เล็กเรากต้องช่วยกันจัดการชำระไ้ไ้ความ
จริงนไ้”

หญิง ทั้งสาม ต่าง ก็เข้า มานั่ง ร่วมวงอยู่
ไ้ใกล้ ๆ กับพวกผู้ชาย

เล็ก “จริงแหละคะ นาฬิกาของคุณถม
เคยผูกคิข้อมืออยู่เสมอ จะมีเวลาที่เคยออก
ก็แต่เวลาอาบน้ำเท่านั้น ไ้รู้ว่าเขาไปเก็บ
ซ่อนไว้ที่ไหน คิดนเที่ยวหาจนทั่วแล้วไ้ไม่พบ
ซักถามก็ตอบไ้ไ้ไ้จะมีมุลเลย ประกิจู
กลับมาก็ดนจะต้งรับมื่อไ้ไ้”

เมลิ “คุณขางคะ คิดนออกจะสงสัยเสีย
นายขาง

พ.ศ. ๒๔๗๔

นักชัตตฤกษ์สังกรานต์

มาให้กลิ่นที่เอะอะ”

บาง “แม่มีลิกฟลอยด์ไปกับเขาเปล่า ๆ
ไม่เห็นเจ้าเองเลย เอาเอะนะฉันรับรองว่า
ไม่หายละเย็นแล้วกัน”

ฉวี “ไม่ได้ แม่มีลิกเธออย่าอม อย่าง
ไรคะคุณสุวรรณ เล็บแรงคุณเป็นคนช็อคคุณ
จะบอกกลิ่นตามตรงได้ไหมว่า เมื่อฉันไป
ไหนกันมา?”

สุวรรณ “ไป—ง่า—ข้า—ไปเที่ยวเทร
เล่นครี”

ฉวี “ไปเทรเล่นอย่างเคียว เท่านั้นแหละ
หรือคะ?”

สุวรรณ “ถ้าไม่คุณไม่ถามคุณประคิษฐ์
ดูเองเล่าครี?”

ฉวี “กลิ่นไม่ไว้ใจ เกรงว่าจะไม่ได้
ความจริงจากคุณประคิษฐ์”

ประคิษฐ์ “ถามยายค้อยมันทุกแล้วกัน”

ฉวี “ยายค้อยมันรู้อะไร มันไม่ได้
ไปกับคุณทวย”

ประคิษฐ์ “เอาเอะฉันจะบอกตามตรง
เมื่อฉัน มีนรอนหนัก ก็เลย ขวนกัน ออกไปเทร
เล่นข้างนอก เทรคุยกันไปจนถึงบ้านที่เขาเล่น
สระน้ำ นึกสนุกกันมากเลยเล่นสระน้ำกับเขา
พวกเรายังไม่เห็นสู้เขาไม่ได้ การเล่น

สระน้ำเขาก็เข้าใจอยู่แล้วไม่ใช่หรือว่า ถ้าเล่น
แพ้จะต้องถูกปรับ เพราะฉะนั้น พวกเราจึงถูก
ปรับสิ่งของที่มีติดตัวไปเป็นประกันไว้ก่อน เอา
เอะบ้าง ๆ วันนั้นแหละฉันจะไปถ่ายคันมา”

ฉวี “นี่คุณ ประคิษฐ์ พวกเข็นความจริง
แน่แล้วหรือคะคุณสุวรรณ”

สุวรรณ “ในนามของลูกผู้ชาย ผมขอ
รับรองว่าเป็นความจริงครี”

ฉวี “ก็ตัวคุณเอง ถูกอะไรไว้ข้างเล่า
คะ”

บาง “คุณสุวรรณเป็นคนลักเพศ เอ๊ย!
ไม่ใช่ ง่า—”

ประคิษฐ์ “เขาเป็นพวกข้างโน้น เป็น
ฝ่ายชนะ จึงได้รอกตัวไป”

เล็ก “แล้วก็ได้อะไรมาข้างละคะ?”

สุวรรณ “เปล่าเลยครี ทั้งแต่เกิดมา
ผมก็เพิ่งเล่นสระน้ำครั้งแรก ไม่รู้ว่า
เขาแพ้ชนะกันอย่างไรเสียด้วยซ้ำ”

ฉวี “ถ้าคุณนายฉมาภักดีจากสถานกำลังเทร
ขึ้นมาย่าน แม่เล็กง่าพาให้นายสุวรรณ
หยดพด ทุก ๆ คนในถนน นั่งเฝ้ายอมทศ แล้ว
แม่เล็กจึงเสกพดขึ้นว่า “คุณฉมาภักดีทำไมคุณ
เอานาฬิกาไปถอดชุกไว้ ที่ถนน กลิ่นไม่
เอามาไปเท่าเข้ากระดกแตกเสียแล้วแหละคะ”

พ. ศ. ๒๔๙๔

นักจิตตฤกษ์สังกรานต์

หญิงชื่อนั้น เปรียบเหมือนต้นกาฝาก ถ้าใคร
ได้ ไร่ เอ็น ภรรยา กิ่ง แต่ จะรัก ยุ่ง ใจ ในภาย
หลัง ”

นาง “ คือ อย่างไร ? ”

สุวรรณ “ ก็ธรรมชาติของต้นกาฝากเช่น
อย่างไร ผมไม่จำเป็นต้องอธิบายก็ได้ ที่
ผม เปรียบ หญิง ชื่อนั้น เหมือน ต้น กา ฝาก ก็
หมายความว่า ไม่มีคุณสมบัติที่พอเท่านั้น ”

ประยูร “ ก็คุณจะต้องการหญิงชื่อนี้
ไหนละ ? ”

สุวรรณ “ ชื่อนี้ก็ขี้ขลาด ”

นาง “ อ้อ คุณต้องการที่จะเข้ามาเงินอย่าง
นั้นหรือ ? ”

สุวรรณ “ มีได้ ผมไม่เลือกแต่ผู้
มีเงิน เงินจะจ่ายมกยงค์ ถูกไหมครับ ?
ธรรมชาติเลือกหาผู้หญิงที่จะมาเป็นภรรยาไม่ใช่
เลือกหาได้ง่าย ๆ แต่คนแต่ละเขาว่า นาง
ก็ชอบกลางยา มันไม่ถูกเหมาะเข้าเมื่อไร มันก็
คงได้เมื่อนั้น แต่สำหรับผม ๆ เห็นว่า เลือกที่
จะอยู่กันด้วยกันอีกดีกว่า ตัวเมียที่อยู่ด้วยกัน
ไม่ยาก โดยมากก่อนที่จะได้กันมักจะเกิดจาก
ความมีไว้ก่อนเห็นเหตุ สำหรับผม ๆ ชอบ
ไว้ก่อนมากกว่า ”

ถมยา “ คุณพวง่าย แต่เข้าใจยาก

ฟัง ๆ ถูกคล้าย ๆ ก็ว่าคุณจะต้อง การนางฟ้า
มาเป็นภรรยา หรือนางฟ้าหาไม่ได้ก็คงจะ
ต้องการลูกสาว มหาเศรษฐีหรืออะไร ๆ เทือก
นั้นถูกไหม ? ”

สุวรรณ “ ไม่ใช่ทั้ง ๒ อย่าง เรื่องนาง
ฟ้านะ คงหาไม่ได้แน่ละ ส่วนลูกสาวมหา
เศรษฐีผมก็ไม่ต้องการที่จะเชิญมาขอผม ถ้า
จะให้ผมคอยอย่างสิ้น ๆ ผมจะขอได้ว่าผม
ต้อง การ หญิง ที่งาม พร้อมด้วยเงินกัลยาณ
แต่ความหวังเช่นนี้ย่อม เป็นความหวังที่ความ
เหลว เกือบเท่ากับเลือกหานางฟ้าว่าได้ ก็
เมื่อความหวังสูงส่งสุดไม่สมประสงค์ ก็จำ
เป็นจะต้องหาแต่เพียงขั้นที่ ๒ รองลงมา เพราะ
ฉะนั้นผมจะขอเลือกแต่เพียงหนึ่ง ๆ เชิญกัล
ยาณ หรือเทือกเถาเหล่ากอที่พอให้เห็นได้ว่า
มีเชื้อสายเชิญกัลยาณก็อยู่ข้าง ๆ ได้ ”

นาง “ ที่คุณว่า ไว้ร้อนใจเย็น จะอยู่ด้วย
กันยงค์หรือไม่ยงค์กันอย่างไร ? ลองอธิบาย
ให้ผมฟังทีละละ ”

สุวรรณ “ ถ้าจะให้ผมอธิบายให้ฟังก็คง
จะยากยาวมาก แต่เอาเถอะผมจะพูดสั้น ๆ เป็น
สังเขปพอฟังเข้าใจ เมื่อพูดถึงไว้ร้อน เรา
ต้องการเหตุผลเสียก่อน ว่าอะไรเป็นเหตุให้เกิด
ไว้ร้อน เราก็จะต้องสืบสาวราวเรื่องขึ้นไปหา

ทางธรรมเป็นหลัก จะพบมัลลิกิริยาวิภักติจะนำ
ไปในทางที่ชั่วเป็นเหตุ คือ ราคะ, โทษะ, โมหะ
หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ความ โลภ, โกรธ, หลง
นั่นเองเป็นเหตุ แต่ถ้าผมจะนำมาอธิบายกัน
ถึงเรื่องธรรม พวกเราจะเลยหันเข้าไปหาวิก
กันอีก ยกไว้ ให้เป็นธรรมของสงฆ์ดีกว่า
จะเน้นผมจึงขอข้ามมาพูดถึงเรื่องความรักและ
ความรักในทางโลกเสียเถละ ความรักของ
ผู้ชายรักแย่งเป็น ๓ ชั้น ชั้นที่ ๑ เกิดแต่รูป
สัมผัส คือ ผู้ชายเห็นผู้หญิงสวยมักจะรัก
จริงไหมครับ?”

บาง “ ถูกที่เคียว แล้วชั้นที่ ๒ ละ?”
สุวรรณ “ อ้าว เคียวก่อนชักรับ ของ
อธิบายถึงเรื่องไวรอนเสียก่อนชักรับ คือ ชั้นแรก
เมื่อพบรูปสัมผัสก็เกิดความพอใจเสียแล้ว หา
ไปคิดถึงชั้นที่ ๒ ชั้นที่ ๓ ไม่ ทกลงใจเสียแต่
ในชั้นต้น ครั้นเมื่อได้เสียเช่นผลเมียบอกแล้ว
บางก็จะมีอธิบายถึงของกันที่เคียวหักไป บางก็
ที่ไม่ต้องทนแต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีความอดทนกัน
พอสมควรเลยก็ไปอีกหน่อย ที่ไวรอนจนเสีย
ง่ายก็มักจะแตกร้างกันในเรื่องอธิบายกันแหละ
มาก เรื่องความรักด้วยมีอธิบายถึงของกัน
จึงออกมาเป็นความรักในชั้นที่ ๒ โดยเหตุนี้
โบราณ จึงได้ถือกันว่า ชั่วเป็นถาวรนานเป็นคุณ

หญิงชายที่ต่อสู้แข่งงานกัน ผู้ใหญ่มักจะ
ให้รอไว้นาน ๆ ความประสงค์ของผู้ใหญ่ก็
เพื่อ จะให้ มีโอกาส ได้ กรวย คุ คุณสมบัติ และ
อธิบายให้ถนัดขึ้น โดยมากมักจะคิดเถละ
ไว้นานเวลาถึง ๓ ปี แต่เมื่อออกมา สมัย
จะถอนความเถลานั้นก็ไม่เหมาะสมเสียแล้ว เพราะ
ความ เฉลียวฉลาดของคนสมัยใหม่ย่อมทำ
กับสมัยโบราณ และถ้าจะนับเวลาที่หญิงชาย
ได้พบปะกัน หญิงชายสมัยใหม่มีเวลาได้พบ
ปะสนทนาวิสาสะกัน มากกว่าสมัยโบราณเสีย
ด้วยซ้ำ”

ประคิษฐ์ “ แปลว่า โบราณจะเวลาให้
๓ ปี แต่มีเวลาพบปะกันน้อยกว่าสมัยใหม่
ให้เวลาเพียง ๓ เดือน ”
สุวรรณ “ ครับ ถูกแล้ว ”
ประคิษฐ์ “ เอ้า...ว่าต่อไปเถละ ”
สุวรรณ “ ความรักในชั้นที่ ๒ นั้น อาจ
ยังเกิดขึ้นก่อนเป็นสามภรรยากันได้ก็ หรือ
อาจเกิด เมื่ออยู่กัน เป็น สาม ภรรยา กันแล้ว ก
ก็ ”
ถมยา “ แล้วชั้นที่ ๓ ละ? ”
สุวรรณ “ ชั้นที่ ๓ นั้น เป็นเวลาที่อยู่กับ
เป็นสามภรรยาแล้วเกิดขุขะด้วยกัน ความ
รักเกิดจากความสงสาร จะทอดทิ้งกันง่าย ๆ

พ. ศ. ๒๔๗๔

นักชิตตฤกษ์สังกรานต์

“ไม่ใคร่ได้ แต่ชนที่ ๓ นั้นต้องอาศัยฝ่ายชายมี
ธรรมมากด้วย จึง วรรณา วรรษา วรรจ วรรณ สามี กษ
ภรรยา ไฉนคังคิ ชายที่เลวบางคนพอภรรยา
มีบุตรก็คิดทอดทิ้งมิถมิไป”

บาง “ พวกเราณักชอยกล คนทมิเมย
แล้ว กลับไปถาม ความรู้ ความรัก กับคนโสภ
กัไก ”

ประภิช “ พวกเราเปรียบเหมือนคนตา
มก หรืออีกนัยหนึ่งเราทัวเราเองไม่เห็น
เราต้องอาศัยกระรอกเงา ”

ถมยา “ แล้วเราเลยตั้งให้ คุณสุวรรณ
เป็นกระรอกเงา ”

บาง “ ธรรมชาติของนักประพันธ์มักจะต้อง
รู้อะไร ๆ มากจนล้นสมอง แต่ความรู้เหล่า
นั้น แค่เป็นประโยชน์คนผู้อื่น ตัวเองมักจะ
เหลว อย่างที่เชื่อว่า ความรู้ท่วมหัวเอาตัว
ไม่รอด วังใหม่คุณสุวรรณ ? ”

สุวรรณ “ บางทีก็อาจเป็นได้ ”

บาง “ ไม่อาละ เป็นโคกเคียวแหละ
ยิ่งรู้มากก็ยิ่งคิดมาก เลยอก นั้นแหละเชื่อว่า
รู้มากยากนาน รุน้อยพลอยรำคาญ ”

ถมยา “ ยิ่งรู้มากก็ยิ่งเลือกมาก เลือก
ไปเลือกมามันก็จะหาคไม่ได้ ลงท้ายก็จะทรง
กัยคำทว่าเลือกนกมกไกแร ”

สุวรรณ “ แรกก็เหมือนกัน ขอโทษ
แต่ถูกใจผมละ ”

ตลอดเวลานักชิตฤกษ์ ๑ เกอน นาย
ประภิชรู้ได้พยายามชักชวนคณะสหายไปเที่ยว
เล่นตามหมู่บ้านต่างๆ ทยายหนหลายแห่ง จน
นัยไม่ถ้วน แต่นายสุวรรณก็ยังเลือกหาเหล่า
กชเขญกชยาดไม่ไคยูนเอง มักจะคิดว่า
เป็นกาฝากอย่างเขนถาวลยง จนล้นถูกกาล
นักชิตฤกษ์ เรืองราวก็ยลงแค่เพียงน

ปอกรเมฆม

นาย “นี่ นายสน ฉันเป็นคนขี้ลม แกร้ว หัวหน้าคนไข้” “ฉัน บอกให้แก คอยดูเวลา แล้วไม่ใช่รึ ?”

สน “กระผมทราบแล้วขอรับ” คนไข้ร้อง “ครับ, มันเกิดเวลา ๗.๐๐ ก.ท.”

นาย “ก็ละ แล้วอย่าให้ฉันลืมนะว่า ฉันจะ ได้แกออกสนเดือนละ”

คุณแห้ว “ทำไม หล่อน จึงไปซื้อเอาเสื้อ ใหญ่ทั้ง ๔ เท่าตัวฉันมาให้”

หนุ่ม “เพราะ มัน ราคา เกือบ กับ ขนาด ของคุณ และก็ฉัน ไม่อยาก ให้คน ภายนอก รู้ว่า ก็ฉันมี สามี ผอมเป็น กุ้งแห้งเหมือนคุณ”

นางห้าม “ท่านว่า ท่านก็ใจ ที่คิดฉันจะไม่ แต่ง งานกับนักประพันธ์”

สาว “ก็ฉันเอา โคลง ที่คุณแต่ง ให้ คุณแม่ กู ท่านก็ใจมาก”

หนุ่ม “ท่านพอจะ ไรบ้าง หรือเปล่าละ ?”

หนุ่ม “รตหยกเมื่อไร ฉันจะรีบเธอเมื่อนั้น”

คนอ้วน “คุณหมอมกรับ ผมนู๊ สักว่า ผมนอวน จนเกินต้องการ ไปเสียแล้ว จนฉัน แท้จะกลัวตกลง ผูกเชือก รongเท้า ก็ไม่ ฉันทัก ทำยังใจก็เล่าครับ”

สาว “ก็รด ของคุณ มีเบร็ก ทั้ง ๔ ล้อ ไม่ใช่หรือคะ ?”

หมอ “อ้อ ไม่ยากเลย สวมรองเท้าแตะ หรือรองเท้าคัชชี จะก็ได้ ไม่ต้องเสีย เวลา ก็มลง ไปผูกเชือกอีก”

สารคดี

บ่อเกิดแห่งความยาก ระหว่างฝรั่งเศสและสยาม ใน ร.ศ. ๑๑๒

ร. อ. ต. อิช บุนยานนท์

กรมยุทธศาสตร์ทหารเรือ

อันอันโคเ็นน ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ไร่ไร่ เมื่อมีการตั้งเทศาภิบาล มาประกอบด้วย
เมื่อเพิ่งถึงการประกวดประชัน ซึ่งอำนาจกันใน
ระหว่าง อังกฤษ และ ฝรั่งเศส นักการเมือง และกษัตริย์เจ้าแผ่นดินเสีย

ฝรั่งเศสเรียกกันว่า “Marché de dupes” ทุกรุ่นข้าม ในประเทศสยามเรา นี้
ซึ่งแปลโดยอรรถว่า “ตลาดสำหรับหลอกลวงและ
ซึ่งกันและกัน” แท้จริง บรรดาความยุ่งยาก ที่ทำให้ฝ่ายไทยต้องระทวยระทวย ฝรั่งเศสนั้น
ซึ่งเกิดแก่ประเทศจีนใหญ่ขึ้นยิ่งทั้งปวงในสมัย คุหมิ่นฮงกั๋วจะเป็นผู้ชักชวน ให้ฝรั่งเศส
นั้น ก็มักมีมูลมาจากการแก่งแย่งในระหว่าง ความมาเสมอ คล้ายกับจะเคียดแค้นมากรุ่น
๒ ประเทศนั้นเป็นข้อใหญ่ทั้งสิ้น กัน แต่ก็อาจจะกล่าวได้ในเวลาเดียวกันว่า
ผลสุดท้าย อังกฤษ กลายเป็นผู้ค้ำ เป็นผู้

ในประเทศพม่า นั้น ก่อนที่ราชวงศ์ ไกล่เกลี่ย เมื่อเห็นลักษณะการเป็นขึ้นเกิน
อลองพญา (Allompra) จะเคียดแค้นความ ความคาดหมาย* ทำให้เหมือนกันว่า เกม
หายวัน เสียชื่อเสียงภาพเป็นฉากสุดท้าย ใน หมายความว่า เขาไถ่เล่นกันวันหลังใหม่ แต่
ค.ศ. ๑๘๘๖ ก็เป็นเพราะฝรั่งเศสไปก่อเหตุขึ้น ในที่สุกวันต่อมากลับเห็นคู่รบยักษ์ ไม่ใช่เป็น
โดยทางอ้อม กล่าวคือ ไปทำสัญญาขายพม่า คนจะคบหาได้ง่ายนัก เช่นเอชทักเคะ เข้าใจ
พม่าได้ให้ประโยชน์แก่ฝรั่งเศสอย่างยิ่ง ข้อ ผู้ที่รักทั้งเขย ทั้งเรือ ทั้งโคน ทั้งขุน ข่านานู
นั้นทำให้อังกฤษผู้ใดพม่าข้างใดไว้นแล้ว ไม่ นักเที่ยว จึงให้คำมั่นสัญญา ยอมสงวนผืน

หมายเหตุ (๑) ซึ่งจะได้อธิบายกันอีกครั้งหนึ่งโดยละเอียด ถ้ามีโอกาส

จากนาวิทยาศาสตร์

มีน

ให้สมอกันไว้ ข้ามน้ำข้ามทะเลไปปรยหักด
กันในแอฟริกา หรือในท่งแห่งอื่นต่อไป

พิจารณาคำประกาศ ของ ม. การนิย
(Garnier) นักสำรวจภูมิประเทศกล่าวว่า
“อินโดจีนเปรียบเหมือนฝ่ามือ นิ้วทั้ง ๕
ได้แก่ แม่น้ำอิรวดี แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำ
เจ้าพระยา แม่น้ำโขง แม่น้ำชงกอบ ดินแดน
เหล่านี้ควรจะต้องตกเป็นของฝรั่งเศส” โดย
เห็นๆ จะลงความว่า ฝรั่งเศส ประสงค์จะย่ำยี
ดินแดนไทยมาแต่บัดนี้ ยังไม่ผิด เพราะ
คำประกาศนั้น เป็นเพียงความฝัน ความใคร่
จะให้สภาพของการดำเนินไปเช่นนั้น เปรียบ
เทียบ ก็ เหมือน กิริยา ของ ทารก ที่ เห็น ขนม
หวาน ๆ ช่นหนึ่ง แล้วร้องว่าอยากกินเท่านั้น

อันที่จริง เราต้องนับว่า เมฆแห่งมหากย
นั้น เริ่มลอย มาแต่ ค.ศ. ๑๘๔๓ แล้ว
เพราะเป็นของอังกฤษขโมยจากคนหมากกรก ทั้ง
กงสุลชั้นที่เชียงใหม่ การตั้งกงสุลชั้นนั้น
และลำพังประสงค์จะรักษาผลประโยชน์ และ
ชำระอรรถคดีแก่คนในบังคับอังกฤษ คงเข้าใจ
กันนั้น หาเป็นข้อมุ่งหมายของอังกฤษอันแท้
จริงไม่ อังกฤษมิได้มุ่งหมายกว้างขวาง
และสุขุมกว่านั้น หากแต่ต้องการที่จะ
บังคับกำลังเศรษฐกิจในบริเวณนี้ไว้ไว้ ใ้คง

ผู้แทนมา ๒ คน ชื่อว่า Colquhoun และ
Holt Hallet ให้เข้ามาขอสร้างสายรถไฟจาก
ระแหงเข้าไปในดินแดนของพม่า แต่กระทรวง
รัฐบาลสยามไม่ยอมเห็นพ้องด้วย จึงเลิกม
ไป ถ้ารัฐบาลสยามเห็นด้วย ปล่อยให้ทำ
หรือกู้เงินอังกฤษมาทำ โดยรัฐบาลอังกฤษ
จะเรียกดอกเบี้ยเพียงร้อยละเจ็ด ก็จะต้องเสีย
เปรียบ อังกฤษ ในทางรัฐประศาสน์นโยบายอย่าง
สำคัญ เสียหลักทางเศรษฐกิจ กลายเป็น
ทำให้เมืองมอดแหล่ม (Moulmein) ซึ่งเป็น
เมืองท่าในดินแดนพม่า มั่งคั่งขึ้น

แผนการนี้ ม. เทอ คาร์การาเดค (M. de
Kargaradee) กงสุลเยนเวลฝรั่งเศสประจำ
กรุงเทพฯ ก็ทรงพิจารณาด้วยดีด้วยความ
เอาใจใส่ กับในสมัยนั้น รัฐบาลสยามเรา
คิดว่าจ้าง อังกฤษ คนหนึ่ง ชื่อ ว่า Mc. Carthy
(ภายหลังได้เป็นที่ พระยาวิภาควรรณ) มาทำ
แผนที่ ใ้เข้าไปสำรวจดินแดนทางหลวงพระ
บาง ทางแขวงเมืองหัวพันห้าทั้งหก และ
สิบสองจุไทย ม. เทอ คาร์การาเดค จึงวิตก
หนักขึ้น เพราะเล็งเห็นว่า ผู้ทำแผนที่คน
ไม่ใช่คนไทยธรรมดาเสียแล้ว เป็นชนชาติ
อังกฤษ ดังนั้นประโยชน์ที่จะได้ ย่อมต้องถ่อ
เนื่องไปถึงอังกฤษด้วย ม. เทอ คาร์การาเดค

พ.ศ. ๒๔๗๔

บ่อเกิดแห่งความยาก ๆ

จึงได้พยายามเลียบเคียงรัฐบาลสยาม ขอตั้ง
กิ่งสุดชั้นที่เมืองหลวงพระบาง เพื่อกิจการ
แห่งอำนาจ คำนวณกันรัฐประกาศนโยบาย
อิงกฤษไว้มาก่อน รัฐบาลสยามได้ยอม
ทำอนุสัญญาด้วย ลงนามในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม
ค.ศ. ๑๘๘๖ ในความแห่งอนุสัญญาฉบับนี้
ให้ประโยชน์แก่ ฝรั่งเศส เท่าที่ ได้ยอมให้แก่
อิงกฤษที่เขียงใหม่ และให้ตั้งไว้มาก่อน
ฝรั่งเศสประจำเมืองหลวงพระบางขึ้นได้ด้วย

การ ที่ ฝรั่งเศส สามารถตั้งไว้มาก่อนได้
ยอมเป็นจุดกลับ (turning Point) อย่างหนึ่ง
ในทางรัฐประกาศนโยบาย คือ ทำให้สายคา
ฝรั่งเศสยาวขึ้น ในอันจะพิเคราะห์เหตุการณ์
ขยายเขตประเทศราชต่อไป องค์พระยาน
ไต้แก่ ความเห็น ของ ม. มาสซี (Massie)
ไว้มาก่อน ฝรั่งเศส ประจำ เมือง หลวงพระบาง
คนที่ ๒ ที่แสดงให้เจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่แลเห็น
ความสำคัญแห่งบริเวณที่ เมือง หลวงพระบาง
ตั้งอยู่ ว่ากันว่า “จงรับเข้า, จงรับเข้า, เมือง
หลวงพระบาง เป็นตำบลที่จะทำให้ฝรั่งเศสทำ
การคมนาคมกับจีนได้สะดวก.”

ม. ปาวี

ไว้มาก่อนฝรั่งเศสประจำเมืองหลวงพระบาง

คนแรก คือ ม. ปาวี (Pavie) ประวัติของ
บุคคลผู้นี้ ได้เป็นสมัยขึ้นโทษเลข เข้ามาใน
ประเทศสยาม กับนายช่างฝรั่งเศส ที่เข้ามา
สร้างสายโทรเลขระหว่างกรุงเทพ ฯ-ไช้่งอัน
เมื่อ ค.ศ. ๑๘๘๔ ขึ้นครั้งแรก ต่อจากนั้น
ม. ปาวี ก็ได้ไปเป็นพนักงานสำรวจแผนที่ใน
ดินแดน ลาว เขมร และทางลุ่มแม่น้ำโขง แล้ว
เคียว ทาง เข้า มา เจริญ กิจ การ ขง อย่าง ใน
กรุงเทพ ฯ ยัง ข้าง ครึ่ง ข้าง คราว ม. ปาวี
ผู้นี้ มีคุณสมบัติสำคัญ คือ ใคร่ทอการศึกษา
ยิ่งนัก ระหว่างที่ทำงานที่อยู่นั้นได้
ได้รู้ค่าสัทธิของสวนประวัติการของชาวภูมิประเทศ
ที่ท้องถิ่น ๆ จะซึมซาบถึงฐานะความ
เป็นอยู่ของชนพวกนั้น ในอดีตและปัจจุบันได้เช่น
อย่างนี้ และสามารถ แ่งหน่งสืบจนาค
ใหญ่ ๆ เป็น พงศาวดาร ไทย ลาว เขมร ไว้
หลายเล่ม โดยอาศัยความรู้ที่ใคร่พยายามหลัง
ประกอบด้วย ใน ค.ศ. ๑๘๘๖ เมื่อรัฐบาล
ฝรั่งเศสตั้งไว้มาก่อนที่เมืองหลวงพระบาง
จึงเลือกเอา ม. ปาวี เป็น ผู้ทำการ ในตำแหน่ง
ไว้มาก่อน แต่มียศเป็นกงสุลชั้น ๒ ใน
ค.ศ. ๑๘๘๒ ม. ปาวี ก็ได้เข้ามาประเทศสยาม
มีตำแหน่งเป็นราชทูตฝรั่งเศสประจำกรุงเทพ ฯ
พร้อมทั้งได้นำเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ลี้อย่าง

จากนาวิกศาสตร์

มีน

คอนเนอรั มาถวายแก่ สมเด็จพระบรมโอรสา
ธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรมนตรี และ พระเจ้า
น็องยาเออ กรมหมื่นทวงศัวโรปการ รัง
ตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศไทย
การที่ ม. ปาวี ได้รับ ตำแหน่ง เป็น ราชทูต
ประจำกรุงเพท ในคราวนั้น ก็ยังนับว่าเป็น
เหตุการณ์สำคัญ สัมพันธ์อยู่กับประวัติการ
ของชาติไทย เพราะ ม. ปาวี เป็นผู้ชำนาญ
ชำนาญใน ปัญหาไทย กับ ฝรั่งเศส พิพากษา
และเป็นผู้ที่ใคร่รูถึงความเป็นไปแห่งท้องที่
บริเวณที่แก่งแย่งกันอย่างหลยตาเห็น ฉะนั้น
จึง เป็น คำสั่ง สำคัญ ทำให้รัฐประศาสน์นโยบาย
ของฝรั่งเศสก้าวหน้าได้เปรียบยิ่งขึ้น ก็ยังมี
ควรพิจารณาในส่วนบุคคลอีก คือ ม. เลอมีร์
เดอ วิลลีเออร์ส (Lemyre de Villiers) ที่มี
ตำแหน่งเป็นอัครราชทูตผู้มาใหม่เข้ามา
เช่นสัญญาสงบศึกกัน เขาผู้นี้ก็ยังนับว่าเป็น
ผู้ชำนาญในกิจการภาคตะวันออกไกลใน
หมู่ชาวฝรั่งเศสได้คนหนึ่ง เพราะเคยเป็น
ผู้ว่าราชการโคชินไชนา (Cochinchina) ถึง
๒ ครั้ง ตั้งแต่วันที่ ๗ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๗๕
ถึงวันที่ ๔ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๑ ครั้งหนึ่ง
ก็ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๘๑
ถึงวันที่ ๑๓ มกราคม ค.ศ. ๑๘๘๓ อีก

ครั้งหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง ที่ฝรั่งเศสเขาทำการได้
เปรียบนอกรากที่กล่าวมาแล้ว ก็คือ เขาได้
กระตือรือร้นการไว้วางใจ ไม่มียะโยกพ่วง
พอจะเริ่มกระทำ การ เขาก็ส่งเรือรบ และ
ผู้บัญชาการกรมทหารเรือเมืองไซ่ง่อนเข้ามา
ลากเลื้อยหาพิจารณาถึงน้ำใจ ฐานะกำลัง
ต่อสู้ของฝ่ายไทยเราว่า จะมีอยู่เพียงใด แค
ไหน ตลอดจนไปนกระทั้งได้ตรวจทราบทำเลที่
ระบึกเป็นที่พักพิง ของกองเรือในเวลาที่จะเกิด
รบกันขึ้นไว้ก่อนแล้วเป็นเวลานาน สถิติกำลัง
รบของฝ่ายไทยใน ร.ศ. ๑๑๒ มีแสดงอยู่ใน
นิพนธ์ของ ม. อ็ดแบร์ท เกอ บูร์วิลส ดังนี้

“(๑) กรมทหารมหาดเล็ก มีกองร้อย

ทหารม้า ๑ กองร้อย กองพันทหารราบ
๒ กองพัน กองร้อย ทหาร ขี่ง ส่นาม
๑ กองร้อย

(๒) กรมทหารลี้มวัง มีกองพัน

ทหารราบ ๒ กองพัน

(๓) กองทหารหน้า มีกองพันทหาร

ราบ ๓ กองพัน ๗ ละ ๔ กองร้อย กองร้อย
ทหารม้า ๑ กองร้อย กองพลน้อยทหารปืน
ใหญ่ ๑ กองพลน้อย

(๔) กรมช้างต้น

พ. ศ. ๒๔๗๔

บ่อเกิดแห่งความยาก ๆ

(๕) กรมทหารเรือ มีนายและพลทหาร
เรือประมาณ ๒,๐๐๐ คน ประจำเรือยอช
และเรือนของพระเจ้าแผ่นดิน

สรรพาวุธ ยันเล็กไซ ยันมอลลิเคอร์
คาลิเบอร์ ขนาดเล็ก ๖ นิ้ว มีอยู่ประมาณ
๑๐,๐๐๐ กระบอก จำนวนนี้ไม่รวมกับ
ที่ไทย พง สก ซอ ตก มา จาก กรุงเวียนนา เมื่อ
เร็ว ๆ นี้

ยันใหญ่ ไซ ยันสนามโบราณเก่า ๆ ซึ่ง
ไม่เคยฝึกซ้อมยิงกันเลย

เรือยอช เรือนน มีนายทหารองครักษ์และ
ข้าราชการประเทศอื่นของคดียอชฯ กองทัพเรือน
ไม่สามารถออกไปทำการในทะเลหลวงได้ ”

เสมอในยอชนั้น ถึงระเณทเชอไว้ว่า
เราภัยฝรั่งเศส จะมีแสนกลสมกลสมกลันร-
ไกรกัน ฉน เพอน ยาน โกลเคียง ยิง ชน ทุกวัน
หรือแม้ว่ากำลังกองทัพยกกองทัพเรือของไทย
เราในระยะ ๕-๖ ปีมานี้ ต้องถูกขัดทอนลงเรื่อย
หรือไม่ได้เพิ่ม มีแต่กล ฝรั่งเศสเขาก็งงไม่
ไว้วางใจก็เคย เขายิงพยายามสอกลสองก
ฐานกำลังของไทยอยู่เนืองนิตย์ ขอสพลัน
ทัพพะเห็นโตชก ก็คือการฝึกเรือทางไกล
ของเรือนนฝรั่งเศสชื่อ มาลชีเชส (Malicieuse)
ที่เขา มา แวะ เรอท สักถาน ผก สักทหัย ในเดือน

พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ อากาทรงนี้ ไม่
ต้องกล่าวให้มากความ เราต้องชมฝรั่งเศส
ว่าเขาเรือยอชจริง เขาไม่มีความประมาท
เลย เพราะฉะนั้น ความมีชัยในการรบที่จะ
เกิดขึ้นในวันข้างหน้า ด้วยความจำเป็นแห่ง
เศรษฐกิจก็ดี เพื่อยอชกันรักษาเกียรติยศ
ของพระเจ้าแผ่นดิน ของชาติประเทศก็ดี หรือ
เพื่อคุ้มครองอิสรภาพ เสรีภาพ ความปลอดภัย
ภัยก็ดี ย่อมตกลงอยู่ด้วยเตรียมตัวดีแล้ว คาค
คณะเหตุการณ์ล่วงหน้าไว้แล้ว ในยามสงบ
ไม่ต้องสงสัย (Rien ne réussit à la guerre
qu'en conséquence d'un plan bien combiné.
(Napoléon))

ยังมีอีกข้อหนึ่ง ทัพเรือเห็นเขนทศน
อุทาหรณ์ไว้ว่า ฝรั่งเศสเขาพร้อมในเหตุการณ์
ต่าง ๆ ที่ต้องมาแล้วอย่างไร คือ ในเดือน
ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๐๓ ทางราชการทหาร
เรือเราได้ตั้งกองทหารขึ้นที่บางพระ แล้วใน
เดือนมีนาคม ได้มีการฝึกทางทะเลของทหาร
เรือประจำเรือ เรือรบไทย (เข้าใจว่าเขนเรือ
มกฏ) ได้นำทหารเรือขึ้นฝึกเกรทางไกลที่
จันทบุรี ซึ่งเวลานั้นฝรั่งเศสกำลังยกยอ
ความสัญญา ร.ศ. ๑๑๒ ภิรยานทำให้ฝรั่งเศส
เล็ดลอดใจแทนที่ จึงส่งเรือน ๓ ลำ ซอ

จากนาวิกศาสตร์

มิน

สติกซ์ (Styx) อาเชรอน (Achéron) และ โคเมท (Comete) ซึ่งกำลังจะไปผจญบน ใหญ่ประจักษ์สามเดือนที่แหลม เซนต์ เยมส์ ให้เบิกสรววอและเสบียงอาหาร เตรียมไว้ พร้อม หากไทยรุกรานจะไ้เริ่มทำการไ้ ทันทีทั้งที่ (เข้าใจว่า นายทหารเรือรุ่นเก่าๆ ซึ่งเคยชียในกรมหลวงชุมพร ฯ ยังพอจะ จำคนสายปลายเหตุของเรองนี้ไ้ก็)

ศึกย่อย

ประมาณ ค.ศ. ๑๘๘๖ (พ.ศ. ๒๔๒๘) มีพวกฮ่อยกเข้ามาทางเมืองหลวงพระบาง ไ้ ทัพเมืองพวน และ ทัพเมืองขินของ หลวงพระบาง แยก และเข้ามามีอยู่ในแขวงเมืองพวน ในหัวพันห้าทั้งหก ในสิบสองจุไทย และที่ทุ่ง เชียงคำ จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เป็นแม่ทัพฝ่ายไ้ ยกขึ้นไปทางเมืองหนองคาย ให้เจ้าหมื่น ไวยวรรณาด (เจิม) คือ เจ้าพระยาสุรศักดิ์ มนตรี เป็นแม่ทัพฝ่ายเหนือ ยกขึ้นไปทาง เมืองหลวงพระบาง เมื่อเจ้าหมื่นไวยวรรณาด ขึ้นไปถึงเมืองหลวงพระบางแล้ว ก็ยกขึ้นไป ทัพหลวงอยู่ที่เมืองซอน แด่งกองทหาร แยกย้าย ออกเที่ยวปราบฮ่อ ไ้รอบพุ่มไม้

ดินแดนสิบสองจุไทย, พวน,

หัวพันห้าทั้งหก

ดินแดนที่เรียกว่า "สิบสองจุไทย" นี้ เป็น ภูมิภาคเก่าเดิมของชนชาติไทยก่อนที่จะเข้ามา ในประเทศสยาม เมื่อพวกไทยอพยพลงมา ข้างไ้ คือทางประเทศสยามแล้ว ดินแดน สิบสองจุไทยก็ขาดความอันหนาแน่นบ้าง แบ่ง แยกออกไปเป็น ๓ ภาค คือ :-

ภาค ๑ ดึกด่อนจีน คงเรียกว่า "สิบสอง จุไทย" ดังเดิม

ภาค ๒ ดึกด่อนญวน เรียกว่า "พวน"

ภาค ๓ ดึกด่อนพม่า เรียกว่า "สิบสอง ขึ้นนา"

สมัยเมื่อกรุงศรีสัตนาคนหุต (หลวงพระ บาง) มีอำนาจไ้ไ้ดินแดนทั้ง ๓ ภาคนี้ไว้ แต่สมัยไ้ไท้เลื่อมอำนาจไ้ถูกพม่าชิงเอาไ้

พ.ศ. ๒๔๗๔

บ่อเกิดแห่งความยาก ๆ

แสนลิสสองชั้นนาไปยัง ^๕จีนขายอำนาจ
เข้ามา ปกครองดินแดน ลิสสองชั้นนาและลิส-
สองจไทยบ้าง ญวนมาแย่งเอาดินแดนพวน
ไปยัง ทั้งเพราะประเทศเหล่านั้นเป็นประเทศ
น้อย ๆ ตั้งอยู่แต่กลางประเทศใหญ่ คือ
อยู่ข้างทิศตะวันตกของญวน ทิศตะวันออก
ของพม่า ทิศใต้ของจีน ทิศเหนือ ของสยาม
จึงมีภาวะกันชน เว้นแต่เมืองโคกข่อยชิตกีย
อาณาเขตของกรุงศรีสัตนาคนหุต (หลวง
พระบาง) เจ้ากรุงศรีสัตนาคนหุตตั้งท้าว-
พระยาออกไปเป็น ตำแหน่งหัวพัน ปกครองอยู่
ใน อำนาจ ของ เจ้า กรุง ศรีสัตนาคนหุต สืบมา
เดิมมีอยู่ ๕ เมือง แล้วเพิ่มขึ้นอีกเมืองหนึ่ง
จึงเรียกว่า “หัวพันห้าทางหก”

คือ มา เมื่อ กรุงศรีสัตนาคนหุต แยก ออก
เป็น ๒ นคร คือ หลวงพระบางฝ่ายหนึ่ง
และเวียงจันทน์อีกฝ่ายหนึ่ง ดินแดนลิสสอง
จไทย อยู่ใกล้ทางหลวงพระบางมากกว่า ถิ่น
อยู่กบเมืองหลวงพระบาง ดินแดนพวนอยู่ใกล้
กับเวียงจันทน์ ถิ่นกบเมืองเวียงจันทน์ น้อย
แต่ ครั้ง หลวงพระบาง และ เวียงจันทน์ ยัง เป็น
อิสสระ ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
มาจนเป็นประเทศราช ขึ้นกรุงสยามในชั้นกรุง
รัตนโกสินทร์ ครั้นถึงรัชกาลที่ ๓ ก็คิดพิพ

ว่าฝ่ายไทยจะพิพาทกับอังกฤษเรื่องเกาะหมาก
(ขาม) อังกฤษระดมกองทัพเรือ เจ้าอนุวงศ์
ซึ่งครองเมืองเวียงจันทน์ จึงด้วยโอกาสนั้น
กบฏยกทัพเข้ามาช่วยในดินแดนไทย ไทย
ก็ทำการปราบปราม เจ้าอนุวงศ์พ่ายแพ้
จึงเอาหัวเมืองพวน กับหัวพันห้าทางหกไปยกให้
ญวน เพื่อขอความช่วยเหลือ ซึ่งตรงกับ
รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น
หม่าง (Min-Mahn) ญวนจึงแต่งตั้งเจ้าหลวง
มาอยู่กำกับ ครั้นไทยปราบปรามพวกกบฏ
รายค่ายแล้ว พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้า
เจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาบดินทร
เดชาธิบดี (สีหะ สิงหนัด) ยกทัพขึ้นไปเมือง
พวน ให้เจ้าพระยาธรรมมา (สมบุญ) ยกทัพ
ขึ้นไปเมืองหัวพันห้าทางหก พวกเจ้าหลวงญวน
ก็ถอยกลับไปจากดินแดนนั้นหมด ครั้นนั้น
โปรดให้เฝ้าเมืองเวียงจันทน์เสีย ยกเอา
หัวเมืองร่มเกล้าโขง อันเคยขึ้นกับเมืองเวียง-
จันทน์อยู่แต่ก่อนมาขึ้นกับกรุงเทพฯ ส่วน
เมืองพวนนั้น พระราชทานให้เมืองจีน
แก่เจ้าผู้ครองนครหลวงพระบาง ด้วยเจ้านคร
หลวงพระบาง ชอบตรง ไม่เข้าด้วยเจ้าอนุวงศ์
และได้ช่วยเหลือในการปราบปราม มีความ
ชอบ แต่ทางพระคฤหาสน์เมืองพวนกับการ

จากนาวิกศาสตร์

มีน

เจ้านครหลวงพระบาง จึงไม่มีกำลังพอที่จะยก-
 ขักรักษา ครั้นสิ้นศึกสงครามแล้ว ญวน
 ก็สมัครสมานเกลี้ยกล่อมท้าวพระยาเมืองพวน
 ไค้ เพราะอยู่ใกล้กัน ไปมาค้าขายถึงกันอยู่
 เสมอ ในที่สุดจึงแผ่อำนาจเข้ามาปกครอง
 เสียเลย เรียกเมืองนี้ว่า Phou-Ean เป็น
 ส่วนหนึ่งของจังหวัด หรือ มณฑลญวนที่เรียก
 ว่า Tranninh (มีแสดงอยู่ในนาวิกศาสตร์
 เล่ม ๑๐ ประจํา เดือน ตุลาคม พุทธศักราช
 ๒๔๗๓ หน้า ๗)

อันพลเมืองทั้งภูมิล้านาอยู่ในที่หนึ่ง นัย
 ว่าเป็นพลเมือง “cosmopolite” หลายชาติ
 หลายภาษาแท้ มีพวกผู้ไทย, พวกข่า, พวก
 แม้ว, พวกเข่า, พวกกลอ ฯลฯ และพวก
 อื่น ๆ อีกมาก กำหนดเขตแดนว่า ทั้ง
 แลที่นั้นจะเป็นของใครแน่ ก็ยังหุละหลวม
 เป็นไปโดยประเมิน ส่วนการภายในนั้น ก็
 แล้วแต่พวกนั้น ภูมินั้น เหล่านั้น จะปกครอง
 กันเอง นิสัยสภาพของดินแดนบริเวณนั้นมา
 ถึงสมัยเมื่อปลายข้อสำเริง ฝ่ายไทยเราจึง
 ได้ตั้งข้าหลวงและกรมการขึ้นไปปกครองเป็น
 หลักฐานแท้จริง

ศึกฮ่อในลายดาของนักการทูต ฝรั่งเศส

การที่ไทยเรายกกองทัพขึ้นไปปราบฮ่อ
 ครั้งนี้ ม. เกอ คาร์คาร์วาเคค ได้คอยพินิจ
 พิจารณาอยู่ด้วยความระมัดระวัง เพราะ
 เวลานั้น ฝรั่งเศสกำลังตั้งอยู่ในตึงเครียด ใกล้
 จะแผ่อำนาจเข้ามาในลัทธิสองรัฐไทยทางลุ่มแม่น้ำ
 ชงกอยอยู่เหมือนกัน

ม. เกอ คาร์คาร์วาเคค ได้มีจดหมาย ลง
 วันที่ ๒๗ เมษายน ค.ศ. ๑๘๘๖ ไปถึง
 ม. เกอ เฟรย์ซินต์ (M. de Freycinet) อัคร
 มหาเสนาบดี และเสนาบดี กระทรวง การต่าง-
 ประเทศฝรั่งเศสมีความว่า ได้สังเกตเห็น
 กองทัพไทย ท้ายขึ้นไปยัง เมือง หลวงพระบาง
 นั้น พึงกัณยานาชองกฤษ ซึ่งขึ้นไปสำรวจ
 ดินแดนที่ขึ้นกับประเทศสยามกลับลงมา นาย
 ช่างฝัน ชื่อ Mc. Carthy กองทัพไทยแย่ง
 เป็น ๒ กอง กองหนึ่งขึ้นไปทางหนองคาย
 อีกกองหนึ่งขึ้นไปทางหลวงพระบาง กองนี้
 เจ้าหมื่นไวยวรนาถ (Phra Hawaii) เป็น
 แม่ทัพ ไปถึงเมืองหลวงพระบาง เมื่อวันที่ ๒๐
 กุมภาพันธ์ ออกจากหลวงพระบาง วันที่ ๑๕

พ. ศ. ๒๔๗๔

บ่อเกิดแห่งความยาก

มีนาคม เกิดไฟไหม้ทางตะวันออกเฉียงเหนือ
อีก ๒๐ วัน จะถึงเมืองชอนในเขตกสิยสองไทย
จะถึงกองทหารที่ ๒-๓ แห่ง ม. เกศ
การการาเคค บอกว่า ควรให้ฝรั่งเศสรับยก
จากกองเกียมายกเมืองนั้นไว้ เพราะการที่
ไทยพยายามไปถึงเมืองนั้น เช่นขอแสดงให้
เห็นว่า เมืองนั้นสำคัญเพียงใด
(ข้อความเฉพาะเกี่ยวพันกับเรื่องชอน มี
แสดงอยู่ในนาวิกศาสตร์ เล่ม ๑๐ ประจำเดือน
ตุลาคม พ. ศ. ๒๔๗๓ หน้า ๖-๗)

อาศัยคำแนะนำของ ม. เกศ การการาเคค
นั้น ฝรั่งเศส จึงได้ส่งกองทหารในบังคับบัญชา
ของนายพันเอก เปร์โน (Pernod) และ
นายพันตรี อูว์รี (Oudry) (ต่อมาเข้าใจว่า
ได้เป็นนายทหารชั้นนายพลทั้ง ๒ คน) เข้ามา
ยังเมืองชอน และกสิยสองไทยไว้ใน
กาลต่อมา

ฝรั่งเศสยึดกสิยสองไทย

ไทยยึดหัวพันห้าทั้งหก

ในเวลาที่เราหนีไวยวรนาถไปยึดเมือง
ไล (ในสียงสองไทย) นั้น ได้ถึงกองทหาร
ไว้ เมื่อกองทัพยกกลับมาแล้ว ชาวเมือง
โลกก็เข้ากับพวกชอนเป็นกบฏขึ้น ไล่ไทยออก

จากเมืองไล ต่อมาชาวเมืองไลและพวกชอน
ประมาณ ๕๐๐ คน จึงคุมกันมายังเมือง
หลวงพระบางในวันที่ ๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๗
ที่เมืองหลวงพระบางได้ ข้าหลวงไทยต้อง
เลิกตลอดหนี เพราะไม่มีกำลังต่อสู้พอ ขณะ
นั้น ม. ปาวี เข่นกันส่งฝรั่งเศส อยู่ที่เมืองหลวง
พระบาง ก็ต้องหนีด้วยเหมือนกัน ลงมาอยู่กับ
ข้าหลวงไทยที่เมืองปากลาย (Paklay)

ในการปราบปรามครั้งนี้ ฝรั่งเศสได้ทำ
ร่วมด้วย คือ ทำอยู่ในบริเวณกินแดนสียง
สองไทย กองทัพไทยยกไปจากกรุงเทพฯ
คราวนั้น ฝรั่งเศสได้ส่งนายทหารฝรั่งเศส
มาจากอินโดจีน มากับไปด้วย ๒ นาย คือ
นายร้อยเอก ปอล คูเปต์ (Paul Cupet) และ
นายร้อยโท โนโคลัน นิโคลอง (Auguste
Nicolon) ทั้งนั้น เพราะรัฐบาลฝรั่งเศสเกรงว่า
จะไปกระทบกระทั่งกับกองทหารฝรั่งเศสที่ส่งเข้า
มาตั้งอยู่ที่กสิยสองไทยอยู่ เมื่อปราบกบฏ
สำเร็จแล้ว ฝรั่งเศสก็ยึดกสิยสองไทยไว้โดย
ไทยนั้นคงยึดหัวพันห้าทั้งหก

ไทยส่งกองทหารขึ้นไปขัดตาทัพ
อาการที่ฝรั่งเศสยึดกสิยสองไทย ที่
ไทยได้ไปยึดไว้ก่อนนั้นจะอย่างไรก็ตาม ย่อม

จากนาวิกศาสตร์

มีน

เป็นกรณีกักตุนด้วยรัฐประศาสน์นโยบายของไทย ให้ไทยเกิดความไม่ไว้วางใจในวิวัฒนาการของฝ่ายฝรั่งเศส จึงส่งทหารไปซัดคาทัพไว้ในดินแดนหัวพันห้าทั้งหก, ในเมืองพวน, ที่เมืองแดง, ที่คำเก็ก, ที่คำมวน และที่ทุ่งเชียงคำ โดยเกรงว่าฝรั่งเศสจะรุกไล่เข้ามาอีก โดยอาการเกี่ยวข้องกับสยามสองรัฐไทย ซึ่งไทยได้จัดการปกครอง เป็นของไทยโดยชอบแล้ว

ในเวลานั้นเมื่อญะปวยกับเวลาฝรั่งเศสกำลังมีความยุ่งยากกับจีนและในประเทศญวนก็เป็นเวลาหัวท้อที่โฮมเปอเรอร์ ตังซัน (Dongkhanh) ขึ้นครองราชสมบัติแทนโฮมเปอเรอร์ หามหง (Hamnghi) โฮมเปอเรอร์ หามหง ถูกขับออกจากตำแหน่ง จึงไปเกลี้ยกล่อมญวนทางฝั่งเกียเขินกษัตริย์ ฝรั่งเศสต้องกั้นหนกัมาพวยปยามอยู่นาน พอฝรั่งเศสเห็นหนกัมาพวยมาก ก็เห็นไทยตั้งซัดคาทัพอยู่พักพร้อมแล้ว เพราะพฤติการณ์การเป็นเช่นที่

สิบสองรัฐไทยสอนให้รอบคอบขึ้น ฝรั่งเศสญะปวยญาก็เริ่มร้องว่า ดินแดนที่ไทยไปตั้งกองทหารอยู่ นั้นก็เห็นแต่ทิศเห็นอกสุดลงมาทางทิศใต้ริมชายทะเลเป็นของญวนบ้าง ของเขมรบ้าง จึงได้มีการเจรจากันในทางทูตว่ากล่าวหาชานกันมา ในที่สุดไทยยอมประองคองจะปักปันเขตแดนกับไทยสุจริต แต่ขอให้ตั้งคณะเจ้าหลวงผสม (Joint Commission) สำนวณดินแดนให้แน่นอนเสียก่อนที่จะเริ่มแบ่งสันปันส่วนกัน ฝรั่งเศสก็ให้หม. ปาวีเป็นข้าหลวงของฝ่ายฝรั่งเศส แต่ก่อนที่จะไปทำการสำรว ให้ไปตกลง กับข้าหลวงฝ่ายไทยที่หนองคาย และที่หลวงพระบาง ให้คำนึงสัญญา กันในวันที่ ๒๗ มีนาคม ค.ศ. ๑๘๘๘ เรียกว่า “อนุสัญญาเมืองหลวงพระบาง” เป็นที่เข้าใจกันว่า ใหรักษา Statu quo ดินแดนที่มีอยู่เพียงใด ก็ให้กำหนดอยู่เพียงนั้น ก่อน ไทยคงยึดดินแดนบนฝั่งแม่น้ำโขง ในเส้นขนานแลคคิกิ ๑๓ ถึง ๒๒ ๒ ๖ ๖ เว้น

หมายเหตุ (๒) ในนาวิกศาสตร์ เล่ม ๑๐ ประจำเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ หน้า ๕ บรรทัดที่ ๕ (ในไทยเขมร เล่ม ๒ ประจำเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๔ หน้า ๒๑๐ บรรทัดที่ ๑๔) ว่าให้ “ถือเอาดินแดนซึ่งตั้งอยู่ในเส้นขนานแลค. ที่ ๑๓ และ ๑๘ เป็น Neutral Zone” นั้น ผู้เรียบเรียงหยิบมาจาก Bangkok Directory ปี ๑๙๑๒ ซึ่งน่าจะผิด ควรเป็น ๑๓ ถึง ๒๒ ตามฉบับนี้ เพราะมีหลักฐานคือว่ากัน เก็บมาจาก Correspondence respecting the Affairs of Siam ของสภาปาลีเมนต์อังกฤษ

พ. ศ. ๒๔๗๔

ป้อเกิดแห่งความยาก ๆ

แต่คำบดเล็ก ๆ ซึ่งญวนคงมีอยู่ก่อนแล้ว คือ
ฮ้ายลาวกน (Ai-Lao-Dign) ในแลก. ที่ ๑๗ น.

เกียเหียบ (Kia-Heup) ในแลก. ที่ ๑๗
๑/๒ น.

คำมวน ในแลก. ที่ ๑๘ ๑/๔ น.
(โดยประมาณ)

ฝรั่งเสสกับไทยกะทบกะทั้งกัน

ฟัง สังเกตดูว่า อนุสัญญา ฉะบับนี้ สำคัญ
มาก เพราะตอนเอง ฝรั่งเสสกับไทยจะเกิด
หมางใจกันขึ้น อันเป็นชนวนนำให้เกิด
ความยากในลำดับต่อมา ทว่าไทยยึดกินแดน
ในเส้นขนานแลก. ที่ ๑๓ และ ๒๒ น. ไว้ ทั้งนี้
ก็เข้าไปโดยประมาณ เวลานั้นฝรั่งเสสก็ส่ง
กองทหารมาคุมเชิงกับกองทหารไทยอยู่โดย
ใกล้ซีก จึงกลายเป็นฉันทะทบกัน เกิด
รุกรานกันแค้นพิพาทกัน ทุกแหลมเสม็ดทาง
ริมชายทะเลเป็นตัวอย่าง ก็ตั้งค่ายมั่นประชิด
กันไว้ อยู่ในบริเวณใกล้เคียงแลเห็นกัน ขึ้น
เค็มก็ค่ายมั่นของฝรั่งเสสที่แหลมเสม็ดกัน มี
นายทหารฝรั่งเสสประจำอยู่ ๒ นาย แต่ช่วย

กายไปเสียคนหนึ่ง ทำอักษวินยากรรมกาย
ไปเสียอีกคนหนึ่ง จึงยังคงเหลือแค่ทหาร
อาสาสมัครเขมรเผ่าอยู่ คงมีกล่าวอยู่ใน
รายงานการเกิดทางของเรือโคเมท (นาวิก
ศาสตร์ เล่ม ๑๐ ประจำเดือน ตุลาคม พ. ศ.
๒๔๗๓ หน้า ๕๐)

ฝ่ายฝรั่งเสสก็หาว่าไทยรุก ไทยก็หาว่า
ฝรั่งเสสรุก ขั้วหน้าลายรอกัน ไม่รู้ว่าใคร
ผิดใครถูก จั๊มไม่จั๊มมือ ใครมาสู้ใครมากม
ไม่ได้ เพราะแผนกและการกำหนดเขตต์
ในสมัยนั้น หละหลวม ไม่แน่นอน จะก็ถือ
เป็นหลักเป็นเกณฑ์ได้ก็ยาก ในที่สุดรัฐบาล
ฝรั่งเสสจึงส่ง ม. เทอ ลานเนสซัง (M. de
Lanessan) มาเป็นผู้สำเร็จราชการอินโดจีน
ม. เทอ ลานเนสซัง นั้นปรากฏว่าเป็นคนเอางาน
เอาการ (energetic) ใฝ่ใจในการขยายอาณา
เขตต์ประเทศ ราช ของ ฝรั่งเสส มา นาน แล้ว
ม. เทอ ลานเนสซัง จึงได้จัดทหาร ออก เป็น ๓
กอง เริ่มรุกไล่ไทยออกจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง
เขาอย่างไม่รี้งไม่รอ คงมีกล่าวอยู่ในนาวิก
ศาสตร์ เล่ม ๑๐ ประจำเดือน ตุลาคม พ. ศ.
๒๔๗๓ พอเหมาะแก่ข้อความแล้ว

ปัญหาเรื่องการปิดอ่าวสยาม

ใน ร.ศ. ๑๑๒

ในกฎหมายระวางประเทศ

ร. อ. ต. อธิ บุนยานนท์

กรมยุทธศาสตร์ทหารเรือ

อนุสนธิจากที่ฝรั่งเศสกับไทยได้เกิดรบพุ่งกันที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๕๓ (ร.ศ. ๑๑๒) แล้ว ลำดับต่อมา ก็ได้มีการโต้แย้งเรียกร้องกรรมสิทธิ์ดินแดน และ จำนวนเงินค่าปรับไหมกัน ระยะเวลาชวาทต่างประเทศ มีอังกฤษเป็นต้น ซึ่งมีผลประโยชน์รายได้รายเสียอยู่ในประเทศสยาม ต่างก็คอยพิจารณาถึงสภาพการที่จะตกลง ประองคองกัน ด้วย ความระมัดระวัง และเล็งเห็นว่า ซึ่งฝรั่งเศสเรียกร้องไปคามหัวข้อต่าง ๆ นั้น น่าที่รัฐบาลสยามควรจะไม่มีรองคดออกไป จึงถ่วงเถรว่า จะเป็นภัยคุกคาม เป็นเหตุกระทบกระทั่งต่อผลประโยชน์ของอังกฤษได้ โดยธรรมดา จึงขอรับรองไปยัง ลอร์ด โรซเบอรี (Rosebery)

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ อังกฤษ ให้ใช้อำนาจ (influence) ของอังกฤษเข้าเกี่ยวข้องกับ ลอร์ด โรซเบอรี ก็ได้เกิดการเจรจา กับรัฐบาลฝรั่งเศสในปัญหาสำคัญ ๆ ที่กระทบกายเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของอังกฤษ (ซึ่งยังไม่กล่าวในที่นี้)

ในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๕๓ ตามคำสั่ง ของ ลอร์ด โรซเบอรี มาร์ควิสแห่งกีฟเฟอวิน (Marquis of Dufferin) เอกอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงปารีส จึงได้ทำสัมพันธสนธิสัญญากับ ม. เดอเวลล์ (M. Develle) เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศฝรั่งเศส เมื่อได้สนทนากันถึงปัญหาอื่น ๆ พอสมควรแล้ว มาร์ควิสแห่งกีฟเฟอวิน จึงตั้งกระทู้ถาม ม. เดอเวลล์ว่า ถ้าหากไทยไม่มีรองขอเรียกร้อง

พ.ศ. ๒๔๗๔

ปัญหาเรื่องการปิดอ่าวสยาม

ของ ฝรั่งเศส ๆ จะกำเนิร การ สดำนไท ?
 ม. เกอแวลด์ ทอยว่า ในกรณียเช่นนี้ ฝรั่งเศส
 ก็จะต้องถอนทุก ออกจาก กรุงเทพ ฯ และให้
 กองเรือปิดอ่าวสยาม ลอร์ค กัฟเฟอร์ิน จึงว่า
 ถ้าฝรั่งเศสคิดทำโดยวิธีนี้ โดยสถานประมาณ
 จะมีข้อว้ายเขามาซื้อเพื่อนเขามาขาย (riding
 another man's horse with one's spurs) หรือ ?
 เพราะ จะ ทำให้ การ ค้าขาย ของ อังกฤษ และ
 เยอรมันเสียหายมาก การค้าขายของอังกฤษ
 ในสยามเพียงชาติเดียว ก็คิดเป็นเงินประมาณ
 ๒,๕๐๐,๐๐๐ ปอนด์สเตอร์ลิง ซึ่งเท่ากับ ๘๐
 ในเรือนร้อย ของสินค้าที่ซื้อขาย กันใน ตลาด
 ประเทศสยาม และของฝรั่งเศสเองก็ไม่มีอะไร
 ม. เกอแวลด์ จึงทอยว่า จะทำอย่างไร นั้นขึ้น
 อยู่กับเหตุของสภาพการณ์ (There was no
 help. It was merely an accident of the
 situation)

วันที่ ๒๖ เวลา ๑๕.๐๐ นายนาวาเอก
 เรอคูลุซ์ (Recouloux) ผู้บังคับการเรือฟอรเฟร์
 (Forfait) ก็ได้ประกาศปิดอ่าวสยามขึ้นแรก
 ห้ามไม่ให้เรือของชนชาติที่เป็นมิตรใครไปมา
 ความเมืองท่าที่อยู่ในเส้นขั้วจาก แหลมเจ้าลาย

ถึงแหลมกระบัง ให้เวลาอีก ๓ วัน เพื่อลำเลียง
 สินค้าให้สิ้น การปิดอ่าวครั้งนี้ทำให้ลอร์ค
 โรซเบอริ์ และ ชนชาวอังกฤษ ที่มีการค้าขาย
 คึกคักอยู่ในประเทศสยามตกใจมาก ลอร์ค
 โรซเบอริ์ จึงสั่งให้ มารควิสแห่งกัฟเฟอร์ิน ขอ
 คำอธิบายจากเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ
 ฝรั่งเศส เพราะการปิดอ่าวของฝรั่งเศสนั้น
 ตามหลักการแสดงให้เห็นว่า คึกจะกักกัน
 การพาณิชย์ของอังกฤษโดยทรง และอีก
 อย่างหนึ่งก่อนปิดอ่าว ก็มิได้ประกาศสงคราม
 การกระทำของเจ้าหน้าที่ ฝรั่งเศสทั้งนี้ผิดจาก
 กฎธรรมชา เป็นปัญหาสำคัญในทางกฎหมาย
 ระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง
 มารควิส แห่ง กัฟเฟอร์ิน จึงไปถาม
 ม. เกอแวลด์ ทอยว่า การปิดอ่าวของฝรั่งเศสมี
 ลักษณะเป็น “ blocus pacifique ” (pacific
 blockade) จะได้เริ่มมีขึ้นตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม
 คม เป็นต้นไป

ในวันที่ ๒๗ กรกฎาคม มีเรืออังกฤษ
 ลำหนึ่ง บรรทุกคนโดยสาร ๖ คน มาจาก ช็องกง
 เข้ามายังน่านน้ำสยาม เจ้าหน้าที่ฝรั่งเศส
 ก็หน่วงไว้ ก็ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม

เวลา ๑๕:๐๐ ก็ยังได้กักเรือของบริษัทยอนเนียว
ชื่อ "Sovioia" ไว้ที่เกาะสีชัง และไม่ให้เรือ

อีก ๑๖ ลำทำการลำเลียงเข้าสารลัง

มารควิสแห่งคัพไฟเฟอริน จึงทำหนังสือแจ้ง
พฤกษการณทั้งนไปยัง ม. เกอเวลล์ว่า ไกรย
โทรเลข จากผู้แทนที่กรุงเทพ ฯ ใจความว่า
เจ้าหนาทฝรั่งเศสเริ่มปิดอ่าวสยามแล้ว ตั้งแต่วันที่
๒๖ กรกฎาคม เวลา ๑๕:๐๐ ซึ่งผิดไป
จากกำหนดที่ ม. เกอเวลล์ ชี้แจงมาว่า จะเริ่ม
ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม เป็นต้นไป และ
จะเป็น "pacific blockade" ลอร์ด โรซเบอรี

เสนายคกรทรวงการต่างประเทศ จึงเข้าใจว่า
ที่ฝรั่งเศสทำเช่นนั้น ก็มุ่งจะชักชวนต่อการ
ค้าขายของอังกฤษแต่ฝ่ายเดียว ทำให้ชน
ชาวอังกฤษกันเค่นตกใจยิ่งขึ้น และจะบัง
คนเค่นกว่านอีก ขอให้อธิบายลักษณะการ
ปิดอ่าวโดยละเอียด

วันที่ ๓ สิงหาคม ม. เกอเวลล์ จึงตอบ
ไปว่า ที่ผู้บังคับการเรือฟอเรนซ์ประกาศปิด
อ่าว ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กรกฎาคมนั้น เพราะ
เข้าใจคำสั่งของเสนายคกรทรวงทหารเรือผิด
ไปอย่างอย่าง ได้โทรเลขด่วนไปแจ้งให้เข้าใจ

แล้ว ทำการปิดอ่าวทำให้ชนชาวอังกฤษ
คนเค่นตกใจ และอยากจะทรวค้ำใจ

ให้แน่นชัด เพราะการปิดอ่าวทำขึ้นก่อนประกาศ

สงคราม เป็นปัญหาที่ขัดกับกฎหมายระหว่าง
ประเทศนั้น แม้ว่าการปิดอ่าวจะได้เลิกอยู่

แล้ว ปัญหาจะไม่สำคัญ (practical
interest) อย่างไร ก็ขออธิบายว่าที่นั่น เป็น

วิธีการอันหนึ่ง ที่ ประเทศใด ๆ มีสิทธิทำได้
เพื่อยกยให้ออกประเทศหนึ่ง ปฏิบัติ ตามหนาท

ระหว่างประเทศโดยไม่จำต้อง ทำลายสันติภาพ

(The measure in question is actually one to

which a State is entitled to have recourse
without a breach of peace, as a means of

bringing pressure to bear on another Power,
in order to recall that Power to the obser-

vance of her international obligations.) การ
ปิดอ่าวอย่างนี้ ฝรั่งเศส, อังกฤษ และ รัสเซีย

ได้เคย ทำร่วมกัน มาก่อน เมื่อเกิด วิกฤตใน
ประเทศกรีก ใน ค. ศ. ๑๘๒๗ และต่อ ๆ มา

ก็มีการปิดอ่าวเช่นนี้ "pacific blockade" อีก
เช่น ฝรั่งเศสปิดที่แม่น้ำเทกัส (Tagus) ใน

ค. ศ. ๑๘๓๑ อังกฤษทำที่บริเวณฝั่งนิว-

พ. ศ. ๒๔๗๔

ปัญหาเรื่องการปิดอ่าวสยาม

กรานากา (New-Granada) ใน ค. ศ. ๑๘๓๖
ฝรั่งเศสยึดเมืองท่าประเทศเม็กซิโก ใน ค. ศ.
๑๘๓๘ ยึดที่บูโนส-ไอเรส (Buenos-
Ayres) โดยกองเรือฝรั่งเศสและอังกฤษได้ยึด

ทางฝั่งตะวันออกแอฟริกา (East Coast of
Africa), ส่วนฝรั่งเศสนั้น เมื่อเกิดยุ่งยาก
กับจีน ใน ค. ศ. ๑๘๘๔ ก็ได้ยึดทำนอง
“pacific blockade” ตามเมืองท่าชายฝั่ง

ร่วมด้วย ใน ค. ศ. ๑๘๓๘, ๑๘๔๐, ๑๘๔๕
และ ๑๘๔๘, เมื่อไม่ชำนาญ ก็ยังมีตัวอย่างอยู่
คือ เมื่อ ค. ศ. ๑๘๗๖ ผู้บัญชาการ กองเรือ
อังกฤษยึดที่แหลมกู๊ดโฮป (Good Hope) และ

ประเทศจีนเหมือนกัน เวลานั้นอังกฤษก็มีได้
ขัดขวางต่อหลักการอย่างใด นอกจาก
ขอจากตัวการไว้เพื่อมิให้เป็นเหตุกระทบกระทั่ง
ต่อประเทศอื่นนอกๆ และคนในสังกัดชาตินั้นๆ

๐ เลียงเกิดน้อย คอยระวัง แต่ยังมี
เหมือนเลียงนาย ขยายพระนอ ขอวังวอน

เลียงเดว่ากลับ ทรงกัน คอยผันผวน
เลียงฆ่าวสอน สังกั ตามใจเฮย ๑

พระศรี นิพนธ์

หนทางที่จะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จ

โดย

“ทัศนียากร”

“..... หนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ
ผลในทางค้า และทางใด ๆ ก็กั โดยมาก
อยู่ที่ไหวพริบและเชาวน์ฉลาด รู้เท่าการงาน
ความอดกลั้น ความเพียร เป็นคุณสมบัติที่
จำเป็นเช่นเดียวกันในการศึกษาวิชา หรือ
การสืบเสาะเหตุผล ของกฎธรรมชาติในทาง
วิทยาศาสตร์ ชาวกรีกในสมัยโบราณได้
กล่าวเป็นคติสอนใจไว้ว่า:-

“ผู้ที่มุ่งหวังความสำเร็จในช่องทางใด ๆ
ย่อมจะต้องเข้าเผชิญหน้าให้อยู่ใน คุณสมบัติสาม
ประการ คือ เป็นผู้รู้จักการงาน, เป็นผู้
คงแก่เรียน และรู้จักใช้ความรู้ของตนให้ ได้รับ
ประโยชน์ในทางพาณิชย์การ หัวใจของ
ความสำเร็จอยู่ที่รู้จักจักการต่าง ๆ โดยวิจารณ์
ญาณอันรอบคอบ”

บางคนประสพโชค ลาภอันก้ำก้ำ เช่น
ถูกลอตเตอรี่รางวัลชั้นต้นที่ แต่ความสมบูรณ์

มั่นคง ชะนิคณเหมือนกัยเงินที่ได้ มาจาก การ
พนัน, ง่ายกายไม่ต้องทำการตรากตรำ อย
แห่งต่างน้า ย่อมจะเป็นขั้รยนำไปสู่ความ
หายนะ เพราะความทะเยอทะยานใจ ซึ่งเกิดขึ้น
ท่านลอร์ดเคคอนเคยกล่าวไว้ว่า “ในการค้า
หรือการใด ๆ ก็กัม วิธีที่นำไปสู่จุดที่หมาย
โดยทางลัดที่สุดนั้น โดยมาก เป็นทางที่
เกิดผลร้ายที่สุด” ผู้ที่หวังต่อความสำเร็จของ

ตนย่อมจะต้องเฝ้าระวังมัจฉาไปสักหน่อย แม้
จะกินเวลานานกว่ากัคงไม่ไร้ผล เพราะ
ความเพิกเฉล ที่เกิดขึ้นจาก การงาน ซึ่งคน
หมกมุ่นใจอยู่ และความอึดเอยใจในเวลา
ที่ทำการงาน ของตน อันวยผล สมกัย ความภาค
หมาย ย่อมจะเป็นความรู้ สักยินกัในความ
สามารถแห่งคนอันแท้จริง ไม่มีสิ่งหนึ่ง

สิ่งใดมาเจือปนเลย ผู้ที่อยู่เ็นขั้วว้ย ควร
จะต้องจำใจไว้ว่า สุขและความสำเร็จ

พ. ศ. ๒๔๗๔

ทางจะนำบุคคลสู่ความสำเร็จ

แห่งชีวิตของตน จำเป็นต้องอยู่คนเดียวเป็น
 ใจใหญ่ รู้จักพึ่งพาอาศัยตัวเองในส่วน
 กำลังกาย และ กำลังปัญญา ความคิด ยิ่งกว่า
 การอุปถัมภ์ค้ำชูของผู้อื่น ท่านลอร์ดเมลโบล์
 โคให้โอวาทอันดีในจดหมายฉบับหนึ่ง ซึ่ง
 ท่านส่งไปให้ ลอร์ด จอน รัสเซลล์ เมื่อได้รับคำ
 ขอร้องให้ช่วยเหลือหาตำแหน่งการงานให้บุตร
 คนหนึ่งของท่านเงินกว๊ามัวร์, มีฐานะดังนี้:-

“ฉันขอส่งจดหมายของมัวร์กลับคืนมาให้
 อีกครั้งตามความประสงค์ของเพื่อนเมื่อเรามี
 โอกาส ถ้าคิดเสียว่า เราเพียงแต่ช่วยเหลือ
 มัวร์ โดยทางอ้อม ดังนั้นก็พอจะพึงได้ เพราะ
 การช่วยเหลือออกหนุนเช่นนี้ ไม่ค่อยมีเลย ให้
 โทษมากกว่าให้คุณ คนหนุ่ม ๆ มักคิด
 เสียว่า ตนมีความรู้ความสามารถยิ่งกว่าที่เป็น
 จริง ผู้ที่อยู่ในวัยเยาว์ ควรได้รับคำสอน
 ดังนั้น นั่น คือ “เจ้าจะต้องหาเลี้ยงตัวเอง
 หรือเมื่อจะออก แล้วแต่ความมุกตลกหยายาม
 ของเจ้าเท่านั้น”

ความวิริยพากเพียรในทางอันเหมาะ เมื่อ
 นำไปใช้อย่างขยันขันแข็ง โดยความพิถีพิ
 ติงรอบคอบจะเป็นเครื่องมีอนันตคุณนำมาซึ่ง

ความสำเร็จรุ่งเรือง ทำให้เกิดวิเศษ ของ ผู้
 เคนประจักษ์แก่ตาโลก เป็นตัวอย่าง และ
 บุญคุณระปลุกใจของผู้อื่นให้มุ่งกายอยู่ต่อไป
 ได้ ความเพียรในในงานของตนจะได้
 ระบายคึกค่อไปถึงผู้อื่นด้วย ถึงจะไม่ไต่ขั้นไต่
 ไปถึงขั้นอันเดียวกัน แต่ก็จะได้เห็นจนสูง
 ยิ่ง เนื่องจากความพากเพียรนั้น

สรุปความทั้งหมด ไม่เป็นการทักท้วง ถ้า
 มนุษย์เราดำเนินชีวิตไปอย่างรวบรวนปราศจาก
 อุปสรรค ต้องจำเริญทำงานอย่างหนัก มี
 ความเอนเอียงอย่างแน่นแน่น คิดว่าเราจะมิผู้ทำ
 หน้าที่ของเราแทน เราคอยซุ่มมือเขม่นเท่านั้น
 จะกินจะนอนก็เฝ้าสาสึก อันที่จริงความขี้เกียจ
 ขาดงานเป็นสิ่งทำมาซึ่งความกลัวหน้าในชีวิต
 จนอาจกล่าวได้ว่า เป็นของจำเป็นอย่างหนึ่ง
 สำหรับความสำเร็จในชีวิต ท่านผู้พิพากษา
 ผู้หนึ่งเมื่อมีผู้ถามท่านว่า “อะไรมีอำนาจ
 มาก ที่จะอำนวยความสะดวกในทางกฎหมาย”
 ท่านได้กล่าวตอบว่า “บางคนสำเร็จเพราะมี
 ปัญญาดี, บางคนโดยมีผู้คอยหนุนบดบอง
 บางคนโดยโชคเหมาะ แต่โดยมากนั้นได้
 เริ่มจำเรียนกฎหมาย ถึงแม้ในเวลาที่ไม่มี

เงินคิกตัวเลย”

ความจำเขินที่ค่อนข้างนาน เป็นคนชั่วของ
ความ ก้าวหน้าในส่วนตัวบุคคลและในส่วน
ความเจริญวิไลของชาติ มีค่าแห่งสาย
ที่ร้ายไปกว่า การมีแก้วสารพัดนึก ๆ สิ่งใด
ก็ไ้สัมผัสความปรารถนา ไม่ต้องออกแรง ออก
กำลังความคิดใด ๆ เลย ไม่มีสิ่งใดเหลือ
อยู่ที่จะต้องการ ความรู้สึกที่ว่าชีวิตปราศ
จากสิ่งใด ๆ ซึ่งจะต้องทำมันใหม่เป็นการทำงาน
ย่อมทำให้รู้สึกเบื่อหน่ายแทบทนไม่ไหวเป็นแน่
เพราะการทำงานถึงจะยากลำบากประการใดก็ยัง
ทนได้ แต่การที่ไม่มีสิ่งใดทำ สิ่งใดคิด
นึกถึง ฝืนนั้น สำหรับมนุษย์ที่ชอยคิก
ชอยนกแล้วเป็นสภาพที่เกลียดชังที่สุด

ผู้ที่ทำการของตนไม่สำเร็จ มักจะพรรณนา
ว่าตนไม่มีความผิดอะไรเลย ลงเนื้อเห็น
เอาเสียว่า ทุก ๆ คน นอกจากตนเองเท่านั้น
มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่กับโชคร้าย อันเกิด ขึ้นนี้
อีกอย่างหนึ่ง บางคนก็ว่า ชีวิตของคนมี
พระเจ้า พระราช ครอบงำตลอดชาติ ทำ
อะไรไม่ขึ้น ใคร ๆ ที่หมกในโลก มีแต่
จะให้ร้ายคนเท่านั้น ถึงแม้คนจะไม่ไ้ทำผิด

อะไร มีมายตรัสเขียนอยู่บทหนึ่งซึ่งกล่าวว่า
“โชคร้ายเป็นพันธมิตรกับความโง่เขลา” และ
เราจะสังเกตเห็นได้ว่า ผู้ซึ่งเศร้าโศกเสียใจ
ในโชคของตนไม่รู้จักสร้างสันนั้นไม่ทางหนึ่ง
ก็ทางโดยอ้อมจะได้รับผลร้าย อันเกิดขึ้นจาก
การปล่อยปละละเลย ไม่เอาใส่ในการงาน คิด
หน้า คิดหลัง หรือ ด้อย เกียจคร้าน ทอดเตอร
ยอนสัน ไ้กล่าวไว้ว่า “การร้องทุกข์ทั่ว
โลกไม่ให้ โอกาสช่องทางแก่ตัวนั้น เป็น
คำร้องที่ไม่อยู่ในความเที่ยงธรรม ผู้ที่ทรง
ไว้ซึ่งคุณงามความดีงามเหมือนกบเพชรพลอยที่
มีค่าฉะนั้น มีวันหนึ่งถ้วนใดคงมีคนมาพบ
เห็น ผู้ที่ทำการไม่สำเร็จจะโทษผู้อื่นไม่ได้
ต้องโทษตัวเอง”

นักเขียนชาติอเมริกัน ซึ่งมีนามว่า วอช
ซิงคินโฮวิน ก็มีความเห็นว่า ไปในทางอง
เดียวกัน กล่าวไว้ว่า “ผู้ที่เกลียดชังโชคแต่
ไม่ไ้แสดงคุณงามให้ โลกเห็น โดยมาก
เป็นคำพูดแก้ตัวของคนที่ขี้เกียจ เขามักจะ
ถูกละเลยไม่ได้คิดใด ๆ แต่ผู้ที่ช้อน
คุณงามของตนนั้น โดยมากมักจะเกียจคร้าน
ละเลย ไม่ไ้รับการศึกษาอันดีเพียงพอ ผู้ที่

୩. ୩. ୩୩୩୩

ทางจะนำบุคคลความสำเ็จ

ใครจะความชอบในศิลปวิทยาเต็มที่ ไม่จึง
 สุกก่อนห้ามแล้ว ย่อมจะมีผู้ชอบประสงค์ ถ้า
 ใ้ใจชีวิตชาวชน แต่จะคงไม่ชุลลุกอยู่แต่
 ในบ้าน คอยให้งานมาหา ซึ่งกล่าวกันว่า
 คนที่ช่างพูดโกหก อย่างกะล่อน เขาเคาว่า
 มะกอกสามตะกร้าไปไม่ถุนั้น มักจะลง
 ไปเอาจนตัวรอก แต่คนสงสัยสงสัยมั่งจะมี
 วิชาสักก็ไม่ใคร่มีใครแยแสเลย ตามสภาพ
 จริง พวกที่ถุกหาว่าเป็นคนคดขยี้แฉ่งนั้น มี
 ความผิดที่ว่ไม่เกียรจรรยา ทำการงานที่นอก
 ทั่นใจ ซึ่งมีค่ากว่าผู้รู้มาก แต่ไม่ทำความรู้
 นั้นให้เกิดผล “สุนัขที่ปากเปราะ คอยเห่า
 ให้เจ้าของรู้ มีประโยชน์ยิ่งเสียกว่าสิงห์โต
 ที่กำลังนอนหลับ”

ความตั้งใจในการทำงาน ความหมั่นขยัน
ในงาน ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยในเวลา
ที่กำหนดและรวดเร็ว เป็นสิ่งที่ต้องประสงค์
ไม่ว่าในการทำงานใด ๆ คุณสมบัตินี้เหล่านี้
เช่น ๆ เป็นของเล็กน้อย ไม่สำคัญ แต่ถึงจะ
เป็นจริงเช่นนั้นก็ยังเป็นข้อสำคัญอย่างเอก ใน
ส่วนความสุข และคุณประโยชน์ และสภาพ
อันดีของมนุษย์ จริงอยู่ เป็นของเล็กน้อย

ทัศนียากร

มีน

สติเรากันให้ตนจากวงค์แห่งความอึดหนา
ระอาใจ เมื่อหน่ายในการงาน กระตือรือร้น
ที่จะเพียรพยายามต่อไป เพราะรู้สึกตัวได้ว่า
เรากำลังทำชีวิตของเราให้เต็มไปด้วยภัยพิบัติ
ยศ ความมุ่งใจแน่วแน่อยู่เสมอ มิให้การงาน
ของตน มีข้อแตกตกบกพร่อง มีอำนาจพอน
แรงกล้าเป็นรกรากอันสำคัญในความดีวิไล
ของมนุษย์ ความเพียร ยิ่งกว่าคุณวิเศษใด ๆ
เป็นบ่อเกิดแห่งโชคลาภ, ความสามารถทำ

การได้เปรียบชัย ก็สำคัญเหมือนกัน เป็น
เครื่องหมายแสดงให้เห็นว่า ผู้คนได้ด้วยความ
อหะหังการศักดิ์สิทธิ์ เหตุการณ์ใดถูกต้อง
พญาคะฉานได้ด้วยความซัดเซ่น สมรรถภาพ
ในการเจรจาอันเกี่ยวกับการค้า สิ่งไรที่จะ
ต้องทำ ต้องทำให้ได้เปรียบชัยที่ หากถึง
ทำได้น้อย ก็ยังมีประโยชน์ก็ยิ่งเสียกว่าทำได้
ครึ่ง ๆ กลาง ๆ เสียเท่า นักปราชญ์ได้กล่าว
ไว้ว่า “ข้าเป็นการ นานเป็นคุณ”

๐ มหาราช ชาติไหน กว้างหนุ่ม
สมศักดิ์น้อย พลอยเย้ย เลื่อนยศ

เสียงเกรงกลัว สุ่ม ซอมนั้น ก็ขึ้น
คนเก็บกัน ครั้นชรา ไม่กล้าเอย
พระศรี นพคุณ

[୧୩୧୩]

ท่านผู้อ่านฟังทราบดีว่า หลักของการประพันธ์
ข้าพเจ้ากล่าวไว้ มุ่งไปทางการประพันธ์เรื่อง
อ่านเล่นในสำนวนร้อยแก้ว ทั้งสิ้น ถ้ามี
ของข้าพเจ้าทำงกับของท่าน โปรดอย่าเพ่งลง
ความเห็นของใคร่ดก และของใคร่ผิก ต่อ
ท่านพิจารณาและทดลองดูเสียก่อน เมื่อ
ปรากฏความจริงอย่างไร จึงค่อยชักสินในภาย
หลัง

ข้าพเจ้าเชื่อว่าชาวเราทั้งหมด เมื่อกล่าวถึง
รุ่นหนุ่มหรือรุ่นสาว คงได้เคยนึกใคร่ที่จะเป็น
นักแข่งราว ๑๐ เปอรุเซ็นต์ ในจำนวนผู้ที่ใคร่
จะเป็นนักแข่งทั้งหมดนี้ ราว ๖๐ เปอรุเซ็นต์
ก็ถึงเมื่อแก่ไปไ้แล้วสักยทหนึ่ง ก็คงละทิ้ง
เสีย เพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ๕๐ เปอรุ-
เซ็นต์ แก่ไปไ้ถึงยทที่ ๒ ๓๐-๒๐ เปอรุ-
เซ็นต์ ถึงยทที่ ๓-๔ ๑๕ เปอรุเซ็นต์ ถึง
ยทที่ ๕ และจะมีสัก ๕ เปอรุเซ็นต์ ที่ดล่งไป
ถึงยทที่ ๖ เมื่อท่านได้พยายามแก่งแล้ว
และฝึก และแก่งใหม่อีก จนสำเร้ยยทที่ ๖
ข้าพเจ้าเชื่อว่า ท่าน คง จะผ่าน ระยะ รุ่นหนุ่ม
รุ่นสาว มาแล้ว คือ ท่านเป็นผู้หลักผู้ใหญ่
มีอำนาจใจเข้มแข็งพอที่จะไม่ฟังความพยายาม
ไม่ตกอยู่ในคำราทำแล้วทั้งเสีย กับเชื่อว่า
ธรรมชาติคงจะได้กลุ่เกล้าความไหวพริบใน

เชิงประพันธ์มาในอุปนิสัยสัสัยของท่านยัง เพราะ
ฉะนั้น ท่านก็ควรเชื่อใจไว้ว่า ตัวท่านนั้น เป็น
คนหนึ่งในจำนวน ๕ เปอรุเซ็นต์ ของคนทั้งหมด
ในสยาม ที่มีไหวพริบในเชิงวรรณคดี

ความเชื่อนี้ ควรทำให้ท่านพอใจ และทำ
ให้ท่านใจแข็งพอที่จะฝึกเรื่องของท่านทั้ง ๖ ยท
ทิ้งเสีย ข้าพเจ้ายืนยันว่าท่านควรทำเช่นนั้น
เพราะถ้าท่านไม่ทำ แค่งค่อไปจนเจยเรื่อง ท่าน
ได้เป็นบรรณาธิการก็จะทำแทนท่าน หรือสั่ง
กลั้ยมาให้ท่านทำเองจนไ้ (ข้าพเจ้าว่าคง
เพราะเชื่อว่านักแก่งในสยามจะมีน้อยคนนักหนา
ที่เขียนเรื่องแล้วก็พิมพ์ออกจำหน่ายเอง ๕๕๕

เปอรุเซ็นต์ ของนักแก่งทั้งหมด คงจะลงมือ
ซ้อมปากกาในหน้ากระดาษหนึ่งสี่พิมพ์ก่อน)
เพราะฉะนั้น ท่านจึงควรฝึกเรื่องของท่าน ทั้ง
๖ ยท ทิ้งเสียทีเดียว แล้วให้ยคนกรกรกรของ
หาทางที่จะก้าวหนาไปไ้ไกล ๆ คือ ให้เรื่อง
ของท่านคขึ้น สูงขึ้นกว่าที่แล้มา

นักประพันธ์ฝรั่งคนหนึ่ง เมื่อเขียนเรื่อง
การประพันธ์ ได้กล่าวไว้ว่า “เรื่องแรกของผู้
เริ่มเขียนนักแก่ง เกือบทุกคน จะเป็นเรื่องชีวิต
ของตนเอง” ขอนข้าพเจ้าไม่ยืนยัน แค่ง
ไม่คัดค้าน ถึงแม้ข้าพเจ้ามีความเห็นอยู่ว่า
เรื่องแรกของผู้เริ่ม มีกจะเป็นเรื่องที่ไ้ไ้ความ

พ. ศ. ๒๔๗๔

หลักของการประพันธ์

จากเรื่องต่าง ๆ ที่เขาชอบใจและจำกัดสมองไว้
เป็นส่วนมากก็ อย่างไว้ก็ตาม ถ้าเรื่องแรก
ของท่านเป็นเรื่องชีวิตของท่านเอง ท่านจง
พิจารณาเห็นว่า ท่าน จะดำเนินเรื่องไป ตาม เหตุ
การณ์โดยตรง ท่านเองเขียนประวัติ หรือว่า
จะยกแปลงข้อเดิมให้เขียนเรื่องอ่านเล่น ถ้า
ท่านเขียน อย่างประวัติ ก็ไม่สู้ยาก ในการ วาง
โครงเรื่อง และบุคคลในเรื่อง เพราะโครง
เรื่อง ก็คือ เหตุการณ์อันเป็นความจริงที่ท่านได้
ประสบแล้ว และตัวบุคคล ก็คือ ตัวท่านเอง
และ ผู้รอบรู้ความจริง ท่านอาจเขียนไปตาม
ความจริงโดยง่าย แต่ถ้ายากกว่าท่านเขียน
ตามแบบเรื่องอ่านเล่น ท่านจะต้องวาง โครง
เรื่อง และบุคคลใหม่ เช่นเดียวกับท่านเขียน
เรื่องที่ได้เคยมาจากเรื่องที่ท่านชอบ เหมือนกัน
ใน ๒ ข้อหลังนี้ ท่านพึงจำไว้ว่า หลักสำคัญ
อยู่ที่ตัวบุคคล แม้ว่าท่านจะพยายบุคคลในเรื่อง
ของท่านไปแห่งหนตำบลใด จะชนบทหรือ
ล่งน้ำ ท่านจะต้องทำให้เขามีชีวิตขึ้นให้จริงได้
ให้เขามีอารมณ์ความรู้สึกเช่นเดียวกับท่าน หัวเราะ
กับท่าน ยิ้มกับท่าน กลอกกรนร้องไห้ ในเมื่อ
ท่านกำลังวางโครงปลการ อันตัวเขาเป็นตัวสำคัญ
เหมาะเจาะ และให้เขาเขียนชนกคึกคัก แอ้งยุก
ถูกปลากปลาไปจากมือท่าน ในเมื่อท่านบรรยาย

ความอันเกี่ยวแก่ตัวเขาไม่สมเหตุสมผล ข้า-
พเจ้า จะยกอุทาหรณ์ให้ ท่าน เห็น เพียง เล่า ๆ
สมมติไว้ในตอนต้น ท่านเขียนบุคคลคนหนึ่งให้
เป็นคนกระตุน ครั้นแล้วมีบุคคลอีกคนหนึ่ง
ต้องการพวงเงินของคนกระตุนนั้น เรื่องของท่าน
จะยลลงไปที่โดยที่คนกระตุนสละเงินให้แก่ผู้มา
ขอพวง ท่านจะเกณฑ์ให้บุคคลผู้กระตุนหาย
กระตุนลงง่าย ๆ เขาจะต้องถูกชนกคึกคักอย่าง
แข็งแรงว่า "เป็นไปไม่ได้ ข้าพเจ้ากระตุนมา
แต่เกิด จะให้หายในชั่วพริบตาได้อย่างไร"
เว้นเสียแต่ว่าท่านจะได้เปรียบบุคคลอีกคนหนึ่ง
ไว้สำหรับแก้ความกระตุนของเขาแล้ว
หรือมีเหตุผลหนักแน่นเพียงพอจนเขาต้องกลั
ยลงเพราะแพ้ท่านในทางเหตุผลนั้น เป็นการ
สมควรอย่างไม่มีข้อสงสัยที่ท่าน จะต้องวาง โครง
เรื่อง และวางตัวบุคคลไว้ในสมองท่านก่อน
แต่เพียงหาย ๆ แต่ก็เป็นการทำเขายิ่งที่โครง
เรื่องจะต้องเหไปจากเดิมบ้าง ไม่มาก ก็น้อย
เพราะเหตุบุคคลนั้นคือของเขาที่ท่าน จินตนาการ
ต้องสนใจสมตาม ถ้าหากมีเหตุที่กล่าวแล้วนั้น
ท่านพึงเชื่อได้ว่า เรื่องของท่านเป็นเรื่องจริงแล้ว
แต่ถ้าหากท่านทำตัวบุคคล ของท่านให้มีชีวิต
ขึ้นไม่ได้ เมื่อท่านเขียนไปจนถึงบทที่ ๖ แล้ว
เขายัง คงปราศจากอวัชระ อ่อนแอ ชั่วเขย

ปล่อยให้ท่านทำเล่น ตามอำเภอใจ ถึงท่าน
เขียนไปจนจบเรื่อง เรื่องของท่านก็จะไร้ค่า
ท่านพึงนึกเถิดว่าท่านยังคงเขียนนิยาย
คงต้องการฝึกฝนอีกนานวัน

ถ้าแม้ว่าท่านเขียนเรื่องขนาดยาว ยังมี
สิ่งยากซึ่งอยู่อีกข้อหนึ่ง คือ การนำเหตุการณ์
หลายอย่างมารวมไว้ในโครงเรื่อง ๆ เดียวให้
เหมาะและกระทัดรัด เช่น นาง ก. เป็นภรรยา
นาย ข. ชอบ “ญาคูมิลิตร” จนเป็นเหตุให้ต้อง
หย่าร้างจากสามี บุตรที่เกิดกับคนทั้ง ๒
ต้องระหกระเหินไถ่รับความลำบาก เป็นอุปสรรค
แก่ความเจริญแห่งชีวิต ครั้นเติบโตขึ้นไป
รักผู้หญิงคนหนึ่ง แต่ความประพฤติหลัง
ของมารดามาเป็นเหตุกีดขวาง ฯลฯ ท่าน
จะเขียนชีวิตของบุคคลทั้ง ๔ นี้ ให้ลงเป็นเรื่อง
เดียวกัน เรียกว่าท่านรวมเหตุการณ์ ๒ อย่าง
ไว้ในโครงเรื่อง ๆ เดียว ท่านจะต้องใช้ความ
กลีบอย่างละเอียดถี่ถ้วนอันมากในการที่จะทำ
บุคคลของท่านทั้ง ๔ คนให้มีชีวิตขึ้น และมี
อุปนิสัยใจคอ แตกต่างกันไป ควร แก่ ความจริง
แต่จริงตามที่ข้าพเจ้าเคยสังเกต ก็ได้เห็นว่า
เรื่องอ่านเล่นที่อยู่ในชั้นนี้ต้องมีบุคคลหลาย
คน และทุกคนมีชีวิตที่ต่างกัน แต่ลักษณะผิดกัน
ซึ่งผู้อ่าน มักเลือกชอบ คนใด คนหนึ่ง ที่ถูกกับ

นิสัยของท่านเสมอ แต่การที่จะทำเช่นนั้นได้
ไม่ใช่ของง่ายสำหรับผู้เริ่มว่ คงนั้น ถ้าท่าน
รู้สึกคว้าย่างเช่นเพียงนักเรียน ก็อย่างควร
เขียนเรื่องสั้นก่อน ควรเขียนเรื่องที่เคย

แก่เหตุการณ์อย่างใหญ่ แต่ทว่าเหตุการณ์
อันเดียว ใช้ตัวบุคคลเฉพาะทำเป็น คือ
เมื่อท่านรู้สึกคว่า มีความชำนาญพอแล้ว จึง
ค่อยขยายโครงเรื่องให้กว้างขึ้น พอบรรจบ
เหตุการณ์หลายอย่าง อนึ่ง นักเขียนบางคน
เพื่อจะประจบเรื่องให้ถูกใจ คนอ่าน ทุกชนิด และ
ทุกกาล มักจะบรรยายด้วยสำนวนที่เกินไป
เกินมาไม่ยุติ เช่นกำลังเขียนฉากก็อย่าง
คุกคัม มีธรรมชาติอันงามซึ่งเขียนกรอ กใช้
สำนวนโลกโฉนชนในขณะนั้น เป็นการไม่
สมควร อย่างเอกอุ ประจักษ์คนสี่ชื่อ เพลง
พระยาโคตรสามชั้น ชักสาย กระดก กระแทก
และพรมนอย่างโลกโฉน ทำให้เนื้อเพลง
เสียไป ระโศกก็ไม่ใช่ ระคลกก็ไม่เชิง
เรื่องทักคน จะต้องมีการาษาและสำนวนเหมาะแก่
สภาพของเรื่อง การพรรณนาคามอย่างผู้
ถืออย่างหนึ่ง คือ ให้อ่านเรื่องของนักประ
พนิตทคนชอบ จำไว้ว่าเขามีสถียเป็นปราชญ์
เช่น กล่าวถึงท้องฟ้า แล้ว ก็เลย บรรยายความ
ยอพระเกียรติผู้สร้างฟ้า คือ พระพรหม

พ. ศ. ๒๔๗๔

หลักของการประพันธ์

พระชะโว หรือ พระอหาล่า สกแต่ว่าเขา
ระนียดพระเฝ้าองค์ใด ถ้าหากเป็นพุท-
ศาสนา เขาคงจะกล่าวถึง รูปธรรม นามธรรม
 ฯลฯ ท่านอย่าอ้างว่าท่านจำเป็นต้องเอาอย่าง
เขา เพราะเขาเป็นนักประพันธ์เรื่องนาม ไม่
จำเป็นเลย ความคึกคักของนักประพันธ์นั้น
มีอยู่เพราะนักบุคคลเป็นกัน ๆ ฝังอยู่ในอุป-
นิสัย ท่านอาจเป็นคนมีนิสัยเหมาะแก่การ
เขียนเรื่องสนุก จำนวนของท่านคมขำ มี
ตลกแถมอยู่เสมอ ครั้นท่านฝนปากกาให้
เขียนเรื่อง ที่ซึ่งเกินความรู้สึกรู้สีกของท่าน ๆ จะ
เขียนได้อย่างปราณีต และเรื่องของท่านก็
จะเสียบไป

มีเครื่องอุปกรในการเขียนเรื่องอยู่สิ่งหนึ่ง
คือ สมุกคุมมือ นักประพันธ์ที่มั่งคั่งเสียอย่างคน
ได้ใช้สมุกคุมมือเป็นเครื่องช่วยความจำ เมื่อ
ท่านใดพบสิ่งที่แปลก เช่น สถานะ หรือ
ธรรมชาติ หรือสิ่งที่ไม่เคยมีเคยเป็น หรือ
ภาษา ตลอดจนความคึกคักแปลก ๆ ที่เกิดขึ้น
ในสมองของท่านเอง ควรจดลงไว้ในสมุก
คุมมือของท่าน มนุษย์ทุกคน มีเวลาเหลือหลัง
ลม และถ้าความลึกลับเกิดขึ้นแก่ท่านในเวลา
ท่านเขียนเรื่องแล้ว อาจทำให้ท่านเสียใจไปนาน
สมมุติว่าท่านพบบุคคลในเรื่องของท่านไปเที่ยว

ขี้เกียจ ท่านอยากให้เขาไปโดยรถดีเซล
ท่านก็เขียนลงว่าคันนั้น แต่เรื่องของท่าน
ดำเนินอยู่ใน พ. ศ. ๗๓ ส่วนรถดีเซล เพิ่ง
จะมาได้ใช้ในบ้านเมืองเราใน พ. ศ. ๗๔ ท่าน
คงเห็นแล้วว่าท่าน ๕ แท้มใหญ่ถึก ขำพเจ้า
รับรองว่า สมุกคุมมือ เกือบจะ เป็น ของ จำเป็น
สำหรับนักประพันธ์ แต่ข้าพเจ้าก็ต้องเตือน
ท่านว่าในบางคราวสมุกคุมมือจะกลายเป็นประทุษ-
แก่การประพันธ์ของท่านได้ เช่น สมมุติว่า
ท่านได้ไปเที่ยวเกาะภูเก็ต ได้เห็นพระอาทิตย์
ตกลงในทะเลงามนัก ท่านได้จดลางธรรม-
ชาติขึ้นลงไว้ในสมุก และตั้งใจจะให้ท่องเรื่อง
เกิรไปตั้งฉากนั้นให้จงได้ ครั้นถึงเวลาเข้า
จริงแล้ว เพราะเหตุที่ควมคึกคักในเรื่องของท่าน
มีอวัยวะ และไม่ยอมอยู่ในอำนาจท่าน เขา
อาจหันหลังให้ดวงอาทิตย์เสียเลย ๆ หมาย
ความว่า เรื่องของท่านไม่ต้องการฉาก อาทิกย์
ตก มาเป็นกรวย ท่านอย่าได้บังคับกรวยกับ
ควมคึกคักนั้น ให้หันหน้ามาทางดวงอาทิตย์เลย
จงแสวงหาฉากธรรมชาติใหม่ ยกไปตั้งไว้ตรง
หน้าเขา และเก็บข้อความในสมุกคุมมือตอน
นั้นไว้ใช้ในเวลานี้เด็ก รวมความว่าท่าน
ควรใช้สมุกคุมมือเป็นเครื่องช่วยความจำ และ
จงหันสมุกคุมมือเข้าหาเรื่อง อย่าได้หันเรื่อง

คณิศ

มีน

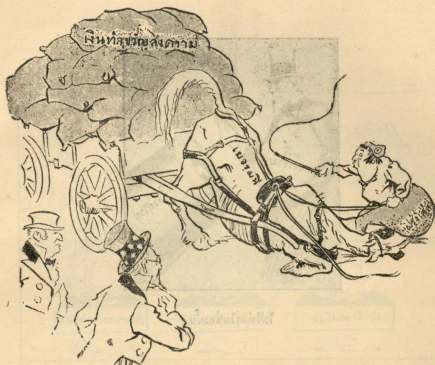
ขอโทษว่า ในเวลาที่ท่านเขียนเรื่องกำลังเพลิน ภาพของเรื่องก็เด่นชัดอยู่ในสมอง แต่ท่านไม่สามารถหาคำพามาบรรยายให้เหมาะแก่ใจ ท่านรับรู้สึกตื้นตัน อึกอึก คึกพลาง ขยทาม คินสอจนยบเย็น หรือลมมือของท่านเองจนเสีย หรือขบขุดสูงหนึ่งสิ่งใดที่อยู่ใกล้มือ จนยบเย็น ขยสลายไปก็ได้อีก ทั้งหมกตกแล้วแลวนั้นแต่ ความเห็นของข้าพเจ้า เพราะได้สังเกตเห็นมา ท่าน อาจไม่ เป็น เหมือน บุคคล ที่ ข้าพเจ้า เคย สังเกต ทั้งนี้ ข้าพเจ้าจะไม่ยืนยันว่าท่านควร ทำตามอย่างที่ท่านกล่าวถึงทั้งหมด จงเลือก ทำเลือกหาแค่ สิ่ง ที่ท่านพอใจ และ ถนอมไว้ และ ถึง แม้ ว่า ท่าน พยายาม ทำ ตาม ที่ ข้าพเจ้า ได้ กล่าวแล้วทั้งหมดนี้ แต่มีข้อขัดข้องมิให้ท่าน ทำไปได้ ท่านก็อย่าท้อแท้ว่าข้าพเจ้าพูดเหล่านี้

เสียจะทำให้ท่านเขียนเรื่องไม่เป็นเรื่อง วัสดุ มนุษย์ต้องการความฝึกหัด ท่านจะหัดคว ฝึกใจให้ชินกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใดได้ โดยไม่ยากนัก และบุคคลผู้หวังความสำเร็จในโลก จำต้อง ฝึกหัดให้เหมาะแก่ความจำเป็นทุกประการ

ใน ที่ สิ้นนี้ ข้าพเจ้า ขอ อวยพร ให้ ท่าน ที่ ปรารถนาจะเป็นนักประพันธ์ แต่ยังเป็นเพียงผู้ เริ่มริ จง ใจ ฝักใฝ่ ขยัน อดทน สิ่ง ใด รับ สมญานามว่าเป็นนักประพันธ์สมใจ ส่วนท่าน ที่ เป็น นักประพันธ์ อยู่ แล้ว ขอให้ งาม ของ ท่าน อุโฆษ โองคัง ยั่งยืน เพาะ ใด เป็น อาจารย์ ของ นักเขียน เริ่มริ ทั้งหลาย เป็น สหาย ของ ผู้ หา ความ เพลิดเพลิน ใน ทาง อ่าน เป็น สำ แก่ วรรณคดี และเป็น ศรัทธา แก่ ชาติ คือ ประเทศ สยาม ของ เราน ไทย.

คณิศ.

“ แทนที่จะมัวแต่ทิ้งของหวงอยู่เท่านั้น แกจะถูกลัก ทำไมไม่จุดแกออกมาสื่อให้ทัน
ก่อนที่แกจะทำให้ม้าตัวนั้นหายใจไม่ออก ? ”

(จากเคปทาวน์)

“ ได้ ไปตรวจดูนาถิด — จันชอบแท้แล้ว ”

(จากลอนดอน)

(ฉบับนี้จบ)

(ฉบับนี้จบ)

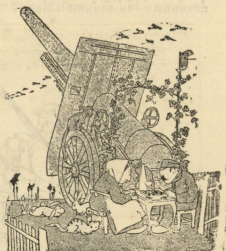

ไม่ใช่ใส่ในช่องนั้น

“อันที่จริง เราก็ได้ช่วยกันผลักดันเต็มความสามารถที่เราจะทำได้แล้วนะ—ซึ่งนี้ไม่ใช่หรือ?”

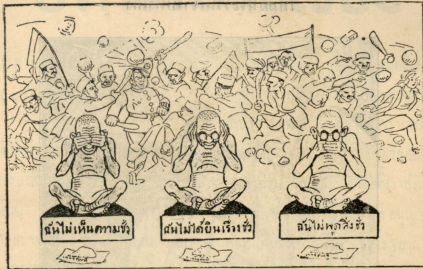
(จากนิวยอร์ก)

ภัยของโลกไม่ทำให้ฝรั่งเศสตั้งสะพานเลข เพราะถ้าฝรั่งเศสเก็บทองไว้ในถุงเท้า, และปั่นไว้ในสวน

(จากมอสโก)

นโยบายอย่างใหม่ของอินเดีย

(จากลอนดอน)

ตำรวจเขมรว่าจับงานชิ้นใหญ่ของเขา

ตำรวจ (สันนิบาตชาติ) ไม่ถือถบบอง

(จากสต็อกโฮล์ม)

सानติจ้อมองดูตัวสงคราม

ทันอนหลับ

“เขานอนหลับสนิท ถ้าจะปลุกให้ตื่นขึ้น

ก็จะร้ายใหญ่”

(จากอิตาลี)

อัคนีหรือไฟในท้องคนปรี

ใหม่มันจะวนเข้าไปหาเก่า

วิทยาศาสตร์วันนี้กับคนป่าสมัยก่อนประวัติศาสตร์

ศาสตราจารย์: “ท่านชาวลาที่รัก—เรา ๒ คนตัวขี้กันไม่มีใครจะสู้เราได้”

เขาเคยดูในฝัน (จากอังกฤษ)

หนังสือโลกนี้และ... (คนปรี)

เรื่องเล่าใน... (คนปรี)

ใน... (คนปรี)

(คนปรี)

(คนปรี)

(คนปรี)

บทนำบางเรื่อง

ถอนใบอนุญาต หนังสือพิมพ์ศรีกรุง

(บางกอกเดลิเมล์ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์)

เมื่อใด ยินชาว ๓ รัฐบาล ถอน ใบ อนุญาต
การออกหนังสือพิมพ์ไม่ว่าฉบับใด ๆ เราออก
ใจไม่ได้, การห้ามปากเสียงไม่ใช่การทำ
ให้ควายโง่เขลาเลย แต่ทำลายระบอบการ
สั่งกการออกหนังสือข่าวรายวันศรีกรุงอันเป็น
หนังสือชาวไทยฉบับหนึ่ง ก็ทำให้ความรู้สึก
ของเราค่อยเลาเลาอย่าง ความรู้สึกนี้ไม่ตอง
สงสัย เกิดแต่ความเคยชินเห็นมาตามชน
ธรรมนิยม และความทะนงใจมากกว่าเกิด
จากเนื้อหาแห่งสติปัญญาความนึก

เรื่องซึ่งเกิดเป็นเหตุ ให้เจ้าหน้าที่ ถอนใบ
อนุญาตตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง เอกสาร
และหนังสือพิมพ์ โดย ยื่นขึ้น ทนถ้วนัน พิจาร
ณาตามคำแปลก็เห็นลักษณะที่ก่อให้เกิดความ
ขุ่นข้องใจมาก ความหมายที่แท้แห่งคำนี้ไม่
ชัดเจนนัก ตามคำอธิบายก็เหมือนว่าถ้าใคร
ออกความเห็น ทัก การกระทำส่วนใด ๆ ของ
รัฐบาล ก็เป็นการที่ย่อมก่อให้เกิดความ

ขุ่นข้องใจทั้งนั้น แต่ในสมัยเรานี้ย่อมแปล
คำนี้ อย่างน้อยให้ มีอิสรภาพมากขึ้น, ใน
ประเทศสยามนี้ก็ ถอน เอา ความหมาย อย่าง
ใหม่เห็นทางปฏิบัติ. รัฐบาลสยามมิได้ถือ
เอาว่าควมมีรัฐบาล ก็เท่าที่เรารู้สึกเห็นได้
นี้ รัฐบาลสยาม ไม่เพียง แต่ อนุญาต ให้ออก
ความเห็นกันด้วยกิจการของรัฐบาล ยังขึ้นที่
ที่จะฟังความเห็นเช่นนั้นเสียอีก เราเข้าใจ

ว่า รัฐบาล ได้ อนุญาต และได้ ยินดี ฟัง ไม่
เฉพาะแต่ความเห็นทางฝ่าย ทะนุบำรุง เท่านั้น
ความเห็น ทางฝ่าย ประทิด ประหาร ใน เวลา ที่
ความเห็นเช่นนั้นดูเหมือน จะ ไซ้ ให้เกิดผลได้ก็
กว่า รัฐบาล ก็อนุญาต และยอมฟัง เหมือนกัน.
แต่มีบางคราวบางสมัย เมื่อความแปลแห่งคำนี้
ต้องขยายให้กว้างออกไป มีบางคราวบางสมัย
ที่ความเห็นใดแสดง ออกมา อย่างคายอก สอ
กาทเห็น คือ แสดงออกมาอย่างที่ไม่พยายาม
จะเข้าใจความเข็นไปเสียเลย ไม่พยายาม
แม้แต่จะตรวจดู ว่าความสัจจริงมันเป็น
อย่างไร ความเห็นเช่นนั้นย่อมเป็นอันควาย ไม่
ใช่แต่รัฐบาลเท่านั้น ย่อมเป็นอันควายแก่

บทนำบางเรื่อง

ฝัน

ประชาชนทั้งหลายในบ้านเมือง ผู้ได้รับความ
ปลดปล่อยจากความทุกข์ของรัฐบาล.

เราไ้กล่าวแล้วว่ารัฐบาลนี้ตลอดทั่วไม่
รู้จักผิด และรัฐบาลนี้ก็อาจผิดไ้จริง ๆ ไม่
มีรัฐบาลใดที่ไม่รู้จักผิด ยางรัฐบาลก็ไ้ทำ
ฐานะให้ดีขึ้น ด้วยฟังความเห็นทุกท้วง
ต่าง ๆ ย่าง ด้วยทุกท้วงตนเองบ้าง และ
ด้วยสทหย่อนผ่อนปรนไ้ความผิดของคนน้อย
ลงบ้าง แม้ที่เกี่ยว ถึงประกาศฎาแต่ประวัติ
การ ย่อมมีรัฐบาลที่คงถูกทำลายล้างเสีย
ก่อนไ้ทำฐานะให้เจริญขึ้น แต่รัฐบาลของ
เราไ้หาไ้เป็นเช่นนั้นไม่ เป็นแน่นอนที่เกี่ยว
และเราคิดว่ารัฐบาลของเราทำถูก เมื่อสท
บุคคลหรือกิจการ ซึ่งจะมี ผลให้เกิด เป็นการ
ตรงกันข้าม.

เมื่อพิจารณา ความจริงแห่ง ความพลาด
พลั้งของ หนังสือพิมพ์ศรีกรุง ไ้ ลึกซึ้ง ลงไป
อาจเห็นว่า เป็นการท้วงไ้ร้ายประการเหมือน
เป็นเช่นนั้น เมื่อคนแต่เพียงเดิน ๆ ก็อาจเป็น
ไ้. ถ้าเป็นเช่นนั้น รัฐบาลก็คง จะถอนคำสั่ง
อันรุนแรงซึ่งไ้สั่งแล้ว และให้ ไ้หาสนกั
ศรีกรุงออกครึ่งหนึ่ง เราหวังไ้ว่ารัฐบาล
คงจะเลิก อยู่เสมอว่า ขจรคำสั่ง ทั้งหลาย ซึ่ง
ก่อขุ่นใจเจริญขึ้นในสยาม ก็มีการหนังสือ

พิมพ์เป็นอย่างดีหนึ่งละ และเมื่อกล่าวโดย
ทั่วไปการหนังสือพิมพ์นี้ไ้ใช้สิ่งซึ่งจะทำลาย
เสียก่อนเวลาที่เขาจะเกษียณ.

เกียรติแห่งประเทศ

(บางกอกเดลินิวส์ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์)

แม้เลขาธิการแห่ง สันนิยาตชาติก็ ไม่ อาจ
กล่าวไ้ว่า เกียวมมิไ้มีการประกาศสง-
ครามระหว่างกันก็อยู่ขึ้น.

ตั้งแต่เกิดสงครามโลกเมื่อครั้งนั้น ถือ
กันนักกว่า ต้อง ประกาศ สงคราม ก่อน สงคราม
ต่อมาขคิดประหนึ่งว่าไ้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ในพิเเราทางารเมืองขึ้นแล้ว. ไ้พูดกัน
มากมายถึงเรื่องประณามการ สงครามและ

ทุกชาติทุกประเทศทั่วโลกไ้พากันยกย่องการ
รักษาสันติ คือ ความสงบอย่างเลิศลยและ
สระสรวย แต่สำหรับประเทศญี่ปุ่น ไ้ว่า
การยกย่องและการเซ็นสัญญาเหล่านี้ ทั้งหมด
ไ้ทำให้นโยบายแห่งชาติเปลี่ยนแปลงไป แต่อย่าง
เกี่ยว คือ เกียวน แทนที่ประกาศสงคราม
ก่อน แล้วจึงทำสงครามทีหลัง ดังที่ทาเกียว
น กลายเป็นทำสงครามทีเกี่ยว แล้วไม่ต้ง
ประกาศสงครามกันเลย.

พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

ในตอนนี้ ๆ แห่งสงครามโลก ได้มี เหตุการณ์เกิดขึ้น ซึ่งเทียบให้เห็นว่าเป็นการ ตรงข้ามอย่างชัดเจน และอย่างน่าอัศจรรย์ เมื่อเรือรบฝ่ายเยอรมัน กำลังแล่น เต็มฝีเท้า ไปยังกรุง คอนสแตนติโนเปิล เพื่อให้ มินาหนัก ในเสียงที่ว่า ประเทศตุรกีกำลังจะเข้าข้างฝ่าย เยอรมัน และประเทศท่ามกลางยุโรป มีเรือ รบอังกฤษ ๒ ลำเห็นเข้า ก็แล่นตามไปโดย ใกล้ชิด ทั้งเข้าอ่าว ยิบรอลตา คลอทาง ไปในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน. ผู้บังคับบัญชา ฝ่ายเรือรบอังกฤษ ทราบ ชะหนัก แน่ใน ความ มุ่งหมายของเรือรบเยอรมัน ทั้งยอมทราวยู่ ด้วยว่า อาณาจักรประกาศสงครามกันขึ้นใน ขณะใด ๆ ก็ได้อีก แต่ทำให้ ยังเรือรบเยอรมัน แม้สักครึ่งหนึ่งไม่ จนเรือรบเยอรมันได้หลุด เขาไปถิ่่นานน้ำกั้นข้างฝ่ายสัมพันธมิตรของเขา ในขณะ ที่ ได้มี การ ประกาศ สงคราม ขึ้น ระหว่างเยอรมันกับอังกฤษ.

ถ้า จะกล่าว ว่า ผล อย่าง เกียว แห่ง ความ พยายาม เพื่อ ศานติ ระหว่าง ประเทศ ได้ทำให้ ญูน และกันด้วย เลิกวิธีประกาศสงคราม ก่อนลงมือทำสงครามอย่างวิสัยนักกีฬา จะ เป็นการ กล่าว อย่าง เห็นอะไร ๆ เลว ไปหมก เงี้ยวหรือ? ทั้ง ๒ ชาตินี้กำลังพยายามจะ

ยกเลิกกฎหมายอันยังหน้า แล้วก็จะทำ อาการแห่งสงครามทุกอย่างที่โลกรู้จัก ต่อกัน และกันอย่างใจเฝือกหักถ้าประกาศสงคราม ออกไปตามธรรมเนียมไม่ โดยหวังจะให้ โลก เห็นใจ และเข้าข้างฝ่ายตัว.

ในเรื่องนี้จะโทษจีนเท่าโทษญูน ก็ได้. ญูนเป็นผู้ทำตัวอย่างในเรื่องทำ สงคราม โดย ไม่ประกาศก่อน แต่แล้วจีนก็ใช้ วิธีของตน ตัวท่านเองก็ยวกัน อยู่เป็นการสมกันอยู่แล้ว.

ในการที่ ขอมยว กับจีนนานถึง ญูน ได้สละสิทธิสุดท้ายของเขาในอันจะให้ โลกแห่ง อารยธรรมทั้งหลายนับถือเขา. ยุทธวิธี

ในการเข้าเหยียบย่ำประเทศจีนแท้ (คือไม่ใช่ แมนจูเรีย) ได้เป็นไปอย่างอุกอาจและเหี้ยม โหดย่อย ๆ แต่ทางการเจรจายืมนานชาติ ผู้รับญูนว่าเป็นประเทศ มีฐานะเสมอกัน อย่างที่ ๒ หน้า กระทำให้นานาชาติเหล่านี้นเห็นญูนทรามลงไปมาก ถ้าโลกซื้อตรง

ต่อความพยายามในอันจะรักษาศานติ โลก ก็ควรจะคว่ำบาตรญูน ทั้งทางเศรษฐกิจและ ทางการเมือง และนอกจากนั้นถ้าจำเป็นก็ ใช้กำลังทัพยกทัพเรือรบกั้นลงโทษ ให้สาแก่ ใจ แต่เรากลัวนักว่าการไม่ซื้อตรงต่อความ ประารถนาที่รักษาศานติจริง ๆ เท่านั้น. ไม่

บทนำบางเรื่อง

วิจารณ์ นลิน

มัสกประเทศเคียว บรรดาเคียวของในเรื่องนี้
ที่ไม่สามารถพิจารณาต่อแก้ไข ในอันที่อาจะ
ไต่เบี่ยงในการระออก ความเห็น ตรงกันข้าม
กันทุกถ้าวั้น และทุก ๆ ประเทศเหล่านั้น ยัง
หาได้ทำความตกลงใจไม่ ความไร้สามัคคี
ในอันระบิรกันการทำลายเครื่องมือแห่งคานก
(คือสันนิษาศาติ) โลกได้แสดงคนแล้วไม่
ก็กว่ากณฺฐนํก่าสันแสดงอยู่กวนั้น ยางที่
ณฺฐนํ กะไม่ผิด นักกระมัง ในการที่ กระทำ ตาม
ความเชื่อว่าใน ระหว่าง นานาชาติ ตามเคียวก
ไม่ หรืออย่างน้อยก็มน้อยเคียวก.

๐ ๐ ๐

การปราบปราม

(บางกอกไทมส์ วันที่ ๒๓ มกร.)

เมื่อวิจารณ์รายงานศาลยุติธรรมที่ลงพิมพ์
ละมัยสุกท้ายเมื่อเคียวก่อนนั้น เราได้กล่าวว่นำ
สังสัยว่าความผิดทาง อาชญา อย่างหนักจะทว
ขึ้น แต่เราไม่สามารถว่น่าจะเป็นเช่นนั้นหรือไม่
จากรายงานละมัยหนานั้น. รายงานได้แสดง
ชี้กว่าจำนวนผู้ทำผิด กฎหมาย ทไคยทวมาชน
ศาลไคทวชนมาก แต่กเียนสิ่งที่จะทวเป็น
เช่นนั้น เนื่อแต่ความพยายามอย่างจริงจัง
เมื่อ ๓-๔ มาแล้ว ในอันระเพิ่มก่าลิตำรว

ทั้งฝ่ายทรวทอชกและฝ่ายสำรวลช. ถ้า
ก่าลิตำรวไม่แข็งแรง ไม่ใช่นักว่ากอง
ทรวทอชกจะไม่สำรวลช. ผู้ผิด ชน สหุโทษ
ไค แต่ประชาชนก็ชำระไม่แจ้งเหตุการณเช่น
นั้นให้ทรวทรวบด้วย. จำนวนทพองศาล

ใน พ.ศ. ๒๔๗๓ อินทวชน ๑๒๘๐ เรื่อง
เมื่อเปรียบกับจำนวนในศกก่อนนั้น เป็นคคขึ้น
สหุโทษเกือบหมก สมเคียวเจ้าพากรมพระนคร
สวรรคต ๑ เสกัรมา เป็นเสนายกิมหากไทย เมื่อ
เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๐ ทรงเริ่มคณด้วยเอา
พระหทัยใส่ในการทะรลคคกอาชญาให้น้อยลง.
ไคทั้งคังสัดานำทรวจชนหลายค้ายล ซึ่งแต่
ก่อนนหามีคำรวประจำไม่ ในมณฑลก็ให้มี
คำรวกองพิเศษซึ่งเลือกมาจาก นายทหารชั้น
สัญญาบัตรมีจำนวนคังแต่ ๘ ถึง ๔๐ คนตาม
ความคองการของมณฑล เพอรรักษาทองท
รมย์มอชคคอกุลกรรทว้าง ๆ. เมื่อคร้งนั้น
คำรวกองกลางไคคังชน ให้ชนคังทอชก
กรมคำรว เพอทำการไคส่วนเหตุการณ
สำคัญที่เคียวชนทวพระราชอาณำกร จัคค
ผู้รวและ เหล่าโสดาทจจริค มาสู่คคอาชญา
ในโรงศาล. คำรวกองกลางมีจำนวน
ประมาณ ๑๑๐ คน กลันมาจากนายทหาร
ชั้นสัญญาบัตร และ ไม่ใช่สัญญาบัตร ในกระ-

พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

ทรวงกลาโหม. ในที่สุดคนเรารู้ได้ มีกรรม
ทำรวรภัยมาถึงจีน เพื่อทำการ เกยว กับวิทยา
ศาสตร์มากขึ้นในทางสำรวรลัษ. จำนวนคึกคัก
ปรากฏในรายงานศาลางเป็นลัษซึ่งทราบกันอยู่
แล้วว่าเขเป็นเช่นนั้น และเป็นประโยชน์แก่
บ้านเมืองทงสัน.

ความก่ล่าวถึงคึกคักอกลรรร ตามลัษคึกคัก
ไปนั้ยอมปรากฏว่า ๘ เดือนกันแ่ง พ. ศ. ๒๔
มีเหตุอกลรรร เกิดขึ้น ทว พระราชอาณาการ
๑,๒๐๘ ราย ทวขึ้นก่ล่าวคึกคักแล้วมา ๑๑๒
ราย. อันนี้ก่ล่าวว่า คำรวร อ่อน ขื่อ ลง
ไม่ เป็นการที่แสดงว่า คำรวร มีงานจะทำ
มากขึ้น และคำรวรจะต้องทำงานให้คึกคักขึ้น
ก่ล่าวแ่งก่อน. จะเปรียบกัยลัษคึกคักใน ส. ป. ร.
อเมริกาไม่มียะโยชน์ ทุนจำนวนความ
อาชญาทวขึ้นมากกว่าจำนวนทวแ่งลัษโน-
ครว แ่งความเข็นไปนั้ในสยาม เปรียบได้คึก
กัยความเข็นไปนั้ในอินโดจีนของฝรั่งเศส และ
ความผึกแ่ง กันก่ล่าวได้ ว่า ความคึกคักแ่ง
เศรฐฐิกาทในรายแ่งก่ล่าวกัน. รายงานลัษนัย
ก่ล่าวถึงนั้น แ่งก่ล่าวว่า คึกคักขึ้น ถึงศาลใน คึก
๒๔๗๓ มากกว่าคึกคักก่อนนั้ ร้อยลัษ ๒.๐๓ แ่ง
จำนวนลัษรวร ลัษโนครว แ่งสยามในลัษนัย
สันลง เมื่อ พ. ศ. ๒๔๗๒ ได้ ทวขึ้น ร้อยลัษ

๒๔.๘๖ และมีเหตุคึกคักเข็นไว้ว่านั้จะเข็นว่า
อาชรวร้อยลัษ ๒๖.๘๖ จำนวนคึกคักเข็นไว้
นวนลัษโนครว ทวขึ้น นั้ ร้อยลัษ ๒.๖๘
ลัษคึกคักในรายงานทวาทวขึ้น ร้อย ลัษ ๒.๐๓ จึง
พอใกล้เข็นกัน. ว่าลัษคึกคักอกลรรรในเร็ว ๆ
นั้เราคึกคักไม่ ลัษว่า ความคึกคักแ่งเศรฐฐิก
ก่ล่าวให้ผลแ่งประเทศนั้เรารั้ง, เพราะฉะนั้น
คึกคักอกลรรรจึงเข็นระทวขึ้น. ยังความเข็นไป
นั้ยังก่ล่าวว่า ในประเทศอื่น ๆ ฝ่ายทวขึ้นออกกัน
คึกคักอกลรรรของเราก่ล่าวระทวขึ้น เพราะ
เหตุมีผู้ราย เข้ามารากคักประเทศทำให้คำรวร
มีงานมากขึ้น.

ลัษคึกคัก ราย ลัษโคกรบะโยชน์ในหนังสือเทศา
ภิชาลลัษนัยเมษายนนั้แล้วมา แ่งผลแ่ง
ความพยายามใหม่ที่จะระงัยคึกคักอาชญาในประ-
เทศนั้ อย่างน่าสนใจ. โจรกรรมลัษส่วนเมื่อคึก
นั้รายแ่งมาก จนถึงคึกคักมีการลัษงั้ให้ราย
งานเหตุการณนั้ มายั้การทวทวกัย
ทวทว พรอมกัยทวรายงานไปยั้งจ้งทวทว และ
มณฑล. ลัษคึกคักเหล่านี้แ่งก่ล่าวว่า ใน ๑๒
เดือนอนันลัษคึกคักเมื่อกันยายน ๑๙๓๐ ได้มี
การลัษกั้ว ๓๐๓๕ ทว ควาท ๓๒๓๘ ทว
รวมกันเป็น ๖๒๗๓ ทว ในจำนวนนั้ จั้ว
๑๔๑๔ ทว ควาท ๑๓๘๐ ทว รวม ๒๗๙๔ ทว

บทนำบางเรื่อง

มีน

ติดตามกันไว้ คงเป็นจำนวนสูญหาย ๓๘๗๕
 ทั่ว หรือ ๑๐๐,๐๐๐ ละ ๓๘ ทั่วพระราช
 อาณาจักร. จำนวนเหล่านี้ รู้สึกกันว่าไม่เกิน
 สมควรนัก เว้นแต่มีขนาดเล็ก. ใน ๑๒
 เกือบต่อมา อันสืบลง เมื่อกันยายน ๑๙๓๑
 จำนวนโค กระบือ ที่ถูกลัก หักจำนวน ที่ติดตาม
 กันไว้ ได้ลดลง ๑๐๐,๐๐๐ ละ ๓๘ ถึง
 ๓๒. คำสั่งตรวจราชบัณฑิตยสถาน เมื่อคราว
 ฐานะเศรษฐกิจแห่ง “ ครอบครัว ” กับการทำ
 “ ไร่ ” ก็ได้รายงานถึงการลักโค กระบือควาย
 วิถีสำราญของเขาต่างกับวิถีของกระทรวงที่เกี่ยว
 แก่สถิติของเขาเกี่ยวกับกฤษฎีกาว่า การ
 โครงการแผนกนี้ ได้ลดลงมาก.

๐ ๐ ๐

ไฟ

(บางกอกไทมส์ วันที่ ๑๖ ธันวาคม.)

ไม่ต้องสงสัยเลย ถึงหากไฟจะทำได้ทำความ
 เสียหายให้แก่พระนครแห่งประเทศสยามเป็น
 ชนมาก ไฟก็ได้ทำให้พระนครให้ช่นมากด้วย
 เหมือนกัน. เพราะไฟไหม้สำเพ็ง จึงได้เกิดมี
 ถนนยาวราช ถนนทรงวาดและถนนอื่น ๆ ขึ้น
 อีกหลายสาย ทั้งถนนเจริญกรุงก็ได้ขยาย
 กว้างออกไปเป็นระยะทางยาว. แต่ถึงแม้ว่า

ไฟได้ให้ความรู้หลายอย่างก็ การปกครอง
 ของเราก็ดังนี้ไม่เห็นความจำเป็นที่จะออกพระราช
 บัญญัติควบคุมการก่อสร้างอย่างจริงจัง ถึง
 จะได้ คำว่า กันมาแล้วเป็นเวลา นานนักหนาก
 ในพระนครกรุงเทพฯ แท้ ๆ มีการห้ามไม่
 ให้มีหลังคาทาก และการสร้างโรงมหรสพ
 ขึ้นใหม่ จะต้องให้เจ้าหน้าที่นคราทรตรวจ
 แผนผัง และออกอนุญาตให้ก่อน จึงจะทำได้.
 เมื่อครั้งออกกฎหมายเช่นนั้น โรงมหรสพ
 ที่มีอยู่แล้วก็ได้ถูกรื้อและแก้ไขให้ต้องตาม
 ความประสงค์ของกรมนคราทร. แต่ที่เพียง
 เท่านั้นเอง ทำให้มีห้ามการปลูกเลี้ยงคอก
 แอ หรือการค้ำครองทางอนามัย และทาง
 ปลดกลัยในเวลาเกิดไฟไหม้ด้วยไม่ สิ่งเหล่านี้
 ผู้ปลูกสร้างทำได้ตามอำเภอใจทั้งสิ้น จึง
 เป็นการสามัญที่เรได้ เห็นเรือนโรงแบบข้าง
 เื่อเพลิงอย่างนี้ ปลูกอยู่ใกล้เคียงกับคอกมัน
 คง ภายในระยะ ๒-๓ ปี.
 เมื่อระลอกถึง ครึ่ง ๓๐ ปี มาแล้วก็น่าประ
 หลกที่พวกฝรั่งไม่อยากจะให้หนังสือพิมพ์เขียน
 เรื่องการค้ำครองการปลูกสร้าง. เขาว่า สักว่า
 เขาอาจออกแบบปลูกสร้างของเขาได้ ก็ไม่ชอบ
 ความคึกคักที่เรให้เจ้าหน้าที่รัฐบาล เขามาเกี่ยว
 ของ. อย่างไรก็ตามก็รู้สึก เช่นนั้นได้ผ่าน

พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

พม่าแล้ว เห็นใคร ๆ ก็เห็นว่ามีความ
จำเป็นที่จะต้องก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่งให้ทันสมัย
ไฟใหม่ ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ ก่อนไฟคววณ
(คือ ทถนนเขาวราชและราชวงศ์) คือ ที่ใหม่
ทางวัดเกาะในสำเพ็ง เมื่อวันที่ ๗ มกราคม
๑๙๐๗ ครัวนั้นได้ไหมขนเรือนเกือบ ๓๐๐
หลัง ทมประกันไฟไว้รวมเป็นราคาคง ๖๔๓,
๐๐๐ บาท.

น่าประหลาดที่สถิติทางคดีอาชญาของเรา
โดยปกติ ไม่แยกประเภทวางเพลิง. ใน
ประเทศพม่า เมื่อ กลายม มีการ วาง เพลิง ที่
สำคัญถึง ๒๐ ราย. ในคำยลหนังสือไฟได้ไหม
โรงสีถึง ๓ แห่ง ซึ่งเพิงประกันไฟไว้เป็น
จำนวนเงินมาก ๆ ถึงแม้ว่าเจ้าของโรงสีนั้น ๆ
มีความกังวลเกี่ยวกับการเงินอยู่. คำรวจได้ความ
เพียงเท่านั้น ก็สามารถ จัดได้ เพียงทั้ง ผู้ชำนาญ
การ สอยสวน เรือง วางเพลิง ให้ ครัวรทราโดย
กวด ชน ซึ่ง ครัว รทรา ก็ว่า ้วย หาย ก็ล้ม คอก.
พม่าไม่ดีกว่าสยามเช่นแน่ละ เพราะว่าเมื่อ
ครั้งร้านผ้าชาตถูกไฟไหม้ เราได้อ่านข่าว
ว่า “ชาวย่านแดนนั้น รู้ อยู่ว่า จะเกิดเพลิงไหม้
จึงไม่แต่ขนของออกจากบ้านไปไว้เสียก่อน แต่
ได้พากันเอาบ้านเรือนไปประกันไฟเข้าไว้ด้วย”
ในกรุงเทพฯ เราหาไปยังได้แก่นั้นไม่ ความ

เสียหายทนอยู่ทนหาชน หาได้แย่งชั้นผลอัน
อาเกิดขึ้นได้ด้วยการเกิดเพลิงไหม้ ไม่ เขา
กลับต้องเกิดครัน ้วยพลอยเสียหายเพราะ
อดคักขัย ชื่อนั้นน่าอย่างหนึ่ง ในรายงานพม่า
หน้าจะสนใจกันยิ่งในเมืองเรา เพราะเคยเห็น
การประกันไฟ ก็ได้ แล่ออกไป ถึงหัวเมือง ้วย
แล้ว. เจ้าหนาทในท้องที่หนึ่งเรียกว่า ขริยท
ประกันไฟ ได้ มากกว่า เสีย จากการ วางเพลิง
เพราะอดคักขัย ช่วยประกาศกิจการของเขาให้ค
ขึ้น. ถ้าไม่เช่นนั้นทำไมเขาจะยอมที่จะรับประกัน
กันไฟ โดยมิต้องกวดขึ้นให้เครื่อง คยเพลิง
คักคักไว้ด้วยซ้ำ. เจ้าหนาทประจำท้องที่อดคน
หนึ่งเขียนไว้ว่า “ขริยทประกันเพลิงหลาย
ขริยทไม่พยายามจะทราบประวัติการแห่งยุคค
หรือหุ้นส่วน ซึ่งมาขอประกันเพลิง เขาออก
ใบประกันเพลิงให้ โดยมีคองทรวรคัจจ. ถ้า
เขาได้ปฏิบัติไม่บกพร่องในข้อเหล่านี้ ขาพเจ้า
เชื่อว่าความเสียหาย ของขริยทประกันเพลิงจะ
ลดน้อยลงมาก.

คำรวจหรือระคอบให้ความเห็นในเรื่องเช่น
นี้ แต่ความจำเป็นที่จะต้องระวัง แม้ในเวลา
ที่แข่งขันอยู่มาก เช่นนี้ ก็ปรากฏชัดว่าคองค.

๐ ๐ ๐

บทนำบางเรื่อง

อินเดียน

อินเดียในทศวรรษ อีกอย่างหนึ่ง

(จากบางกอกไทมส์ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์)

~~~~~

เราชอบบันทึกเรื่องน่าสนใจเกี่ยวกับฐานะ
การเพาะปลูกแห่งประเทศไทย ใกล้เคียงต่าง ๆ
คำพูดของอุปราชอินเดียว่าด้วยเรื่องนั้น เมื่อ
วันเข้การประชุมสภาร่างกฎหมาย เมื่อเดือน
ก่อน เป็นเรื่องที่น่าสนใจแน่นอน. อินเดียใน
เวลานี้ดูเหมือนมีฐานะวิเศษยิ่ง. ความมั่งคั่ง
ของโลกเกิดแต่ราคาสิ่งของตกต่ำ ทุกประเทศ
พากันชวนขายเอาตัวรอด และหวังว่าราคา
สิ่งของจะเข้ขึ้น ซึ่งจะมาพร้อมกับความ
กระตือรือร้นแห่งฐานะเศรษฐกิจทั่วโลก. กล่าว
เฉพาะอินเดีย ลอร์ดวิลลิ่งทอนพูดว่า "ราคา
พืชผลแห่งกิจกรรมได้ ตกต่ำ เข้ขึ้นบ้าง
แล้ว." แม้แต่ข้าว ราคาที่ขึ้นยังต่ำกว่าราคา
เดิมที่เคยเพาะปลูก ได้เคยขายได้มาหลายแล้ว
อยู่อีกมาก แต่อินเดียก็ยังเป็นประเทศเคราะห์
กรรมมาก ที่ได้มีราคาพืชผล เข้ขึ้นบ้าง.
กิจกรรมแห่งอินเดียย่อมไ้รับภัยใหญ่แห่งความ
ตกต่ำ ทุกกิจกรรมแห่งนานาประเทศเหมือนกัน
แต่เขาได้ รัฐบาลยังหวังเศรษฐกิจ และทั้ง
รัฐบาล ทั้งเจ้าของที่ดินได้เข้าจัดการด้วยมี
มุกที่จำกัดคือกลักร. ลอร์ดวิลลิ่งทอน ได้

บอกต่อชาวอินเดียให้เห็น ๒ ข้อ คือ เมื่อเร็ว ๆ
นี้มณฑลตรูม United Provinces ได้กลาย
ค่านาหรือค่าที่ดินถึง ๑๐,๕๐๐,๐๐๐ รูปี และ
ได้กลักรค่าเช่าลงมากกว่า ๔๐ ล้านรูปี. ใน
มณฑลปัญจาบภายใต้การปกครองค่านา ไ้รับ
อนุญาตให้เข้อย่างลทหย่อน ในฤดู (หรือข) ^๒
เดียว ได้กลักรถึง ๔,๖๐๐,๐๐๐ รูปี. ยิ่ง
กว่านั้น ทั้งการเงินยังผกเคืองอินเดียก็
พยายามจะต่อสู้กับภัยด้วยแสดงให้ปรากฏแก่
กลักรว่ามีทางจะให้ ก่อเกิดผลจากเนื้อหาของ
เขาได้มากขึ้นอีกอย่างไร. สภาคณค้ำทาง
กลักรแห่งประเทศอินเดีย ยังคงทำงานเต็ม
อยู่ และยังมีเงิน อุดหนุนการคณค้ำเข้
แจกให้แก่มณฑล และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
ควรจะกล่าวในที่นี้ด้วยว่า สภาได้อนุญาตเงิน
เมื่อเร็ว ๆ นี้ ๕๐๕,๑๒๕ รูปี แะยังออกเงินระยะ
๕ ปี เพื่อดหนุนการคณค้ำในทางปลูกข้าว
ที่จะให้ ไ้ผลลงมาถึง.

อินเดียสามารถปฏิบัติกิจการเหล่านี้ได้ เพราะ
การเงินแห่งประเทศมั่นคง. ในเบื้องต้นยัง
ประมาณได้กลักรภาพ รัฐบาลยังรู้สึกว่ามี
เหตุผลสมควรที่จะหวังมีกำไรได้ ในอนาคต. เมื่อ
เดือนก่อนอินเดียก็สามารถใช้หนี้ทั้งจากลอน-
ดอน ๑๕ ล้านปอนด์ ไ้โดยมีค้ำประกันใหม่

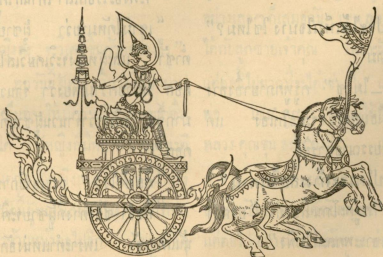
พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

หรือ ง่าย เงิน สำรอง ใน ทั้ง พระคลัง ออกไป. เป็นคนละรูปที่เดียว. ความที่เรทราขายนั้นดูไม่มีประเทศโดยมากในเวลานั้น ต้องทำความเดือดร้อนให้แก่การพาณิชย์มาก เนื่องจากเหตุความเปลี่ยนแปลง แห่งราคา แลกเปลี่ยนเงินตรา. แต่อินเดียในเวลานั้น ได้เอาทองส่วนน้อยจากทองมากมายที่มีอยู่ ออกขายได้กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนงวมมาก (ราคา RUBK ตกต่ำไปตามเงินเปานะ ทองที่ขายได้เมื่อคิดเป็นรูปี จึงได้กำไรมาก) -

ข้อความเหล่านี้ เป็นใจความส่วนหนึ่งแห่งคำพูดของลอร์ด วิลลิ่งตอน และเป็นภาพที่ให้เราเห็นอินเดียทั่วไปจากชาวเวลาลด ชาวพื้นหลังให้รัฐบาล ที่ไคยีนอยู่ ทุกเมื่อเชอวันนั้น

ประเทศใด ในโลก ที่จะมีฐานะดี เหมือน เช่น ในเวลานั้น สินค้าของอินเดียก็ขายได้กำไร ต่างประเทศโรงงานขึ้นฝ้าย และทองดำก็ทำงานเต็มมือทั่วทุกแห่ง ยังซ้ำกำลังสร้างโรงงานทำน้ำตาล อันเป็นสินค้ากำลังขึ้นใหม่อยู่อีกหลายแห่งด้วย. ช้างฝ้ายเรทแล้ว ๆ มากลยไคยีนเชื่อว่า กลสิกรไทยยังดีกว่ากลสิกรอินเดีย เป็นหนักหนา. การกลยก็ตรงกันข้ามไปเช่นนั้นโลกเราไม่แปลกหรือ? อย่างไรก็ดีความรู้อะเดียกเหล่านี้ เป็นเหตุให้เราเชื่อได้ว่าสยามก็เหมือนกัน คงจะหาทางรอกพันไปจากเศรษฐกิจและอนภัยแห่งทุกวันนี้ ไคยีนแน่.

อิมเตลาที

“แต่^{นี้}ไป—” คุณครูกล่าวขณะอย่าง
เจ้ามาในท้อง พร้อม กับ ยกมือ ชี้^{ขึ้น} แสง ว่า
คำ^{นี้}กล่าว^{นี้}เป็นความสำคัญ แต่ยังมีทนาย
ประโยชน์ ท่านบรรณาธิการก็สอศสวนควัน
ขึ้นว่า

“—ไกลห้องพี่หมองหมาง”

“ไม่ใช่—ไม่ใช่” ครูค้านขณะนั่งลงและ
อ้าปากกระช่อ แต่เพราะอะไร ก็รู้ว่าครัน^{นี้}พัก
ที^{นี้}ภาษาของ^{นี้}อ้าง กว่าจะหลก^{นี้}ไต่แต่ละคำ ต้อง
สันคางเสียก่อนหลาย ๆ ที ฉะนั้น ขณะที่ครู
กำลังอ้าปากสันคาง บรรณาธิการก็ปรีไปเสีย
ก่อนอีกว่า

“แต่^{นี้}ไปจะ^{นี้}ได้เห็นใจนาง ไซ้ไหม?”

บรรณาธิการถาม

“มา^{นี้}ใช่—ไม่ใช่” ครูพภาษาของอ้าง
พร้อมกับยกมือชี้^{ขึ้น}แสงว่า จะ^{นี้}ตอบให้เอง แต่
ก็^{นี้}ไม่ทัน^{นี้}สนของบรรณาธิการอีก

“แต่^{นี้}ไปใครจะ^{นี้}ค้าง^{นี้}เลข^{นี้}ขน^{นี้}คาน”

“ฮัย!” ครูตะโกนเสียงดัง “บอก^{นี้}ว่า
ไม่ใช่—ไม่ใช่เขาจะ^{นี้}พกละก็^{นี้}ไม่^{นี้}ฟัง”

บรรณาธิการหัวเราะ

ข้าพเจ้าก็พลอย

หัวเราะ^{นี้}ด้วย และเมื่อบรรณาธิการเห็นว่า^{นี้}ขั้ว
ครูพอ^{นี้}สยาย^{นี้}แล้ว ก็^{นี้}ไม่^{นี้}ค่อย^{นี้}ออกอีก เรา^{นี้}กระทำ
คุณ^{นี้}ภาพ^{นี้}เพื่อ^{นี้}พวง^{นี้}เล็ก^{นี้}เซอร ขอ^{นี้}เรียน^{นี้}ให้
ทราบ^{นี้}เสีย^{นี้}ก่อน^{นี้}ว่า ขณะ^{นี้}เรากำ^{นี้}ลาง^{นี้}อยู่^{นี้}ใน^{นี้}ท้อง
บรรณาธิการ

“แต่^{นี้}ไป—ผู้^{นี้}หญิง^{นี้}ดี^{นี้}จะ^{นี้}หาง^{นี้}่าย, ผู้^{นี้}ชาย
ดี^{นี้}จะ^{นี้}หาย^{นี้}าก” ครูพทุก^{นี้}หมค^{นี้}ประโยชน์^{นี้}แล้ว^{นี้}วาง^{นี้}ท่า
อย่าง^{นี้}ครู

บรรณาธิการสวน^{นี้}ขน^{นี้}ทณ^{นี้}ควัน^{นี้}อีก^{นี้}ว่า “ไม่
จริง—ไม่^{นี้}จริง ครู^{นี้}ถูก^{นี้}ถั่ว^{นี้}เอง^{นี้}เสีย^{นี้}แล้ว”

“ฟัง^{นี้}ก่อน^{นี้}สิ^{นี้}นา”

“จะ^{นี้}ฟัง^{นี้}อะไร^{นี้}อีก^{นี้}เล่า แทน^{นี้}ที่^{นี้}โก^{นี้}ความ^{นี้}แล้ว”

“เขามิ^{นี้}ได้^{นี้}หมาย^{นี้}ว่า ผู้^{นี้}ชาย^{นี้}จะ^{นี้}เลว^{นี้}ทราม
คำ^{นี้}ซ้ำ และผู้^{นี้}หญิง^{นี้}จะ^{นี้}วิเศษ^{นี้}วิไล^{นี้}เช่น^{นี้}นั้น
คอก หมายความว่า^{นี้}เพียง^{นี้}ว่า จำนวน^{นี้}ผู้^{นี้}หญิง^{นี้}ก็^{นี้}จะ
มาก^{นี้}ขึ้น เกิน^{นี้}กว่า^{นี้}จำนวน^{นี้}ผู้^{นี้}ชาย^{นี้}ก็^{นี้} อย่าง^{นี้}นั้น
คอก”

“ก็^{นี้}ยัง^{นี้}ไง?” บรรณาธิการซัก

“คือ^{นี้}ว่า ช่อง^{นี้}ทาง^{นี้}ที่^{นี้}ผู้^{นี้}ชาย^{นี้}จะ^{นี้}โก^{นี้}หรือ^{นี้}โก^{นี้}ก็^{นี้}
นั้น^{นี้}แค^{นี้}ย^{นี้}เข้า เพราะ^{นี้}ตำแหน่ง^{นี้}อีก^{นี้}ค^{นี้}ก็^{นี้}อีก^{นี้}แฉ่ง

ประกอบ^{นี้}ด้วย^{นี้}เศรษฐกิจ^{นี้}ตก^{นี้}ต่ำ ผู้^{นี้}ชาย^{นี้}ก็^{นี้}จะ^{นี้}หา

พ.ศ. ๒๔๓๔

อินทวาทิ

ความเจริญในหน้าที่การงานได้ยากขึ้น ฉะนั้น
ซึ่งแต่ก่อนผู้ชายมีความรู้พอสถานประมาณ ก็
หาการงานทำได้สะดวก เป็นใหญ่เป็นโตได้
ง่าย ๆ แต่ก่อนเป็นระบอบศักดินาวิเศษ
จริง ๆ จึงเป็นใหญ่เป็นโตได้ จึงเรียกว่า
ผู้ชายก็หายาก”

“คำว่า ศักดินา หมายความว่า
ในเกียรติยศหน้าที่เช่นนั้นร ?”

“ก็เช่นนั้นสิ”

“หมายความว่าหาว่า ผู้ชายจะเลวทราม
ทำชั่วด้วยความประพฤติและศีลธรรม เช่นนั้น
ละ”

“นั่นแหละ คนที่ไม่เกียรติยศ และมี
หน้าที่ไม่ดี ก็อาจทำให้ประพฤติเลวทราม
ทำชั่วได้มากเหมือนกัน แต่ไม่ใช่ขี้นุญา
ของเรอนั้น”

“ก็ผู้หญิงละ จะวิเศษขึ้นด้วยอย่างไร”

“อาว, ทกวันนี้ผู้หญิงมีการศึกษามาก
และสูงขึ้น เป็นทางให้มีความรู้ ประกอบอาชีพ
เลี้ยงตนเองได้ ผู้หญิงก็มีหน้าที่ และเกียรติ
ยศ ซึ่งแต่ก่อนผู้หญิงมีแต่กินน้าพกน้าแรง
ของชาย บิดผู้หญิงเสมออยู่ชายในกิจการ
และยังระกาวข้ามหน้าต่อไปอีก เพราะเหตุ
การของโลกยังค้ำให้ เช่นเช่นนั้น ดังนั้นแหละ

ผู้หญิงก็จะมีปริมาณมากขึ้นทุกที จึงว่าแทน
ไป ผู้หญิงก็หาง่าย”

“ก็ไม่เห็นแปลกอะไร และก็ไม่น่าจะ
อิฉา”

“ก็ไม่มีใครอิฉา กลับขึ้นก็เสียช้ำ และ
ก็ไม่ว่าแปลกออก แต่ทกวันนี้ก็หมายถึง

ว่า เมื่อผู้หญิงก็หาง่าย ผู้ชายก็หายากแล้ว
การที่ผู้ชายจะหาหญิงก็ง่ายขึ้น แต่ผลอัน
เกี่ยวกัน ส่วนผู้หญิงหาผู้ชายก็ยากขึ้น”

“เอ๊ะ, คราวนี้ทกฟังยากจริง”

“ก็พยายามไปเองต่างหาก วันนุญญา
ทชจริง”

“ยอมละ พกให้เข้าใจใหม่เถอะ”

“พกใหม่ก็บอกว่า แต่ก่อนผู้หญิงมักได้
คู่ครอง ที่มีเกียรติและฐานะ สูงกว่าโดยมาก
อย่างเร็ว ๆ ก็เสมอกัน เช่น ลูกสาวคุณหลวง
ได้กับลูกชายเจ้าคุณ เพราะผู้ชายก็หาง่าย
แต่ก่อนไปยกให้ใครเช่นนั้น น่าจะต้องโอด
พ้อ เช่น ลูกสาวเจ้าคุณได้กับลูกชายคุณ
หลวง คุณชน อะไร คงนี้ เพราะ ผู้หญิงก็
หาง่าย หรือเทียบอีกนัยหนึ่ง แต่ก่อนชาย
สำเร็จมัธยม ๘ ได้ก็หญิงสำเร็จประถม ๓
แต่ก่อนไป อย่างน้อยจะต้อง ๘ ต่อ ๘ เสมอกัน
เข้าใจหรือยังละ”

กรรมปะโด

มัน

“ก็ไม่เห็นประหลาด หรือควรต้องการแก้ไขไหม?”
 “ให้ผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชายเสมอ ไม่ใช่เป็นคนเลี้ยงตัวเองได้ขี้ขลาดเลย”

“ใครว่าเช่นนั้นเล่า”

“อ้าว อย่างนั้นเธอมาปรารภทำไม”

“คิดเห็น ก็พูดให้ฟังเท่านั้น”

“ไม่ใช่คิดเห็นว่า ผู้หญิงหาง่าย ก็ระคึกคึก ๗ ข้างเช่นนั้นก่อกอง”

“ขำจริง”

“ใครขำ?”

“—ไม่รู้”

ครูกับท่านบรรณาธิการพยกกันเข้าที่ไร้มักไม่ถึงกลาง หรือจะลงกลางก็ยากเกินไป และข้าพเจ้าก็มักต้องรับหน้าที่เป็นครูฝึกเสียง หรือครูนิยมนเสมอเหมือนกัน แต่ไม่ถึงกลางมือพอหอมปากหอมคอ แล้วก็ลากันไป พอครูไปแล้ว บรรณาธิการจึงหันมาพอกับข้าพเจ้า “ช่วยเรียบเรียงที่น้อยเด็ก เสกอันควาที่ให้อีก” “ไม่ใช่ขอยกบุญคุณกรณ” ข้าพเจ้าท้วง “ต้องการการเคารพหรือบุญก็ได้ความใจ” “วอเขียนพรรณคน เขามักขึ้นคนกันด้วยเหตุผลต่าง ๆ แค่อำนาจให้ผมต้องขึ้นเช่นนั้นเลย ขอเธอเรื่องของคุณเป็นอันควาที่ให้อีก

“เรื่องอะไรของคุณ”

“ก็พูดกันนั้นละ”

“จะเขียนว่าอะไร?”

“แค่นี้ไป—”

“ไกลนึ่ง—”

“ฮะ, ไม่ใช่ ไม่ใช่”

“จะได้เห็น—”

“ฮัย, เอาอีกแล้ว ม่ายข้าย ม่ายข้าย”

“ใครจะค้ำ—”

“เด็ก ๆ เด็กกันที่ ผมจะไม่เขียนให้

คุณเป็นอันขาด”

“ใครจะค้ำ?” บรรณาธิการถามอีก

“อันควาที่ น่ะสิค้ำ”

เราเหลียวไปทางที่เสียงมา ก็เห็นครู

โผล่หน้าเข้ามาอีก เขาก็เลยหัวเราะกัน

ว่าของข้าพเจ้าก็เป็นอันค้ำเพียงนั้น และ

จะเป็นอันควาที่ค้ำทั้งครุแล้วหรือไม่ก็แล้ว

แต่จะโยก ข้าพเจ้าอยากให้ท่านลองพิจารณา

ต่อไป ก็คือ แค่นี้ไป— “ผู้หญิงก็หาง่าย

ผู้ชายก็หาหายาก” จะเห็นความจริงใดหรือ

ไม่ และถ้าท่านไม่มีท่านผู้ใดพิจารณา ก็เห็น

จะพอเปรียบได้ว่า อันควาที่ของข้าพเจ้าค้ำจริง

กรรมปะโด

พระราชบัญญัติ

ลักษณะฆ่าโคกระบือและสุกรตามหัวเมือง

แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๓๔

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศทรงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ลักษณะฆ่าโคกระบือและสุกรตามหัวเมืองแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๓๓

จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตรา พระราชบัญญัติ ขึ้นไว้โดยบทมาตราต่อไป

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะฆ่าโคกระบือและสุกรตามหัวเมืองแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๓๔”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๓๔ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก มาตรา ๓ แห่ง พระราชบัญญัติ ลักษณะ ฆ่าโค กระบือ และสุกรตามหัวเมืองแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๓๓ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทนมาตรา ๑๓ แห่ง พระราชบัญญัติ ลักษณะ ฆ่าโค กระบือ และสุกรตามหัวเมือง ร. ศ. ๑๑๕

“ มาตรา ๑๓ ให้ เรียก ค่า ธรรมเนียมฆ่าสัตว์จาก ผู้ขอ อนุญาต ราย ตัวสัตว์ดังนี้ คือ

พระราชบัญญัติ

มีใน

กระบือตัวละ

๑๐ บาท

โค ตัวละ

๖ บาท

ลูกโคที่ต่ำกว่า ๕๐ เซนติเมตร ตัวละ

๒ บาท

สุกร ตัวละ

๕ บาท

ลูกสุกรขนาดท่าหมูหัน น้าหนักตัวหนึ่งต่ำกว่า

๒๒.๕ กิโลกรัม ตัวละ

๓ บาท”

ประกาศมาณวันที่ ๒๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๓

ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติภาษีภายใน พุทธศักราช ๒๔๗๔

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติ แก้ไข เพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีภายใน พุทธศักราช ๒๔๗๓

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบทมาตรา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติภาษีภายใน พุทธศักราช ๒๔๗๔”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

พระราชบัญญัติ

มี

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ สำหรับตรวจป้องกันโรคสัตว์พาหนะแก้ไขเพิ่มเติมลงวันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทนมาตรา ๖ แห่ง พระราชบัญญัติ ตรวจป้องกัน โรคสัตว์พาหนะ
ร. ศ. ๑๑๕

“มาตรา ๖ เจ้าของสัตว์ ผู้จะฆ่าโค กระบือ แพะ แกะ เอาเนื้อเป็นอาหารนั้น ให้เสียค่าอาชญาบัตรฆ่าสัตว์รายตัวสัตว์ดังนี้ คือ กระบือตัวละ ๑๐ บาท โคตัวละ ๖ บาท ลูกโคที่ต่ำกว่า ๕๐ เซ็นติเมตรตัวละ ๒ บาท แพะ และ แกะตัวละ ๕๐ สตางค์ รวมทั้งค่าเช่าที่พักอาศัยในโรงเลี้ยงและโรงฆ่าของรัฐบาลภายในกำหนด ๘ วันนั้นด้วย”

ประกาศมาณวันที่ ๒๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗
ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติรณนตร์แก้ไขเพิ่มเติม

พุทธศักราช ๒๔๗๔

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

ทรงพระราชดำริ เห็น สมควร ที่จะ แก้ไข เพิ่มเติม พระราช บัญญัติ รณนตร์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ ข้อที่ว่าด้วยค่าภาษารณนตร์ส่วนบุคคล

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา พระราชบัญญัติขึ้น ไว้โดย บพมาตรา ดังต่อไปนี้

พ.ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติรถยนต์แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๔”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันที่ ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“(๒) รถยนต์ส่วนบุคคล นอกจากรถสำหรับบรรทุกของและลากของ ให้เก็บภาษีตามกำลังเครื่องยนต์โดยอัตราหนึ่งแรงม้า หรือเศษของแรงม้า คือ สามบาท”

ประกาศมาณวันที่ ๒๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๓
ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติโรงจํานำแก้ไขเพิ่มเติม

พุทธศักราช ๒๔๗๔

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศงทราบทั่วกันว่า

ทรงพระราชดำริเห็นสมควรแก้ไขคำใบอนุญาตตั้งโรงจํานำ อันได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงจํา นำ ร.ศ. ๑๑๔

จึงทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ตรา พระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย บทมาตรา ดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติ

มีน

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติโรงเรียนแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๔"

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้แก้ไขอัตราค่าใบอนุญาต อันได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียน ร.ศ. ๑๑๔ นั้นเป็นเดือนละ ๑๐๐ บาท

ประกาศมาณวันที่ ๒๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๑๑
ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศตั้งผู้รักษาราชการ

ตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลปราจีน

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ในการที่มหาอำมาตย์ตรี พระยาอินทราธิบดี สมุหเทศาภิบาลมณฑลปราจีน ถึงอนิจกรรมลงนั้น มีพฤติการณ์บางอย่างซึ่งควรระอการตั้งตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลปราจีนไว้ชั่วคราว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาอำมาตย์ตรี พระยาภักดีอาณาเขต วิเศษณ์ สมุหเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรี เป็นผู้รักษาราชการตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลปราจีนด้วยอีกมณฑลหนึ่ง ให้มาประจำบัญชาการ มณฑลปราจีนจนกว่า จะได้ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ตั้ง ตำแหน่ง สมุหเทศาภิบาล มณฑลปราจีนต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๒๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๑๑
ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

ใช้พระราชบัญญัติลักษณะเก็บเงินค่านา ร.ศ. ๑๑๘
และพระราชบัญญัติเพิ่มเติม กับประกาศแก้ไขและพิกัด
เก็บเงินค่านา ร.ศ. ๑๒๔ และประกาศเปลี่ยนพิกัด
เก็บเงินค่านาเป็นสตางค์ ร.ศ. ๑๒๘ ในมณฑลนครราชสีมา
และมณฑลอุดร

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

การทำงานในท้องที่ซึ่งยังมิได้เก็บเงินอากรค่านาในมณฑลนครราชสีมา และ
ในท้องที่ต่าง ๆ มณฑลอุดร บัดนี้มีความเจริญขึ้นกว่าเดิม ทงพระราชดำริ
เห็นสมควรจัดเก็บเงินอากรค่านาในท้องที่มณฑลดังกล่าวนามมาแล้วได้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ใช้พระราชบัญญัติ ลักษณะ เก็บ เงิน ค่านา
ร.ศ. ๑๑๘ และพระราชบัญญัติเพิ่มเติม กับประกาศแก้ไขและพิกัดเก็บ เงิน ค่านา
ร.ศ. ๑๒๔ และประกาศเปลี่ยนพิกัดเก็บค่านาเป็นสตางค์ ร.ศ. ๑๒๘
ในท้องที่ ทุก อำเภอ และ ตำบล (เว้นไว้แต่ที่จะ ได้ประกาศให้ยกเว้นโดย
เฉพาะ) ของมณฑลดังกล่าวนามมาแล้ว โดยกำหนดเป็นประเภทนาฟางลอย
อัตราขึ้นเบญจ ไร่ละ ๔๐ สตางค์ ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๗๕ สืบไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๑
ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น
เพื่อตัดถนนในที่เพลิงไหม้ ตำบลถนนเขาวราช

พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหา กาลาภยหน้าให้ด้วย
พระราชปึก พระปึกเกล้าเจ้าอยู่หัวมี จึงทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้
พระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ประกาศพระราชกฤษฎีกาไว้ดังต่อไปนี้
ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ ตำบล ถนน เขาวราช ทั้งที่
อำเภอสามพันสงฆ์ จังหวัดพระนคร
มีบ้านเรือน ปลูกสร้าง เบียดเสียดคับ
ซอมน ไม่มีถนนหรือตรอกเพียงพอที่
เจ้าหน้าที่ จะ เข้า ไป บอ่ง กัน หรือ ระวัง
อัคคีภัยหรือรักษาความสะอาด

และโดยที่ทรัพย์สินของประชาชน
ในตำบลนั้นเป็นอันตรายเสียหาย เนื่อง
จากอัคคีภัยเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธ
ศักราช ๒๔๗๔ เป็นจำนวนมาก เพราะ
ไม่มีทางเข้าไปบอ่งกันหรือระวังอัคคีภัย
ได้ทันทั่วทั้ง ทรงพระราชดำริเห็นสม-
ควรจะตัดถนนเข้าไปในบริเวณที่ไฟไหม้
เพื่อจะได้ มี โอกาส บอ่งกัน หรือ ระวัง
อัคคีภัย หรือรักษาความสะอาดใน

มาตรา ๑ ให้กระทรวงมหาดไทยเป็น
เจ้าหน้าที่จัดการตัดถนนในละแวกนั้น
๒ สาย มีเขตต์แนวทางดังจะกล่าวต่อ
ต่อไปนี้

สายที่ ๑ ตั้งต้นแต่ ถนนเขาวราชไป
ออกถนนลำเพ็ง เป็นถนนขนาดกว้าง
๑๐ เมตร ยาวประมาณ ๑๕๐ เมตร

สายที่ ๒ ตั้งต้นแต่ถนนราชวงศ์ไป
ออกถนนคลองถมจักรวรรดิ เป็นถนน
ขนาดกว้าง ๑๐ เมตร ยาวประมาณ
๑๗๐ เมตร

มาตรา ๒ เมื่อได้ประกาศ พระราช
กฤษฎีกานี้แล้ว ให้เจ้าพนักงานผู้
หน้าที่ ทำ ถนน จัดการ บักกรุย ถนน ทั้ง
สองสายนี้ ตามเขตต์แนวทางซึ่งกำหนด
ไว้ในมาตรา ๑ และตามแนวประเมิน

พ.ศ. ๒๔๗๔

พระราชกฤษฎีกา

ตั้งได้หมายไว้ในแผนที่ต่อท้าย พระราช
กฤษฎีกานี้ และห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใด
ปลูกสร้างโรงเรือนหรือทำการอย่างหนึ่ง
อย่างใดลงในที่ดินภายในเขตต์นั้น นอก
จากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร
จากเจ้าพนักงาน

เมื่อเจ้าพนักงาน ผู้หนึ่งผู้ใดลงมือ
จัดการปลูกสร้างแล้ว ให้กรรมสิทธิใน
ที่ดินภายในเขตต์ที่ได้ปลูกสร้างไว้แล้ว
กลับคืนมาเป็นของรัฐบาล และเจ้า
พนักงานมีอำนาจ ที่จะเข้ายึดถือ ครอบ
ครองจัดการทำถนนได้ทันที

มาตรา ๓ บุคคลผู้ชอบที่จะ ขอร้อง
ให้เจ้าพนักงาน พิจารณา กำหนดราคา
หรือค่าทดแทนให้ เนื่องแต่การที่รัฐบาล
ตัดถนนไปบนที่ดินดังกล่าวไว้แล้ว คือ
เจ้าของที่ดินกับ ผู้ถือกรรมสิทธิในสิ่ง
ก่อสร้างในที่ดินและผู้เช่า แต่ห้าม
มิให้ยกเอา ข้อ โต้เถียง ในเรื่อง กำหนด
ราคาหรือค่าทดแทนมาเป็นเหตุขัดขวาง
ต่อการทำถนนนั้น ส่วนผู้ใดควรจะได้
รับราคาหรือค่า ทดแทน เพียงไร หรือไม่
นั้น ให้เป็นไปตามลักษณะดังนี้ คือ

(๑) ถ้าที่ดิน ของ ผู้ใด ที่ต้อง ถูก

ถนนนั้น ย่อมเนื้อที่เหลือน้อยไม่พอ
กว้าง จำนวน ของ เนื้อที่ ติดต่อกัน อยู่ กับ
ถนนทั้ง ๒ ข้าง หรือแต่ข้างใดข้างหนึ่ง
และเนื้อที่เหลือนั้นไม่เป็นทางยาวตาม
ถนนต่ำกว่า ๘ เมตร กว้างยื่นแต่ถนน
เข้าไปต่ำกว่า ๑๐ เมตร หรือรวมเนื้อ
ที่ดินทั้งสิ้น ต่ำกว่า ๘๐ ตารางเมตร แล้ว
รัฐบาลจะไม่ต้องใช้ราคาหรือค่าทดแทน
ให้สำหรับที่ดินแปลงนั้น เพราะเหตุ
ว่าการทำถนน เข้าไป ใน เนื้อ ที่ของ ผู้ใด
เจ้าของที่ดิน อาจ ได้รับผลจาก การ ทำ
ถนนอยู่ด้วย เช่นกระทำให้ที่ดินมี
ราคายิ่งขึ้นโดยการก่อสร้างตึก บ้าน
โรง เรือน ที่อยู่หรือให้พักให้เช่า เก็บ
ผลประโยชน์ได้มากเป็นต้น ซึ่งเป็น
การทดแทนกันอยู่แล้ว

(๒) ที่ดินของผู้ใดถูกทำถนนเสีย
หายหมดจำนวนเนื้อที่อย่างหนึ่ง หรือ
ที่ดินเหลือน้อยกว่าจำนวนเนื้อที่ที่ถูก
ทำถนนอย่างหนึ่ง หรือที่ดินชั้นใดที่
เหลือติดต่อกันยาวตามถนนต่ำกว่า ๘
เมตร กว้างยื่นแต่ถนนเข้าไปต่ำกว่า ๑๐
เมตร หรือรวมเนื้อที่ทั้งสิ้นต่ำกว่า ๘๐
ตารางเมตรอย่างหนึ่ง ให้เจ้าพนักงาน

พระราชกฤษฎีกา

มีน

รับซื้อที่ดินที่ต้องถูกทำถนนรวมทั้งที่ดิน
ที่เหลืออยู่นั้น ตามราคาธรรมเนียมค่าชอ
ขายกันในที่ใกล้เคียงในครั้งที่สุดท้ายก่อนวัน

ที่เกี่ยวกับ เรื่องที่ ระบุ ไว้ใน ข้อ(๑)-
(๒) ข้างต้นบรรดา ที่มีได้ กำหนดลง
ไว้ชัดแจ้งด้วย

ประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เว้น
ไว้แต่ถ้าเจ้าของ เห็นว่า จะยึดถือ กรรม-
สิทธิ์ที่ดินที่เหลืออยู่ ไว้จะ ได้ประโยชน์
คุ้ม แก่การที่ ต้อง เสียหายไปใน การทำ
ถนนแล้ว จะไม่ขายที่ดินที่เหลือนั้น
ให้เจ้าพนักงานก็ได้ เมื่อเจ้าของได้
เลือกเอา ทางที่ ไม่ขาย แทนที่ จะ ได้รับ
ราคาหรือค่าทดแทน สำหรับที่ดิน ที่เจ้า
พนักงานจะซื้อเช่นนั้นแล้ว รัฐบาลก็
ไม่ต้องจ่ายราคา หรือ ค่าทดแทนให้ สำ-
หรับที่ดินแปลงนั้น

(๓) ที่ดินที่ต้องถูกทำถนนนั้น จะ
แยกเป็นกี่โฉนดก็แปลงก็ตาม ถ้าเนื้อ
ที่นั้นติดต่อกัน เป็น ผืนเดียวกัน ไป รวมอยู่
ในกรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดียว ห้าม
มิให้แยกวินิจฉัยเป็นรายแปลง เว้นแต่
ที่ที่ไม่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันได้ จึงให้
วินิจฉัย ฉะเพาะ แปลงที่ต้องถูกทำถนน
เสียแยกเท่านั้น ให้เสนาบดีกระทรวง
มหาดไทยเป็นผู้วินิจฉัย แต่ขนาดในข้อ
ได้เถียงทั้งหลายที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ และ

(๔) สิ่งที่จะก่อสร้างลงในแนวเขตที่
ที่จะ ทำถนน ก่อนวัน ประกาศ พระราช
กฤษฎีกานี้ หรือสิ่งที่ก่อสร้างภายหลัง
วันประกาศ แต่ได้รับอนุญาตเป็นลาย
ลักษณ์อักษรจากเจ้าพนักงานโดยปราศ-
จากเงื่อนไขนั้น ถ้าเป็นสังหารซึ่งหาก
จะรื้อลงจะเสียหายเกิน ควร และไม่อาจ
ทำให้ คั่นลง สภาพ เดิมได้แล้ว ให้
เจ้าพนักงานคิดค่าทดแทนให้แก่เจ้าของ
พอสมควรแก่ราคาตามอายุของสิ่งที่ ก่อ
สร้างซึ่งปรากฏอยู่ในเวลานั้น เจ้าของ
ต้อง ออก จาก ที่ ไป ภายใน กำหนดซึ่ง
เจ้าพนักงานจะได้บอก ล่วงหน้าให้ทราบ
อย่างน้อยหกสิบวัน
ส่วนสิ่งที่ก่อสร้างไม่เป็นสังหาร ดัง
กล่าวไว้ในวรรคก่อนนั้น เจ้าของต้อง
รื้อถอนไปให้เสร็จ ภายใน กำหนด เวลา
ซึ่งเจ้าพนักงาน จะได้บอก ล่วง หน้า ให้
ทราบอย่างเดียวกัน ให้เจ้าพนักงาน
คิดค่าทดแทน ให้ฉะเพาะ การ รื้อ ถอน
และค่าที่จะต้องก่อสร้างขึ้นใหม่พอควร

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชกฤษฎีกา

การกำหนดราคา หรือค่าทดแทนให้
เป็นหน้าที่ นายช่าง กรมนคราทร เป็น ผู้
ตรวจตราและกำหนด

แต่สิ่งที่ก่อสร้างลง ภายหลังวัน ประ
กาศพระราชกฤษฎีกานี้ โดยมีได้รับ
อนุญาต เป็นลายลักษณ์อักษร จาก เจ้า
พนักงาน เจ้าของจะเรียกร้องราคา
หรือค่าทดแทนอย่างใด อย่างหนึ่งไม่ได้
เลย เจ้าพนักงานจะสั่งให้ย้ายถอนไป
ให้เสร็จในเวลาอันสมควรได้

(๕) ผู้เช่าต้องนำ หนังสือ สัญญา
เช่าที่ได้ทำไว้ โดยชอบด้วย กฎหมาย มา
แสดงเป็นหลักฐาน สัญญาเช่านั้น
ต้องปรากฏว่าได้ทำไว้ก่อนวัน ประกาศ
พระราชกฤษฎีกานี้ หรือได้ทำขึ้นภาย
หลัง แต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์
อักษร จาก เจ้า พนักงาน โดย ปราศจาก
เงื่อนไข ค่าทดแทนนั้นพึงกำหนดให้
เฉพาะเท่าที่ผู้เช่าได้เสียหาย ไปจริง ๆ
เนื่องแต่เหตุที่ต้อง ออก จาก ที่เช่า ก่อน
ครบกำหนดตามสัญญาเช่านั้น

(๖) การกำหนดราคา หรือค่าทด
แทนนั้น ให้เจ้าพนักงานแจ้งความ
เป็นลายลักษณ์อักษร แก่ เจ้าของ ที่ดิน

หรือผู้ถือกรรมสิทธิในสิ่งก่อสร้าง หรือ
ผู้เช่าโดยชอบ ด้วย กฎหมาย อัน จะต้อง
เสียหายเพราะการทำถนนนี้ ให้ไป

ทำความเข้าใจกับเจ้าพนักงานโดยมีเวลา
อัน แน่นนอน ณ ที่ใดที่หนึ่ง แล้วแต่เจ้า
พนักงานจะกำหนดตามสมควร และ
เพื่อการนี้ จะแต่งตั้งผู้แทนโดยมีหนังสือ
มอบฉันทะเป็นหลักฐานไปทำความเข้าใจ
ลงแทนก็ได้

ถ้าเจ้าพนักงานได้แจ้งความไปแล้ว
อีกฝ่ายหนึ่งไม่มาตามกำหนดนัด ก็ให้
เจ้าพนักงาน แจ้งความ บอก กำหนดไป
อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่สุด ให้ทราบ
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้
บอกไปด้วยว่าถ้าไม่มาเองหรือตั้งผู้แทน
มาเพื่อ ทำความ ตกลง ดัง กล่าวข้าง ต้น
แล้ว เจ้าพนักงานจะเป็นผู้กำหนดราคา
หรือค่าทดแทนแต่ฝ่ายเดียว

ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งละเลยไม่มา หรือ
ไม่ตั้งผู้ใดมาแทน ตาม กำหนด ครั้งหลัง
นี้แล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานกำหนดราคา
หรือ ค่า ทดแทน ตาม ที่ เห็น สมควร ได้
เมื่อเจ้าพนักงานได้กำหนด เป็น จำนวน
เงินเท่าใดให้ถือเป็น ยุติ เพียง เท่านั้น

พระราชกฤษฎีกา

พ.น.

แล้วให้เจ้าพนักงานแจ้งความให้อีกฝ่ายหนึ่งมารับเงินนั้น ๆ ไป

ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งมาตามกำหนด ก็ให้เจ้าพนักงานไต่ถามให้ตกลงราคากัน เมื่อปรองดองตกลงกันได้ก็ให้จับบันทึกข้อตกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ทั้งสองฝ่ายลงลายมือชื่อพร้อมพยานรู้เห็นเป็นสำคัญ ถ้าไม่ตกลงกันก็ให้ตัดสินโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ คือ ให้เจ้าพนักงานกับอีกฝ่ายหนึ่งตั้งอนุญาโตตุลาการฝ่ายละคน ถ้าและอนุญาโตตุลาการไม่ตกลงกัน ก็ให้อนุญาโตตุลาการนั้นเลือกตั้ง ผู้ชำนคนหนึ่ง ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ตั้งอนุญาโตตุลาการก็ตั้ง หรืออนุญาโตตุลาการไม่ตกลงกันตั้ง ผู้ชำนคนที่ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิขอให้ศาลตั้ง อนุญาโตตุลาการหรือผู้ชำนก็ได้ ถ้าหากว่าจะมีการใช้จ่ายหรือเสียค่าธรรมเนียมเนื่องในการนี้ ฝ่ายใดที่กำหนดราคาค่าหรือค่าทดแทนไต่ถามจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการแล้ว ก็ให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้เสีย ถ้าอ้างกันให้เสียฝ่ายละกึ่ง

มาตรา ๔ บรรดาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นที่รับซื้อไว้ตามพระราชกฤษฎีกานี้ ถ้าเหลือจากที่ได้ทำถนนแล้ว ให้เจ้าพนักงานจัดการจำหน่ายขายเสีย เมื่อได้เงินมากน้อยเท่าใดให้นำส่ง กระทรวง พระคลังมหาสมบัติหักใช้รายจ่ายในการทำถนนหรือจะส่งที่ดินนั้น ต่อ กระทรวง พระคลัง มหา สมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ สุดแล้วแต่เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กับ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติจะเห็นสมควร

มาตรา ๕ ให้ถือว่า แผนที่ต่อท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ เป็น แต่ เขตต์แนวทางถนนโดยประเพณีเท่านั้น เมื่อเจ้าพนักงานได้ปักกอรุณแน่อนแล้ว จะได้หมายเลขไว้เป็น หลักฐานในแผนที่ ๒ ฉบับ ซึ่งจะได้เก็บไว้ ณ กรมมณฑลารุณฉบับหนึ่ง และกรมทะเบียนที่ดินอีกฉบับหนึ่ง

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๑๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๗ ตอนที่ ๔๑)

พระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้าง

ในเขตต์เพลิงไหม้ที่ถนนเขาวราช จังหวัดพระนคร

พุทธศักราช ๒๔๗๔

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศทรงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ตำบลถนนเขาวราชท้องที่อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร มีสิ่งปลูกสร้างด้วยไม้เบียดเสียดซับซ้อนยากแก่การป้องกันและระงับอัคคีภัย

และโดยที่ทรัพย์สินของประชาชนในตำบลนั้น เป็น อันตราย เพราะ อัคคีภัย เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นจำนวนมาก ทรงพระราชดำริเห็นสมควรจะควบคุมการก่อสร้างในบริเวณที่ไฟไหม้ เพื่อจะได้ ป้องกันหรือระงับอัคคีภัย เพื่อความมั่นคงแข็งแรง และเพื่อประโยชน์อนามัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตรา พระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยบทมาตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างในเขตต์เพลิงไหม้ที่ถนนเขาวราช จังหวัดพระนคร พุทธศักราช ๒๔๗๔”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วัน ประกาศ ใน ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ห้ามมิให้บุคคลใด ทำการ ปลูกสร้างขึ้น ภายในเขตต์เพลิงไหม้ที่ถนนเขาวราช จังหวัดพระนคร มีเขตต์ปรากฏในแผนที่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากกรมนคราทร

มาตรา ๔ การปลูกสร้างตามมาตรา ๓ นั้น หมายความว่า การปลูกสร้างขึ้นใหม่ล้วน หรือปลูกสร้างต่อเติมของเก่าที่ไฟไหม้

พระราชบัญญัติ

มีน

มาตรา ๕ ถ้ามีการปลูกสร้างผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เจ้าของที่ดินเป็นผู้ปลูกสร้าง

มาตรา ๖ ผู้ใดประสงค์จะปลูกสร้าง ให้เสนอแผนผังพร้อมทั้งรายการต่อกรมนคราทร เพื่อขอรับอนุญาต

มาตรา ๗ กรมนคราทรที่มีอำนาจที่จะสั่ง เป็น หนังสือ ให้ผู้ขอ อนุญาต แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมแผนผัง หรือรายการที่ผู้ขออนุญาตได้เสนอนั้นได้ แต่ต้องเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อความมั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย
- (๒) เพื่อประโยชน์อนามัย
- (๓) เพื่อรักษาแนวถนนให้เป็นระเบียบ

มาตรา ๘ เมื่อผู้ขออนุญาตได้เสนอแผนผังพร้อมทั้ง รายการ ปลูกสร้าง ต่อกรมนคราทรตามความในมาตรา ๖ แล้ว ให้กรมนคราทรสั่งภายในกำหนดเวลาหกสิบวัน

มาตรา ๙ ถ้าสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับอนุญาตให้ทำนั้นมีพินมากกว่าสองชั้น หรือเป็นโรงมหรสพ กรมนคราทรที่มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขลงในหนังสืออนุญาตว่าให้รายงานการก่อสร้างให้กรมนคราทรทราบตามลำดับ เพื่อให้กรมนคราทรเข้าไปตรวจได้ตามคราวที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๐ การที่กรมนคราทรได้ตรวจแผนผังและรายการตามความในพระราชบัญญัตินี้ ท่านว่าไม่เป็นเหตุก่อให้เกิดความรับผิดชอบขึ้นแก่กรมนคราทรในทางใด ๆ

มาตรา ๑๑ ให้กรมนคราทรเรียกค่าธรรมเนียมจากผู้ยื่นแผนผังและ รายการก่อสร้างตามอัตราต่อไปนี้ คือ

ในเนื้อที่ทุก ๆ ๑๐ ตารางเมตร หรือเศษของ ๑๐ ตารางเมตร ของ
พินชนท ๑ หรือท ๒ ๑ บาท
พินเหนือชนท ๒ ขึ้นไป ๐.๕๐ บาท

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๒ ผู้ใดทำการก่อสร้างขึ้นภายในเขตที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้โดยมิได้รับอนุญาตก็ดี หรือผิดจากแผนผังหรือรายการซึ่งกรมนครทรรอนุญาตก็ดี หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ซึ่งกรมนครทรร กำหนดไว้ใน หนังสืออนุญาตก็ดี ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินพันบาท

ถ้ากรมนครทรรร้องขอ ศาลอาจทำคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือสั่งปลูกสร้างนั้นเสียได้

มาตรา ๑๓ ให้เสนาบตีกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ รักษาการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎเสนาบตี

กฎเสนาบตีนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ประกาศมาณวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗
ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศแก้ไขอัตราค่าธรรมเนียม

การทำตัวพิมพ์รูปพรรณสัตัวพาหนะ

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า อัตราค่าธรรมเนียม ทำ ตัว พิมพ์ รูปพรรณ สัตัวพาหนะ ซึ่ง ได้ ประกาศ ไว้ แล้ววันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ. ศ. ๒๔๕๗ นั้น เป็นการช้านานมาแล้ว สมควรจะแก้ไขเสียใหม่ ให้เหมาะแก่พฤติการณ์ปัจจุบันนี้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิก ประกาศ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ. ศ. ๒๔๕๗ นั้นเสีย และให้ใช้อัตราต่อไปนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ. ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

ประกาศ

มีน

ประเภท	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
	บ.	สต.	
ก. <u>ค่าธรรมเนียมทำตัวใหม่หรือเปลี่ยนตัวเก่า</u>			
๑. ตัวพิมพ์รูปพรรณ ช้าง	๒๕	—	
ค่าน้ำ	๑	—	ให้ผู้นำ
๒. ตัวพิมพ์รูปพรรณ ม้า, โค, กระบือ, ล่อ	๑	—	
ค่าน้ำ	—	๒๕	ให้ผู้นำ
ข. <u>ค่าสลักหลังเปลี่ยนแกะทะเบียนหลังตัวพิมพ์รูปพรรณ</u>			
๑. ตัวพิมพ์รูปพรรณ ช้าง	๘	—	
๒. ตัวพิมพ์รูปพรรณ ม้า, โค, กระบือ, ล่อ	—	๕๐	
ค. <u>ค่าขึ้นทะเบียน</u>			
(๑) ตัวพิมพ์รูปพรรณ ช้าง	๒	—	
(๒) ตัวพิมพ์รูปพรรณ ม้า, โค, กระบือ, ล่อ	—	๒๕	
ฅ. <u>ค่าใบแทนตัวพิมพ์รูปพรรณเดิมซึ่งเป็นอันตรายหรือสูญหาย</u>			
(๑) ตัวพิมพ์รูปพรรณ ช้าง	๖	—	
(๒) ตัวพิมพ์รูปพรรณ ม้า, โค, กระบือ, ล่อ	—	๓๕	
ง. <u>ค่าแก้ไขคำหาในตัวพิมพ์รูปพรรณ</u>			
(๑) ตัวพิมพ์รูปพรรณ ช้าง	๒	—	
(๒) ตัวพิมพ์รูปพรรณ ม้า, โค, กระบือ, ล่อ	—	๒๕	

ประกาศมาวันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๓
ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

อัตราค่าธรรมเนียมในที่ว่าการอำเภอ

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า อัตราค่าธรรมเนียมในที่ว่าการอำเภอ ซึ่งได้ประกาศไว้แต่วันที่ ๑ กันยายน ร.ศ. ๑๑๖ นั้น เป็นการชำนานมาแล้ว สมควรจะได้แก้ไขเสียใหม่ ให้เหมาะแก่พฤติการณ์ปัจจุบันนี้

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกประกาศลงวันที่ ๑ กันยายน ร.ศ. ๑๑๖ นั้นเสีย และให้ใช้อัตราต่อไปนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
		บ	สต.	
๑	ค่าธรรมเนียมทำบัตรสัญญาเรียกตามอัตรา ทุนทรัพย์			
	ก. ต่ำกว่าสี่ร้อยบาทลงมา ร้อยแรก	๑	๕๐	
	ร้อยหลังหรือเศษของร้อย ร้อยละ	—	๕๐	
	ข. สี่ร้อยบาท	๔	—	
	เกินกว่าสี่ร้อยบาทให้เรียกเพิ่มตามราย			
	ร้อยหรือเศษของร้อย ร้อยละ	—	๒๕	
	ค. หกหมื่นบาท	๓๐	—	
	เกินกว่าหกหมื่นบาทให้เรียกเพิ่มตาม			
	รายร้อย หรือเศษของร้อย ร้อยละ	—	๑๐	
	แต่ละฉบับหนึ่งไม่ให้เกินกว่าหนึ่งร้อยบาท	๑๐๐	—	

ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
		บ.	สต.	
๒	ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนนิติกรรม			
	ทรัพย์สิน	๒	—	
๓	ค่าธรรมเนียมสลักหลังเปลี่ยนแก้ไขข้อความในสัญญา นอกจากเพิ่มทุนทรัพย์	๑	—	สลักหลังเพิ่มทุนทรัพย์ ให้คิดค่าธรรมเนียม เพิ่ม ทุนทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น ตามหมายเลข ๑
๔	ค่าธรรมเนียมตราสิน (ไม่ใช่คดีอาญา)			
	ก. คำทำตราสิน	๒	—	
	ข. คำเทียบตราสิน	๑	—	
๕	ค่าธรรมเนียมชั้นสูตร (ไม่ใช่คดีอาญา)			
	ก. คำทำชั้นสูตร	๒	—	
	ข. คำเทียบชั้นสูตร	๑	—	
๖	ค่าธรรมเนียมอายัดทรัพย์ (ไม่ใช่คดีอาญา)			
	ก. คำอายัด	๒	—	
	ข. คำเทียบอายัด	๑	—	
๗	ค่าธรรมเนียมหนังสือเดินทาง			
	ก. ค่าหนังสือเดินทางคนละ ๕๐ สตางค์ แต่ไม่ต่ำกว่า ๑ บาท	๑	—	
	ข. ค่ามัดตัวพาหนะ เรียกเพิ่มอีก ตัวละ	—	๒๕	

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

ลำดับ	ประเภท	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
		บ.	สต.	
๘	ค. ถ้ามีอาวุธปืน เรือกเพิ่มอีก กะบอกละ	—	๒๕	ให้ผู้นำ
	ข. คำนำ	—	๕๐	
	ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด			
	ก. ค่าตรวจค้นดูทะเบียนหรือเอกสารอย่างใด ซึ่งไม่มีอัตราไว้โดยเฉพาะ ครั้งละ	๑	—	
	ข. ค่าคัดข้อความในทะเบียนหรือเอกสารอย่างใด ซึ่งไม่มีอัตราไว้โดยเฉพาะ ร้อยคำแรกหรือต่ำกว่า	๑	—	
	ร้อยคำหลัง หรือเศษของร้อย	—	๒๕	
	ค. ค่าสำเนาหรือคำรับรองทะเบียน หรือเอกสารใด ๆ ซึ่งไม่มีอัตราไว้โดยเฉพาะ ฉบับละ	๔	—	
	ข. บรรดาเอกสารต่าง ๆ ซึ่งต้องมีพะยาน ให้เรียกค่าพะยานรายตัวพะยาน คนละ	—	๒๕	ให้พะยาน

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

เป็นปีที่ ๗

ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๔๘)

ประกาศ

ลดพิกัดเก็บเงินค่านา

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

ได้ทรงทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ด้วย ความ รันทด พระราชหฤทัยว่า
ราษฎรชาวนาในเวลานี้ยากจนขัดสนเป็นอันมาก และถึงแม้รายได้ของรัฐบาล
กำลังตกต่ำอยู่ก็ตาม ก็เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะทรงพระมหากรุณาแก่ราษฎร
ชาวนาอันเป็นชนชั้นสำคัญของประเทศสยาม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ลดพิกัดเก็บเงินค่านา จำนวนพ.ศ. ๒๔๗๔
ทั้งฟางลอย และคูโค ลงร้อยละ ๒๐ ทุกชนิด ให้คงเก็บโดยพิกัดต่อไปนี้

นาโคโค

นาเอก	เก็บไร่ละ	๘๐	สตางค์	งานละ	๒๐	สตางค์
นาโท	เก็บไร่ละ	๖๔	สตางค์	งานละ	๑๖	สตางค์
นาตรี	เก็บไร่ละ	๔๘	สตางค์	งานละ	๑๒	สตางค์
นาจตุร	เก็บไร่ละ	๓๒	สตางค์	งานละ	๘	สตางค์
นาเบญจ	เก็บไร่ละ	๒๔	สตางค์	งานละ	๖	สตางค์

นาฟางลอย

นาเอก	เก็บไร่ละ	๘๖	สตางค์	งานละ	๒๔	สตางค์
นาโท	เก็บไร่ละ	๘๐	สตางค์	งานละ	๒๐	สตางค์
นาตรี	เก็บไร่ละ	๖๔	สตางค์	งานละ	๑๖	สตางค์
นาจตุร	เก็บไร่ละ	๔๘	สตางค์	งานละ	๑๒	สตางค์
นาเบญจ	เก็บไร่ละ	๓๒	สตางค์	งานละ	๘	สตางค์

ประกาศมาณวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นบท ๓
ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

เปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราค่าธรรมเนียม ประกาศและโคมไฟ

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า ตามความในพระราชบัญญัติว่า ด้วยการเดินเรือในน่านน้ำสยาม พ.ศ. ๒๔๕๖ ภาคที่ ๓ หมวดที่ ๔ มาตรา ๒๑๒ ซึ่งมีความว่า “เรือกำปั่นลำใดเข้ามาในน่านน้ำสยาม เจ้าของหรือนายเรือลำนั้นต้องเสียเงินค่าธรรมเนียมสำหรับประกาศ ทู่นหมาย ร่องน้ำ และโคมไฟต่าง ๆ ในการเดินเรือ ตามอัตราซึ่งรัฐบาลจะได้กำหนดไว้ ตามครั้งคราว และให้เสียเงินค่าธรรมเนียมแก่เจ้าพนักงานที่รัฐบาลจะได้ตั้งไว้สำหรับการนั้นตามครั้งคราว” นั้น

บัดนี้ ทรงพระราชมติว่า การประกาศ โคมไฟ และทู่นไฟ ตามหัวเมืองมณฑลชายทะเลอาณาเขตต์แห่งพระราชอาณาจักรสยาม ได้เปลี่ยนแปลงสร้างและวางใหม่ขึ้นเป็นการสะดวกแก่การเดินเรือเป็นอันมาก สมควรที่จะเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราค่าธรรมเนียมประกาศและโคมไฟ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกอัตราค่าธรรมเนียมตามแบบ ๓ แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำสยาม พ.ศ. ๒๔๕๖ ตั้งแต่วันในประกาศนี้เป็นต้นไป และให้ใช้อัตราค่าธรรมเนียมต่อไปนี้แทน

พิกัดค่าธรรมเนียมประกาศและโคมไฟ

สำหรับเรือกำปั่นเดินทะเลที่เข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยาคิดตามขนาดเรือ.....
ตันละ ๑๐ สตางค์

ประกาศ

มีน

สำหรับเรือกำปั่นเดิรทะเลที่ทอดสมอที่เกาะสี่ซึ่งคิดตามขนาดเรือ.....
ตันละ ๖ สตางค์

สำหรับเรือกำปั่นเดิรทะเลที่เข้ามาอยู่นอกสันดอน คิดตามขนาดเรือ.....
ตันละ ๖ สตางค์

สำหรับเรือกำปั่นเดิรทะเลที่ทอดสมอ ณ ท่าเลทอดสมออ่างศิลา คิดตาม
ขนาดเรือ..... ตันละ ๖ สตางค์

สำหรับเรือกำปั่น เดิรทะเล ที่เข้าในเขตต์ท่า หรือ แม่น้ำอื่น ๆ ใน กรุงสยาม
คิดตามขนาดเรือ..... ตันละ ๖ สตางค์

สำหรับเรือที่เดิรตามชายฝั่งทะเล คิดตามขนาดเรือ..... ตันละ ๘
สตางค์

ประกาศมาณวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗ ใน
รัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓)

พุทธศักราช ๒๔๗๔

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

โดยที่ ทรงพระราชดำริเห็น สมควร แก้ไข เพิ่มเติม พระราชบัญญัติศุลกากร
พุทธศักราช ๒๔๖๕

จึงทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย บทมาตราดัง
ต่อไปนี้

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติสกุลการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๗๔

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เติมมาตราใหม่ในพระราชบัญญัติสกุลการ พ. ศ. ๒๔๖๕ ขึ้นอีกมาตราหนึ่ง ดังต่อไปนี้

มาตรา ๓ (ก) เจ้าของหรือผู้ปกครองโรงพักสินค้า จะต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตสำหรับโรงพักสินค้าประจำปี ทุกโรงพักสินค้า ซึ่งได้รับอนุมัติตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ ดังแจ้งไว้ในใบแนบ ๔ (ฉ)

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติสกุลการ พุทธศักราช ๒๔๖๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๘ อธิบดีจะให้อนุมัติและกำหนดคลังสินค้า หรือที่มันคงอันมิใช่เป็นคลังสินค้า หรือที่มันคงชนิดที่อยู่ในความหมายแห่งมาตรา ๖ และ ๗ นั้นก็ได้ และอาจสั่งว่าส่วนใดหรือภาคใดแห่งคลังสินค้าหรือที่เช่นนั้น จะพึงใช้เป็นที่เก็บของได้ และโดยวิธีใด อธิบดีอาจดำริสั่งว่าของอย่างใด หรือมีปริมาณเท่าใดที่จะพึงเก็บในที่นั้น ๆ ได้ และอาจออกข้อบังคับเพื่อดำเนินการและกำกับตรวจตราที่นั้น ๆ ให้เป็นไปโดยชอบ อธิบดีอาจเรียกประกันจากเจ้าของ หรือผู้ปกครองคลังสินค้าหรือที่มันคงโดยให้ทำทัณฑ์บน หรือทำประการอื่นจนเป็นที่พอใจ เพื่อจัดการคลังสินค้า หรือที่มันคงเช่นนั้นให้เป็นไปโดยชอบ และเพื่อเป็นประกันให้ใช้ค่าภาษีจนเต็มจำนวนอันจะพึงเรียกเก็บในเวลาใด ๆ สำหรับ ของที่เก็บวันนั้นอันคลังสินค้า หรือที่มันคงซึ่งได้อนุมัติตามมาตรา ๖ ต้องบังคับตามบทบัญญัติที่กล่าวไว้โดยพิสดารในมาตรา ๘๗ ถึงมาตรา ๘๙

เจ้าของหรือผู้ปกครองคลังสินค้า จะต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาตสำหรับคลังสินค้าประจำปี ทุกคลังสินค้าซึ่งได้รับอนุมัติตามมาตรานี้ ตั้งแจ้งไว้ในใบแนบ ๔ (ง)

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๔๕ ก่อนจะปล่อยเรือลำใดที่บรรทุกสินค้า หรือมีแค่อับเฉาออกไปนอก พระราชอาณาจักร ให้นายเรือ หรือถ้า นายเรือไม่อยู่ โดยเหตุจำเป็นอันจะหลีกเลี่ยงมิได้ ก็ให้บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งซึ่งได้รับอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรจากนายเรือ ไปรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ศุลกากรสถาน และต้องตอบคำถามใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่อันเกี่ยวแก่เรือ สินค้า และการเดินทาง และต้องยื่นหนังสือรายการสินค้าในเรือต่อพนักงานนั้น ๆ ตามแบบที่กำหนดไว้ในใบแนบ ๖ หรือแบบอย่างอื่นแล้วแต่อธิบดีจะได้กำหนดให้นายเรือแสดงใบทะเบียนเรือ ใบปล่อยเรือเข้าต่อพนักงานเพื่อตรวจสอบ กับทั้งหลักฐานอันตามแต่จะต้องการ เพื่อแสดงว่าได้ชำระค่าภาระคิดค้นสำหรับเรือ หรือสินค้านั้นเสร็จแล้ว

เมื่อเป็นที่พอใจว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ออกไปปล่อยเรือตามแบบที่กำหนดไว้ในใบแนบ ๗ ให้ไป ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมปล่อยเรือตามอัตราที่แจ้งไว้ในใบแนบ ๔ (ข)

ถ้าเรือลำใดออกจากท่าในพระราชอาณาจักร ไปภาคต่างประเทศ โดยมีได้มีใบปล่อยเรือ หรือมิได้ปฏิบัติตามบทมาตรานี้ ท่านว่านายเรือหรือตัวแทนในเมื่อนายเรือไม่อยู่ มีความผิดต้องระวางโทษ

พ.ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

ปรับไม่เกินพันบาท แต่ส่วนตัวแทนนั้นต่อพิสูจน์ได้ว่าได้ทำการ
สมคบกันกับนายเรือด้วย จึงมีความผิด

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธ
ศักราช ๒๔๖๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๕๐ ถ้าเรือลำใดได้รับใบปล่อยเรือ แล้วออกจากท่า
หนึ่งไปยังท่าอื่นใดในพระราชอาณาจักรเพื่อรับของส่งออกไป เมื่อ
ได้ขึ้นของลงบรรทุกเรือแล้วนั้นแล้ว ให้นายเรือส่งมอบหนังสือ
รายการสินค้าที่ได้รับบรรทุกเพิ่มลงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่นั้น กับ
ทั้งให้แสดงใบปล่อยเรือที่เจ้าพนักงานได้ออกให้แต่แรก ออกเรือ
มานั้นด้วย และจะต้องทำเช่นนั้นต่อไปทุก ๆ ท่า จนกว่าจะได้รับ
ใบปล่อยเรือขึ้นที่สุตออกนอกพระราชอาณาจักร และทุกคราว ๆ
ที่ทำเช่นนั้น ให้เอาใบปล่อยเรือเพิ่มเติมติดแนบ เข้ากับ ใบปล่อยเรือ
ที่ได้ออกให้แต่แรกทีออกเรือนั้นด้วย ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียม
สำหรับใบปล่อยเรือเพิ่มเติมทุกฉบับ ตามอัตราที่แจ้งไว้ในใบ
แนบ ๔ (ข)

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธ
ศักราช ๒๔๖๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๖๔ ก่อนเรือค้าขายฝั่งลำใดจะออกจากท่า หรือที่ขน
สินค้าลง หรือถ้าสินค้าออก ให้ทำบัญชีเป็นสองฉบับ มีข้อ
ความต้องกันตามแบบที่กำหนดไว้ในใบแนบ ๑๑ ลงชื่อนายเรือ
แสดงรายละเอียดของเรือ และสินค้าในเรือตามที่กำหนดไว้ และ
ส่งมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่ง จะได้ปิด ใบคู่ฉบับไว้และ ลง วัน

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วย

เดือน ๒ และลงชื่อในต้นฉบับคืนให้ไป บัญชีให้ ว่าเป็นใบอนุญาต
ปล่อยสินค้า และปล่อยเรือให้เดินทางได้ด้วย ให้เรียกเก็บค่า
ธรรมเนียมปล่อยเรือตามอัตราที่แจ้งไว้ในใบแนบ ๔ (ช) ทุก ๆ
ท่าที่ระบุชื่อไว้ในใบแนบนั้น ถ้าเรือค้าขายฝั่งลำใดออกจากท่าแห่ง
ใดโดยมิได้มีใบอนุญาตเช่นนั้นก็ดี หรือถ้าไม่แสดงใบอนุญาตตนภายใน
ยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เมื่อเรือถึงท่า และก่อนเริ่มขนสินค้าขึ้นก็ดี
ท่านว่านายเรือมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าร้อยบาท

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธ
ศักราช ๒๔๖๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๖๕ เมื่ออธิบดีเห็นสมควรจะออกใบ อนุญาตปล่อยสินค้า
อย่างคุ้มได้ทั่วไปให้แก่เรือลำใด ๆ ที่ไปมาค้าอยู่เสมอเป็นปกติระหว่าง
ท่าต่าง ๆ ในพระราชอาณาเขตก็ได้ โดยมิเงื่อนไขว่า จะต้องยื่น
บัญชีอันถูกต้องแห่ง สินค้า ที่บรรทุก ไปนั้น ต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ให้
ตรงต่อระเบียบการทุก ๆ เที้ยว และต้องส่งใบแจ้งความตามแบบ
ที่กำหนดไว้ในใบแนบ ๑๒ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ท่าที่เรือออกก่อน
เวลาที่จะออกเรือ และให้ ยื่นค่าแจ้งความตามที่กำหนดไว้ในแนบ
อันเดียวกันนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ท่าที่เรือไปถึงภายในยี่สิบสี่
ชั่วโมง นับแต่เมื่อเรือไปถึงและก่อนเริ่มขนสินค้าขึ้น ใบอนุญาต
ปล่อยสินค้าอันคุ้มได้ทั่วไปนี้อาจถอนเสียในเวลาใด ๆ ก็ได้ โดย
แจ้งความให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าผู้ทรงใบอนุญาตปล่อย
สินค้าอันคุ้มได้ทั่วไป ละเลยไม่ยื่นบัญชีสินค้าและค่าแจ้งความ
ดังกล่าวไว้ในมาตรานี้ ท่านว่านายเรือมีความผิด ต้องระวางโทษ
ตามทัณฑ์บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมปล่อยเรือตามอัตราที่แจ้งไว้ในใบแนบ

๔ (ข) สำหรับเรือที่เคียวไปมา โดยมีใบอนุญาตอย่างคุ้มได้ทั่วไป
กำกับทุก ๆ ท่าที่ระบุชื่อไว้ในใบแนบนั้น และซึ่งจะต้องขึ้นรายการ
แจ้งกำหนดวันเรือมาถึงและออกไปตามความในมาตรานี้ และใน
อัตราเดียวกับที่จะได้เรียกเก็บจากเรือที่ไม่ได้ออกใบอนุญาตอย่างคุ้ม
ได้ทั่วไป แต่อธิบดีจะยอมรับเงินฝากประจำซึ่งจะได้หักออกเป็น
ค่าธรรมเนียมอันต้องเสียเป็นยอดรวมทุกกระเบียด

ประกาศมา ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗
ในรัชกาลปัจจุบัน

(ใบแนบ ๔ (ค) เพิ่มเติม)

ให้เติมค่าธรรมเนียมทำการในเรือลำละ ในช่องท่านอกจากกรุงเทพ ฯ

วันอาทิตย์และวันหยุด ๓ บาท

เวลากลางคืนระหว่าง ๑๘ นาฬิกา กับเที่ยงคืน ๓ บาท

เวลากลางคืนระหว่างเที่ยงคืน กับ ๖ นาฬิกา ๕ บาท

(ใบแนบ ๔ เพิ่มเติม)

(ฉ) ค่าธรรมเนียมสำหรับ โรง เก็บ สิ้นค้า และ คลัง สิ้นค้า มี ทัณฑ์บน
(มาตรา ๗ (ก) และมาตรา ๘)

	ค่าธรรมเนียมประจำปี	
	กรุงเทพ ฯ ท่านอกจาก กรุงเทพ ฯ	
	บาท	บาท
สำหรับคลังสินค้าที่อนุมัติ ตาม มาตรา ๘ คลังสินค้าละ	๕๐๐	๒๕๐
สำหรับคลังสินค้าที่อนุมัติ ตาม มาตรา ๖ หรือมาตรา ๗ คลังสินค้า ละ	๒๐๐	ไม่เก็บ

หมายเหตุ:— ให้เสียค่าธรรมเนียมเป็นระยะครึ่งปีเป็นสองงวด มีจำนวนเท่ากัน
คือ ในวันที่ ๑ เมษายน และในวันที่ ๑ ตุลาคม

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

(ใบแนบ ๔ เพิ่มเติม)

(๒) อัตราค่าธรรมเนียมปล่อยเรือ (มาตรา ๔๕, ๕๐, ๖๘ และ ๖๙)

ทำ	ค่าธรรมเนียม	
	ตามมาตรา ๔๕	ตามมาตรา ๕๐, ๖๘ และ ๖๙
บาท	บาท	บาท
กรุงเทพ ฯ	๕.๐๐	๒.๐๐
ภูเก็ต กันตัง	๒.๕๐	๑.๐๐
ระนอง ตะกั่วป่า พังงา		
กระบี่ บ้านดอน ปากพนัง		
สงขลา บัตตานี สายบุรี		
นราธิวาส และจันทบุรี	๑.๐๐	๑.๐๐

หมายเหตุ:— ^๑รถที่ได้รับใบปล่อยเรือออกไปยังท่าในประเทศสยาม และ ^๕ทั้งภาคต่างประเทศด้วย ให้เรียกค่าธรรมเนียมแต่อย่างเดียว ^๑ก็ต้องเสียค่าธรรมเนียมปล่อยเรือ สำหรับที่ไปภาคต่างประเทศ ^๕เท่านั้น

กฎเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

กำหนดและให้อนุมัติ ทำ ที่ และเขตต์ศุลกากร

เพื่อการนำของเข้า และการส่งของออก

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติ
ศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๕ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติออกกฎไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎเสนาบดี กำหนดและให้อนุมัติ ทำ ที่ และเขตต์
ศุลกากร เพื่อการนำของเข้า และการส่งของออก ให้ไว้แต่วันที่ ๒๖ มีนาคม
พุทธศักราช ๒๔๖๕

ข้อ ๒ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติได้กำหนดและให้อนุมัติเขตต์
ศุลกากรตามทำและที่ต่าง ๆ เพื่อการนำของเข้าและการส่งของออกดังต่อไปนี้

เขตต์ศุลกากรท่ากรุงเทพ ฯ

ด้านเหนือ ตั้งแต่เสาหินที่สร้างไว้เหนือปากคลองบางกระบือ ที่ฝั่งแม่น้ำ
ตรงกันข้าม

ด้านใต้ เขตต์ที่ทอดจอดเรือนอกสันดอนตามความดังกล่าไว้ในมาตรา ๑๕
แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำสยาม พุทธศักราช ๒๔๕๖

ที่ทอดจอดเรือภายนอกของท่ากรุงเทพ ฯ

เขตต์ที่ทอดจอดเรือเกะสั้ง ตามความดังกล่าไว้ในมาตรา ๑๓ แห่ง
พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำสยาม พุทธศักราช ๒๔๖๕

เขตต์ศูลการนอกจากท่ากรุงเทพ ?

๑. บ้านแหลม จังหวัดเพ็ชรบุรี
๒. จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
๓. บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๔. สีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
๕. ปากพุน จังหวัดนครศรีธรรมราช
๖. ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
๗. สงขลา จังหวัดสงขลา
๘. บัตตานี จังหวัดบัตตานี
๙. สายบุรี จังหวัดสายบุรี
๑๐. นราธิวาส จังหวัดนราธิวาส
๑๑. ตากใบ จังหวัดนราธิวาส
๑๒. เกะยาว จังหวัดสตูล
๑๓. เกะนง จังหวัดสตูล
๑๔. สุไหงอูเป จังหวัดสตูล
๑๕. หยงสะดาร์ จังหวัดตรัง
๑๖. กันตัง จังหวัดตรัง
๑๗. เกะลันตา จังหวัดกระบี่
๑๘. กระบี่ จังหวัดกระบี่

กฎเสนาบดี

พ.ศ. ๒๔๖๕ มีน

๑๙. พังงา จังหวัดพังงา
๒๐. ภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต
๒๑. ตะกั่วป่า จังหวัดตะกั่วป่า
๒๒. ระนอง จังหวัดระนอง
๒๓. กระบุรี จังหวัดระนอง

เขตต์ภายนอก ที่ตั้งด่านตรวจเรือกำปั่นเข้าออกโดยปกติ

เขตต์ภายใน ทำเทียบท่าเรือสำหรับขนของขึ้นและขนของลง

ด้านพรหมแดน

๑. ปาดังเบซาร์
๒. สะเตา
๓. สุโงโกลัก
๔. เบตง
๕. อรัญญประเทศ

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔

พระยาโกมารกุลมนตรี

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๕๐)